

KALLELSE

Arbets- och företagsnämnden kallas till sammanträde

Dag Onsdag 19 februari 2014
Tid Kl. 18:00
Plats Nacka Strandsmässan, Augustendalstorget 6, **lokal "Tegel", anmäl dig i receptionen så visas du tillrätta.**
(i samband med Nacka FöretagarTräff och JobbEtt 2014)

Ordförande Jan-Eric Jansson
Nämndsekreterare Ghita Flinckman
Politisk beredning Onsdag 12 februari kl. 08:00, lokal Kummelberget, plan - I
Gruppmöte Onsdag 19 februari kl. 17:00, Nacka Strandsmässan **majoriteten lokal "Tegel", oppositionen lokal "Bensin"**.

Föredragningslista

Nr	Ärende	Information	Noteringar
1	Val av justeringsman och datum		
2	Anmälningar (sid 2)		
3	Delegationsbeslut		
4	Förlängd daglig SFI-utbildning <i>Motion den 14 oktober 2013 av Zakia Mirza och Tuija Meisaari-Polsa (S) (sid 3)</i>	AFN 2013/204-616	Staffan Ström
5	Fördjupad analys av avbrott för SFI-elever (sid 7)	AFN 2013/144-165	Staffan Ström
6	Arbetsmarknadsstrategi (sid 76)	AFN 2013/127-040	Malin Westerback
7	Årsbokslut 2013 (sid 87)	AFN 2012/57-040	Jonas Bisander
8	Utvärdering av vuxenutbildningen (sid 156)	AFN 2014/16-009	Staffan Ström
9	Kvalitetsanalys (sid 190)	AFN 2014/20-631	Staffan Ström
10	Övriga frågor		

Anmälningssärenden

1	Skrivelser <ul style="list-style-type: none">- Kommunförbundet Stockholms Län (KSL), <i>Gemensam vuxenutbildningsregion – Beslut om nästa steg i arbetet</i>, Dnr: KSL/120263-4- Kommunförbundet Stockholms Län (KSL), rapport sfx
2.	Rapporter <ul style="list-style-type: none">- Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), <i>En erfarenhet rikare. Ungdomars syn på feriejobben sommaren 2013.</i>- Kommunförbundet Stockholms Län (KSL), <i>Rapport från sfx, utbildning i svenska för yrkesutbildade</i>, Dnr KSL/12/0020-59
3.	Avtal, beslut <ul style="list-style-type: none">- Skolverket, <i>beslut yrkesinriktad vuxenutbildning 2014</i>, Dnr: 2014:113, 2014-01-28.
4.	Kurser och konferenser <ul style="list-style-type: none">- Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Arbetsmarknads- och Näringslivsdagarna 2014, 3-4 april 2014, <i>Nya jobb, hållbara jobb</i>, Uppsala Konsert och Kongress

Arbets- och företagsnämnden

Förlängd daglig SFI-utbildning

Motion den 10 september 2013 av Zakia Mirza (S) och Tuija Meisaari-Polsa (S).

Förslag till beslut

Arbets- och företagsnämnden föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen eftersom daglig SFI-utbildning erbjuds från och med 2013 enligt tidigare beslut i arbets- och företagsnämnden.

Sammanfattning

Goda språkkunskaper är nyckeln till en framgångsrik integration. Den 12 september 2012 beslutade arbets- och företagsnämnden att införa praktik för SFI-elever från och med 2013. För SFI-elever med försörjningsstöd är praktiken obligatorisk och målsättningen är att studier, praktik och andra arbetsrelaterade insatser ska motsvara heltidsinsatser. För övriga SFI-elever är praktiken frivillig, bland annat med hänsyn till att praktiken inte ska försvåra elevens möjligheter till arbete, och egenförsörjning, parallellt med studierna. Det finns därmed mycket som talar för att få SFI-elever utan försörjningsstöd kommer att efterfråga SFI och praktik under åtta timmar per dag.

Då daglig SFI-utbildning redan erbjuds från och med 2013 enligt tidigare beslut i arbets- och företagsnämnden förslås att kommunfullmäktige avslår motionen.

Ärende

Förslagen i motionen

Zakia Mirza (S) och Tuija Meisaari-Polsa (S) föreslår i motionen

- att kravställa SFI-anordnarna att erbjuda åtta timmars utbildning om dagen, inkluderande 2-4 timmars språkpraktik.

Arbets- och företagsenhetens utredning och bedömning

Enheten delar motionärernas uppfattning om vikten av goda kunskaper i svenska språket för personer med annat modersmål. Goda språkkunskaper är nyckeln till en framgångsrik integration.

Endast en mindre andel av SFI-eleverna har försörjningsstöd, uppskattningsvis 10 – 20 %, från kommunen eller via Arbetsförmedlingens etableringsersättning. Merparten av eleverna får klara sin egen försörjning, då SFI inte ger rätt till studiemedel. Det är mycket vanligt att SFI-elever arbetar parallellt med studierna.

Den 12 september 2012 beslutade arbets- och företagsnämnden att införa praktik för SFI-elever från och med 2013. För SFI-elever med försörjningsstöd är praktiken obligatorisk och att studier, praktik och andra arbetsrelaterade insatser ska motsvara heltidsinsatser. För övriga SFI-elever är praktiken frivillig, bland annat med hänsyn till att praktiken inte ska försvåra elevens möjligheter till arbete, och egenförsörjning, parallellt med studierna. Det finns därmed mycket som talar för att få SFI-elever utan försörjningsstöd kommer att efterfråga SFI och praktik under åtta timmar per dag. SFI-elever med försörjningsstöd har redan en heltidsverksamhet.

Jobb- och utbildningsexperter inom SFI får en särskild check för SFI-elever som efterfrågar praktik. Därmed har experterna ett incitament att få fler SFI-elever att efterfråga praktik. Enligt tidigare beslut i nämnden ska praktiken omfatta cirka 100 timmar och ske parallellt med SFI-undervisningen.

Bilaga

Motion

Malin Westerback
Arbetsmarknadsdirektör
Stadsledningskontoret

Staffan Ström
Rektor vuxenutbildningen
Arbets- och företagsenheten

Socialdemokraterna i Nacka kommunfullmäktige

Förläng den dagliga SFI-utbildningen

Motion till Nacka kommunfullmäktige

De flesta invandrare till Sverige kan inte svenska. Deras bristfälliga kunskaper i språket försvårar integrationen i det svenska samhället och gör det svårare för nyanlända att få arbete. Därför – och också på grund av bristande nätverk – är arbetslösheten stor, särskilt bland dem som är födda utanför Europa.

Därför erbjuds Svenska för invandrare (SFI) till nyinflyttade till Sverige med annat modersmål än svenska. I Nacka ligger ansvaret för undervisningen hos privata anordnare. Kommunen och SFI-anordnarna har kommit överens om att de senare ska erbjuda minst fem timmars undervisning per dag. Men i undervisningen ingår ingen praktik. Detta tillsammans med för få timmar leder till många avbrott i undervisningen.

Idag utbetalas ersättning till anordnarna enligt följande:

- En fjärdedel två veckor efter kursstart
- En fjärdedel tolv veckor efter kursstart
- Hälften då betyg sätts.

Att utöka undervisningen till åtta timmar om dagen kostar inte kommunen extra eftersom ersättningssystemet inte är beroende på antalet undervisningstimmar om dagen. Vi är övertygade om att om de som går SFI-utbildningen får undervisning åtta timmar om dagen kombinerat med språkpraktik skulle det leda till en bättre anpassning till samhället och ökade chanser till jobb.

Vårt förslag är således att

- Nacka kommun ska ställa krav på SFI-anordnarna att erbjuda åtta timmars utbildning om dagen, inkluderande 2-4 timmars språkpraktik.

Nacka den 10 september 2013

Zakia Mirza(s)

Tuija Meisaari-Polsa (s)

12 november 2013

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 154

KFKS 2013/605-616

Förlängd daglig SFI-utbildning

Remiss av motion den 14 oktober 2013 av Zakia Mirza och Tuija Meisaari-Polsa (S)

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott överlämnar motionen till arbets- och företagsnämnden för utredning och förslag till beslut senast den 25 mars 2014.

Ärende

Zakia Mirza och Tuija Meisaari-Polsa (S) lämnade vid kommunfullmäktiges sammanträde den 14 oktober 2013 en motion med följande förslag.

- Nacka kommun ska ställa krav på SFI-anordnarna att erbjuda åtta timmars utbildning om dagen, inkluderande 2-4 timmars språkpraktik.

Handlingar i ärendet

Stadsledningskontorets tjänsteskrivelse den 16 oktober 2013
Motion

Beslutsgång

Arbetsutskottet beslutade i enlighet med stadsledningskontorets förslag.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
		

TJÄNSTESKRIVELSE

Arbets- och företagsnämnden

Fördjupad analys av avbrott för SFI-elever

Förslag till beslut

Arbets- och företagsnämnden beslutar att notera informationen om en fördjupad analys om avbrott i SFI-utbildningen.

Sammanfattning

Vid sammanträdet den 25 september 2013 beslutade arbets- och företagsnämnden att ge rektorn för vuxenutbildning i uppdrag att återkomma med en djupare konsekvensanalys ifall om nämnden gjorde komvux mer baktung samt att rektorn kommer med en särskild utredning av i SFI avbrott.

Arbets- och företagsenheten har inlett ett arbete med att se över ersättningsystemen inom kundval vuxenutbildning inklusive svenskundervisning för invandrare (SFI). Enheten återkommer till nämnden med resultaten av översynen och kommer då redovisa möjligheter att göra ersättningen ”mer baktung”.

Hälften av jobb- och utbildningsexperter inom SFI i Nacka kommun anger att det är lika vanligt med avbrott för elever inom SFI som för övriga elever i vuxenutbildningen, övriga anser att det är vanligare. Den viktigaste orsaken till avbrott för SFI-elever är att eleven har fått jobb.

Kommunförbundet Stockholms län har nyligen presenterat en sammanställning av länskommunernas arbete med SFI. Rapporten belyser att avbrott kan ses som en indikator på kvalitet. 2010 gjorde Skolinspektionen en granskning av SFI, rapporten visar att det är stora skillnader mellan kommunernas SFI och att en individualiserad undervisning behövs då eleverna har olika bakgrunder.

Arbets- och företagsnämnden har beslutat genomföra en utvärdering av kundval vuxenutbildning 2013 och kommer att redovisa rapporten vid nämndens sammanträde i april 2014.

Ärendet

Den 25 september 2013 beslutade arbets- och företagsnämnden:

Arbets- och företagsnämnden noterar informationen. Arbets- och företagsnämnden ger rektorn för vuxenutbildning i uppdrag att återkomma med en djupare konsekvensanalys ifall om nämnden gjorde komvux mer baktung samt att rektorn kommer med en särskild utredning av i SFI avbrott.

Arbets- och företagsenheten har inlett ett arbete med att se över ersättningssystemen inom kundval vuxenutbildning inklusive SFI. Enheten återkommer till nämnden med resultaten av översynen och kommer då att pröva möjligheterna att göra ersättningen ”mer baktung”.

Arbets- och företagsenheten har gjort en särskild utredning om avbrott i SFI som redovisas i denna skrivelse.

Resultat

Arbets- och företagsenheten har använt flera källor för att få bättre kunskaper om bakgrunden till avbrotten i Nackas SFI.

1. Enkät till alla jobb- och utbildningsexperter inom SFI i Nacka 2013

En enkät har skickats ut till samtliga jobb- och utbildningsexperter inom SFI i Nackas vuxenutbildning (nio stycken). Följande framgår av enkätsvaren:

- 50 procent anger att det är lika vanligt med avbrott i SFI som i övrig vuxenutbildning
- De vanligaste orsakerna till avbrott är att eleven har (i fallande ordning)
 - Fått jobb
 - Flyttat till annan kommun
 - Kommit in på annan utbildning
 - Är sjuk/fått barn
- Fyra av fem jobb- och utbildningsexperter inom SFI anger att de gör speciella insatser för att motverka avbrott, bl.a.:
 - ”Individanpassar schema efter de studerandes behov.”
 - ”Ger elever möjlighet att byta studietid vid behov”
 - ”Kontaktar via mail eller telefon.”
 - ”Information att eleverna har möjlighet att komma tillbaka (efter fött barn t ex.)”
 - ”Vi berättar om kvällskurser om elever t ex fått jobb.”
 - ”Flexibla scheman om undervisningstiden inte fungerar p g a jobb”
 - ”Vi upplever att AF skulle ha mer kontakt med skolan för att elever får en samlad undervisning. AF kräver att elever söker arbete heltid ---kan inte studera då--- och utan svenska inget jobb!!!!”
 - ”Progression är svårt att nå om eleven springer mellan skola”
 - ”Flyttar elever till kvällskurser om elev fått jobb.”

- ”Vi har infört mentorstid för att elever enskilt ska kunna prata med sin lärare om problem/hälsa/jobbs/familj m m. Så varje elev har en mentor som har ett särskilt ansvar för eleven.”
- ”Mer flexibilitet i kursupplägget; möjlighet att kombinera dag och kvällsstudier eller distans; lektionsinnehåll som läggs ut på gruppens blogg så att de som har missat lektionen har tillgång till den; tydlig information; läraren har mejlkontakt med eleverna.”
- ”Om en elev har fått jobb då rekommenderar vi honom/henne att fortsätta läsa på kvällen. Om en elev väntar barn försöker vi att hon skall läsa mera för att bli testa innan hon får barnet så att hon inte förlorar tid när hon kommer tillbaka efter mammaledig.”

Sammanfattningsvis ger enkätsvaren en bild av att jobb- och utbildningsexperterna arbetar målmedvetet för att minska avbrotten bland SFI-eleverna och att olika initiativ, baserade på individuella förutsättningar, tas för att ge stöd till eleven.

2. Svenskundervisning för invandrare, Kvalitetsrapport 2010:7 Skolinspektionen

2010 gjorde Skolinspektionen en granskning av SFI-undervisningen i 25 kommuner genom att hämta information från bl a 370 intervjuer av elever, lärare, skolledare, anställda vid Arbetsförmedlingen med flera (se bilaga 1). Av rapporten framgår vidare:

”Skolinspektionens granskning ger exempel på väl fungerande verksamheter men också på områden som behöver stärkas för att höja utbildningens kvalitet. Resultatet visar att individuell kartläggning och studieplanering behöver utgöra bättre grund för utbildningens utformning... Genomförandet av en individuellt anpassad SFI-utbildning förutsätter en väl fungerande samverkan mellan olika aktörer. Samverkan mellan SFI, andra kommunala instanser och Arbetsförmedling behöver därför stärkas...”

Rapporten belyser även avbrott för SFI-elever och följande kommentar lämnas bland annat:

”Vissa kombinerar SFI med praktik, arbete och annan utbildning; deltagare med flyktningbakgrund påbörjar ofta SFI kort efter ankomsten till Sverige, de kommer från krigsdrabbade områden och en del har psykiska och/eller fysiska funktionshinder; majoriteten SFI-deltagare är i barnafödande ålder vilket innebär att många har eller får ansvar för små barn under studierna och gör avbrott på grund av graviditet, föräldraledighet och vård av barn.”

Sammanfattningsvis visar rapporten att det är stora skillnader mellan kommunernas SFI-undervisning och att en individualiserad undervisning behövs då eleverna har så olika bakgrunder.

Arbets- och företagsenhetens synpunkter

Hälften av alla jobb- och utbildningsexperter som verkar inom SFI i Nacka anger att det är lika vanligt med avbrott för elever i SFI som för övriga elever i vuxenutbildningen, övriga anser att det är vanligare. Den viktigaste orsaken till avbrott för SFI-elever är att eleven har fått jobb. Då endast en liten andel av SFI-eleverna har något försörjningsstöd (uppskattningsvis en av fem) och då SFI-studier inte medger rätt till studiemedel är det inte konstigt om eleverna väljer att göra avbrott och ta ett jobb för att klara sin försörjning. Det är dock viktigt att eleverna sedan kommer tillbaka till undervisningen och fullföljer SFI.

Att SFI-elever arbetar parallellt med undervisningen kan vara positivt och bidra till språkutvecklingen, jämför arbets- och företagsnämndens beslut om att erbjuda praktik för samtliga SFI-elever. Det kan dock finnas en risk för att SFI-elever lämnar undervisningen med otillräckliga kunskaper i svenska och därmed får svårigheter med integrationen. Arbets- och företagsenheten anser därför att det är positivt att Jobbexperter SFI-anordnarna är aktiva och tar olika initiativ för att stödja elevernas lärande och få dem att fullfölja utbildningen.

Nacka kommun är drivande i arbetet med att utveckla en gemensam vuxregion, under ledning av Kommunförbundet Stockholms län (KSL). KSL har nyligen presenterat rapporten "Stockholms län utvecklar SFI" (bilaga 2). I rapporten diskuteras olika sätt att förstärka och utveckla kvaliteten i SFI-undervisningen. Avbrott kan ses som en indikator på kvalitet och i rapporten ges förslag på gemensamma rutiner för att mäta och följa upp avbrott. I rapporten redovisas flera goda exempel på hur kommunerna arbetar med att utveckla SFI och olika nationella förslag som kan påverka det fortsatta arbetet.

Det är värt att notera att den nyligen presenterade utredningen "Svenska för invandrare - valfrihet, flexibilitet och individanpassning" (SOU 2013:76) har inspirerats av Nacka kommuns uppbyggnad av SFI. Flera av de förslag som presenteras i utredningen ingår sedan tidigare i Nackas kommuns SFI. I praktiken medför detta att om riksdagen godkänner den kommande propositionen, som bygger på utredningen, så är kommunen väl förberedd för de kommande förändringarna.

Arbets- och företagsenheten ser ett stort värde i att utveckla gemensamma system för att mäta kvalitet och resultat i länskommunernas vuxenutbildning, inklusive SFI. Detta eftersom den nationella statistiken har flera brister, bland annat redovisas resultaten inte på anordnarnivå utan på kommunnivå och eftersläpningen i redovisningen är stor). Med hjälp av gemensamma system ges möjlighet att lära av varandra genom utbyte av kunskaper och erfarenheter. Vidare kan anordnare med mindre bra resultat identifieras och erbjudas stöd i syfte att förbättra resultaten.

Nacka kommun har tecknat ett avtal med Arbetsförmedlingen Nacka – Värmdö. Där regleras samarbetet i flera frågor som är viktiga för SFI-eleverna.

Arbets- och företagsnämnden beslutade att genomföra en utvärdering av kundval vuxenutbildning under 2013. En extern konsult har genomfört utvärderingen och ren slutrapport har redovisats. I rapporten ges flera förslag till förbättringar av SFI. Rapporten kommer att presenteras för nämnden vid sammanträdet i april 2014.

Allt fler av Nackas kommun SFI-elever fullföljer kurser med godkänt betyg, se tabellen:

Enhet	Antal kursdeltagare	Andel avbrott	Andel betyg	Andel kvar i utbildning
Eductus	296	33	53	14
Competens	3	33	0	67
Folkuniversitetet	34	18	50	32
Hermods	4	25	50	25
Kunskapsbolaget Integra	108	32	35	32
Lernia	36	39	31	31
Niketo	3	0	100	0
Omsorgslyftet	142	40	34	25
SFI Söderort	2	0	100	0
Värmdö kommun	2	100	0	0
Summa	630	34	44	22

Andelen som fullföljer kursen med godkänt betyg har de senaste åren ökat från 33 till 44 procent (elever som påbörjade kursen våren 2013 och nådde ett godkänt betyg senast under hösten 2013). Det är stora skillnader mellan resultaten hos olika jobb- och utbildningsexperter. Rektor för vuxenutbildningen kommer att gå igenom resultaten vid de kommande verksamhetsbesöken våren 2014.

Bilagor

1. Svenskundervisning för invandrare, Kvalitetsrapport 2010:7 Skolinspektionen
2. Stockholms län utvecklar SFI – en kartläggning av SFI-verksamheterna. Rapport 2013, Kommunförbundet Stockholms län

Malin Westerback
Arbetsmarknadsdirektör
Stadsledningskontoret

Staffan Ström
Rektor för vuxenutbildningen
Arbets- och företagsenheten

Kvalitetsgranskning
Rapport 2010:7

Svenskunder- visning för invandrare (sfi)

– en granskning av hur utbildningen
formas efter deltagarnas förutsättningar
och mål

Innehåll

1. Sammanfattning	6
<hr/>	
2. Inledning	8
2.1 Bakgrund	8
2.2 Syfte och frågeställningar	10
2.3 Begrepp och definitioner	10
<hr/>	
3. Resultat	13
3.1 Individuell kartläggning och studieplanering ska påverka utbildningens utformning	13
3.2 Undervisningen ska utgå från individen	16
3.3 Individanpassning förutsätter möjligheterna att påverka	17
3.4 Samverkan är central	19
3.5 Uppföljning av sfi är uppföljning av individualisering	22
<hr/>	
4. Avslutande diskussion	23
<hr/>	
5. Genomförande	25
5.1 Urval	25
5.2 Material	26
5.3 Lag och förordning	26
<hr/>	
6. Litteraturförteckning	28
<hr/>	
7. Bilagor	29

Förord

Skolinspektionens uppdrag är att granska kvaliteten i och ha tillsyn över det offentliga skolväsendet och utbildningen vid fristående skolor. Skolinspektionens kvalitetsgranskningar ska bidra till förbättrad måluppfyllelse genom att granska hur huvudmän, rektorer och lärare tar ansvar för undervisningens kvalitet och genom att ange vilka områden som behöver utvecklas.

Denna rapport redovisar resultatet av Skolinspektionens kvalitetsgranskning av svenskundervisning för invandrare (sfi) i 25 kommuner. Rapporten sammanfattar granskningen, lyfter fram exempel på hur sfi kan individanpassas och bedrivas med hög kvalitet och ger förslag på områden där utbildningen kan förbättras.

Resultatet av granskningen baseras på drygt 370 intervjuer med sfi-studerande, ett stort antal intervjuer med politiker, tjänstemän, verksamhetsansvariga, rektorer, lärare och representanter för samverkande parter som Arbetsförmedling och socialtjänst/integrationsenheter samt på dokument från kommuner och anordnare.

Skolinspektionens avdelning i Linköping har haft ansvaret för kvalitetsgranskningen med Gunnar Olausson som ansvarig enhetschef, Ewa Hallberg som projektledare och Disa Bergnéhr som projektsamordnare. Inspektörer från Skolinspektionens regionala avdelningar har deltagit i granskningen. Vilka dessa är framgår av bilaga 1. Föreliggande rapport har sammanställts av Disa Bergnéhr.

Stockholm 2010

Ann-Marie Begler
Generaldirektör

Agneta Sandén
Avdelningschef

1 | Sammanfattning

Språket är en central del för en persons möjlighet till inflytande och delaktighet i det samhälle hon lever i. Sverige är ett land med relativt stor invandring. Svenskundervisning för invandrare (sfi) beskrivs som viktig för utrikesföddas integration och etablering på arbetsmarknaden i den politiska och allmänna debatten.

Sfi ska ge den studerande grundläggande kunskaper i svenska och grundläggande läs- och skrivfärdigheter för den som saknar det. Kommunen är huvudman och kan erbjuda sfi genom egen verksamhet eller extern anordnare.

1965 startade den första officiella utbildningen i sfi. Under åren har sfi återkommande kritiserats för att deltagarnas individuella förutsättningar och mål inte har varit utgångspunkten i utbildningens utformning och innehåll. Utredningar och forskning har föreslagit att studerandes erfarenheter och resurser i högre utsträckning ska tillvaratas. Skolinspektionen valde därför att under 2009 och 2010 granska om sfi bedrivs utifrån deltagarnas förutsättningar, intressen och mål. Centrala frågor att besvara har varit: om kommun och anordnare anpassar utbildningen utifrån en kartläggning av den studerandes erfarenheter, behov och mål; om studerande ges möjligheter att påverka utformningen av utbildningen; samt om anordnare och huvudmän följer upp sfi.

”1965 startade den första officiella utbildningen i sfi.”

Föreliggande rapport sammanställer resultatet av Skolinspektionens granskning av sfi i 25 kommuner. Sammantaget har drygt 370 intervjuer

”... kartläggning och studieplanering behöver utgöra bättre grund för utbildningens utformning.”

med studerande genomförts och ett stort antal intervjuer med lärare, politiker, tjänstemän, verksamhetsansvariga, rektorer och representanter för samverkande parter som Arbetsförmedling och socialtjänst/integrationsenheter. Dokument från kommuner och anordnare har samlats in och analyserats.

Sfi bedrivs under särskilda förutsättningar; deltagare skrivs in och slutar kontinuerligt under året, de avslutar kurser och påbörjar nya olika snabbt.

Vissa kombinerar sfi med praktik, arbete och annan utbildning; deltagare med flyktingbakgrund påbörjar ofta sfi kort efter ankomsten till Sverige, de kommer från krigsdrabbade områden och en del har psykiska och/eller fysiska funktionshinder; majoriteten sfi-deltagare är i barnafödande ålder vilket innebär att många har eller får ansvar för små barn under studierna och gör avbrott på grund av graviditet, föräldradidighet och vård av barn.

Skolinspektionens granskning ger exempel på väl fungerande verksamheter men också på områden som behöver stärkas för att höja utbildningens kvalitet. Resultatet visar att individuell kartläggning och studieplanering behöver utgöra bättre grund för utbildningens utformning. Behov av särskilt stöd, inklusive stöd på modersmålet, behöver ingå i kartläggning och studieplanering. Sfi individualiseras på olika sätt i undervisningen och genom bransch- och yrkesinriktningar. Individualiseringen behöver dock utvecklas ytterligare.

Individanpassning förutsätter möjligheter för studerande att påverka. Möjligheter till inflytande är beroende av tillgängligheten till information som kan ges till exempel genom studie- och yrkesvägledning, samtal via tolk och skriftlig information på olika språk. Möjligheten för deltagare inom sfi att påverka behöver stärkas.

Genomförandet av en individuellt anpassad sfi-utbildning förutsätter en väl fungerande samverkan mellan olika aktörer. Samverkan mellan sfi, andra kommunala instanser och Arbetsförmedling behöver därför stärkas. Många kommuner brister i att utvärdera, analysera och utveckla sfi, särskilt utifrån om och hur verksamheten anpassas efter individuella förutsättningar och mål. Uppföljningsarbetet behöver därför stärkas.

Sammanfattningsvis behöver de granskade kommunerna förbättra sfi inom följande områden:

- Individuell kartläggning och studieplanering behöver påverka utbildningens utformning i större omfattning
- Undervisningen behöver i större utsträckning utgå från individens erfarenheter, intressen och mål
- Möjligheten för deltagarna att påverka utbildningens utformning behöver stärkas
- Uppföljnings- och utvecklingsarbetet behöver stärkas och inbegripa individualisering och studerandes möjligheter att påverka
- Samverkan mellan sfi, andra kommunala instanser och Arbetsförmedlingen behöver stärkas

2 | Inledning

Sverige är ett land med relativt stor invandring. Att behärska svenska språket beskrivs som viktigt i utrikesföddas integration och etablering på arbetsmarknaden.

2.1 | Bakgrund

Omkring 25 procent av samtliga utrikesfödda (18-45 år vid ankomsten till Sverige) har efter nio år i Sverige inte något arbete. För personer med flyktningbakgrund tar det generellt längre tid till egen försörjning (Prop. 2009/10:60). I Sverige har integrationspolitiken haft som mål att ge invandrare samma rättigheter till studier, arbetsmarknadsinsatser och arbete som andra invånare. Att behärska svenska språket beskrivs som viktigt för utrikesföddas integration i Sverige och etablering på arbetsmarknaden. Sfi lyfts ofta fram som den verksamhet inom vilket denna förtrogenhet ska ges (se till exempel Prop. 2009/10:60; SOU 2003).

”Sfi är en utbildning med många inblandade ...”.

Sfi är en utbildning med många inblandade – Migrationsverket, olika delar av kommunen (som till exempel socialtjänst, integrationsenhet/flyktningmottagning och utbildningsförvaltning) och Arbetsförmedling. Det är en utbildning som formas av många mål som ibland är svårförenliga. Utbildningen är också beroende av samverkan mellan olika aktörer. Tidigare utvärderingar av sfi pekar på att samverkan med andra aktörer i flera fall brister. Bedömningen av sfi-deltagarens språkfärdigheter är en sådan punkt; sfi och Arbetsförmedlingen gör olika bedömningar av en individs anställningsbarhet, kopplat till språkkunskaper, och möjlighet till inskrivning på Arbetsförmedlingen (Statskontoret 2009). Brister i samverkan mellan olika parter lyfts fram som

problematiskt för sfi-deltagarens möjlighet att kombinera sfi med exempelvis praktik, arbete och andra studier (Skolverket 1997; SOU 2003) medan ett välfungerande samarbete har potential att skapa en individanpassad utbildning där ett högt antal deltagare slutför utbildningen med betyg på relativt kort tid (Skolverket 2002). Samverkan mellan kommuner med mål att erbjuda deltagarna ett större utbud sfi-utbildningar (yrkesinriktad, för akademiker, på distans med mera) har lyfts fram som positivt (SOU 2003).

Den som är bosatt i en kommun och saknar grundläggande kunskaper i svenska har rätt att delta i sfi. Kommunen är huvudman och kan erbjuda sfi genom egen verksamhet eller extern anordnare. Sfi riktar sig till vuxna. Utbildningen ska ge den studerande grundläggande kunskaper i svenska och grundläggande läs- och skrivfärdigheter för den som saknar det. Studerande ska ha inflytande över hur utbildningen utformas (13 kap. skollagen). Utbildningen är organiserad i tre studievägar (1-3) med kurserna A, B, C och D. 1A är för personer med liten studievana och eventuella behov av läs- och skrivinläring. 3D är den högsta nivån och avsedd för studievana personer med snabb studietakt. Sfi är för deltagaren en kostnadsfri utbildning.

Skolverkets sammanställningar visar att deltagarantalet i sfi sedan slutet av 1990-talet har ökat. 1997/98 var cirka 38 000 personer inskrivna i sfi. Läsåret 2008/09 var det cirka 84 300 varav 57 procent kvinnor.

Tabell 1: Sfi-deltagare 2008/09 fördelade på tidigare utbildning och ålder					
Fördelning efter antal utbildningsår, andel (%)	Upp till 3 år	4 – 6 år	7 – 9 år	10 – 12 år	13 år eller mera
	11	11	15	28	35
Fördelning efter ålder, andel (%)	Yngre än 25 år	25 – 39 år	Äldre än 39 år		
	17	58	25		
Källa: Skolverkets nationella statistik, 2009					

Av tabellen ovan framgår att majoriteten av sfi-deltagare har en utbildning på tio år eller mera. Huvuddelen finns i åldersspannet 25 – 39 år, en ålder där många bildar familj och har små barn samt vill starta en yrkeskarriär.

Huvuddelen av studerande 2008/09 deltog i utbildning bedriven i kommunernas egen regi (72 %) medan 28 procent fanns i utbildning hos externa anordnare.

63 procent av dem som påbörjande sina studier läsåret 2006/07 hade två år senare fått minst betyg Godkänt på någon kurs. Genomsnittet undervisningstimmar för de som efter två år fick minst betyg Godkänt på studieväg 3 kurs D var 450 timmar (Skolverket 2009, 2010).¹

Yngre deltagare samt deltagare med längre utbildning får i högre grad godkänt i någon sfi-kurs inom två år jämfört med andra grupper. Lsåret 2008/09 deltog 24 procent av deltagarna i läs- och skrivinläring. De vanligaste modersmålen inom sfi är arabiska, somaliska, thailändska och polska. Deltagarna har sammanlagt över 140 olika modersmål (Skolverket 2010).

¹ 525 timmar sfi-undervisning är ett riktvärde som kommunerna har att förhålla sig till. Riktvärdet får överskridas och underskridas beroende på hur lång tid den studerande behöver för att uppnå kursmålen (förordning om svenskundervisning för invandrare 7 §; se också 13 kap. 11 § skollagen).

Under läsåret 2007/08 hade 29 procent av sfi-deltagarna flyktingbakgrund. Med flykting avses den person som beviljats asyl och har uppehållstillstånd (Skolverket 2008). Studerande med flyktingbakgrund uppbär vanligtvis introduktionsersättning och/eller försörjningsstöd. Sfi ingår i den introduktionsplan för nyanlända personer med flyktingbakgrund som upprättas av kommunerna genom avtal med Migrationsverket.

Sfi är en utbildning där studerande med mycket olika förutsättningar och mål möts. Klass- och grupp sammansättningar är flytande med studerande som kommer och går – de skrivs in på kurser löpande under året, de går vidare till följande kurs utifrån individuella förutsättningar, många deltar i praktik, vissa kombinerar sfi med arbete eller andra studier, andra avbryter studierna på grund av flytt, föräldraledighet eller arbete. Lärarnas arbete karaktäriseras av att kontinuerligt möta nya grupper, personer och behov. Lindberg och Sandwall (2007) menar att sfi i den allmänna debatten ofta har bedöms utifrån orealistiskt höga förväntningar och inte utifrån kunskap som finns om tiden det tar och ansträngningarna som krävs för en vuxen person att lära sig ett andraspråk i ett nytt land.

2.2 | Syfte och frågeställningar

1965 startade den första officiella utbildningen i sfi. Under åren har sfi återkommande kritiserats för att deltagarnas individuella förutsättningar och mål inte har varit utgångspunkten i utbildningens utformning och innehåll. Det har föreslagits att studerandes erfarenheter och resurser i högre utsträckning ska tillvaratas (Carlson 2003; Ds 2003; Prop. 2000; Skolverket 2008; SCB 2009; SOU 2003; Statskontoret 2009). Skolinspektionen valde därför att under 2009 och 2010 granska om sfi bedrivs utifrån deltagarnas förutsättningar, intressen och mål. Syftet har således varit att utvärdera huruvida utbildningen bedrivs utifrån ett deltagarperspektiv, där deltagarnas förutsättningar, intressen och mål formar uppläggning i tid och rum och undervisningens innehåll. Ett delsyfte har varit att belysa positiva och negativa exempel på hur sfi anpassas efter deltagarnas förutsättningar och mål.

Följande frågor har styrts granskningen:

- Kartlägger anordnare och kommun deltagarnas förutsättningar, det vill säga yrkes- och utbildningserfarenheter, egna målsättningar och resurser?
- Utformas utbildningen utifrån de studerandes förutsättningar och mål?
- Följer anordnare och kommun upp individanpassningen inom sfi?

2.3 | Begrepp och definitioner

Individanpassning och individualisering används synonymt i föreliggande rapport. Skolinspektionens definition på en individanpassad/individualiserad sfi-utbildning är: en individuell kartläggning och studieplanering som påverkar utbildningens innehåll och utformning; möjligheter till inflytande på innehåll och arbetsformer; flexibilitet i tid och rum; samverkan mellan olika aktörer som gagnar sfi-deltagaren; ett fungerande uppföljnings- och utvecklingsarbete av utbildningen.

Kartläggning/individuell kartläggning är en genomgång av personens

tidigare utbildnings- och yrkeserfarenheter men även övriga erfarenheter, förutsättningar, särskilda behov, familjesituation, intressen och framtida mål. En kartläggning görs vanligtvis vid inskrivningen på sfi och kan vara mer eller mindre utförlig. Skolinspektionens bedömning av en väl fungerande kartläggning är en kartläggning som innehåller samtliga delar som nämns ovan samt följs upp med eventuella kompletteringar under studiernas gång. Kartläggningen ska ligga till grund för placeringen i studieväg och kurs. Hjälpt med att översätta betyg och validera² tidigare yrkeskunskaper ska erbjudas i samband med kartläggningen. Utformningen av utbildningen och undervisningen ska baseras på kartläggning och studieplaner.

Studerande och deltagare används i rapporten som synonyma begrepp och avser personer som deltar i sfi.³

Måluppfyllelse används inte i rapporten i samband med Skolinspektionens bedömningar. Det förekommer dock i beskrivningar av urval och vid hänvisningar till tidigare utredningar och studier av sfi. Det är då Skolverkets definition av måluppfyllelse som avses. Måluppfyllelsen presenteras ofta i andel (procent) och beräknas på antalet studerande som två år efter påbörjade sfi-studier fått minst betyg Godkänt i någon kurs. Riksgenomsnittet för de som skrevs in på sfi läsåret 2006/07 var en måluppfyllelse på 63 procent (Skolverket 2010). Måluppfyllelse beräknat på antal studerande med minst betyg Godkänt inom två år efter kursstart ger dock ingen direkt indikation på utbildningens kvalitet, vilket flera undersökningar påvisat (Skolverket 1997; Riksdagens revisorer 2001; Riksrevisionen 2008; SOU 2003; Statskontoret 2009). Många studerande har studieuppehåll under tiden de studerar, till exempel på grund av graviditet⁴, föräldraledighet, sjukdom, flytt och arbete. Föräldraledighet, perioder av sjukskrivning, vård av barn och flytt är exempel på det som kan medverka till att förlänga en persons tid inom sfi och påverka siffror av måluppfyllelse. Följande två exempel visar svårigheten med att bedöma kvaliteten i sfi enligt definitionen av måluppfyllelse:

Kommun X har inom det senaste året skrivit avtal med Migrationsverket om 100 flyktingar om året och därigenom fördubblat sin sfi-verksamhet. De studerande med flyktningbakgrund har kort utbildningserfarenhet och annan modersmålsbakgrund jämfört med de som flyttat in från Tyskland, Holland och Polen och som tidigare utgjort majoriteten av deltagarna. Sfi-verksamheten i kommunen får därmed nya förutsättningar och ökade krav på att samverka med integrationsenheten och Arbetsförmedling. Samtidigt står lärarna inför nya utmaningar med en grupp studerande där många har fysiska och psykiska funktionshinder och liten studievana. Avbrotten ökar markant genom graviditeter, föräldraledigheter och sjukdom. Enligt Skolverkets

² Validering som det används här betyder att en persons kunskaper och kompetenser bedöms och översätts så att vidare utbildning kan anpassas till tidigare erfarenheter och att yrkeskunskaper från annat land kan användas på arbetsmarknaden i Sverige.

³ Olika begrepp används i olika sammanhang. I skollagen används elever (13 kap.) Skolverket använder begreppet kursdeltagare (2010) och elev (2009).

⁴ Graviditet leder för många kvinnor till perioder av sjukskrivning (RFV 2003). Genomsnittsåldern för personer som studerar sfi är 33 år (Skolverket 2009) och 57 procent av deltagarna är kvinnor (Skolverket 2010). Sfi är en utbildning där många studerande är i barnafödande ålder och har ansvar för små barn. Det är troligt att många gör avbrott i studierna på grund av graviditet, föräldraledighet och vård av barn.

senaste statistik från 2007/08 har kommunen god genomströmning av studerande med betyg i sfi och få avbrott. Skolinspektionens granskning 2009/10 pekar dock på flera brister som behöver åtgärdas.

Kommun Y är en kommun med låg måluppfyllelse enligt nationell statistik från 2007/08. Skolinspektionen bedömer dock att kommunen bedriver en väl fungerande sfi-utbildning utifrån individens förutsättningar och mål. Kommunens sfi-verksamhet är relativt liten och varje år flyttar studerande till närliggande orter på grund av större möjligheter till arbete eller av sociala orsaker. Samtidigt har kommunen en stor andel kvinnor som invandrat till Sverige på grund av giftermål. Många studerande inom denna grupp får arbete inom lokalvård, vilket har resulterat i flera avbrott och ett ökat antal deltidsstuderande. I statistiken syns detta med höga avbrottstal och en låg genomströmning studerande med godkänt betyg på kurserna.

3 | Resultat

Resultatet av granskningen i de 25 kommunerna har påvisat möjliga förbättringsområden men även många exempel på att sfi bedrivs som en flexibel utbildning anpassad till individuella förutsättningar och mål. Här presenteras delar av det som framkommit i kommunerna.⁵

3.1 | Individuell kartläggning och studieplanering ska påverka utbildningens utformning

Individuell kartläggning och studieplanering ska utgöra grund för deltagarens placering i studieväg och kurs samt utbildningens utformning. Behov av särskilt stöd ska ingå i kartläggning och studieplanering. Detta arbete behöver utvecklas i kommunerna.

3.1.1 | Kartläggning och studieplanering

I en stor majoritet av kommunerna görs en kartläggning i samband med att en person skrivs in på sfi. Kartläggningen innehåller vanligtvis studie- och yrkeserfarenheter, språkkunskaper, familjesituation och intressen.

Kommunernas kartläggning av en persons tidigare studie- och yrkeskunskaper utgör vanligen grund för placering i rätt studieväg och kurs. Det finns

⁵ För den som är intresserad av att ta del av granskningen i respektive kommun se www.skolinspektionen.se.

dock enstaka kommuner som brister i detta och som placerar studerande i kurs och grupp utifrån inskrivningsdatum och inte utifrån individuella förutsättningar och mål. Detta är allvarligt och kommunerna behöver säkerställa att det inte förekommer.

De flesta lärare som intervjuats menar att de har kontinuerliga samtal med studerande kring deras tidigare studie- och yrkeserfarenheter, kunskapsutveckling och mål. Det som framkommer i dessa samtal dokumenteras dock inte alltid och tolk används sällan under samtalen.

Det är vanligt i kommunerna att kartläggningen ser olika ut för sfi-studerande knutna till socialtjänsten/integrationsenheter/flyktingmottagning jämfört med studerande som uppbär egen försörjning. En mer utförlig initial kartläggning, vanligtvis med stöd av tolk, genomförs ofta med personer med introduktionsersättning/försörjningsstöd. Det finns kommuner där sfi-deltagarnas individuella kartläggning, kunskapsutveckling och mål följs upp genom kontinuerliga möten. Vid dessa möten kan representanter från samverkande aktörer som Arbetsförmedling och flyktingenhet/socialtjänst delta, dock inte alltid sfi-deltagaren själv. För många sfi-studerande som intervjuats framstår syftet med kartläggning och studieplanering som oklart och de ser inte hur undervisningen påverkas av detta. Bristande kartläggning och studieplanering kan leda till en fördröjd kunskapsutveckling. Följande fall är ett exempel:

”Bristande kartläggning och studieplanering kan leda till en fördröjd kunskapsutveckling.”

Kvinna från Afghanistan, 28 år, har deltagit i sfi-undervisning i två år. Kort efter ankomsten till Sverige påbörjade hon sfi. Hon mådde psykiskt mycket dåligt det första året och kunde inte tillgodogöra sig undervisningen, även om hon deltog i klassrummet. Varken lärare, annan personal inom sfi eller handläggaren på integrationsenheten uppmärksammade dock detta. Kartläggning och studieplanering (och kunskapsutveckling) följdes inte upp vilket resulterade i att kvinnans behov och förutsättningar inte utreddes. Istället meddelades kvinnan efter två år i sfi att hon inom sex månader skulle skrivas ut från sfi, då hon inte avancerat till högre kurser.

Överlag behöver kommunerna förstärka arbetet med kartläggning och studieplanering och engagera deltagaren i detta. Användningen av tolk behöver därför ses över, så att samtliga studerande erbjuds detta. Studier pekar på vikten av tolk för att sfi-studerande ska förstå och kunna ha inflytande över kartläggning och studieplanering (Carlson 2003).

Ett gott exempel på en kommuns arbete med kartläggning är Malmö kommun. Malmö genomför en kartläggning av sfi-studerande som innehåller flera grader av konkretiseringar och som sker stegvis och vid flera tillfällen. Vidare har kommunen utvecklat rutiner för hur validering av betyg och yrken och yrkesbedömning ska gå till. Detta innebär att sfi-studerandes kartläggning resulterar i att befintliga betyg och intyg översätts; rutiner har upprättats för att validera kompetenser och kunskaper gentemot svenskt arbetsliv. Kartläggning och studieplanering följs upp kontinuerligt. Därmed ges möjligheter för sfi-deltagaren att komplettera kartläggningen och studieplanering i takt med att nya förmågor erövrats (till exempel genom praktik och instegsjobb

eller annan utbildning) och deltagaren får nya mål med utbildning och framtid. Samtidigt ges kontinuerligt möjligheter att uppmärksamma eventuella behov av särskilt stöd.

Arbetet med validering bedrivs i olika grad inom kommunerna som Skolinspektionen granskat. Det finns en medvetenhet om vikten av att validera men i allt för stor utsträckning saknas rutiner för detta. Kommunerna behöver överlag öka sina ansträngningar att validera kunskaper och färdigheter.

3.1.2 | Särskilt stöd

En del kommuner anordnar undervisning och undervisningsgrupper särskilt anpassade och med särskild lärarkompetens för studerande med funktionshinder som nedsatt syn och hörsel och studerande med posttraumatiskt stressyndrom och psykiska funktionshinder (till exempel Örebro, Katrineholm, Malmö och Göteborg).

Kommuner, anordnare och lärare inom sfi tycks överlag anstränga sig för att anpassa undervisningen efter särskilda behov. Det brister dock ofta i kunskaper, metoder och verktyg för att utreda behovet av särskilt stöd hos studerande med begränsade kunskaper i svenska. Lärare och personal pekar återkommande på detta.

Vissa kommuner anstränger sig hårt att med stöd av extra personal och/eller med kompetens utifrån, till exempel genom kontakter med Specialpedagogiska myndigheten, utveckla arbetet med att diagnostisera läs- och skrivsvårigheter och eventuella funktionshinder och att ge särskilt stöd.

Skolinspektionen vill uppmärksamma samtliga kommuner på vikten av att snabbt utreda behov av särskilt stöd och sätta in särskilda insatser så att studerande får det stöd de har rätt till. Följande exempel visar på konsekvensen av att särskilt stöd inte snabbt utreds och uppmärksammas:

I kommun A påpekade sfi-lärarna för ansvarig på integrationsenheten att en man i 50-årsåldern som nyligen skrivits in på sfi behövde utredas för eventuell nedsatt hörsel. Integrationsenheten var ansvarig för beslut om utredning och extra insatser för den aktuella sfi-deltagaren men utredningen drog ut på tiden. Konsekvensen blev att mannen deltog i sfi-undervisning i cirka ett år utan särskilt stöd för sin hörselnedsättning och med bristande språkutveckling som följd.

”... lärare inom sfi tycks överlag anstränga sig för att anpassa undervisningen efter särskilda behov.”

I vissa kommuner och i vissa verksamheter finns lärare eller lärarassistenter anställda med syfte att ge modersmålsstöd i sfi-undervisningen. Studerande som intervjuats beskriver detta som betydelsefullt för deras språkutveckling. Studerande som upplever svårigheter med språket och språkutvecklingen för fram språkstöd på modersmålet som något som underlättar deras lärande och förståelse. Även lärare menar att sådant stöd ger positiva effekter på språkinläringen. En utökad användning av stöd på modersmålet skulle kunna få goda effekter på del-tagarnas språkinläring och möjlighet till inflytande..

3.2 | Undervisningen ska utgå från individen

Undervisningen ska utgå från individens erfarenheter, intressen och mål. Detta behöver utvecklas ytterligare.

Det finns olika sätt att individualisera sfi-undervisningen. Yrkesinriktningar kan erbjudas, där studerande får lära sig svenska med inriktning mot viss bransch eller yrke. Praktik kan erbjudas på en arbetsplats och i ett arbete inom vilket den studerande är intresserad. Undervisningsmetoder ska anpassas till individuella behov och förutsättningar, och undervisningen ska utgå från deltagarnas intressen och mål. Till viss del är undervisningen lärarberoende – läraren planerar och står för mycket av innehållet i den undervisning som bedrivs. I andra delar kan undervisningen bestämmas av strukturella faktorer som stora klasser vilket kan påverka lärarnas möjligheter att bedriva en individualiserad undervisning negativt.

3.2.1 | Sfi med inriktning på yrke

Många av de sfi-utbildningar som Skolinspektionen besökt har så kallade yrkesspår/branschinriktningar. Yrkesspår innebär att sfi-studerande ges möjlighet att fördjupa sina kunskaper i svenska i ett område inom vilket de arbetar eller är intresserade av att arbeta i. Yrkesspår är valbara (platserna dock ofta begränsade). Det varierar mellan kommunerna inom vilka nivåer och kurser som yrkesspår erbjuds; ofta handlar det om kurs C och D men det förekommer även yrkesspår inom kurs B. Yrkesspår omfattar ofta praktik. Vanliga yrkesspår inom de granskade kommunerna är omvårdnad, industri, handel, lokalvård, yrkesförare och restaurang men det finns också det som kallas business (för småföretagare), teknik och trädgård. Vissa spår är knutna till andra utbildningar, som till exempel omvårdnadsspåret till omvårdnadsprogrammet. Ett exempel på detta är följande:

Man, 26 år från Somalia har läst ett år på sfi och de senaste fyra månaderna kombinerat ordinarie undervisning med ett så kallat omvårdnadsspår. Omvårdnadsspåret innebär att han och andra deltagare några timmar i veckan får särskild undervisning i svenska med inriktning på vokabulär och fraser som förekommer inom omvårdnadsyrken. Samtidigt praktiserar deltagarna i vissa perioder. Mannen praktiserar på ett vårdhem. Inom ett par månader planerar han att skriva sfi-test kurs D och sedan gå vidare till omvårdnadsprogrammet inom den kommunala vuxenutbildningen.

Platserna till yrkesspår ofta begränsade. Här bör kommunerna se över möjligheterna att utöka yrkesspår samt anstränga sig för att i samarbete med Arbetsförmedling och socialtjänst erbjuda inriktningar och utbildningar som efterfrågas av de studerande.

I några av de större kommunerna erbjuds det som kallas akademikerspår/högskolespår och sfi kombinerat med högskolestudier för att validera och komplettera högskoleutbildningar från hemlandet. Ett akademikerspår kan innebära sfi-studier i snabb takt med sikte mot vidare studier och delvis kombinerat med studier i svenska som andraspråk. Det kan också innebära ett nära samarbete med en högskola för att genom praktik och studier komplettera tidigare utbildning, som till exempel lärarutbildning, civilingenjör, läkare och sjuksköterska. Stockholm, till exempel, bedriver tillsammans med

närliggande kommuner ett samarbete där sfi-studerande ges möjligheten till praktik och vidare studier i samband med sfi, de så kallade sfx-utbildningarna, som kan sägas inbegripa både yrkesspår och akademikerspår.⁶

Förutom yrkesspår, akademikerspår och grundskolespår erbjuder sfi tillsammans med Arbetsförmedling, branschorganisationer och/eller andra aktörer i enstaka kommuner arbetsmarknadsutbildningar parallellt med sfi (till exempel Stockholms sfx-utbildningar). I Örebro kommun, till exempel, görs detta i nära samarbete med Arbetsförmedlingen; sfi-lärare deltar under arbetsmarknadsutbildningarna både vid teoretiska och praktiska moment.

Antalet studerande som går sfi med särskild inriktning går inte att utröna av nationell statistik. Skolinspektionens tillsyn och granskningar tyder dock på att majoriteten av deltagarna inte har någon inriktning.

3.2.2 | Ordinarie undervisning

Inom sfi används olika metoder för att individanpassa undervisningen till den studerande. Olika metoder för att lära, olika hemuppgifter och uppgifter i klassrummet, datorprogram samt olika bedömningar utifrån kunskapsnivå nämns återkommande i intervjuer med personal och studerande. I vissa kommuner och hos vissa anordnare organiseras undervisningen delvis i form av det som bland annat kallas studios, stugor eller stationer. Stationerna bygger på ett system där studerande kan välja olika alternativ, som hörförståelse, läsförståelse och uttal, utifrån deras aktuella behov och intresse.

En stor majoritet av studerande som intervjuats är nöjda eller mycket nöjda med den undervisning de får. Studerande och lärare beskriver samtidigt att undervisningen i liten omfattning planeras och utgår från studerandes intressen och erfarenheter. Sfi-verksamheterna behöver öka sina ansträngningar att bedriva undervisning utifrån studerandes intressen och mål.

Sfi är liksom annan utbildningsverksamhet lärarberoende; undervisningen påverkas av mötet mellan en grupp studerande och den specifika läraren. Det finns studerande som uttrycker missnöje med läraren och undervisningen. Kommunernas uppdrag är att försöka skapa rutiner och system där alla studerande erbjuds lika god kvalitet, oberoende lärare – ett arbete som kontinuerligt måste bedrivas och utvärderas och som är väsentligt för att säkerställa god kvalitet på den utbildning som erbjuds.

3.3 | Individanpassning förutsätter möjligheter att påverka

Individanpassning förutsätter möjligheter för studerande att påverka. Möjligheter till inflytande påverkas av tillgängligheten till information som kan ges till exempel genom studie- och yrkesvägledning, samtal via tolk och skriftlig information på olika språk. Möjligheten för deltagare inom sfi att påverka behöver stärkas.

⁶ Sfx är en samlingsbeteckning för vissa yrkesinriktade utbildningar som bedrivs inom svenskundervisning för invandrare och svenska som andraspråk. För att ta tillvara kunskap och yrkeserfarenhet hos dem som kommer till Sverige har Länsstyrelsen och Kommunförbundet i Stockholms län initierat ett regionalt samarbete kring specialutbildningar i yrkessvenska, så kallade sfx-utbildningar. Sfx samverkar därutöver med olika parter beroende på yrkesområde. De inriktningar som finns är: svenska för pedagoger, svenska för ingenjörer, svenska för lastbilsförare, svenska för bussförare, svenska för hantverkare, svenska för företagare, svenska för läkare, tandläkare, sjuksköterska eller veterinär samt svenska för ekonomer och jurister.

En stor majoritet av deltagarna som intervjuats säger sig vara nöjda med den undervisning de får och av lärarens bemötande. Många lärare och studerande beskriver samtidigt att studerande har mycket lite inflytande över den undervisning som bedrivs och att undervisningen inte utgår från deltagarnas intressen och önskemål. Kommunerna behöver säkerställa att lärarna kontinuerligt arbetar med deltagarinflytande, så att undervisningen i högre utsträckning utgår från de studerandes intressen och mål.

En persons möjlighet att vara delaktig och att utöva inflytande är i stort beroende av möjligheten att tillägna sig information. I samband med och under sfi-utbildningen ges studerande i många kommuner mycket information om rättigheter och skyldigheter, om svenska system och myndigheter, om kursplaner och kursmål, studie- och yrkesvägar med mera, särskilt studerande med flyktingbakgrund som är knutna till en introduktionsplan. En mycket begränsad del av informationen ges med stöd av tolk eller översatt skriftlig information. Vid Skolinspektionens intervjuer har studerande fört fram svårigheter med att förstå informationen, som till exempel kan handla om regler och system som berör sfi-studierna, praktik, och kontakter med Arbetsförmedlingen. Kommunerna bör erbjuda tolkstöd i större utsträckning. Örebro kommun erbjuder samhällsinformation, information om sfi och övrig information med tolkstöd under en fyra veckors introduktion, vilket är exempel på en väl fungerande verksamhet. Behovet av översatt information och information med stöd av tolk tycks dock kvarstå även hos studerande på kurs C och ibland även på kurs D, utifrån intervjuer med studerande i samtliga kommuner.

”En mycket begränsad del av informationen ges med stöd av tolk ...”

I ett par kommuner brister informationen till studerande om tid och antal timmar studerande är berättigade sfi. Dessa kommuner behöver bli tydligare med att informera om antalet undervisningstimmar studerande har rätt till och på vilka grunder en deltagare kan skrivas ut från utbildningen.

I intervjuer med studerande framkommer ofta att deltagarna inte har fått information eller förstått den information som givits kring möjligheter att kombinera sfi med andra studier inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning. Här finns ett samband med den studie- och yrkesvägledning som kommunerna erbjuder eller inte erbjuder sfi-studerande. Vissa kommuner erbjuder studie- och yrkesvägledning först efter en person är klar med sfi, alternativt först när den studerande går kurs C eller D. Detta är anmärkningsvärt; en studerande ska ha möjlighet att avsluta sfi med betyg på kurs B och C och bör därför också ges möjlighet till information om vidare studier och arbete i god tid, företrädesvis i utökad omfattning med stöd av tolk.

Majoriteten av de granskade kommunerna ger information om sfi endast på svenska på sina hemsidor. Ibland finns viss information på engelska. Ett par av de granskade kommunerna erbjuder information på ett antal andra språk. Enligt förvaltningslagen finns en allmän serviceskyldighet. Detta innebär att kommuner och statliga myndigheter ska underlätta kontakterna för den enskilda och säkerställa att den information som ges är lättbegriplig.

Överlag behöver kommunerna säkerställa att studerande ges information om sina rättigheter och möjligheter att komplettera sfi-studier med annan vuxenutbildning samt att studerande förstår den information som ges vid kartläggningssamtal samt studie- och yrkesvägledning.

3.4 | Samverkan är central

Genomförandet av en individuellt anpassad sfi-utbildning förutsätter en väl fungerande samverkan mellan olika aktörer. Samverkan mellan sfi, andra kommunala instanser och Arbetsförmedling behöver därför stärkas.

Organisation och utformning av sfi påverkas av en rad aktörer och av aktiviteter knutna till utbildningen, som studie- och yrkesvägledning, utredning och insatser kring särskilt stöd, praktik och instegsjobb⁷. En fungerande samverkan är därmed av avgörande betydelse för att kunna erbjuda en individanpassad utbildning.

3.4.1 | Samverkan med socialtjänst

Nationell statistik visar att cirka 30 procent av sfi-studerande läsåret 2007/08 hade flyktingbakgrund, det vill säga, hade beviljats asyl och fått uppehållstillstånd (Skolverket 2008). Majoriteten inom denna grupp uppbär försörjning genom så kallad introduktionsersättning och/eller försörjningsstöd. De är därmed knutna till krav som socialtjänsten upprättat för att få full ersättning/stöd. Samverkan mellan sfi och kommunens socialtjänst (och integrationsenhet/flyktingmottagning) är inte lika uppmärksam i tidigare utvärderingar och studier av sfi som samarbetet med Arbetsförmedlingen. Skolinspektionens granskning visar dock att det är av stor vikt att samarbetet mellan sfi och socialtjänst fungerar tillfredsställande och fortsätter att utvecklas.

I många kommuner innebär arbetslinjen att personer med introduktionsersättning/försörjningsstöd ska ha heltidssysselsättning (åtta timmar om dagen) för att berättigas full ersättning/stöd. Det kan betyda sfi-studier sex till åtta timmar om dagen i klassrummet eller sfi varvat med praktik som sammanlagt blir åtta-timmars-dagar. Frånvaro ger avdrag på ersättningen. Skolinspektionen har mött studerande och lärare i olika kommuner som menar att detta system inte gagnar flexibilitet och studerandeinflytande. Krav på heltids sysselsättning beskrivs också som betungande för studerande med ansvar för små barn och familj; det blir svårt att få tid till hemuppgifter under kvällar och helger om ingen tid för självstudier ges dagtid.

Det finns flera exempel där sfi och socialtjänst/flyktingmottagning samverkar för att skapa en utbildning där organisation och utformning präglas av flexibilitet med utgångspunkt i individens behov, förutsättningar och mål (till exempel Emmaboda, Järfälla, Sollefteå, Sollentuna, Umeå, Uppvidinge). I en av kommunerna som har besökts, Nyköping, erbjuds sfi-studerande med små barn möjligheten till att medverka deltid i sfi och aktiviteter knutna till sfi med bibehållen introduktionsersättning.

”... individuellt anpassad sfi-utbildning förutsätter en väl fungerande samverkan ...”

⁷ Särskilt anställningsstöd i form av ett så kallat instegsjobb avser nyanlända invandrare med ett uppehållstillstånd som inte är äldre än 36 månader. Stödet ges för sex månader i taget och som längst 24 månader. Arbetsförmedlingen bidrar med 75 procent av lönekostnaderna. Den som blir anställd ska vara arbetsökande och inskriven hos Arbetsförmedlingen. Anställningen kan vara på del- eller heltid och ska gå att kombinera med studier inom sfi. Anställningen kan vara tillsvidare eller en prov- eller visstidsanställning. En förutsättning för att få ytterligare en eller flera perioder med instegsjobb är att den anställda antingen fortsätter sina studier inom sfi eller under en tidigare anställningsperiod klarat av studier till och med kurs D inom sfi.

3.4.2 | Samverkan med Arbetsförmedling

Samverkan mellan sfi och Arbetsförmedlingen brister i några kommuner. I många kommuner bedrivs dock ett nära samarbete som tydligt gynnar sfi-studerande. I kommuner där samarbetet brustit tolkades den studerandes språkliga förmåga och lämplig tidpunkt för inskrivning på Arbetsförmedlingen olika mellan sfi och Arbetsförmedlingen. I dessa fall uppfattade de kommunala tjänstemän som intervjuades en ovilja hos Arbetsförmedlingen att samarbeta. Arbetsförmedlingen ställde i vissa fall krav på godkänt betyg i kurs D sfi eller motsvarande kunskaper för inskrivning.⁸ Följande exemplifierar konsekvenser av detta:

I kommun B finns svårigheter att skapa ett fungerande samarbete mellan sfi och Arbetsförmedlingen. Det innebär att sfi-deltagarna inte erbjuds praktikplats, instegsjobb, studie- och yrkesvägledning och arbetsmarknadsprogram i samma omfattning som ett samarbete med Arbetsförmedlingen skulle kunna resultera i. Deltagare med introduktionsersättning erbjuds praktikplats och vägledning genom kommunens integrationsenhet/socialtjänst men övriga studerande faller mellan stolarna.

I kommuner där sfi och Arbetsförmedling samarbetar skrivs sfi-deltagare in på Arbetsförmedlingen tidigt i utbildningen, med återkommande kontakter både mellan studerande och Arbetsförmedling och mellan Arbetsförmedling och sfi. I flera av dessa kommuner besökte Arbetsförmedlingens handläggare sfi-utbildningens lokaler regelbundet, alternativt hade en arbetsplats i lokalerna (till exempel Katrineholm, Nyköping, Umeå). Detta gav studerande möjligheter till vägledning och stöd av en handläggare i samband med studierna samt hjälp från Arbetsförmedlingen med praktikplats. I de större och mellanstora städerna arbetade kommunerna och sfi ofta aktivt med Arbetsförmedling och i vissa fall näringsliv och/eller högskola, för att organisera arbetsmarknadsutbildningar och kompletterande högskolestudier för sfi-deltagare. Kommuner samarbetade också med Arbetsförmedlingen gällande praktik och instegsjobb åt studerande inom sfi.

3.4.3 | Praktik

I samtliga kommuner som ingått i Skolinspektionens granskning pekar företrädare för kommun, Arbetsförmedling och sfi på svårigheter med att anskaffa och erbjuda praktikplatser. Det skiljer sig åt mellan kommunerna vem det är som ansvarar för att skaffa fram och följa upp praktikplatser. Det kan vara sfi, socialtjänst eller flyktingmottagning för studerande med flyktingbakgrund, Arbetsförmedlingen eller en samverkan mellan olika aktörer. Vissa kommuner erbjuder i huvudsak praktikplats till sfi-studerande med introduktionsersättning/försörjningsstöd. Flera kommuner behöver öka sina ansträngningar att tillsammans med Arbetsförmedlingen erbjuda praktikplats åt samtliga sfi-studerande.

⁸ Inga representanter från Arbetsförmedlingen deltog i Skolinspektionens intervjuer i kommuner där samverkan inte fanns eller brast mellan sfi och Arbetsförmedling. Flera intervjuer genomfördes dock med representanter från Arbetsförmedlingen i kommuner där sfi och Arbetsförmedling hade ett samarbete.

Det är viktigt att praktikplatserna gagnar syftet att ge sfi-studerande möjligheter till förbättrad språkutveckling och erfarenheter av svensk arbetsmarknad. I Skolinspektionens intervjuer med studerande framkom då och då ett missnöje med den praktikplats som tilldelats. Följande fall belyser detta:

Kvinna 32 år från Irak har en lärarutbildning från sitt hemland och arbetade som lärare fem år innan flytten till Sverige. Hon har som mål att så snabbt som möjligt klara sfi kurs D med betyg Godkänt för att sedan läsa svenska inom den kommunala vuxenutbildningen och komplettera sin lärarutbildning för svensk arbetsmarknad. I hennes introduktionsplan finns krav på att sfi ska kombineras med praktik och hon har fått praktik genom kommunens integrationsenhet. Praktiken innebär att hon ska hjälpa till att sortera varor som säljs genom en hjälporganisation. Praktiken ger dock mycket små möjligheter till att öva svenska språket. Kvinnan känner heller inte att den har någon relevans för hennes framtida mål att arbeta som lärare. Introduktionsplanens krav på praktik hindrar henne från att använda tiden till självstudier, som hon skulle önska.

Det finns risk att motivation och lärande påverkas negativt för studerande som tillbringar dagar på en praktikplats där de upplever sig varken få prata svenska eller lära sig något för deras framtida yrkesliv.

Samtidigt finns det sfi-studerande som efterfrågar praktik utan att erbjudas hjälp varken från sfi eller från Arbetsförmedling att erhålla detta. Kommunerna behöver säkerställa att samverkan med Arbetsförmedling och kommunala enheter gagnar anskaffandet av praktikplatser och att dessa praktikplatser är individuellt anpassade.

3.4.4 | Samverkan med kommunal vuxenutbildning och högskola

Cirka 60 procent av de sfi-studerande har en tidigare utbildning på tio år eller mer (Skolverket 2008) och bör således betraktas som studievana och med kunskaper och färdigheter som kan prövas och kompletteras inom den kommunala vuxenutbildningen. Det finns exempel på kommuner som erbjuder sfi kombinerat med grundläggande vuxenutbildning (Göteborg) och sfi kombinerat med studier på högskola (till exempel Stockholm). Många kommuner bör dock kunna utöka arbetet med att erbjuda sfi-studerande möjligheten att kombinera sfi med kurser på grundläggande och gymnasial nivå.

En vanligt förekommande uppfattning inom kommunerna är att sfi-studerande ska ha klarat kurs D sfi innan de erbjuds möjligheten att gå kurser inom grundläggande eller gymnasial vuxenutbildning. Det finns inte något stöd för detta förhållningssätt i lag eller förordning. Ett samarbete mellan sfi och grundläggande och gymnasial vuxenutbildning bör tvärtom stimuleras i de fall där deltagaren bedöms ha förutsättningar att följa utbildningen (se 11 kap. 8-10 §§ skollagen). Inom sfi finns många som har rätt till studier inom grundläggande vuxenutbildning. Det är viktigt att sfi-studerande kontinuerligt erbjuds studie- och yrkesvägledning och informeras om rätten att kombinera sfi med andra studier.

3.5 | Uppföljning av sfi är uppföljning av individualisering

Kommunen har ansvaret för att följa upp sfi i egen regi såväl som hos extern anordnare. Detta för att försäkra sig om att verksamheten leder till uppsatta mål. Många kommuner brister dock i att utvärdera, analysera och utveckla sfi, särskilt utifrån om och hur verksamheten anpassas efter individuella förutsättningar och mål.

Det är viktigt att alla verksamheter genomlyses och kontinuerligt följs upp. För sfi som är en verksamhet som påverkas av ett varierande antal studerande, samverkanspartners och politiska beslut är detta av stor betydelse.

Många kommuner brister i att utvärdera, analysera och utveckla sfi. I vissa kommuner sker ett väl fungerande kvalitetsarbete, men utan tydliga mål från ansvarig nämnd och förvaltning. Det är vanligt att ansvariga politiker vet föga om den sfi-verksamhet som bedrivs.

Kommunerna behöver i större utsträckning följa upp aktiviteter som är kopplade till sfi, som praktik, för att säkerställa att praktiken fyller den avsedda funktionen som språk- eller arbetspraktik. Kommunen behöver säkerställa att sfi ges tydliga uppdrag och mål att utvärdera; samt att uppföljningsarbetet även innehåller individanpassning och möjligheter till studerandeflytande.

Ett exempel på ett väl utfört uppföljningsarbete är Örebro kommun, som har en relativt stor sfi-verksamhet. Där genomförs regelbundna uppföljningar av varje sfi-studerandes kunskapsutveckling och studiemål. Handläggare på Arbetsförmedlingen träffar kontinuerligt så kallade arbetskonsulenter, och ibland även lärare, för att diskutera sfi-deltagarnas framsteg och studieplanering. Ledning och personal träffas i olika konstellationer för samtal kring hur verksamheterna bäst utvecklas. Det finns rutiner för beskrivning, analys och förbättringsåtgärder av den sfi-verksamhet som bedrivs, inklusive den utbildning som bedrivs av externa anordnare. Ansvarig nämnd och förvaltning ger tydliga signaler om de mål och arbetssätt som sfi ska organiseras utifrån – mål och arbetssätt som rektorer och enhetschefer i sin tur förmedlar och implementerar i verksamheterna och som följs upp. Örebro kommun sammanställer utförlig statistik av sfi, månadsvis och uppdelat på de olika anordnarna. I anbudsinbjudan och kravspecifikationen för externa anordnare framkommer kommunens mål med sfi och krav på uppföljning och utvärdering.

Andra exempel på kommuner som bedriver väl fungerande kvalitets- och utvecklingsarbeten är Göteborg, Malmö, Jönköping, Nyköping och Järfälla. Tydliga mål från nämnd och förvaltning följs upp av rektor och andra ansvariga tillsammans med samverkande parter, eventuella externa anordnare och lärare. Lärarna följer kontinuerligt upp deltagarnas kunskapsutveckling tillsammans med den studerande.

”Många kommuner brister i att utvärdera, analysera och utveckla sfi.”

4 | Avslutande diskussion

Sfi bedrivs under särskilda förutsättningar. Deltagare skrivs in och slutar kontinuerligt under året, de avslutar kurser och påbörjar nya olika snabbt.

Vissa kombinerar sfi med praktik, arbete och annan utbildning; deltagare med flyktningbakgrund påbörjar ofta sfi kort efter ankomsten till Sverige, de kommer från krigsdrabbade områden och en del har psykiska och/eller fysiska funktionshinder. Majoriteten sfi-deltagare är i barnafödande ålder vilket innebär att många har eller får ansvar för små barn under studierna och gör avbrott på grund av graviditet, föräldraledighet och vård av barn.

Lindberg och Sandwall menar att sfi fått utstå mycket kritik under årens lopp. De skriver att "few educational enterprises have attracted so much negative attention in the media over the years as Sfi and few professionals are shown so little recognition" (2007, s. 92). Samtidigt visar forskning och studier att sfi-deltagarna ofta är mycket nöjda med sin utbildning (Carlson 2003; Lindberg och Sandwall 2007) och att många studerande relativt snabbt får betyg på kurs D eller annan kurs inom sfi (Skolverket 2009, 2010).

I Skolinspektionens granskning beskriver majoriteten studerande att de känner sig väl bemötta av lärare och personal och är nöjda med undervisningen. Flera exempel på sfi-verksamheter av hög kvalitet framkommer, men också på områden med behov av förbättring. Resultatet visar att individuell kartläggning och studieplanering behöver utgöra bättre grund för utbildningens utformning. För att dokumenten ska påverka utbildningen för den enskilde individen behöver de uppdateras och revideras kontinuerligt under utbildningen; deltagaren behöver förstå innebörden av kartläggning och studieplanering och kunna vara delaktigt. Delaktighet kräver förståelse, tolk och översatt dokumentation vid kartläggning och studieplanering kan användas i större utsträckning. Lärarna behöver ha tillgång till den kartläggning och studieplanering som görs för att kunna anpassa undervisningen efter detta.

Behov av särskilt stöd och stöd på modersmålet behöver utredas och beaktas i samband med kartläggning och studieplanering. Studerande som intervjuats menar att sådant stöd påverkar deras språkutveckling positivt. Behovet av tolk inom sfi bör kontinuerligt inventeras av kommunerna.

Sfi individualiseras på olika sätt i undervisningen och genom bransch- och yrkesinriktningar. Individualiseringen behöver dock utvecklas ytterligare genom att undervisningen i större utsträckning bedrivs utifrån deltagarnas erfarenheter och intressen. Det är vanligt inom kommunerna som Skolinspektionen besökt att erbjuda yrkesinriktad sfi där deltagarna får fördjupa sina kunskaper inom ett visst område/bransch. Skolverket (2009) lyfter fram en potentiell motsättning mellan yrkesinriktningar och ordinarie undervisning. Resultatet av Skolinspektionens granskning visar att sfi-deltagare ofta ser utbildningen som ett mål mot egen försörjning och yrkesinriktad sfi efterfrågas därför. Platserna är begränsade vilket gör att inte alla som önskar kan erbjudas sådan.

För att få till stånd en individuellt anpassad utbildning krävs möjligheter för studerande att påverka. Möjligheter till inflytande påverkas av tillgängligheten till information som ges till exempel genom studie- och yrkesvägledning, av lärare och annan personal och genom översatta dokument. Möjligheten för deltagare inom sfi att påverka behöver stärkas. Deltagare behöver uppmuntras till att förmedla åsikter och komma med förslag på innehåll i

undervisningen, de behöver informeras om sina rättigheter och möjligheter inom sfi. Översatta dokument, och tolkstöd kan i större utsträckning användas så att studerande förstår informationen som ges och kan påverka sin egen utbildning. Deltagare har inte alltid kunskap om det svenska skolsystemet, om de förutsättningar som råder och deras rättigheter och möjligheter. Skolverket (2009) pekar på vikten av att sfi-studerande erbjuds studie- och yrkesvägledning för att kunna göra informerade val.

”Möjligheter till inflytande påverkas av tillgängligheten till information ...”

Genomförandet av en individuellt anpassad sfi-utbildning förutsätter en väl fungerande samverkan mellan olika aktörer. Väl fungerande samverkan innebär goda möjligheter till en individanpassad utbildning där individuella behov och intressen beaktas. En väl fungerande samverkan mellan sfi och kommunens socialtjänst (och integrationsenhet/flyktingmottagning) är av lika stor vikt som ett gott samarbete med Arbetsförmedlingen. Samverkan är viktigt i arbetet att kunna erbjuda praktikplatser som fyller syftet att ge individen förutsättningar att utveckla språket och få erfarenheter av svensk arbetsmarknad. Samverkan mellan sfi, andra kommunala instanser och Arbetsförmedling behöver stärkas i en del kommuner men fungerar mycket väl i andra.

Många kommuner brister i att utvärdera, analysera och utveckla sfi, särskilt utifrån om och hur verksamheten anpassas efter individuella förutsättningar och mål. Kombinationen av sfi som en språkutbildning och sfi som ett medel att underlätta för personer att uppbära egen försörjning kräver nya mål och verktyg för uppföljning av sfi. Det finns en risk att kommunerna börjar följa upp och bedöma sfi enbart utifrån antal praktikplatser och sfi-deltagare i arbete istället för att granska undervisningens ändamålsenlighet och vad som kan göras i utbildningen för att förbättra deltagarnas språkutveckling. Uppföljningsarbetet inom sfi behöver stärkas och ses över.

5 | Genomförande

Under hösten 2009 och våren 2010 granskade Skolinspektionen sfi i 25 kommuner. Kommunala och externa anordnare har ingått.

Kommunerna som granskats är: Stockholm, Göteborg, Malmö, Örebro, Jönköping, Kristianstad, Järfälla, Umeå, Trollhättan, Sollentuna, Karlskrona, Skellefteå, Nyköping, Katrineholm, Skövde, Norrtälje, Sollefteå, Nynäshamn, Finspång, Strängnäs, Uppvidinge, Nybro, Härryda, Hörby och Emmaboda (se bilaga 2).

5.1 | Urval

Av de 25 kommuner som granskats har åtta erbjudit sfi genom externa anordnare. Skolinspektionen valde att närmare granska de externa anordnarna ABF (granskad i fem kommuner), Folkuniversitetet, Lernia och Academedia (granskade i två kommuner), och Competens, Studium och SVEAS (granskade i en kommun).

Urvalet av kommuner och verksamheter gjordes för att skapa en variation i storlek, befolkningssammansättning och organisation som speglar landets kommuner och sfi-verksamheter. Kommuner i olika delar av landet och med mycket stora, stora, medelstora och mindre sfi-verksamheter valdes ut. Urvalet gjordes sedan utifrån Skolverkets nationella statistik över måluppfyllelse och avbrott inom sfi för läsåret 2007/08, vilket var den senaste nationella statistiken vid urvalstillfället (Skolverket 2008; www.skolverket.se).⁹

⁹ Måluppfyllelsen i det statistiska underlaget beräknas på gruppen nybörjare inom sfi 2005/06 och andelen som fått betyg i sfi-kurs två år senare läsåret 2007/08. Den genomsnittliga måluppfyllelsen för riket 2007/08 var 62 procent. Det vill säga, 62 procent av de som påbörjade sfi 2005/06 hade två år senare minst betyg.

Av de 25 kommunerna Skolinspektionen granskat hade elva kommuner en måluppfyllelse under riksgenomsnittet på 62 procent och resterande kommuner ett genomsnitt över.

5.2 | Material

Skolinspektionens bedömningar grundas på analyser av intervjuer och dokument.¹⁰ Dokument har granskats och intervjuer genomförts med sfi-studerande, lärare, studie- och yrkesvägledare och annan personal, rektorer samt representanter för anordnare, huvudmän och samverkande parter (som Arbetsförmedlingen och socialtjänst). Ett beslut med en rapport har riktats till varje kommun. Föreliggande rapport sammanfattar kvalitetsgranskningen i sin helhet.

Stor vikt har lagts på att intervjua studerande inom sfi, för att få ökad insikt om deras beskrivningar av utbildningen. Drygt 370 enskilda deltagarintervjuer har genomförts, majoriteten med tolk. Studerande tillfrågades och informerades genom översatt information som skickades ut inför Skolinspektionens besök. Intervjuerna tog vanligtvis mellan 30 och 45 minuter. Män, kvinnor, yngre, medelålders och äldre, med olika modersmål och ursprungsland och skilda utbildnings- och yrkeserfarenheter, inom olika studievägar och kurser, en del med introduktionsersättning/försörjningsstöd och vissa som arbetade eller kombinerade sfi med andra studier intervjuades.

Lärare har intervjuats från samtliga kommuner och anordnare som ingått i granskningen. Dessa intervjuer hölls i grupp och tog mellan 1 och 1,5 timme. Studie- och yrkesvägledare och handläggare från Arbetsförmedling och andra samverkande parter har intervjuats i grupp eller enskilt. Ansvariga tjänstemän och politiker, verksamhetsansvariga för externa anordnare, enhetschefer och rektorer har intervjuats i mindre grupper eller enskilt. Intervjuerna har tagit mellan 30 minuter och 1,5 timme.

5.3 | Lag och förordning

Skolinspektionens bedömningar av sfi har baserats på skollag, förordningen om svenskundervisning för invandrare, kursplan och kriterier för en väl fungerande sfi-utbildning som lyfts i forskning och tidigare utvärderingar.

Bedömningarna har grundats på följande:

- Varje studerande ska tas in till den kurs som bäst bedöms motsvara individens behov av undervisning. Studerande med svårigheter med utbildningen ska erbjudas särskilt stöd (förordningen om svenskundervisning för invandrare).
- Placeringen av en ny deltagare i studieväg och kurs ska grundas på en kartläggning av personens kunskaper, förutsättningar och vad som i övrigt kan ha betydelse för att nå målen (kursplan för sfi). Individuell kartläggning och planering av studierna är väsentligt för att ge delta-

¹⁰ Kommunerna ombads skicka in följande dokument: skolplan; lokal arbetsplan/verksamhetsplan eller motsvarande; kvalitetsredovisning; andra uppföljningar och utvärderingar som gjorts av sfi de senaste tre åren; en redovisning av den generella arbetsgången för studerandes möjliga vägar genom utbildningen, till exempel kartläggning, studieplanering, uppföljning och validering; förslag om anbud; exempel på kartlägningsunderlag från kommunala och externa anordnare; exempel på individuell studieplanering från kommunala och externa anordnare; och beskrivning av samarbetet med Arbetsförmedling och praktikplatser. Den information som dokumenten gav (eller inte gav) analyserades utifrån granskningens syfte och frågeställningar.

garna en fullgod utbildning och möjlighet till inflytande (SCB 2009; Skolverket 2002; SOU 2003).

- Sfi-studerande ska ha inflytande över hur utbildningen utformas (13 kap. 2 § skollagen). Utbildningen ska planeras och utformas tillsammans med deltagaren och anpassas till individens intressen, erfarenheter, allsidiga kunskaper och långsiktiga mål (kurplanen för sfi).
- Läraren ska fortlöpande informera deltagarna om deras studieresultat. Läraren ska också redovisa för de studerande på vilka grunder betygsättning sker (förordningen om svenskundervisning för invandrare).
- Kommunen ska i samarbete med Arbetsförmedlingen verka för att den studerande ges möjligheter att öva svenska i arbetslivet och att sfi kan kombineras med andra aktiviteter såsom arbetslivsorientering, validering, praktik eller annan utbildning. Sfi ska också kunna kombineras med förvärvsarbete (skollagen 13 kap. 4b-c §§).
- Huvudman för det offentliga skolväsendet ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen och förordning (1 kap. 12 § skollagen). För sfi innebär det att kommunen har ansvar för att följa upp den sfi-utbildning som bedrivs. Tidigare studier har pekat på brister i kommunernas uppföljning av sfi (Skolverket 1997; Riksdagens revisorer 2001; Riksrevisionen 2008; SOU 2003; Statskontoret 2009).

Skollag, förordning och kursplan har tolkats med stöd av forskning och resultat av tidigare studier. Bedömningar har behandlats inom projektgruppen under insamling och analys av intervjuer och dokument med mål att uppnå likvärdighet.

6 | Litteraturförteckning

Carlson, Marie (2003).	Svenska för invandrare – brygga eller gräns? Syn på kunskap och lärande inom SFI-undervisningen. Lund: Studentlitteratur.
Lindberg, Inger & Sandwall, Karin (2007).	Nobody's darling? Swedish for adult immigrants: A critical perspective. <i>Prospect</i> , 22(3): 79-95.
Prop. (2009/10).	Nyanlända invandras arbetsmarknadsetablering – egenansvar med professionellt stöd, Prop. 2009/10:60. Stockholm: Integrations- och jämställdhetsdepartementet.
Riksdagens revisorer (2001).	Språk och arbete – svenskundervisning för invandrare och invandras arbetsmarknad. Rapport 2000/01:3. Stockholm: Riksdagens revisorer.
Riksförsäkringsverket (RFV) (2003).	Gravida kvinnors situation, RFV Analyserar 2003:7. Stockholm: RFV
Riksrevisionen (2008).	Svenskundervisning för invandrare (sfi): En verksamhet med okända effekter, rapport 2008:13. Stockholm: Riksrevisionen.
SCB (2009).	Deltagare i svenskundervisning för invandrare (sfi), 2009:1. Stockholm: Statistiska centralbyrån.
Skolverket (1997).	Vem älskar sfi? Utvärdering av svenskundervisningen för invandrare – en utbildning mellan två stolar. Rapport nr. 131. Stockholm: Skolverket.
Skolverket (2002).	Skolverkets uppdrag om sfi för högutbildade invandrare. Stockholm. Skolverket.
Skolverket (2008).	Skolverkets lägesbedömning 2008: Förskoleverksamhet, skolbarnomsorg, skola och vuxenutbildning. Rapport 324. Stockholm: Skolverket.
Skolverket (2009).	Skolverkets lägesbedömning 2009: Förskoleverksamhet, skolbarnomsorg, skola och vuxenutbildning. Rapport 337. Stockholm: Skolverket
Skolverket (2010).	PM: Elever och studieresultat i sfi läsåret 2008/09. Dnr 71-2010:4. Stockholm: Skolverket.
www.skolverket.se ,	2010:0330.
SOU (2003).	Vidare vägar och vägen vidare – svenska som andraspråk för samhälls- och arbetsliv, 2003:77. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
Statskontoret (2009).	Sfi – resultat, genomförande och lärarkompetens: En utvärdering av svenska för invandrare, rapport 2009:2. Stockholm: Statskontoret
UFB 2 (2009/10).	Skolans författningar ht 2009. Stockholm: Nordstedts juridik.

Bilaga 1

Förteckning över Skolinspektionens inspektörer som ansvarat för granskningsrapporter

Avdelningen i Göteborg

Barbro Fock
Eva Jönsson
Mats Lindström

Avdelningen i Linköping

Disa Bergnéhr
Ingela Djurberg
Ewa Hallberg
IngBeth Larsson

Avdelningen i Lund

Cecilia Palmqvist
Helena Olivestam Torold

Avdelningen i Stockholm

Lennart Andersson
Per Eng
Lena Lindegren

Avdelningen i Umeå

Pererik Hagberg
Lena Johansson

Bilaga 2

Kommuner som ingått i granskningen

	Antal nybörjare 2005/06	Måluppfyllelse 2007/08	Avbrott
Avdelning Göteborg			
Göteborg	2411	59.8%	36.7%
Trollhättan	200	73.5%	23.5%
Skövde	87	50.6%	47.1%
Härryda	37	91.9%	8.1%
Avdelning Linköping			
Örebro	457	74.2%	23.2%
Nyköping	118	81.4%	17.8%
Katrineholm	112	53.6%	42.0%
Finspång	53	79.2%	20.8%
Strängnäs	42	85.7%	14.3%
Nybro	38	86.8%	13.2%
Emmaboda	19	47.4%	47.4%
Avdelning Lund			
Malmö	1699	54.3%	41.3%
Jönköping	354	48.9%	49.2%
Kristianstad	241	76.8%	21.2%
Karlskrona	150	78.7%	20.0%
Uppvidinge	40	35.0%	57.5%
Hörby	24	95.8%	4.2%
Avdelning Stockholm			
Stockholm	3910	53.3%	43.1%
Järfälla	233	74.7%	22.7%
Sollentuna	154	40.3%	53.2%
Norrtälje	74	44.6%	52.7%
Nynäshamn	64	78.1%	21.9%
Avdelning Umeå			
Umeå	231	75.3%	24.2%
Skellefteå	120	45.0%	54.2%
Sollefteå	67	92.5%	7.5%

Stockholm, Malmö och Göteborgs kommuner med en måluppfyllelse under riksgenomsnittet 62 procent

8 kommuner med en måluppfyllelse under cirka 50 procent

14 kommuner med en måluppfyllelse över cirka 75 procent

Måttet för måluppfyllelse är studerande med betyg i sfi-kurs efter två års studier

Regelbunden tillsyn av alla skolor

SKOLINSPEKTIONEN granskar löpande all skolverksamhet, närmare 6 000 skolor. Tillsynen går igenom många olika områden i verksamheterna för att se om de uppfyller det som lagar och regler kräver.

Kvalitetsgranskning inom avgränsade områden

SKOLINSPEKTIONEN granskar mer detaljerat kvaliteten i skolverksamheten inom avgränsade områden. Granskningen ska leda till utveckling.

Anmälningar som gäller förhållandet för enskilda elever

ELEVER, FÖRÄLDRAR och andra kan anmäla missförhållanden i en skola till Skolinspektionen, till exempel kränkande behandling eller uteblivet stöd till en elev.

Fristående skolor

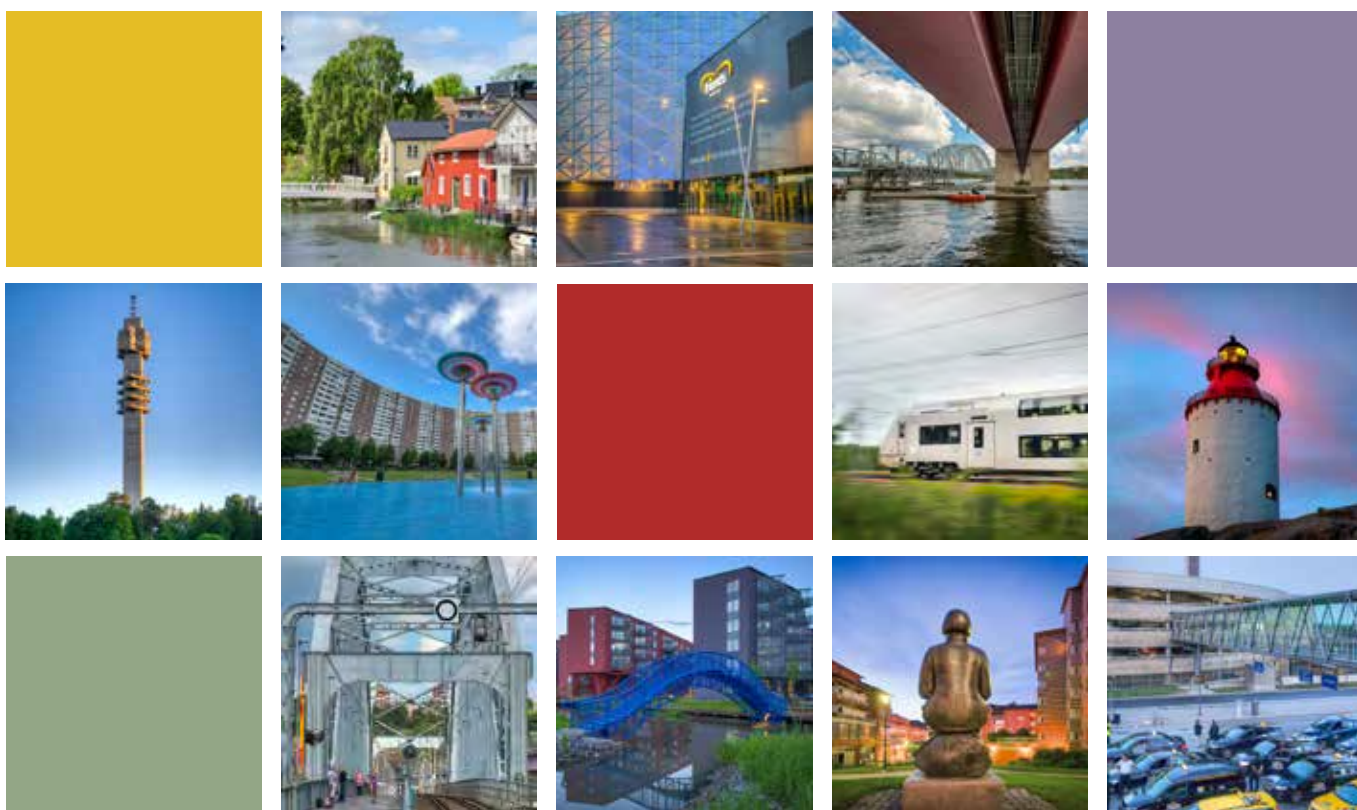
– kontroll av grundläggande förutsättningar

SKOLINSPEKTIONEN bedömer ansökningar om att starta fristående skolor. Bedömningen innebär en grundläggande genomgång av skolans förutsättningar inför start.

Rapport 2013

Stockholms län utvecklar sfi

– en kartläggning av sfi-verksamheterna

Christina Stattin | 2013-11-14

KSL

Kommunförbundet
Stockholms Län

Innehållsförteckning

<i>Sammanfattning</i>	3
<i>1. Inledning</i>	4
<i>2. Bakgrund</i>	5
<i>3. Syfte och mål</i>	6
<i>4. Metod</i>	6
<i>5. Styrdokumenten för sfi</i>	8
<i>6. Bakgrundsfakta</i>	11
<i>7. Kartläggningens resultat</i>	12
7.2 Omfattning i tid av den erbjudna utbildningen?	13
7.3 Vilka möjligheter till flexibla studier finns?	13
7.4 Hur genomförs kartläggning av individens förkunskaper och eventuell yrkesbakgrund?	14
7.5 Köp av sfi från annan kommun, vad köps och i vilken omfattning?	15
7.6 Annat samarbete med kommun, Arbetsförmedling, annan?	15
7.7 Finns det särskilda inriktningar? Vilka?	16
7.8 Vilka är kostnaderna för sfi? Vilken kostnadsmodell används?	17
7.9 Kvalitetsarbetet	18
7.10 Goda exempel på lyckade sfi-insatser	19
7.11 Finns behov av utveckling för att mer individualisera sfi?	23
7.12 Vilka svårigheter/utmaningar finns?	24
7.13 Inom vilka områden kan ni tänka er att samarbeta med andra kommuner? ...	25
7.14 Övrigt av intresse för länets sfi	26
<i>8. Diskussion och slutsatser</i>	27
8.1 Slutsatser – förslag att arbeta vidare med	30

Sammanfattning

Uppdraget att genomföra en kartläggning av svenska för invandrare (sfi) verksamheterna i länets kommuner initierades i förstudien ”Minska gapet”. Förstudien tillkom på Arbetsmarknadsberedningens initiativ och hade till uppgift att intervjua förvaltningschefer inom området för att undersöka behovet av regionalt samarbete. En utveckling av sfi var ett av behoven som framkom. I kartläggningen har samtliga 26 kommuner intervjuats utifrån en i förväg utsänd frågemall.

Kartläggningen visar en bild av sfi i länet som mycket diversifierad. En mångfald av utvecklingsarbete pågår i kommunerna mot en flexiblare och mer individualiserad sfi. De utmaningar och svårigheter man ser framför sig handlar om olika saker men knyter an till den individanpassade och flexibla undervisningen.

Många förslag om utveckling genom samarbete mellan kommunerna i länet framkom också. Dessa är dock starkt beroende av vad som händer med Sfi-utredningen (SOU 2013:76) varför man bör avvakta vad som vidare händer med förslagen i denna. Utredningen föreslår bl.a. att sfi ska upphöra som skolform och istället ingå i den kommunala vuxenutbildningen samt att hela vuxenutbildningen ska ingå i det nationella valfrihetssystemet vilket innebär att enskild anordnare kan ansöka hos skolinspektionen om huvudmannaskap för sfi liksom för övriga vuxenutbildningen.

De områden som man kan gå vidare med nu är att:

- Låta sfi ingå i en länsgemensam upphandling av vuxenutbildning om möjligt.
- Ha kontinuerligt erfarenhetsutbyte.
- Förmedla och diskutera goda exempel mellan kommunerna.

De områden där samarbete skulle behövas men där man bör avvakta är:

- Studieplansarbetet, kartläggning, validering och systematisering av detta.
- Fler yrkesinriktningar utifrån individens förutsättningar och arbetslivets behov.
- Framtagande av gemensamma nyckeltal.
- Samordna insatserna kring analfabeter och kortutbildade.
- Samordna pris och betalningsmodeller.

Områden där arbete redan pågår på KSL:

- De regionala programråden arbetar med att försöka ta fram regionala bilder över arbetslivets behov av utbildade personer.
- Det regionala samrådet arbetar med att utveckla samarbetet med Arbetsförmedlingen.

Ett stort tack till samtliga intervjupersoner som deltagit i kartläggningen.

1. Inledning

Vuxenutbildningen består av tre skolformer; kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare (sfi). Utgångspunkten för vuxenutbildningen ska vara den studerandes behov och förutsättningar. Målet är att ”vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. De ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällsliv samt att främja sin personliga utveckling”(SkolL 20:2).

Sfi är en rättighet för individen och en del i den nyanländas väg in i det svenska samhället. Ledorden för sfi är individanpassning och flexibilitet vilka bl.a. leder till utveckling mot olika inriktningar och olika möjligheter till flexibla studier. Sfi har varit och är, delvis på grund av förändrat ansvar mellan kommun och Arbetsförmedlingen i och med etableringsreformen, föremål för nationellt förändringsarbete.

Den nyligen presenterade Sfi-utredningen (SOU 2013:76) kommer, om förslagen genomförs, att innebära än större förändringar för kommunerna och inte bara för sfi utan för hela vuxenutbildningen. Förslaget innebär i korthet att enskilda utbildningsanordnare ska kunna bli godkända som huvudmän inom sfi, grundläggande och gymnasial vuxenutbildning. Kommunens huvudansvar blir att årligen fastställa ett utbildningsutbud, att ta emot och vägleda individen in i studier (förslaget presenteras kort nedan under kapitel 5).

Av betydelse för sfi fick den förändring som beslutades under 2010 och som innebar förändrat ansvar för kommunen kring nyanlända. Då etableringsreformen (Lag (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare) infördes i slutet av 2010 kom utbildningen i sfi i fokus. I och med reformen flyttades ansvaret för den nyanländas integration – etablering - över från kommunen till Arbetsförmedlingen. De uppgifter som kommunen fortsättningsvis ansvarar för är bl.a. sfi och samhällsorienteringen. Detta regleras i § 7 i ovanstående lag som också anger att ”Etableringsplanen ska utformas tillsammans med den nyanlände och i samverkan med berörda kommuner..” Förordning (2007:1364) om Arbetsförmedlingens samarbete med kommuner om arbetsmarknadspolitiska program är också av intresse i sammanhanget. I denna anges förutsättningarna för att Arbetsförmedlingen ska kunna ingå överenskommelser med kommunen om insatser.

2. Bakgrund

På uppdrag av KSLs Arbetsmarknadsberedning genomförde KSL i början av 2012 en förstudie, ”Minska gapet”, med syfte att ge beredningen underlag för beslut om vilka regionala frågor som ska lyftas till en samverkansnivå inom KSL. Länets förvaltningschefer inom utbildning, arbetsmarknad och personal intervjuades för att ringa in behoven. I förstudien framkom bl.a. behov av att ytterligare utveckla sfi genom samverkan.

För att få kunskap om och förståelse för vad en samverkan kring sfi kan innehålla har KSL genomfört en kartläggning av sfi-verksamheterna i länet.

Samarbetet i länet kring vuxenutbildningen pågår sedan 2007 med mål att skapa en vuxenutbildningsregion. Just nu diskuteras i samarbetet hur man ska gå vidare med bl.a. gemensam upphandling av kommunal vuxenutbildning eller ej. Ett kvalitetsarbete har också utvecklats där en gemensam enkät genomförs liksom utvärderingar hos utbildningsanordnarna. Den gemensamma studerandeenkäten genomförs för komvux och sfi under hösten 2013. Syftet är bl.a. att möjliggöra jämförelser, diskutera kvaliteten och att ge information till studerande och politiker. Samtliga kommuner i länet ingår också i samarbetet med gemensam utvärdering av kvaliteten hos utbildningsanordnarna inom vuxenutbildningen. Utvärderingarna genomförs av en särskilt anställd samordnare och en medbedömare (skolledare) från kommunerna. Syftet är att det regionala arbetet ska stödja det lokala arbetet bl.a. genom att:

- bidra till ökad kvalitet hos utbildningsanordnarna så att lärandet för de studerande stärks;
- stödja huvudmannens avtalsuppföljning;
- skapa underlag som underlättar för den studerande att välja utbildningsanordnare;
- medbedömarna får kompetensutveckling då de utvärderar annan verksamhet.

För sfis del har det länsgemensamma arbetet koncentrerats kring de sfx (svenska för invandrare som har yrkeskompetens med sig) utbildningar som finns i länet, att utveckla dem och att skapa ett hållbart system kring dem. Kommunerna i länet har också gått samman och finansierar en samordnartjänst för samtliga sfx. De sfx som finns är;

- svenska för bussförare (sfb) i Tyresö;
- svenska för företagare (sff) i Botkyrka;
- svenska för hantverkare (sfh) i Haninge;
- svenska för ingenjörer (sfinx) i Järfälla och Stockholm;
- svenska för lastbilsförare (sfl) i Stockholm;
- svenska för medicinsk personal (sfa medicin) i Södertälje;
- svenska för pedagoger (sfp) och svenska för ekonomer, jurister, samhällsvetare (sfej) i Stockholm
- svenska för IT-programmerare (sfx-it) i Tyresö.

3. Syfte och mål

Syftet med kartläggningen är att få kunskap om hur kommunerna organiserar sin sfi (inklusive hur kommuner arbetet med upphandling av sfi), goda exempel från kommunerna i länet eller utanför länet samt att se om det finns områden som kommunerna vill samverka kring.

4. Metod

Samtliga kommuner intervjuades under perioden juni till september 2013. De intervjuade är rektorer för vuxenutbildningen eller biträdande rektorer med ansvar för sfi. För de fyra kommuner, Danderyd, Täby, Vallentuna och Vaxholm, som är samlade i Kunskapscentrum Nordost (KC Nordost) intervjuades rektor för centret. Intervjuerna genomfördes via telefon enligt en frågemall som var utskickad i förväg.

De uppgifter som efterfrågades i frågemallen var:

1. Kommun.
2. Uppgiftslämnare.
3. Upphandlad och/eller egen regi. Avtalstid för upphandling?
4. Omfattning i tid, antal timmar, av den sfi som kommunen erbjuder?
5. Möjlighet till flexibla studier avseende att kombinera sfi med studier i andra skolformer och i andra ämnen?
6. Hur sker kartläggningen av individens förkunskaper? Hur systematiseras resultaten av denna kartläggning?
7. Köp av sfi från annan kommun, vad köps och i vilken omfattning?
8. Annat samarbete med kommun, med Af, med annan?
9. Inriktningar (yrkesspår eller annat, exempelvis snabbkurser) som erbjuds?
10. Insatser för analfabeter?
11. Kostnader för sfi? Hur beräknas kostnaden, per poäng, närvaro, betyg?
12. Kvalitetsarbetet?
13. Goda exempel på lyckade sfi-insatser?
14. Behov av utveckling för individualiserad sfi?
15. Svårigheter?
16. Samarbetsmöjligheter?
17. Annat av intresse?

Efter att intervjuerna genomförts sammanställdes de och skickades ut till de intervjuade för kontroll, vilket resulterade i vissa justeringar och tillägg. I september genomfördes ett dialogseminarium med de intervjuade utifrån detta utskick. Synpunkter som framkom under seminariet har fogats in i denna rapport.

Avgränsningar

Kartläggningen har endast fokuserat på sfi ur kommunal aspekt och kommunens ansvar för folkbokförda invånare. Sfx var undantagen från kartläggningen.

Sfi-utredningen (Svenska för invandrare – valfrihet, flexibilitet och individanpassning, SOU 2013:76) var ej publicerad då intervjuerna genomfördes men publicerades under tiden som rapporten skrevs varför hänsyn tagits till dess resultat i rapportens slutförslag.

Definitioner och förkortningar

I rapporten omtalas tjänstekoncession vid ett par tillfällen då det är den form som några kommuner valt för köp av utbildningstjänster.

Tjänstekoncessioner är uttryckligen undantagna från Lagen (1992:1528) om offentlig upphandling (LOU). En tjänstekoncession är enligt definitionen ett kontrakt av samma typ som ett tjänsteupphandlingskontrakt med den skillnaden att ersättningen för utförandet av tjänsterna utgörs antingen av rätt att utnyttja tjänsten eller dels av sådan rätt, dels av betalning. För att ett kontrakt ska betraktas som en tjänstekoncession förutsätts det att tjänsteutföraren ansvarar för affärsriskerna i anknytning till tjänsterna.

I rapporten används genomgående förkortningarna:

Sfi – svenska för invandrare

Sfx – svenska för invandrare med vissa yrkeskompetenser

Sas – svenska som andra språk

Syv – studie- och yrkesvägledare

Vux – den kommunala vuxenutbildningen

5. Styrdokumentet för sfi

Den nya skollagen (2010:800) och förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning började att tillämpas för sfi i juli 2012. Samtidigt började dessutom den nya läroplanen för vuxenutbildningen att användas för sfi. Mål och strategi för den vuxenutbildning som har kommunerna som huvudmän formulerades i propositionen från 2001 Vuxnas lärande och utvecklingen av vuxenutbildningen (prop. 2000/01:72).

Enligt propositionen Vuxnas lärande ska utgångspunkten för vuxenutbildningen inklusive sfi vara den enskildes behov och förutsättningar. Stödet för den vuxnes lärande kan ha formen av undervisning, handledning, studievägledning samt bedömning av måluppfyllelse och kunskaper. Den enskilde ska också få en individuell studieplan. Den individuella studieplanen ska utgå ifrån individens förutsättningar och livssituation. Ett viktigt kännetecken för verksamheten är att den ska vara tillgänglighet och flexibilitet i tid och rum. Beaktande av de kunskaper och kompetenser som den vuxne erövrar i andra sammanhang, till exempel i yrkes- och samhällsliv, ska prägla verksamheten. Validering blir då en viktig utgångspunkt när verksamheten utformas. Utformningen av vuxenutbildningen bör ske i nära samverkan med företrädare för den infrastruktur kommunerna utvecklar tillsammans med andra aktörer och intressenter, till exempel arbetsgivare.

Målet för utbildning i svenska för invandrare är att vuxna invandrare ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. De ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling. Utbildning i sfi ska ge grundläggande kunskaper i det svenska språket. Sfi syftar även till att ge vuxna invandrare som inte kan läsa eller skriva möjlighet att förvärva sådana färdigheter. Läs- och skrivinläringen får ske på elevens modersmål eller något annat språk som eleven behärskar. Individen ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att kommunicera muntligt och skriftligt på svenska i vardags-, samhälls- och arbetsliv. Sfi kan även förbereda för vidare studier.

Kommunerna har skyldighet att erbjuda sfi till vuxna invandrare som saknar grundläggande kunskaper i svenska språket. Utbildningen bedrivs i form av kurser enligt en kursplan. Utbildningen ska i genomsnitt under en fyraveckorsperiod omfatta minst 15 timmars undervisning i veckan.

Beroende på studiebakgrund och förkunskaper placeras den studerande in på en av tre studievägar med olika studietempo. Oavsett vilken studieväg den studerande börjar på har hon eller han rätt att studera upp till och med kurs D på studieväg 3 (se nedan).

Kursplan svenska för invandrare

I förordning (SKOLFS 2009:2) om kursplan för svenskundervisning för invandrare uttrycks utbildningens mål och karaktär. Målet för sfi är bl.a. att den studerande ska utveckla sin förmåga att läsa och skriva svenska och sin förmåga att tala, samtala, läsa, lyssna och förstå svenska i olika sammanhang. Enligt förordningen karaktäriseras sfi av att den studerande utvecklar en kommunikativ språkförmåga. Förordningen reglerar också utbildningens uppbyggnad.

Utbildningen består av tre olika studievägar, sfi 1, sfi 2 och sfi 3, som riktar sig till personer med olika bakgrund, förutsättningar och mål. Sfi 1 utgörs av kurserna A och B, Sfi 2 av kurserna B och C samt Sfi 3 av kurserna C och D. Kurserna tydliggör progressionen inom utbildningen. Den studerande kan avsluta sfi efter respektive kurs eller studieväg men intentionen är att alla ska ges möjlighet att studera till och med kurs D.

Kursplan svenska som andraspråk

Kursen svenska som andraspråk är en av kurserna inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå (SKOLFS 2012:18). Kursen ger de studerande med annat modersmål än svenska en möjlighet att utveckla sin förmåga att kommunicera på svenska språket. Kursen ska bidra till att de studerande stärker sin flerspråkiga identitet och utvecklar tillit till sin egen språkförmåga. Betygsskalan för kursen har fem godkända steg A, B, C, D och E och ett underkänt steg F. Preciserade kunskapskrav finns för tre av betygen – A, C och E vilka beskrivs i betygskriterier.

Läroplan

Läroplanen för vuxenutbildningen från 2012 omfattar också sfi. Läroplanen innehåller dels en avdelning om vuxenutbildningens uppdrag och värdegrund och dels ett avsnitt med övergripande mål och riktlinjer fördelade på rektors, lärares och personalens ansvar.

Förslag till förändringar i styrdokumentet

I promemorian *Ds 2013:61* publicerad den 21/10 2013 föreslås att en nyanländ invandrare som får etableringsinsatser och utan godtagbart skäl avvisar ett erbjudet lämpligt arbete inte ska ha rätt till fortsatta insatser. Detta ska gälla under förutsättning att individen har arbete eller är arbetssökande som huvudsaklig aktivitet enligt sin etableringsplan. I samma promemoria föreslås den prestationsbaserade stimulanssättningen inom sfi, den så kallade sfi-bonusen, avvecklas. Förändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2014

Utredningen kring sfi, Svenska för invandrare- valfrihet, flexibilitet och individanpassning *SOU 2013:76*, presenterade sitt förslag den 31/10 2013. Utredningen lämnade förslag bl.a. på hur valfrihet och individuell anpassning kan ökas inom sfi och om Arbetsförmedlingens möjlighet att upphandla den sfi som ingår i en etableringsplan.

Utredningens förslag i sammanfattning är:

- Sfi och svenska som andraspråk inom grundläggande komvux slås ihop till en utbildning.
- Kurserna i sfi blir oförändrade men det blir ett förändrat system med mer sammanhållna studievägar.
- Sfi upphör som egen skolform och blir en del inom komvux vid sidan av grundläggande vuxenutbildning och gymnasial vuxenutbildning.
- Kraven ökar på utbildningsanordnarna att erbjuda sfi flexibelt och individanpassat. En bestämmelse införs i skollagen som innebär att huvudmannen ska verka för att sfi erbjuds på tider som passar den studerande, om den studerande har andra aktiviteter som arbetsmarknadspolitiska program, annan utbildning, praktik, förvärvsarbete m.m., ska detta beaktas. Detta gäller bland annat också för föräldraledighet.
- Nationella valfrihetssystem reglerade i skollagen införs för sfi (sfi-peng) samt för grundläggande och gymnasial komvux.

- Valfrihetssystemet med sfi-peng ges en särskild utformning. Utbildningen ska anpassas helt efter den studerandes förutsättningar och studierna fortsätter så länge framsteg görs och till dess studiemålen är uppnådda. Det öppnar för en starkt incitamentsbaserad utbetalningsstruktur där sfi-pengen betalas ut i efterhand.
- Kraven på studieplanens innehåll utökas till bl.a. uppgifter den studerandes kunskapsutveckling, anpassningar av utbildningen och skäl till avbrott.
- Kommunen ska årligen fastställa sitt utbildningsutbud.
- Kommunerna kommer att ha ett fortsatt ansvar för mottagning av de studerande och ett utökat ansvar för vägledning bland annat inför valet av utbildningsanordnare. Kommunerna kommer också att ha kvar möjligheten att erbjuda utbildning i egen regi. Detta blir en skyldighet om inga enskilda utbildningsanordnare etablerar sig på rimligt avstånd. Kommunerna ansvarar för att alla som har rätt till utbildning också får tillgång till den.
- Statens skolinspektion ska godkänna utbildningsanordnarna som huvudmän i enlighet med skollagen för att dessa ska få bedriva utbildning inom ramen för valfrihetssystemet. Skolinspektionen ska också svara för tillsyn och kontroll.
- Arbetsförmedlingen får möjlighet att upphandla sfi för personer med etableringsplan under förutsättning att detta sker buntat med andra arbetsmarknadspolitiska aktiviteter som praktik, yrkessvenska och/eller yrkesutbildning. För de flesta i den här gruppen kommer fortfarande det bästa alternativet vara att Arbetsförmedlingen hänvisar till hemkommunen för sfi. Efterhand som Arbetsförmedlingen bygger ut sina rutiner och kontrakterar fler utbildningsanordnare kan en större andel av etableringsgruppen bli aktuell. Arbetsförmedlingen kan successivt pröva rutiner och utvidga den här möjligheten.

6. Bakgrundsfakta

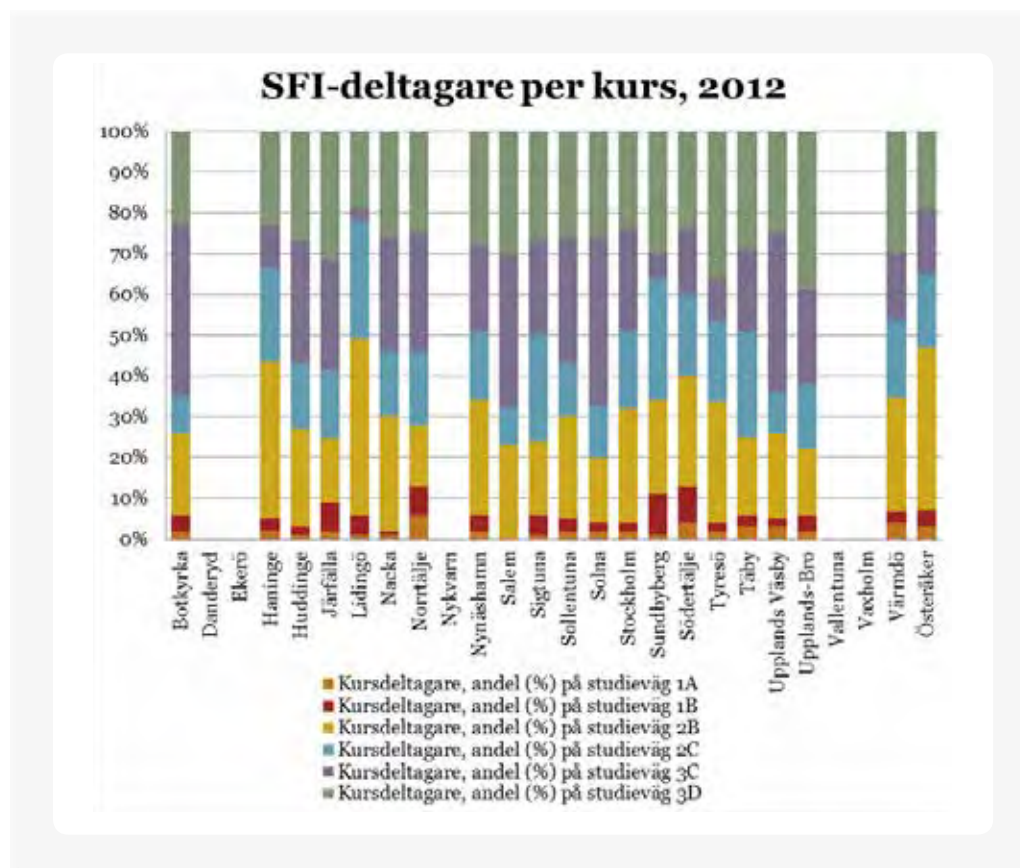
Tabellen nedan visar antal studerande i sfi i respektive kommun år 2012 samt i en procentuell fördelning i länet.

Huvudmän	Antal	%
Botkyrka	2015	6
Danderyd	0	0
Ekerö	0	0
Haninge	1706	5
Huddinge	1765	5
Järfälla	1196	3
Lidingö	334	1
Nacka	1054	3
Norrtälje	295	1
Nykvarn	0	0
Nynäshamn	312	1
Salem	107	0
Sigtuna	940	3
Sollentuna	817	2

Huvudmän	Antal	%
Solna	1187	3
Stockholm	17345	50
Sundbyberg	849	2
Södertälje	2349	7
Tyresö	309	1
Täby	931	3
Upplands Väsby	592	2
Upplands-Bro	293	1
Vallentuna	0	0
Vaxholm	0	0
Värmdö	181	1
Österåker	267	1
Länet totalt	34844	100

Källa Skolverkets databas <http://www.jmfital.artisan.se/databas.aspx?presel#>

Tabellen nedan visar gruppen sfi-studerande fördelad på studieväg respektive kurs.

7. Kartläggningens resultat

Resultatet av kartläggningen ger en bild av att sfi i länet är föremål för en hel del utveckling men också att kommunerna var för sig utformat och hanterat utbildningen på olika sätt. På vissa frågor har svaren varit lika många som antal svarande. Kommunerna hantlar sin sfi på olika sätt, är flexibla på skilda vis, visar stora skillnader i pris och kostnadsmodeller o.s.v.

7.1 Upphandlad utbildning eller utbildning i egen regi

Den första frågan handlade om hur kommunen organiserar sin sfi med avseende på om den genomförs i egen regi eller av externa utbildningsanordnare. Av länets 26 kommuner har 12 sfi i egen regi, två kommuner köper interkommunalt av andra kommuner, nio upphandlar allt, en kommun auktoriserar anordnare och två kommuner har både upphandlad sfi och sfi i egen regi (Stockholm och Södertälje).

Kommun	Egen regi	Upphandlad	IKE	Auktorisation	Samarbete KCNO	Samarbete 7-gruppen
Botkyrka	x					
Danderyd		x			x	x
Ekerö			x			
Haninge	x					
Huddinge		x				
Järfälla	x					
Lidingö	x					
Nacka				x		
Norrtälje		x				
Nykvarn			x			
Nynäshamn	x					
Salem	x					
Sigtuna	x					
Sollentuna		x				x
Solna		x				x
Stockholm	x	x				
Sundbyberg	x					
Södertälje	x	x				
Tyresö	x					
Täby		x			x	x
Upplands-Bro	x					
Upplands Väsby		x				x
Vallentuna		x			x	x
Vaxholm		x			x	x
Värmdö	x					
Österåker	x					

Sju kommuner genomför gemensam upphandling, 7gruppen. I gruppen innefattas Sollentuna, Solna, Upplands Väsby samt Kunskapscenter Nordost (KCNO). Dessa kommuner har ett etablerat samarbete med avtalstillsyn och kvalitetsuppföljning. Övriga kommuner som upphandlat har gjort det själva utan samarbete med någon annan kommun. Både 7gruppen och Stockholm tillämpar tjänstekoncession (som inte är att betrakta som upphandling i Lagen om offentlig upphandlings mening). Ett par kommuner som upphandlar har

två utbildningsanordnare, en för lågutbildade individer och en för högutbildade. Nacka auktoriserar sina utbildningsanordnare, i avtalen har båda parter uppsägningstid och från kommunen har uppsägning skett, främst p.g.a. kvalitetsbrister.

Avtalstiderna varierar, någon har avtal på 3 år, någon på 2 år med möjlighet till förlängning enligt olika koncept. Förlängningsbeslut är aktuella fr.o.m. hösten 2013 för en kommun och det avtal som har längst tid går ut senast i juni 2016. Däremellan har kommunerna olika sista tid, som juni 2014 och juni 2015.

Totalt är 25 utbildningsanordnare aktuella i länet varav 11 externa anordnare. De externa är Competens, Folkuniversitetet, Hermods, Academedia, Lernia, Infokomp, ABF, Utbildningsborgen, Omsorgslyftet, Iris Hadar och Miroi.

7.2 Omfattning i tid av den erbjudna utbildningen?

På frågan om hur mycket i tid som kommunerna erbjuder en individ i sfi varierade svaren stort. De flesta uppger 15 timmar i veckan som grund, men att denna tid kompletteras med olika insatser såsom t.ex. språkpraktik, tillvalskurser, uttalsträning, data, handledning, tid med dramapedagog alternativt med speciallärare, open-learning och handledning. Fyra kommuner anger att de erbjuder 15 timmar i veckan och ungefär lika många att de erbjuder runt 18-20 timmar i veckan. Flera kommuner uppger att tiden prövas individuellt men minst 15 timmar i veckan ges. I någon kommun ställer socialförvaltningen ibland krav på heltidsundervisning.

Olika tider för olika studievägar, 15 timmar för studieväg 3 plus individuell handledning och minst 17 timmar för studieväg 1-2, uppger en kommun att man tillämpar. I en annan kommun är tiden inte reglerad i avtal, utan leverantören ska stödja individen fram till kunskapsmålen, vilket kan innebära t.ex. 25 timmar i veckan. Någon kommun har undervisningslokaler öppna kontinuerligt och uppmuntrar de studerande att vara kvar. En annan har reguljär sfi på för-, eftermiddag eller kväll och flex med individuellt schema därutöver.

7.3 Vilka möjligheter till flexibla studier finns?

På frågan om vilka möjligheter till flexibla studier som kommunen erbjuder fick kartläggningen svar som dels rörde tiden och dels flexibilitet i meningen att kunna kombinera sfi med andra studier.

Flexibilitet i tid

Samtliga kommuner erbjuder olika möjligheter att förlägga studierna på varierande tider såsom för- och eftermiddag, kväll och i vissa fall också helger. En del kommuner har mer begränsat erbjudande, t.ex. dag och kväll medan andra erbjuder alla möjligheter. Flera kommuner ger också individuella schemalösningar. Begränsningar finns i vissa fall för studieväg 1 som endast ges på dagtid. Distans erbjuds av flera kommuner, framförallt för studieväg 3 och ytterligare några kommuner anger att man är på väg att utveckla distansmöjligheterna. Därutöver finns det som kallas utvecklad distans, en form av öppet hus där lokalerna är öppna kontinuerligt för studier och det som kallas sfi flex (se nedan under 7.10).

För sfi-studier under sommaren har man korta sommarstängningar för de kommuner som stänger men flera kommuner uppger att de har öppet på olika sätt också under sommaren, alternativt erbjuder distansundervisning med öppna lokaler. Också här finns olika kombinationer av flexibilitet, t.ex. en kommun uppger att man erbjuder sommarstudier men inte kväll och helg.

Flexibilitet i form av kombinationer av andra studier med sfi

De flesta menar att kombinationsstudier av olika slag är möjligt, särskilt sfi i kombination med grundläggande vux. Några kommuner påpekar att individen måste söka särskilt, medan andra uppger att frågan inte dykt upp. Man menar att det endast är en handfull individer som utnyttjar möjligheten.

Svårigheterna med att kombinera sfi med andra studier är av olika slag. En svårighet som uppges av ett par kommuner är att svenska språket fortfarande är svagt vilket gör det svårt för individen att tillgodogöra sig andra studier. En annan svårighet är att de studerande ofta är uppbokade av insatser som Arbetsförmedlingen planerat in, yrkessvenska t.ex. Någon kommun har krav på att individen ska ha klarat sfi på D-nivå alternativt att den studerande genomgår en prövning. För individen gäller att den ska ha förutsättningar för att klara utbildningen och då ställer vissa kommuner kravet att sfi-studierna är avklarade.

7.4 Hur genomförs kartläggning av individens förkunskaper och eventuell yrkesbakgrund?

Vid frågan om hur kartläggningen av individens förkunskaper går till och om individens yrkesbakgrund finns med i denna uppger de flesta kommuner att kartläggningen sker i två steg, först en översiktlig vid inskrivning och därefter en mer fördjupad. Några använder sig av introduktionskurser, andra har inskrivningsenheter/sluss. Flera kommuner har testpedagoger.

Inskrivningens uppgifter och/eller ansökan blir början på studieplan hos flera kommuner. Studieplan har uppgifter om skolbakgrund, arbete i Sverige och andra länder, kontakt med svenska språket m.m. men mer sällan om individens yrkesbakgrund. Testresultaten som genomförs av vissa kommuner förs in i den individuella studieplanen, men oftast bara det som har med sfi att göra. Testpedagoger gör i en del kommuner också en grov kartläggning av yrkesbakgrund och framtida yrke samt prognos för studiernas avslutande. Hos några kommuner används ett webbformulär som blir bas i studieplanen. Ett par kommuner tar i sina svar i kartläggningen upp frågan om möjligheter till validering av tidigare införskaffade kunskaper.

Efter den inledande ansökan/inskrivning placeras individen på en studieväg, vilket kan ändras efter den fördjupade kartläggningen som görs i ett senare skede. I den fördjupad studieplan kan uppgifter om yrke och studiebakgrund finnas med. Fördjupningen av studieplanen sker också hos anordnarna. Ett par kommuner uppger att varje lärare testar och nivågrupperar, men att detta inte dokumenteras särskilt.

Aktiva funktioner vid kartläggning och framtagande av studieplanen är inledningsvis administrationen och därefter syvare och lärare. Någon kommun uppger att man har en inskrivnings- och kartläggningsenhet som tar emot nya studerande genom anmälan eller dropin och där studieplanen tas fram. På enheten genomförs kartläggning och tester genom testpedagoger och utifrån detta sker nivåbedömning och placering. För de utan förkunskaper sker inslussning med kontinuerlig intagning. Flera kommuner har liknande slussverksamheter (se nedan 7.10).

Vissa kommuner har en form av introduktionskurs av olika längd och upplägg men med uppgift att bl.a. kartlägga och bestämma nivå för individens studier. Resultatet blir en fördjupad studieplan. Längden på introduktionskursen varierar mellan 3 och 6 veckor.

Finns det en systematisk sammanställning av kartläggningen?

De flesta kommunerna använder sig av ett pappers- och pärmsystem. Några hänvisar till att en del resultat förs in i ett av de två studerande-registreringssystemen, Pro capita och Extens. Ett par kommuner uppger att man har datasystem med ett webbformulär där bakgrund m.m. registreras som individuell studieplan.

Flera kommuner menar att både kartläggning, studieplan samt systematisering av detta är ett utvecklingsområde.

7.5 Köp av sfi från annan kommun, vad köps och i vilken omfattning?

De flesta kommunerna beviljar interkommunal ersättning i mindre omfattning, dels för sfx och dels för individer som arbetar i annan kommun samt till Huddinges sfi hörsel. Den totala omfattningen av detta är ca 5%-25%. En del kommuner uppger köp av och försäljning i form av antal platser. Man uppger samtidigt att det interkommunala utbytet inte är en viktig fråga.

Ett par kommuner köper allt och då främst från den närliggande kommunen. Några köper platser från folkhögskolor varav en på distans.

Någon kommun uppger att man blivit restriktivare med att köpa platser, bara om individens arbete motiverar det samt sfxn. Någon anger att man har tilläggsavtal med anordnarna för att kommunens invånare ska kunna läsa exempelvis i Stockholm.

7.6 Annat samarbete med kommun, Arbetsförmedling, annan?

Denna fråga rörde samarbete som sfi har i vid mening, såväl inom kommun, mellan kommunerna, med Arbetsförmedlingen som med annan aktör.

Inom kommunen

Inom kommunen sker samarbetet med socialtjänsten, enligt några av de intervjuade. Någon menar att detta samarbete är omfattande. Samarbete med flyktingsamordning/introduktionsenhet uppger ett par kommuner, men detta är något som minskat betydligt sedan etableringsreformen infördes. Samarbete med äldreomsorgens företag och kommunen kring sfi med inriktning mot vård anges också samt i något fall samarbete med gymnasieskolan.

Mellan kommunerna

På Södertörn är samarbetet starkt mellan kommunerna, man möts regelbundet och samarbetar bl.a. kring BAS (grundutbildning för kortutbildade personer, se nedan 7.10) och kompetensutveckling för lärare. Ett annat samarbete i länet är de sju kommunerna som har ett samordnat avtal för köp av sfi genom tjänstekoncession. I övrigt uppger kommunerna enstaka kontakter med andra kommuner. Några av de intervjuade som inte har kommunkontakter önskar ett erfarenhetsutbyte mellan kommunerna.

Med Arbetsförmedlingen (Af)

Samarbetet med Arbetsförmedlingen ser mycket olika ut. I vissa kommuner finns det inte alls och i vissa fungerar det bra. I ett par kommuner sker samarbetet med Arbetsförmedlingen på individnivå medan det inte är möjligt p.g.a. sekretess från Arbetsförmedlingen i andra. Några menar att samordning med Arbetsförmedlingen håller på att utvecklas. En av

kommunerna som uppger att samarbetet är helt obefintligt beskriver att informationen om vilka som är i etableringen kommer från Centrum för samhällsorientering till kommunen.

Några uppger att man träffar etableringshandläggarna regelbundet, andra menar att möten på handläggarnivå sker ibland men inte strukturerat och systematiskt och inte på chefsnivå, alternativt bara på chefsnivå. Någon kommun uppger att man har ett utbyte kring planeringen genom att man går igenom alla studerande. I samma kommun deltar också Arbetsförmedlingen kring kommunens sfx, de studerande är inskrivna vid förmedlingen och de står för valideringen.

Andra svarsvarianter angående förhållande till Arbetsförmedlingen är att samarbetet främst sker kring ungdomar och nyanlända upp till 25 år, att man har träffar med dem men med frågor på övergripande nivå och någon hänvisar till den Lokala överenskommelsen (LÖK).

Förändringar till det sämre har skett i ett antal kommuner vad gäller förhållandet till Arbetsförmedlingen dels till följd av att kommunen inte längre har utbildningen i egen regi och dels till följd av etableringsreformen som lett till det sämre, framförallt i planeringsavseende, men också till följd av t.ex. den otydliga funktion som Arbetsförmedlingens lots har. Att utbildningen inte längre är i egen regi får till följd att det samarbete som tidigare fanns t.ex. kring praktik inte längre sköts av kommunen, utan av anordnarna.

Med övriga aktörer

Övriga samarbeten som nämns är de finansiella samordningsförbunden som finns i några kommuner och som används om en individ är aktuell hos flera myndigheter. Några kommuner uppger därutöver samarbete med företag och någon med den ideella sektorn.

7.7 Finns det särskilda inriktningar? Vilka?

I denna fråga efterhördes om kommunen har olika inriktningar på sin sfi, inriktningarna kunde vara gentemot yrken eller av annat slag. Enhetlighet i begreppsanvändningen saknas här vad gäller yrkesinslag i utbildningen. Det är oklart om man menar samma eller olika saker med de begrepp som används, de ord som brukas är yrkesinriktning, yrkesinslag, yrkesinfärgning och yrkesspår. I denna rapport har de samlats ihop till en kategori. Flera kommuner uppgav att de inte har några inriktningar eller spår och att detta var ett utvecklingsområde, fler och olika inriktningar borde kunna erbjudas, menade man.

Åtta kommuner har yrkesspår och ytterligare en försöker få in mer yrkesinriktning i sfi. De yrkesspår som finns är:

- vård och omsorg, barn, förskola och skola, alla serviceyrken (Botkyrka) som också har ett ESF- projekt Akademisk power som är ett komplement till sfx;
- vård och omsorg (Haninge, Upplands Väsby och Upplands-Bro som planerar start till hösten);
- köksutbildning som yrkesspår (Järfälla);
- vård och omsorg, logistik och lager samt lokalvård (Sigtuna som startar yrkesspår i höst);
- restaurang i samarbete med gymnasiet (köksbiträdesutbildning), personlig assistent, vård och omsorg, service, turism, fastighet (Stockholm); * handel och vård och omsorg (KC Nordost).

En kommun uppgav att man på två yrkesutbildningar, vård och omsorg samt barn och fritid, har lagt in extra svenska (Lidingö). En annan kommun (Nacka, se nedan under 7.10) beskrev hur man lägger in yrkesinslag på fler och fler utbildningar.

Flera kommuner erbjuder snabbspår. Och någon kommun anger att ännu snabbare studietakt löses i samarbete med läraren och extra stödmaterial. Några kommuner har utbildningen i långsammare takt och en har särskild inriktning för hörselskadade.

Ett svar som inte direkt handlar om inriktningar men som ändå kan vara av intresse för fler kommuner är Nackas ambition att uppmuntra den studerande med annat modersmål som vill läsa svenska att i första hand välja kursen svenska som andra språk (sas) i grundläggande vuxenutbildning och inte sfi. Argumenten för detta är bl.a. att grundläggande sas kan börja med alfabetisering, att det är lättare att läsa andra kurser parallellt med sas och att grundläggande vuxenutbildning berättigar till studiefinansiering via CSN. I den nu presenterade Sfi-utredningen (SOU 2013:76) föreslås just denna sammanslagning.

Analfabeter

En särskild fråga i kartläggningen riktade in sig på vilka insatser kommunen har i förhållande till analfabeter. Kommunerna uppger att gruppen analfabeter inte varit så stor, några kommuner har haft mycket få analfabeter, men att den ökar.

Norrortskommunerna har olika lösningar med mindre grupper i respektive kommun. Södertörnskommunerna har projektet BAS som vänder sig uteslutande till analfabeter (se nedan under 7.10). Alla kan dock inte tas emot i projektet, beroende på små språk, ålder m.m. och ett par kommuner i Södertörn har därför fått skapa egna lösningar för dessa. Önskvärt vore att BAS kunde ta alla analfabet och att Arbetsförmedlingen kunde köpa denna insats (liksom de borde kunna köpa sfx och andra utbildningar) av kommunen. I Stockholm har man "Rätt steg" på eftermiddagarna vilket innefattar modersmålsstöd och praktik som kompletterar sfi studieväg 1 på förmiddagarna.

De olika lösningarna som kommunerna valt är att ha ett särskilt arbetslag som arbetar med studieväg 1 i mindre grupper, att använda modersmålsstödjare, att ha speciallärare samt att ha lärare med bred språkkompetens i mindre grupper av studeranden.

Flera kommuner menar dock att detta är ett utvecklingsområde och att arbetet skulle kunna förbättras betydligt. Synpunkten att insatsen för analfabetgruppen skulle behöva samlas hos någon framfördes också.

7.8 Vilka är kostnaderna för sfi? Vilken kostnadsmodell används?

Denna fråga innehöll två frågor, kostnaden för sfi och vilken kostnadsmodell man använder. Samtidigt handlade frågan också om den interkommunala ersättningen. Kommunernas uppgifter visar på stora skillnader och på olika sätt att hantera budgeten, såväl i finansiering, vid försäljning och i hur betalningen till leverantörer går till. En del av skillnaderna är beroende av egen regi eller upphandlad verksamhet, men inte alla. Tio kommuner har ett ramanslag oavsett antal studerande, några kommuner har en summa per individ/avklarad studieväg och övriga har kostnaden fördelad per timme. Kostnad per timme kan räknas per erbjuden timme eller per närvarotimme. Kostnaden per timme kan också vara differentierad på de olika studievägarna där studieväg 1 är dyrast. Skillnaderna i pris är mycket stora.

Olika modeller att ersätta leverantören finns. Flera kommuner bl.a. 7- gruppen ersätter leverantören enligt en betalningsplan med 25% två veckor efter start, 25% efter halva tiden (efter 12 veckor hos någon) och resterande 50% vid betyg. Några kommuner har modellen med 80% av ersättningen först och 20% efter betyg.

Prisskillnaderna för sfi är stora, på studieväg 1 varierar ersättningen mellan 37 - 110 kr/

timme och för övriga studievägar är variationen mellan 18 - 58 kr/timme.

Om betalningen inte ges per timme kan den fördelas utifrån fullföljd kurs med godkänt betyg. En kommun har den modellen som också är differentierad utifrån nivå, där anordnaren ersätts med 20 000 kr för sfi a, 16 000 kr för b, drygt 14 000 kr för c och d, anordnaren får också extra ersättning för praktik (se nedan under 7.10).

De ersättningar som kommunerna säljer utbildningar för varierar mellan 35 och 60 kr per timme. Hörselinriktningen i Huddinge kostar 325 kr/timme.

7.9 Kvalitetsarbetet

Kartläggningen av sfi-verksamheterna genomfördes innan arbetet med den länsgemensamma enkäten (se ovan, kap 1) hade påbörjats. Kommunerna uppger flera olika sätt att arbeta med kvaliteten och nästan samtliga kommuner använder två eller flera sätt. Några menar att det är ett eftersatt område på sfi och att mer kunde göras, t.ex. inom områdena att bli bättre på analys av resultatet och att följa särskilda insatserna såsom modersmålsstödet och speciallärarstödet. En kommun poängterar att utvärderingen är densamma för sfi som för hela vuxenutbildningen medan andra uttrycker förhoppningen att skapa en sådan samordning. Flera kommuner ser det gemensamma kvalitetsarbetet i länet som positivt.

Den vanligaste metoden i kvalitetsarbetet är enkäter som återkommer med regelbundenhet till deltagarna. I några kommuner finns samordnade enkäter centralt i kommunen som också översatts till sfi-deltagarna. Utifrån enkätresultaten görs förbättringar inom verksamheten.

En annan metod är förberedda fokusgrupper av olika slag och med olika deltagarkategorier, regelbundet återkommande och med minnesanteckningar. En tredje metod är möten med personal och anordnarna såsom lärarträffar med jämna mellanrum och med anordnarnas platschefer.

Olika former av uppföljningar används också, en kommun uppger att man följer upp alla studerande varannan månad tillsammans med lärarna och ibland i grupp med de studerande. En annan att resultatet följs upp varje termin. En annan form av uppföljning är att man följer upp de studerande 6 månader efter avslutade studier samt att man följer upp avbrott och inbjuder till vägledning och förnyade studier för dessa.

Några kommuner tar upp den årlig kvalitetsredovisning i kommunen där sfi finns med, inför redovisningen utvärderar personalen verksamheten via arbetsplan och hanterar åtgärder i denna.

Övrigt kvalitetsarbete som anges av kommunerna är extern utvärdering, nyckeltal, kvalitets-/ årshjul, skolbesök från rektor minst en gång per halvår Lean-arbetet, möten med fokusfrågor, lärarnas egna utvärderingar,

utvärderingsdagar i arbetslag, avtalsuppföljning och tillsynsuppföljning, verksamhetsplaner och uppföljningar samt gemensam kompetensutveckling på Södertörn.

7.10 Goda exempel på lyckade sfi-insatser

Flera goda exempel anges av kommunerna bl.a. några av de yrkesinriktade kurserna som Stockholms utbildning till personlig assistent. Andra goda exempel är Rätt steg i Stockholm, mycket individuellt stöd i Lidingö, arbetet med studieplanen i Botkyrka. En del av de goda exemplen som väckte intresse vid det gemensamma seminariet presenteras nedan något utförligare:

Haninge *Sfi vård på Centrum Vux*

Sfi vård är en utbildning för de studerande att prova på arbete inom äldreomsorgen och samtidigt träna språket på en arbetsplats. Deltagarna som börjar på sfi vård har själva valt att delta i den. Centrum Vux har ett mycket gott samarbete med äldreomsorgen i kommunen och även med privata äldreboenden. Varje termin startar sfi vård med mellan 10 och 20 deltagare som i utbildningen varvar teori med praktik. Inom äldreomsorgen finns språkstödare som stöttar «praktikanterna».

Sfi vård pågår under 15 veckor, de första tre veckorna med «vårdinriktad sfi». De studerande går sedan ut på praktik tre dagar i veckan, cirka sex timmar om dagen, i tio veckor. De tre praktikdagarna varvas med två teoridagar. Under teoridagarna går man igenom loggboken och alla nya ord och uttryck man kommit i kontakt med under praktikdagarna. Efter utbildningen vet de studerande om arbete inom vården är något för dem och de fortsätter då ofta att studera till undersköterska. Samtidigt har utbildningen gett de studerande en referens till sitt CV, en praktisk arbetslivserfarenhet och språket har utvecklats, framför allt muntligt men även skriftligt. Många söker och får extraarbete på sin praktikplats eller genom goda referenser på annan arbetsplats.

Järfälla *Köksutbildning*

Järfälla Lärcentrum bedriver sedan 2009 en köksutbildning i samarbete med Mälargymnasiet (tidigare den del som var HTS-gymnasiet). Deltagarna på kursen studerar olika ämnen inom kök på gymnasienivå såsom varmkök, kallkök och livsmedelshygien parallellt med studier i svenska som andraspråk på sfi- eller grundläggande nivå. Tre dagar i veckan är utbildningen förlagd i skolan, en av dagarna i gymnasiets utbildningskök och två dagar är det praktik på restauranger eller skolkök. Yrkesläraren och läraren i svenska har ett tätt samarbete och handledarna på praktikplatserna är en viktig del i utbildningen. Köksutbildningen har inriktning mot svensk mat och svenska traditioner och är en bra grundutbildning för arbete i köks- och restaurangbranschen. Att studera svenska i kombination med praktiskt arbete kan stödja den språkliga utvecklingen. Drygt 50 deltagare har fullföljt kursen och ca 60% av deltagarna har fått arbete inom kök och restaurang.

Nacka *Sfi och praktik*

Den praktik som Nacka nu erbjuder alla sfi-studerande kan vara såväl språkpraktik som yrkespraktik, det är upp till den studerande och anordnaren att bestämma inriktningen. Om det blir yrkespraktik så kan det leda till att den studerande motiveras till att fortsätta till en yrkesutbildning och förhoppningsvis går språkinlärningen snabbare. Flera av Nackas sfi-anordnare erbjuder även komvux-kurser, ofta har dessa anordnare yrkesvux. Det är vanligt att dessa anordnare lägger in inslag av yrkeskunskaper i sfi-undervisningen för att stimulera språkinlärningen med hjälp av praktiska inslag. Den studerande möter då även möjligheterna och stimuleras att fortsätta med en yrkesutbildning efter sfi. An-

ordnaren får därmed ”behålla” den studerande (väljer samma anordnare om man är nöjd) och anordnaren får ett till utbildningsuppdrag från Nacka – detta stimulerar anordnarna att lägga in yrkesinslag. Nacka har även börjat utveckla nya yrkesutbildningar i samarbete med arbetsgivare som behöver rekrytera. Om de studerande som rekryteras till dessa utbildningar har dåliga kunskaper i svenska kan utbildningarna även kompletteras med kurser i svenska – sfi eller sas – utifrån den enskildes behov.

Arbets- och företagsnämnden införde 2013 en speciell ersättning till anordnare som erbjuder praktik för sfi-studerande. Alla sfi-deltagare med försörjningsstöd måste delta i praktik parallellt med sfi-undervisningen. För övriga sfi-studerande är praktiken frivillig. En sfi-skola som erbjuder praktik får 3 000 kr extra när praktiken är genomförd – rikt-värde 100 timmar hos en kvalitetssäkrad arbetsgivare.

Nynäshamn ***Samtalspartner vid sfi***

Hösten 2010 startade ett arbete med samtalspartner vid sfi i Nynäshamn. Pensionärsföreningar, kommunalpolitiker, Rotary och en bred allmänhet kontaktades för detta arbete. Tanken var att de studerande på sfi skulle få möta svensktalande och i enskilda samtal förbättra sin språkförmåga.

Två huvudmål sattes upp:

- A. att de studerande skulle utveckla sin förmåga att lyssna, förstå och göra sig förstådd vid samtal med svensktalande person.
- B. att de studerande skulle få en större inblick i det svenska samhället samt att ge besökaren (samtalspartnern) kunskap och förståelse för de studerandes olika kulturer.

De studerande förbereds för samtalen genom att träna på att presentera sig själva med exempelvis namn och boende, familj, levnadshistoria, fritidsintressen och framtidsplaner. Besökaren presenterar sig också och den studerande får föra anteckningar för att efter besöket kunna skriva en rapport om samtalet. Besökare och studerande får också förslag på samtalsfrågor såsom: Vad är bra/kan bli bättre i Nynäshamn?: Utbildningar/yrkesliv: Aktuella händelser i Sverige/världen: Svenska skolan.

Verksamheten har nu pågått i tre år och intresset har varit stort både bland de studerande och bland besökarna. Målen för verksamheten tycks också stämma överens med den respons som deltagarna ger. Under hösten 2013 fortsätter arbetet under ledning av en extraanställd resursperson.

Sigtuna ***Slussen***

Slussgruppen fungerar som en mellanstation där de studerande tas emot löpande under terminens gång. Nyttillkomna deltagare testas varje vecka och placeras redan påföljande vecka i Slussen, där de får arbeta i grupper med studerande på samma nivå. Där stannar de till nästa periodskifte, som är var femte vecka, då de placeras i en grupp på deras nivå. Intag via Slussen skapar studier i de övriga grupperna som får arbeta ostört enligt sina planeringar i femveckors-perioder. Samtidigt har studerande som registrerar sig under terminens gång möjlighet att börja studera även om övriga grupper är fullbesatta.

I Slussen inkluderas också en grupp deltagare som är på väg att bli klara med sina sfi-studier, men som kanske har något delmoment kvar där de inte uppnått målen, till exempel i att skriva eller tala. Dessa får då sitta i små grupper och arbeta enligt en egen planering tills de bedöms kunna få ett betyg.

En vision Slussen haft och just nu testar är att de studerande ska kunna få undervisning efter de individuella kunskapsbehoven på sfi och i vuxenutbildningen samtidigt. Ett par av deltagarna med akademisk bakgrund har uppnått flera av delmålen för nivå D, men behöver också utveckla sitt tal. De kommer nu att påbörja sina studier i vuxenutbildningen, men när deras schema där tillåter, komma till Slussen för muntlig träning. Slussen kan även erbjuda flexibilitet för yrkesarbetande med skiftande arbetstider, något som är mycket vanligt i Sigtuna kommun med den stora arbetsplatsen Arlanda. Man kan närvara de dagar man inte har eftermiddagsskift, och detta kan vara svårt att genomföra i en statisk grupp. För att ytterligare kunna öka anpassbarheten arbetar verksamheten för en motsvarande Slussgrupp även under förmiddagspassen.

Södertörn

Bas – basutbildning för analfabeter och kortutbildade

Bas riktar sig till nyanlända med 0 – 6 års skolgång från hemlandet. Framför allt välkomnas personer som kommit till Sverige nyligen och som är nybörjare i svenska, behöver baskunskaper för att klara sig och kunna orientera sig i det svenska samhället och som själva är motiverade och kapabla att delta i en heltidsaktivitet för att snabbt få fotfäste i Sverige. I första hand prioriteras personer som är födda efter 1970, eftersom dessa har ett långt yrkes- och vuxenliv framför sig.

Bas är ett samarbete mellan sex kommuner i Stockholms län: Södertälje, Huddinge, Hanninge, Botkyrka, Nynäshamn och Värmdö. Även personer från Nacka, Salem, Nykvarn och Tyresö är välkomna att delta. I projektet finns modersmålsstödjare på arabiska, somaliska och dari, men även personer med andra modersmål är välkomna. Vid behov används tolk.

Innehållet i BAS:

- *Sfi*: mycket deltagaraktivt arbetssätt där alla sinnen används på ett lekfullt sätt för att ta till sig språket, enligt en framgångsrik metod från Norge.
- *Vardagsmatematik*: pengar, kvitton, ekonomi, budget, busslistor, etc.
- *Omvärldskunskaper*: hitta i lokaltrafiken, orientera sig i närsamhället, myndigheter, studiebesök, tittar på brev från myndigheter etc.
- *Arbetslivet*: studiebesök på olika arbetsplatser, samtal kring egna kunskaper och mål, samtal om inkomst, rättigheter och skyldigheter m.m.
- *Hälsa*: samarbete med Hälsokommunikatörerna och praktiska hälso-pass.
- *Datakunskaper*: baskunskaper och språkträning.

Det mesta av undervisningen sker på svenska, men möjlighet att använda modersmålsstödjare/tolk finns. Varje person som börjar på BAS kartläggs genom intervjuer kring bakgrund (skola, arbete), intressen och tankar om framtiden. Genom dessa kartläggningar har projektet funnit att många har svag uppfattning om t.ex. den egna ekonomin, om arbetslivet i Sverige, om vilka myndigheter som gör vad.

Resultatet från BAS så här långt visar att tio av elva nybörjare på sfi redan har fått betyg. Dessa tio har i snitt tagit knappt 16 veckor på sig för att få sitt betyg. Detta kan jämföras med Skolverkets riksstatistik som visar att det i snitt tar 53 veckor att nå betyg på kurs A. Tio av elva nybörjare betyder 91%. Detta kan också jämföras med riksstatistiken. Av alla som började läsa sfi på spår 1 under år 2012 (ca 10 000 personer) hade 37% fått betyg på A-kursen vid årets slut (alltså efter i snitt 1/2 år). Alltså både en betydligt högre andel och på snabbare tid för de studerande i BAS.

Södertälje *Flexi-sfi*

Flexi i Södertälje möter behovet hos den studerande av en flexibel och individuell undervisning. Utifrån Flexis schema kan den studerande plocka ihop sitt eget efter behov och kunskap. En stor spridning av de studerandes förkunskaper i svenska språket finns inom alla nivåer. Det finns de som bara har läst lite svenska tidigare och de som nästan är klara med nivå D. Det finns studerande med studievana och de som inte har det.

När den studerande blir inskriven på Sfi Flexi, gör man tillsammans ett individuellt schema utifrån de tider som den studerande kan läsa sfi. En genomgång av systemet på Flexi sker också, vilka möjligheter som finns och vad som krävs av den studerande. Sfi är uppdelad i moment: läs, muntligt, hör, skriv och grammatik. Varje moment är en fristående lektion och läxa ges till nästa vecka och lektion. Flexi arbetar med teman och bjuder in föreläsare. I det som kallas språkstudion kan den studerande göra och få hjälp med läxor och arbeta med det han eller hon behöver studera extra mycket. Den studerande har också möjlighet att få extra grammatikpass, lästräning, datakunskap och studieteknik. På språkstudion finns det alltid minst två lärare. I klassrummen har den studerande tillgång till olika dataprogram.

Varje vecka genomförs test/diagnos i ett av momenten muntligt, hör, läs och skriv. Då noteras om den studerande har gjort framsteg och kan flytta upp till nästa nivå (C eller D) i just det momentet. När den studerande har blivit godkänd på alla moment, t ex. på nivå C anmäler läraren henne/ honom till slutttest på nivå C. Om den studerande klarar testet går han/hon vidare till nästa nivå eller slutar. Om den studerande inte klarar testet är det bara att fortsätta om tiden tillåter.

Värmdö kommun

På sfi i Värmdö kommun – Centrum för arbete och studier(CAS) – sker samarbete med Lillsveds folkhögskola och Röda korset.

Samarbete med Röda korset

Rödakorskretsen i Värmdö har ca 15 (en man och 14 kvinnor) volontärer som kommer till sfi och stöttar de studerande på olika sätt. Framst genom att samtala med deltagarna. Volontärerna besitter olika kompetenser, t. ex:

- en f d personalhandläggare har kunskaper kring intervjuer inför anställningar
- två volontärer har jobbat med tandvård och har gått in i grupperna och talat om tandhälsa

En volontär går ut och går med en studerande i taget och samtalar. Verksamheten är helt på volontärernas villkor. Värmdö ställer inga som helst krav på dem. De har själva gjort upp ett schema, som för de flesta innebär en eller två timmar i veckan. Varje termin har lärarna träff med volontärerna för avstämning.

Samarbete med Lillsveds folkhögskola som har idrottspedag- och hälsopedagogutbildningar.

Deltagarna på folkhögskolan ordnar friskvårdsdagar med praktiska övningar för de sfi-studerande och de blir bjudna på lunch på skolan.

Folkhögskoledeltagarna ordnar tillsammans med lärarna även kurser i simning och cykling. Det är mycket uppskattat av främst kvinnor från länder där den kunskapen inte är självklar.

7.11 Finns behov av utveckling för att mer individualisera sfi?

På denna fråga, om kommunen ser ett behov av att utveckla sfi mot mer individualisering och individanpassning, fick kartläggningen olika sorters svar. Flera kommuner svarade direkt nej på denna fråga, i vissa fall med olika tillägg som att två kvällar räcker, eller lite mer på helger kanske, eller det är redan individualiserat idag.

De flesta ser dock ett behov av utveckling för ändamålet men lösningarna var många och flera möjliga utvecklingsområden pekades ut.

Arbetsförmedlingen

Ett område handlade om samarbetet med Arbetsförmedlingen och de olika förutsättningar som gäller för förmedlingen och kommunen, bl.a. vad gäller heltidsstudier. Man menade också att språket tränas för lite som det nu är, mer yrkeskännedom och yrkeserfarenhet borde kunna ges i samarbetet med Arbetsförmedlingen. En diskussion med dem skulle behövas för mer meningsfullhet i den delen som de ansvarar för.

Studieplanen

Ett annat fält för utvecklingsarbete som anges är kring den individuella studieplanen, såsom att fördjupa den och kartläggningen samt att finna bättre sätt att hantera studieplanen. Anslutande till detta område uppger kommunerna frågor kring teknisk utveckling, såsom att fler datorer behövs, liksom läsplattor och en utvecklad lärplattform. Mer kringstöd överhuvudtaget efterfrågas, inte bara utveckling av studieplan utan också återkommande utvecklingssamtal och olika möjlighet till praktik.

Sfi-undervisningen

Ett tredje område rörde själva undervisningen. Förslag lades fram om att ha mindre grupper för t.ex. analfabeter, att blanda sfi med samhällskunskap, att skapa flexibla sfi för studieväg 2, att se till att snabbspår och yrkesspår/ -inriktningar finns för alla, att kombinationsmöjligheterna utvecklas samt att kopplingen till universitet/högskolan, t.ex. kring validering, utvecklas.

Övergripande

Några intervjuade kommenterade denna fråga på en övergripande nivå och menade att det ständigt förs diskussioner kring frågan om individanpassad sfi. Synpunkterna handlade om vad i styrningen av sfi som stödjer respektive försvårar individualisering, t.ex. hur kontinuerligt intag komplicerar individualiseringen. Styrdokumentens bestämmelser om vad som händer de som inte blir godkända och som blir kvar i kursen när denna fylls på med nybörjare är problematiskt för en grupp studerande. Andra aspekter som påtalades på en övergripande nivå var det pedagogiska eller didaktiken, hur arbetar man i det flexibla arbetssättet, det krävs mer och annat.

7.12 Vilka svårigheter/utmaningar finns?

Utmaningarna kommunerna ser är många och av skilda slag.

Arbetsförmedlingen

En del av utmaningarna återkommer från andra frågor. En sådan är samarbetet med Arbetsförmedlingen som nämns av flera som en utmaning ur olika aspekter. Bland annat tar man upp konkurrensen som blir en följd av att kommun och Arbetsförmedlingen erbjuder likartade utbildningar. Privata utbildningsanordnare säljer utbildningar till Arbetsförmedlingen och till kommunerna, samma utbildning men till olika pris och olika betalnings- samt andra villkor. De krav, bl.a. kring lärarbehörighet, betygssystem, kvalitetsarbete, som finns på kommunernas vuxenutbildning uttryckta i författningarna saknas för Arbetsförmedlingen.

Ett annat problem kopplat till Arbetsförmedlingen är att skapa meningsfull heltidssysselsättning för individen, eftersom det dels är oklart vad som sker på Arbetsförmedlingens del av dagen och dels ges aktiviteter till individen som det är tveksamt om denna kan tillgodogöra sig p.g.a. att språket ännu inte behärskas. Man menar att Arbetsförmedlingen inte ska syssla med utbildning och att det finns flera problem med att bygga upp ett parallellt utbildningssystem.

Sfi och arbetslivet

En annan svårighet handlar om olika perspektiv på yrkeslivet och arbetslinjen som att skapa strukturer för att få reda på arbetslivets kompetensbehov, att mer koppla sfi/sas till yrkesutbildningar och till de studerandes tidigare yrkesbakgrund, att få till lärlingsutbildningar och yrkesinriktningar samt att hitta sfi-verksamheter som stödjer det som de studerande kan och har med sig.

Sfi- lärare

En utmaning som nämns av flera, handlar om lärarresursen, att få fatt i kompetenta lärare, om brist på lärarresurser och om fortbildning för lärare. Utmaningar som ökande krav på utbildningen, flexibla studier, kontinuerlig antagning liksom att sfi ökar och att nya språkgrupper tillkommer, ställer också nya krav på lärarna.

Egen regi och utbildningsanordnarna

Ytterligare en svårighet rör förhållandet att man inte längre har egen regi, utan upphandlar eller använder sig av tjänstekoncession. Några specifika svårigheter som nämns är att få till beställarrollen i förhållande till företagen, att påverka undervisningen när personalansvaret ligger hos anordnarna, att kunna samla studerandegrupper hos anordnare och svårigheten att få anordnarna att specialisera sig.

Övriga utmaningar

Vuxregionprojektet nämns också som en utmaning, att få kommunerna att göra mer och mer likadant. Nätverk mellan sfi-lärare inom Stockholms län är ett önskemål som framförs.

Andra svårigheter som påpekas av enstaka kommuner är att åstadkomma modersmålsstöd, att skapa bra sfi för analfabetet och att bli bättre på att utbilda de med kort utbildningsbakgrund, att genomföra bra kartläggningar av de studerandes bakgrund, att få till samordning mellan myndigheterna samt därutöver, deltagarnas försörjning (eftersom de inte har rätt till studiemedel). Slutligen nämns också som en utmaning de stora krav på sfi från omgivning som finns liksom överhuvudtaget sfi-utbildningens roll och plats.

7.13 Inom vilka områden kan ni tänka er att samarbeta med andra kommuner?

Frågan om inom vilka områden kommunen kan tänka sig att samarbeta med andra kommuner gav många skilda svar. I sammanställningen av denna fråga har dels svaren vid kartläggningen och dels resultatet från diskussionen vid KSLs seminarium kring frågan i september använts.

Alla kommuner vill samarbeta men man har olika förslag på med vilka, i vilken omfattning samt inom vilka områden. De som talar för samarbete menar att det ger stora möjligheter till utveckling och att det är den väg man måste gå. Några kommuner uppger att de vill samarbeta om det mesta och mer än vad som görs idag. Andra säger sig vara beroende av ett fungerande samarbete. Någon kommun anser att det inte behövs mer samverkan.

De kommuner som ingår i någon form av kommunsamarbete hänvisar till detta i första hand men säger sig också vilja samarbeta kring mer och i vidare krets. De samarbeten man hänvisar till är Södertörn, BAS, Vux8 och 7gruppen samt till vuxenregionsarbetet. Vuxenregionsarbetet vill flera utveckla.

De förslag till samarbeten som framkom sorteras nedan områdesvis. Samarbetet föreslogs kunna vara regionalt, delregionalt och/eller i kommunkluster av annat slag. Inom respektive grupp står de idéer överst som flest kommuner föreslog och därefter i fallande ordning.

Samarbete kring utbildningen:

- Analfabeter och individer som behöver extra stöd.
- Yrkesspår, -inriktning, -infärgning och arbetsmarknadssynkronisering samt mer samarbete med gymnasiet.
- Specifika inriktningar och grupper, mer skräddarsydda utbildningar, sfx för lågutbildade.
- Fler sfx borde kunna utvecklas i förhållande till behoven, om det inte är så att behoven är täckta av de sfx som finns idag.
- Modersmålsstödjare och ett gemensamt system med språkstödjare.
- Interaktiva läromedel.
- Samarbeta med andra som har liknande studerandegrupper.

Samarbete kring administration:

- Gemensam upphandling.
- Fortbildning för lärarna.
- Prisfrågan, både vad man betalar och vad man tar betalt, förslag att ta fram en överenskommelse om interkommunal ersättning med samma summa för alla, eller en gemensam peng.
- Gemensam betalningsmodell.
- Administrationen och rutiner gentemot gemensamma anordnarföretag.
- Kartläggningen och validering behöver ses över, systematiseras och centraliseras till en gemensam verksamhet där man bara sysslar med detta.
- Återuppta och utveckla frisök.
- Samordning av kommunernas olika regler.

Samarbete kring kvalitetsarbete:

- Gemensamma nyckeltal.
- Gemensam avbrottsstatistik, samma definitioner och kodning.

Samarbete kring stöd och hjälp:

- Erfarenhetsutbyten kring utvecklingsfrågor.
- Nätverk för lärare och skolledare.
- Gemensam kompetensutveckling.
- Framtagande och spridning av goda exempel.

7.14 Övrigt av intresse för länets sfi

Karläggnings innehöll till sist en allmänt hållen fråga om övrigt att tillägga till svaren som avgivits. Mycket av det som redan nämnts återkom och i rapporten har detta sorterats in under respektive rubrik ovan. Svar på frågan från en rektor var:

*»Ja, det är enkla framgångsrecept
– små grupper och välutbildad personal och koppling
till arbetsmarknaden – se sfi som en resurs«*

Några kommuner tog upp vikten av att utbildningen hänger samman både i sig, men också med resten av vuxenutbildningen. Det är viktigt med helhet för individen, med den röda tråden. Särskild utpekad grupp i sammanhanget var analfabeter där helhetslösningar som inte innebär att sitta på skolbänken hela dagen efterlystes. På samma tema var svaret att det är bra med helhetslösningar med bas i de olika delregionala noderna.

Resonemang kring sfi på en övergripande nivå fördes också. Kommunerna äger vuxenutbildningen, vad vill man använda den till förutom att följa nationella styrdokument. Vux är också ett verktyg i tillväxtarbetet, i arbetet med integration och arbetsmarknad m.m. Förslaget från kommunen var att lägga de kommunala pengarna i vux för att minska arbetslöshet, skapa integration m.m.

En aspekt som togs upp är frågan om vad sfis uppdrag egentligen är? Handlar det bara om att individen får ett arbete eller mer om att lära sig språket och klara sig i samhället. En kommun menade att:

*»Det bästa vore om vi kunde bryta industritänket i sfi,
man kan lära sig på en arbetsplats eller ute
i samhället - det blir för mycket skola i Sfi, väldigt många
jobbar och läser Sfi men för de andra behövs mer stöd«*

Sfi bonusen, som nu inte längre blir kvar, togs upp av några rektorer som menade att den på ett sätt var bra, men att den endast var möjlig att nå för högutbildade. Man menar också att någon morot för de lågutbildade behövs.

8. *Diskussion och slutsatser*

Mycket utvecklingsarbete pågår hos de olika sfi-verksamheterna i länet. Nya idéer prövas för att alltmer anpassa sfi-utbildningen till individen och för att få nya nationella regler att fungera i den praktiska verkligheten. Samtidigt presenteras reformer för utveckling av sfi på nationell nivå. Den senast framlagda Sfi-utredningen (SOU 2013:76) innehåller mycket genomgripande förslag. Om utredningens förslag genomförs är mycket av det som diskuteras i kartläggningen inte längre relevant.

Till följd av det utvecklingsarbete och den anpassning som sker inom varje kommun ser det mycket olika ut i länets sfi-verksamheter, alltifrån skilda inriktningar som erbjuds till pris och kostnadsmodeller. Och att det ser så olika ut mellan kommunerna blir förstas en svårighet vid samarbete. Kännedomen mellan kommunerna om varandras arbete ser ut att vara svag om man ser till hela länet, vilket förstas gör det svårt att känna till vad som pågår och att lära av varandra. Ett första steg bör vara att kommunerna får kännedom om varandras arbete. Samarbete för att lära av varandra, att ytterligare utveckla sfi och att skapa större anpassning till individen kan ske både regionalt, delregionalt och i kommunkluster.

I kartläggningen finns synpunkter kring sfis roll i ett vidare sammanhang. Att se sfi och vuxenutbildningen som en del i det samhälleliga arbetet med att öka arbetsmarknadsanlutningen och att minska utanförskapet är av vikt. För att detta skall bli möjligt behövs i första hand att blicken riktas på denna väg och att man börjar se den kommunala vuxenutbildningen, inklusive sfi, som ett sätt att höja utbildningsnivån och därmed ge förutsättningar för en matchning mellan utbildade individer och arbetslivet. För denna ansats krävs att ett antal förutsättningar är uppfyllda, bl.a. att ta fram ett system för att ta reda på arbetslivets behov, att bli bättre på att ta vara på individens kompetens samt att resurserna satsas samlat på vuxenutbildningen. Möjligheterna till olika yrkesutbildning och till att kunna nå högskolebehörighet behöver därutöver ytterligare förstärkas.

Nedan diskuteras vissa delar i kartläggningen separat och utifrån ett nuläge.

Studieplan

För att sfi och i nästa steg vuxenutbildningen ska kunna fungera utifrån individens förutsättningar och möjligheter och för att utbildningssystemet ska kunna nyttjas effektivt behöver individens förkunskaper, möjligheter och övriga förutsättningar kartläggas och valideras. Kring kartläggningen av individen och studieplan finns flera goda exempel i länets kommuner, men det är också ett område som flera menar är alldeles eftersatt och där utveckling behöver komma till stånd. Det handlar om hur kartläggningen görs, vilka uppgifter som samlas in, möjligheter till validering och hur resultaten systematiseras. I detta sammanhang bör också uppgifter kunna inhämtas från Arbetsförmedling (och eventuellt Migrationsverket) så att individen ej behöver upprepa sin livshistoria i flera omgångar. Valideringen bör kunna göras av Arbetsförmedlingen om individen är aktuell där (vilket kartläggningen har ett exempel på), eller i samarbete med dem. Detta är ett område som förmodligen, även om förslagen i SOU 2013:76 genomförs, också fortsättningsvis kommer att vara kommunens ansvar.

Inriktningar

Samarbete för att skapa ytterligare individanpassade inriktningar i länet behövs. Det kan gälla yrkesinriktning för de som ej har yrkeserfarenhet med sig eller för de som har en obsolet yrkeskompetens och där det är svårt för en kommun att tillhandahålla flera olika yrkesmöjligheter. Eftersom man i länet använder olika begrepp; yrkesinriktningar, -inriktning och -spår behöver det bestämmas om samarbete i länet ska ske kring detta.

Samarbetet kan också gälla analfabeter och kortutbildade där gruppen i varje kommun är liten och därför svår att ge adekvat utbildning till. Kanske behöver gruppen också differentieras inom sig så att analfabeter hålls isär från kortutbildade. Som BAS-projektet visar kan kommunerna samlat ge utbildningen med olika former av stöd som t.ex. modersmålsstödjare. BAS visar också att den samlade gruppen med undervisning i svenska tillsammans med grundläggande kunskaper i andra ämnen under hel dag är av värde.

Kartläggningen till studieplanen behöver fånga den yrkeskunskap som finns hos individen, dels för sfxen och dels för att kunna individanpassa utbildning utifrån individens bakgrund, förutsättningar och möjligheter. Kartläggningen, och i förlängningen studieplanen, behöver också fånga intresseområden för att kunna skapa inriktningar mot olika yrken. Samtidigt behövs ett system för att få fatt i arbetslivets behov. Genom de regionala programråden som samlar utbildare på gymnasienivå och i vuxenutbildningen tillsammans med branschföreträdare finns ett embryo till ett sådant system. Tanken är att råden årligen ska kunna presentera en mätare över hur branschernas efterfråga ser ut på gymnasieprogrammets inriktningar.

Flexibilitet

Kraven på möjligheter till flexibla studier så att individen samtidigt med sfi-studierna t.ex. kan arbeta och/eller bedriva studier i andra ämnen, har funnits länge. Kartläggningen visar på att varje kommun på olika sätt försöker skapa så flexibla lösningar som möjligt. Det gäller både i tid och på andra sätt. Möjligheterna kan utökas än mer med samarbeten kring inriktningar och genom erfarenhetsutbyten och lärande mellan kommunerna.

Pris och kostnadsmodell

Priset för sfi både vid försäljning och köp skiljer sig mycket mellan kommunerna liksom de olika betalningsmodeller som valts av respektive kommun. Det är också stor skillnad mellan kommuner som upphandlar (eller motsvarande) och kommuner med egen regi. Överenskommelse om pris är möjlig att göra i länet om kommunerna så vill. Genom en sådan skulle det bli enklare att t.ex. samordna olika inriktningar.

Gemensam upphandling

Gemensam upphandling tar flera kommuner upp. För närvarande finns förfrågan om gemensam upphandling av vuxenutbildningen ute hos kommunerna och svaren visar att många är intresserad av detta. Kanske kan sfi ingå i denna upphandling om den görs uppdelad mellan de olika skolformerna och nivåerna. I en gemensam upphandling kan krav ställas på att inriktningar ska finnas på olika platser i länet. En gemensam upphandling skulle också kunna få till följd en mer likartad prisbild m.m.

Kvalitetsarbetet

För närvarande pågår länets gemensamma enkätundersökning i vuxenutbildningen inklusive sfi. Utvärderingsarbete hos utbildningsanordnarna pågår också över kommungränserna. Att arbeta med att förbättra kvaliteten på utbildningen ser kommunerna som viktigt, men det är också ett område där fler poängterar att det är eftersatt, trots att en hel del kvalitetsarbete pågår. Flera använder sig av enkäter och hittar sätt att genomföra dem trots de språksvårigheter som finns. Ett annat sätt som fungerar bra med individer som håller på att utveckla ett nytt språk är fokusgrupperna som kan utföras på en mängd olika sätt och där flera exempel finns i länet. Ett tredje sätt är olika nyckeltal för tid, avbrott, uppföljning efter studierna m.m. Om kommunerna ska samarbeta om dessa behöver man komma överens om vad och hur man mäter respektive uppgift.

Arbetsförmedlingen

På frågan om samarbeten var kartläggningen bl.a. intresserad av förhållandet till Arbetsförmedlingen i och med de ändrade förhållanden som etableringsreformen inneburit. Samarbetet kommer dock upp i andra sammanhang också som t.ex. vid frågan om att kombinera olika studier med sfi. Arbetsförmedlingens roll i etableringen ifrågasätts inte alls men de företeelser som är starkt ifrågasatta är dels samarbetet med kommunen och dels de insatser som de beslutar om.

Samarbetet med Arbetsförmedlingen rör planeringen för individens bästa vilken ser ut att fungera på högst olika sätt i länet. En kommun har träffar med dem och diskuterar individärenden och i en annan är det inte möjligt p.g.a. att Arbetsförmedlingen hänvisar till sin sekretess.

Att Arbetsförmedlingen erbjuder olika utbildningar som i vissa fall är mycket lika de kommunen erbjuder är problematiskt ur flera synvinklar. Kommunens utbildningar finns i ett system reglerat i styrdokument av olika dignitet som sammantaget garanterar en kvalitetssäkrad och behörighetsgivande utbildning. Systemet innefattar bl.a. skollag med lärarbehörighet och systematiskt kvalitetsarbete, förordningar med kursplaner, betygskriterier och särskilda mål i läroplanen. Inget av detta ser ut att finnas i de utbildningar som Arbetsförmedlingen erbjuder. Därutöver skapas med de likartade utbildningarna en konkurrenssituation som blir svår för individen att hantera.

I länet pågår samarbete på regional nivå med Arbetsförmedlingen i det regionala samrådet. I samrådet har två av frågorna ovan tagits upp, dels problemet med att man på vissa håll i länet hänvisar till sin sekretess som hinder för gemensam planering med kommunen och dels hindret att Arbetsförmedlingen inte kan delta i finansieringen av olika insatser som kommunen har ansvar för, som BAS, sfx och Hälsokommunikatörerna.

8.1 Slutsatser - förslag att arbeta vidare med

Utifrån rapportens samlade kunskapsunderlag och diskussionen i föregående avsnitt kan flera områden för samarbete i länet urskiljas. Dessa är dock starkt beroende av vad som händer med Sfi-utredningen (SOU 2013:76) varför man bör avvakta vad som vidare händer med utredningens resultat. De områden som man kan gå vidare med, förutom att fortsätta resonemanget kring rapportens resultat med kommunerna, är att:

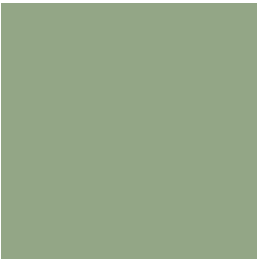
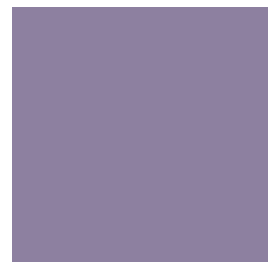
- Låta sfi ingå i det arbete med gemensam upphandling av vuxenutbildning som nu påbörjas i länet om de olika nuvarande skolformerna och nivåerna kan särskiljas.
- Ha kontinuerligt erfarenhetsutbyte.
- Förmedla och diskutera goda exempel mellan kommunerna.

De områden som kan vara aktuella för länssamarbete men som man bör avvakta resultatet av utredning är:

- Studieplansarbetet, kartläggning, validering och systematisering av detta.
- Fler yrkesinriktningar utifrån individens förutsättningar och arbetslivets behov.
- Samordna insatserna kring analfabeter och kortutbildade.
- Framtagande av gemensamma nyckeltal.
- Samordna pris och betalningsmodeller.

Områden där arbete redan pågår inom KSL är:

- De regionala programråden arbetar med att försöka ta fram regionala bilder över arbetslivets behov av utbildade personer.
- Det regionala samrådet arbetar med att utveckla samarbetet med Arbetsförmedlingen.

Arbets- och företagsnämnden

Arbetsmarknadsstrategi

Del av internbudget som behandlades och återremitterades vid arbets- och företagsnämndens sammanträde den 11 december 2013.

Förslag till beslut

Arbets- och företagsnämnden beslutar att fastställa arbetsmarknadsstrategi enligt bilaga 1.

Sammanfattning

Arbets- och företagsnämnden beslutade vid sammanträdet den 11 december 2013 att återremitera den del av ärendet om internbudget som avsåg avsnitt och bilaga om arbetsmarknadsstrategi. Arbetsmarknadsstrategin har förtydligats i enlighet med återremissen. Arbetsmarknadsdirektör föreslår att arbets- och företagsnämnden fastställer arbetsmarknadsstrategi enligt bilaga 1.

Bilagor

1. Arbetsmarknadsstrategi

Malin Westerback
Arbetsmarknadsdirektör
Stadsledningskontoret

Dokumentets syfte

Pekar ut inriktningen för de kommande årens utveckling och insatser inom arbetsmarknadsområdet

Dokumentet gäller för

Arbets- och företagsnämnden

Arbetsmarknadsstrategi

Nacka kommun har bedrivit ett intensivt utvecklingsarbete inom arbetsmarknadsområdet sedan år 2007. År 2011 skapades arbets- och företagsnämnden som har det övergripande ansvaret för området. Denna strategi pekar ut inriktningen för de kommande årens utveckling och insatser.

Arbetsmarknadsområdet omfattar bland annat vuxenutbildning, svenskundervisning för invandrare, integration och individuella arbetsmarknadsinsatser samt stöd och hjälp för företag, främst gällande kompetens och rekrytering. Dessutom ligger uppföljningsansvaret för unga som inte arbetar eller studerar på nämnden.

Strategin är framtagen som en fortsättning på den in- och omvärldsanalys som genomfördes under hösten 2013. Strategiarbetet har innefattat ett flertal workshops samt intervjuer med intressenter. Den beskriver de områden som är högst prioriterade de kommande åren inom arbetsmarknadsområdet för att möta de möjligheter och utmaningar som finns i Nacka.

Utgångspunkt

Strategin utgår från Nacka kommuns vision ”Öppenhet och mångfald” samt den grundläggande värderingen ”Förtroende och respekt för människors kunskap och egen förmåga – samt för deras vilja att ta ansvar”.

Prioriterade målgrupper för nämnden är:

- unga vuxna
- utlandsfödda personer
- personer med funktionsnedsättning
- personer äldre än 55 år

Diarienummer	Fastställt/senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarigt politiskt organ	Ansvarig processägare
AFN 2013/127-040	2013-12-11	Arbets- och företagsnämnden	Arbets- och företagsnämnden	Malin Westerback

Nämnden har ställt upp följande mål för sitt arbete

Vi är den ledande arbetsmarknadsaktören i Sverige:

1. genom en högkvalitativ vuxenutbildning som möter individens och företagets kompetensbehov,
2. som leder till ett ökat innanförskap och en väsentligt lägre arbetslöshet,
3. med en mångfald av flexibla lösningar,
4. som leder till tillväxt, integration och fler arbetstillfällen,
5. med insatser som är kostnadseffektiva och långsiktigt hållbara.

Prioriterade utvecklingsområden

Följande områden är de som är mest prioriterade att utveckla de kommande åren.

Viktigt arbete pågår redan och parallellt med detta behövs kompletterande aktiviteter för att fullföra nämndens uppdrag. Det är även viktigt att ha en rörlighet och beredskap för att agera effektivt i en föränderlig värld.

Jobbpeng möjliggör fokus på egen försörjning och integration

Bakgrund

Arbetsmarknaden ställer allt högre krav på utbildning och formell kompetens. Flertalet av de jobb som försvinner är jobb som inte ställer krav på utbildning och erfarenhet och de arbetstillfällen som tillkommer är huvudsakligen mer kvalificerade arbeten. Utbildning är därför en viktig del i att stödja människor att bli självförsörjande. Genom att jobbpeng även omfattar den kommunala vuxenutbildningen, svenskundervisning för invandrare och samhällsorientering kan jobbpeng kombinera mer traditionella arbetsmarknadsinsatser med utbildning för att på så vis hitta individanpassade insatser.

Jobb- och utbildningsexpertens uppdrag är att stödja sina kunder till egen försörjning. Inom det uppdraget kan de kombinera olika insatser inom språk, utbildning och arbete, samt andra stöd, exempelvis via Arbetsförmedlingen eller externa finansiärer.

För att lyckas i sitt uppdrag behöver jobb- och utbildningsexperterna kunskap om företagens behov, för att på bästa sätt matcha sina kunders förmågor med företagens efterfrågan. Jobb- och utbildningsexperterna måste skapa egna samarbeten med exempelvis ett företag som behöver rekryteringshjälp. Kommunens uppgift är främst att underlätta detta samarbete, skapa arenor för möten och se till att systemet med jobbpeng fungerar ändamålsenligt .

I Nacka ska det vara enkelt för en nyanländ som inte kan svenska att snabbt påbörja språkstudier och samhällsintroduktion samt omgående, om behov finns, få hjälp och stöd för att snabbt komma i egen försörjning. I första hand ska språkstudier bedrivas parallellt med eget arbete, men för den som har svårt att finna sådant, ska praktik eller andra arbetsmarknadsinsatser eller yrkeskurser erbjudas samtidigt.

Möjligheten till olika former av arbetsmarknadsanknytning är ofta avgörande för att en person ska få bästa möjliga förutsättning att skapa kontakter och färdigheter för

att komma vidare till egen försörjning. Jobbpeng möjliggör arbetsplatsförlagd praktik och utbildning inom olika insatsformer såsom kommunal vuxenutbildning, svenska för invandrare och övriga arbetsmarknadsinsatser.

De jobb- och utbildningsexperter som på sikt kommer att lyckas attrahera flest kunder och bäst lyckas med sina insatser är de som i egen regi eller i samverkan med andra kan utveckla och genomföra insatser som kombinerar språkträning, utbildning och arbetsförlagd praktik.

Nacka kommuns roll är att följa upp och säkerställa att jobb- och utbildningsexperterna lyckas i sitt åtagande för fler i egen försörjning samtidigt som deras insatser möter upp arbetsgivares behov av kompetens och arbetskraft på kort och lång sikt.

Inriktning

Arbets- och företagsnämnden har det övergripande ansvaret för integration i Nacka. För många nyanlända fungerar integration och etablering i det svenska samhället utan omfattande insatser från kommunen. För dem som behöver hjälp och stöd med sin etablering ska nämnden dock fortsätta att arbeta för att utveckla och stärka möjligheterna att snabbt komma i egen försörjning och identifiera och undanröja de eventuella hinder som finns. Hela kedjan från första mottagandet till utbildning, praktik och egen försörjning måste utvecklas och hållas samman på ett tydligt och för individen förståligt sätt. Varje person måste mötas utifrån sina förutsättningar och få en för sin situation anpassad plan som sedan följs upp och utvecklas successivt. I Nacka kommun ska alla människor, oberoende av bakgrund, ses som en tillgång och öppenhet och mångfald ska genomsyra hela samhället.

Systemet för jobbpeng ska fortsätta utvecklas genom att kundvalen kontinuerligt anpassas för att öka förutsättningar och incitament för effektiva insatser med den arbetssökande, vuxenstuderande och arbetsgivare i fokus. Arbets- och företagsnämnden ska verka för att skapa förutsättningar för ett fortsatt gott innovationsklimat där myndigheter, arbetsgivare, organisationer och medborgare tänker, utvecklar och växer tillsammans. Nämnden ska dessutom identifiera och undanröja hinder för fortsatt gemensam utveckling.

Nämnden ska vara pådrivande för att förmå jobb- och utbildningsexperterna att utvecklas för att möta den framtida arbetsmarknadens förväntningar och krav. Vidare ska nämnden arbeta aktivt för att skapa och utveckla arenor där jobb- och utbildningsexperterna kan komma i kontakt med lokala och regionala företag och myndigheter.

Samspel mellan myndigheter - med individen i fokus

Arbetssökande i behov av stöd har ofta kontakt med flera olika myndigheter. Genom god samverkan kan myndigheter stärka varandras insatser och tillsammans utveckla framtidens erbjudande och stöd.

Bakgrund

De myndigheter som främst är aktuella inom arbetsmarknadsområdet i Nacka är

- Arbetsförmedlingen
- Försäkringskassan
- Stockholms läns landsting
- Kommunens nämnder och enheter
 - arbets- och företagsenheten (AFN)
 - försörjningsstöd (Social- och äldrenämnden, SÄN)
 - barn- och ungdomsenheten (SÄN)
 - enheten funktionsnedsättning (SÄN)
 - vuxenenheten (SÄN)
 - kultur- och utbildningsenheten (Utbildningsnämnden)
- Länsstyrelsen i Stockholms län
- Centrala Studiestödsnämnden (CSN)

För att arbetssökande ska kunna få bästa möjliga stöd och service av berörda myndigheter måste parterna aktivt arbeta med gemensamma och sammanhållna insatser samt ha så pass god förståelse för varandras system att alla kan guida den arbetssökande rätt. Det ställer höga krav på en väl utvecklad kommunikation såväl mellan myndigheterna som till de arbetssökande och anställande arbetsgivarna.

En förutsättning för ett bra samspel är förståelse för varandras förutsättningar, uppdrag och kultur. Det gäller på alla nivåer, från beslutsfattare till handläggare. För att uppnå detta är det viktigt med gemensamma aktiviteter, ömsesidigt informationsutbyte och en vilja att utvecklas och stärkas tillsammans.

Nackas styrsystem och finansiering via kundval är i det närmaste unikt och svårt för utomstående att sätta sig in i. De externa myndigheterna är normalt vana vid samverkan med andra kommuner. I kontakt med Nackas system, där mycket som traditionellt sköts inom kommunen åligger jobb- och utbildningsexperterna, skapas lätt förvirring och feltolkningar. Detta innebär en risk för individen att komma i kläm. Nacka behöver därför fortsatt arbeta med kommunikation kring hur våra system fungerar och även göra insatser för att öka förtroendet för systemet både internt och externt.

För ett lyckat arbetsmarknadsarbete krävs att det finns företag och organisationer som aktivt bidrar. Deras viktiga insatser är att erbjuda arbetssökande praktik samt att anställa någon som tidigare varit utan sysselsättning. Många företag är även aktiva som jobb- och utbildningsexperter till en eller flera myndigheter. Det är därför viktigt att arbeta för att det även för företagen ska bli enklare i kontakten med

myndigheterna och att det finns en tydlighet i kommunikationen kring vilka myndighetsfinansierade stöd som finns för de arbetssökande.

Inriktning

För Nacka kommun är det viktigt att lägga resurser på att öka samspelet mellan myndigheterna samt att arbeta för att det blir så enkelt och tydligt som möjligt för de arbetssökande. Internt ska både nämnd och tjänstemän arbeta med att öka kunskapen om andra myndigheter men även sprida kunskapen om jobbpeng till andra myndigheter. Nacka kommun ska ta initiativ till gemensam utveckling och återkommande bjuda in andra myndigheter att inspireras och utvecklas tillsammans med oss och våra partners. Målsättningen ska vara att flera myndigheter utvecklar gemensamma eller sammansatta insatser för den arbetssökande.

Nacka kommun har generellt goda relationer och högt förtroende gentemot det lokala näringslivet och företagsorganisationerna har varit aktiva i utvecklingen av arbetsmarknadsarbetet i Nacka. Det gör att Nacka är en lämplig arena för att utveckla samspel mellan myndigheter och näringsliv. Genom att bjuda in andra myndigheter till dialog och gemensamt tänkande med företag och organisationer kring hur man på bästa sätt stöder näringslivet att utvecklas och underlättar för dem att hitta och utveckla kompetens stärks förutsättningarna för lokal hållbar tillväxt.

I Nacka finns samordningsförbundet Valfärd i Nacka som ägs gemensamt av Nacka kommun, Landstinget, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. För kommunens del är det viktigt att förbundet arbetar aktivt med att stärka samspelet mellan myndigheterna med fokus på att underlätta för de arbetssökande att få ett snabbt, värdigt och effektivt bemötande med rätt insats direkt. Dessutom bör förbundet verka för gemensam kommunikation gentemot näringsliv och organisationer. Samordning av projekt riktat mot individen ska främst göras som aktiviteter för att stärka samordningen på övergripande och strukturell nivå. Lyckade projekt bör föras in i ordinarie verksamhet hos myndigheterna och lyftas ur förbundet.

Samverkan och stöd för näringsliv

Bakgrund

En fungerande arbetsmarknad kräver välmående företag som kan och vill utvecklas. För Nacka kommun är det viktigt att företag kan utvecklas och växa. En viktig del är att ge företagen förutsättningar att stärka sin kompetens och att få hjälp att hitta nya medarbetare, samtidigt som de får hjälp att våga ta till sig personer med förmågor och bakgrunder som de traditionellt inte haft som medarbetare.

Utvecklingen av arbetsmarknadspolitiken i Nacka har präglats av dialog och medskapande mellan myndigheter, civilsamhälle och näringsliv. Det finns ett högt ömsesidigt förtroende att utgå från. Systemet med kundval inom jobbpeng skapar även en egen marknad och är en möjlighet för innovativa företag att skapa nya tjänster genom att gå in som jobb- och utbildningsexpert.

Många företag som är intresserade av att rekrytera eller ta emot praktikanter uppfattar det som svårt att hitta rätt i djungeln av insatser från olika myndigheter. Det finns en rädsla att ett företags goda vilja att hjälpa till resulterar i situationer de inte har resurser att hantera själva.

Inriktning

Den fortsatta utvecklingen inom arbetsmarknadsområdet ska ske i ständig dialog med bland annat företrädare för näringsliv och organisationer, liksom med alla övriga intressenter. Nacka kommun ska fortsätta att lyssna på företagens behov och tillsammans med dem arbeta för att utforma nya lösningar för en hållbar tillväxt.

En viktig del är att fortsätta utveckla befintliga arenor för dialog mellan myndigheter och näringsliv samt att tillföra dialog kring arbetsmarknadsfrågor på andra passande, befintliga, arenor. Budskapet gentemot näringslivet är att Nacka hjälper dem att utvecklas genom att bland annat tillhandahålla en kommunal vuxenutbildning som erbjuder utbildningar inom de områden där det råder brist på kompetens, och som därför utgör hinder för företagen att växa och anställa.

Systemet ska styra så att det enskilda företag som vill ha hjälp med sin utveckling lätt ska kunna vända sig till någon av jobb- och utbildningsexperterna för att få tillgång till rätt kompetens och arbetskraft. Hur jobb- och utbildningsexperten och företaget löser detta i detalj sig emellan är inte en fråga för kommunen annat än i att lyfta fram goda exempel och att följa upp insatserna. Kommunens uppgift är alltså främst att underlätta utvecklingen av sådana samarbeten, göra det enkelt för företag och jobb- och utbildningsexperten att finna varandra genom att t.ex. skapa arenor för sådana möten och hjälpa företagare som vill ta ett socialt ansvar att komma rätt.

Stadsutveckling som en del av arbetsmarknad

Bakgrund

Nacka kommer att växa kraftfullt under de kommande åren. Planerings- och genomförandeprocesserna är viktiga ur ett arbetsmarknadsperspektiv och det är i detta skede kommunen har störst möjlighet att påverka hur Nacka Stad ska se ut och vilka kvaliteter som ska byggas in.

Inriktning

Nacka kommun arbetar för att det byggs en blandad stad där det både finns en variation av upplåtelseformer och prisnivåer och där det finns utrymme för olika sorters företag att etablera sig. I en sådan stad kan människor med olika bakgrunder, och faser i livet rymmas och ges möjlighet att göra bostadskarriär. Det skapas även förutsättningar för nya och existerande företag att etablera sig, växa och hitta den kompetens de behöver.

En framgångsfaktor för många städer är närvaro av akademiska miljöer. Om Nacka kan locka högre utbildning samt forsknings och utvecklingsaktörer kommer det att bidra till hållbar tillväxt samt till en hög kunskapsnivå och kompetens i kommunen.

I samband med de projekterings- och byggarbeten som kommer att ske framöver finns fantastiska möjligheter för de företag som är aktiva i Nacka att använda den kompetens som finns lokalt. Kommunen ska arbeta aktivt för att de utbildningar som behövs för att möta företagens behov utvecklas. Kommunen ska också se till att det blir enkelt för företagen att via jobb- och utbildningsexperterna hitta just de personer och den kompetens de eftersöker. I detta arbete måste också beaktas alla de företag som kommer att etableras runt själva byggandet, t.ex. restauranger, transport och annan service.

Ordning, reda och uppföljning

Bakgrund

Modellen med jobbpeng bygger på att jobb- och utbildningsexperterna ska möta arbetssökandes behov och förväntningar och stötta dem i sin utveckling. Kommunen står för finansieringen och det är av yttersta vikt att det finns en god och tydlig resultatuppföljning av insatserna.

En annan viktig del av Nackas system är att det ska vara enkelt för den som står inför att välja jobb- och utbildningsexpert lätt ska kunna få en tydlig och transparent bild av vad de erbjuder, hur de lyckats tidigare och vad deras andra kunder tyckt om dem. Kundvalet betyder dock inte att det är kunden/eleven som ska stå för kvalitetskontrollen. Det åligger fortfarande kommunen att följa upp och eventuellt avauktorisera jobb- och utbildningsexperter som inte klarar kvalitetsmålen.

Inriktning

Inriktningen på kommunens resultatuppföljning har huvudsakligen två fokusområden.

Det ena området är lättillgänglig resultatjämförelse mellan jobb- och utbildningsexperter för att underlätta de arbetssökandes val. Den typen av resultat bör innehålla resultat av insatser exempelvis andel nöjda kunder, andel kunder som har egen försörjning efter insats, andel kunder som fått godkänt betyg och andra liknade kvalitetsmått. Här bör också ingå uppgifter om exempelvis gruppstorlekar, lärarnas utbildning, lokalernas beskaffenhet.

Det andra området är det som berörs av kommunens resultat- och målstyrning. I detta sammanhang handlar det om att ta fram statistik och resultat med primärt syfte att öka måluppfyllelsen. Ökad måluppfyllelse kan endast ske om det finns en lärande metodutveckling. Genom relevant statistik och resultat av insatser och utbildningar kan insatser som vi gör utvärderas internt och i jämförelse med andra i syfte att ständigt ändra i utbudet för att möta kundens behov.

Utvärderingen bör ha en processinriktad metodik där vi har god kännedom om de arbetssökandes olika bakgrunder och behov, gärna uppdelat i olika profilgrupper. Därefter är det naturligtvis viktigt att mäta resultat av olika insatser och då gärna med specificering av de olika kundprofilerna samt insatstyp.

Slutligen bör resultatens varaktighet mätas. Exempelvis om kunder kvarstår i egen försörjning efter sex månader.

Anpassad kommunikation – att möta folk där de är och att lära av varandra och andra

Bakgrund

Under de senaste åren har det skett en stark utveckling och ett flertal förändringar inom arbetsmarknadsområdet både lokalt och nationellt. Nacka kommun ligger i framkant vad gäller sammanhållna insatser, innovativ höjd och ständig utveckling som sker tillsammans med många intressenter. Det finns en stor nyfikenhet för denna utveckling och Nacka kommun har lyfts fram som exempel i ett flertal debattinlägg.

För att utvecklingsarbetet ska fortsätta är det nödvändigt att Nacka kommuns modell med jobbpeng kan utvecklas tillsammans med de förändringar som väntas ske nationellt på arbetsmarknadsområdet.

För närvarande är den främsta kommunikationskanalen för medborgare och företag kommunens hemsidor samt möjligheten att få stöd av kommunens kontaktcenter eller direkt av arbets- och företagsenheten via telefon eller direkta möten. Det pågår en ständig utveckling av hemsidan för att anpassa information och utformning för dem som informationen vänder sig till. Det prövas även drop-in i Fisksätra och i Nacka stadshus där de arbetssökande direkt och utan bokning kan få stöd.

Inriktning

På en övergripande nivå är det under de kommande åren viktigt att arbeta aktivt för att sprida kunskap och förståelse kring hur Nacka arbetar med jobbpeng och att ständigt bjuda in till gemensam diskussion och utveckling. För att uppnå detta måste Nacka synas nationellt och helst lyftas fram av oberoende aktörer som ett gott och lovande exempel på hur man kan arbeta med arbetsmarknadsutveckling.

Ett viktigt budskap är att Nacka ständigt arbetar med att utveckla arbetet inom arbetsmarknadsområdet och att förutsättningen för framgång är att vi tänker, utvecklas och provar tillsammans med andra. Vi välkomnar alla att vara med i utvecklingen och vi vet att även vi har mycket att lära och lära ut. Nacka kommun måste fortsättningsvis hämta inspiration från hur andra kommuner och länder arbetar med arbetsmarknadsfrågor men också inspireras av aktörer inom helt andra områden.

Alla intressenter inom arbetsmarknadsområdet i Nacka är budbärare av Nackas arbetsmarknadsinriktning och ses så av omvärlden. Det är därför viktigt att ge alla förutsättningar att i så stor omfattning som möjligt förmedla en förståelig och korrekt bild av hur systemen fungerar och hur vi tillsammans arbetar i Nacka.. Det är också viktigt att ständigt arbeta med värdegrundsfrågor på både bredd och djup för att säkerställa en hög gemensam nivå och gemensam budskapsplattform.

Arbetsmarknaden utvecklas där personer och företag finns och när de möts. Kommunens representanter måste därför ständigt arbeta för att finnas och agera inom de arenor som redan finns och att i hög grad vara tillgängliga där de olika målgrupperna befinner sig. Det handlar om allt från lokal närvaro och tillgänglighet för allmänheten i kommundelarna till aktiv närvaro där näringslivet träffas, till att föra samtal om arbetsmarknad, kompetens och integration när Nacka stad utvecklas.

Hemsidor och annan kommunikation ska fortsätta utvecklas så att den ständigt blir mer målgruppsanpassad och hela tiden hålls aktuell. Det ska exempelvis vara enkelt för ett företag som är nyfikat på att hitta ny kompetens att förstå hur de kan göra, vart de ska vända sig och hitta andra goda exempel. En nyanländ ska lika lätt hitta anpassad information om hur modellen med jobbpeng fungerar och hur kommunen och jobb- och utbildningsexperterna kan hjälpa till med integrationen genom egen försörjning.

2014-02-05

TJÄNSTESKRIVELSE

AFN 2012/57-040

Arbets- och företagsnämnden

Årsbokslut 2013

Förslag till beslut

Arbets- och företagsnämnden beslutar fastställa årsbokslut för år 2013.

Sammanfattning

Andelen arbetslösa ungdomar och utrikesfödda i relation till arbetskraften, var vid årsskiftet åtta respektive elva och en halv procent. Detta motsvarar en skillnad på 2,2 respektive 4,1 procentenheters skillnad i förhållande till länet och en bit ifrån målvärdet på fem procentenheters skillnad.

Andelen hushåll i Nacka med längre tid, av försörjningsstöd har sjunkit i jämförelse med samma period 2012. Utfallet för de som haft försörjningsstöd 10 månader eller mer har minskat med 4,1 procent och de personer som haft försörjning 4-12 månader har minskat med 4,6 procent.

Under hösten initierades en framgångsrik utbildning av busschaufförer i ett samarbete mellan en av Nackas jobb- och utbildningsexperter och bussföretaget Keolis. Ett tjugotal kunder startade den arbetsförlagda utbildningen varav 18 fullföljde och har idag en anställning hos företaget. Kommunens arbetsmarknadsinsatser leder till att 61 procent får egen försörjning efter avslutad insats.

Betygsresultaten för gymnasiala kurser har försämrats. Av de som fick betyg fick 84 procent ett godkänt betyg, två procentenheter sämre resultat jämfört med föregående år. Däremot har betygsresultaten förbättrats inom grundläggande kurser. Andelen med godkänt betyg har ökat med åtta procentenheter till 84 procent.

Nämndens redovisar 94,7 miljoner kronor i nettokostnader för året. Det innebär en negativ avvikelse jämfört med budget om 2,2 miljoner kronor, ett försämrat utfall jämfört med prognosen i samband med tertialbokslut 2 där utfallet prognostiserades till ett utfall i balans med budget.

Ärendet

Verksamhetsresultat

Bra

Den växande arbetslösheten är ett stort samhällsproblem

Ungdomsarbetslösheten är ett stort samhällsproblem. I genomsnitt är 13,1 procent av totalt antal ungdomar under 25 år arbetslösa. I Europa och Sverige ligger siffran på 22 procent respektive 11 procent. Det alarmerade är att gruppen som vare sig studerar, praktiserar eller arbetar har vuxit och utgör var fjärde ungdom. Ungdomsarbetslösheten¹ i Nacka ligger på fyra procent i förhållande till den registrerade arbetskraften.

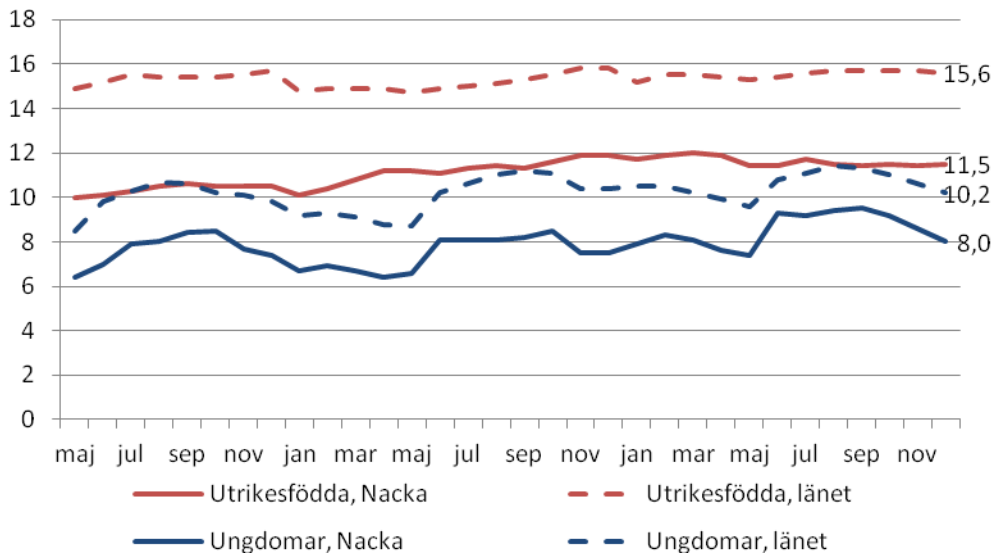
Vid årsskiftet 2013/14 var 74 500 personer (18-65) inskrivna som öppet arbetslösa eller i program med aktivitetsstöd vid Arbetsförmedlingen i Stockholms län. Det motsvarar 6,9 procent av den registrerade arbetskraften. Antalet har ökat med 2 200 personer i jämförelse med samma period föregående år. I Nacka var motsvarande siffra 2 283 personer, ungefär i samma nivå som föregående år och motsvarar 5,0 procent av den registrerade arbetskraften. Sextio procent av dessa tillhör nämndens prioriterade målgrupper; utrikesfödda (929 personer), ungdomar (320 personer).

Målet för nämndens arbete är att vara den ledande arbetsmarknadsaktören i Sverige. Ledord för arbetet med arbetsmarknadsfrågor är att snabbt kunna skapa långsiktigt hållbara jobb i Nacka för människor i behov av egen försörjning. Genom vårt arbetssätt jobbar vi med individuella lösningar som passar individens behov, vilket leder till ökat ansvar och engagemang från alla inblandade.

Andelen arbetslösa ungdomar och utrikesfödda i relation till arbetskraften, var vid årsskiftet åtta respektive elva och en halv procent. Detta motsvarar en skillnad på 2,2 respektive 4,1 procentenheters skillnad i förhållande till länet och en bit ifrån målvärdet på fem procentenheters skillnad.

¹ Ungdomsarbetslösheten i detta fall definieras i detta fall som andelen av den totala mängden ungdomar. Vanligtvis använder vi i detta sammanhang definitioner som andel av registrerad arbetskraft.

Figur 1) Arbetslöshet, andel i relation till registrerad arbetskraft

Fokus på egen försörjning och integration

Andelen hushåll i Nacka med längre tid, av försörjningsstöd har sjunkit i jämförelse med samma period 2012. Utfallet för de som haft försörjningsstöd 10 månader eller mer har minskat med 4,1 procent och de personer som haft försörjning 4-12 månader har minskat med 4,6 procent. Detta har även inneburit att snittkostnad per hushåll och år har minskat med 2,0 procent, jämfört med samma period föregående år. En stor utmaning ligger i att snabbt fånga upp och tillvarata personers resurser av de som nyligen blivit beviljade försörjningsstöd då detta annars kan vara ingången till längre tid i bidragsberoende. Under hösten genomfördes en pilot i Fisksätra med lokal myndighetsnärvaro som efter positivt resultat av genomförd utvärdering nu utökas till stationär placering även i övriga kommundelar; Älta, Orminge och centrala Nacka. Genom lokal förankring och snabbhet i insats kan vi snabbare fånga upp personer och stödja dem till arbete eller studier. Samarbetet med lokala aktörer, näringsliv, jobbexperter, ideella föreningar underlättas samtidigt.

Arbetsförlagda insatser leder till bra resultat

Under hösten initierades en framgångsrik utbildning av busschaufförer i ett samarbete mellan en av Nackas jobb- och utbildningsexperter och bussföretaget Keolis. Ett tjugotal kunder startade den arbetsförlagda utbildningen varav 18 fullföljde och har idag en anställning hos företaget. Framgångskonceptet i detta har varit att knyta an till den lokala arbetsmarknaden där arbetskraft efterfrågas hos företaget som innebär bättre långsiktighet och lokalkännedom. Under 2014 planeras utveckling av liknande insatser, en social inkubator med arbets- och entreprenörsfrämjande insatser till personer som står långt från arbetsmarknaden, främst till unga samt utrikesfödda kvinnor. Genom utbildningsinsatser och rådgivning vill man skapa förutsättningar för människor med en entreprenöriell drivkraft att utbilda sig och etablera socialt företagande inom restaurangverksamhet, med start i Fisksätra.

Fortsatt fokus på kombinerad språkutbildning och arbetsmarknadsanknytning

Goda språkkunskaper är oftast en förutsättning för ett långsiktigt arbete och övergången från skola till arbetsliv. Under perioden har 53 personer som har försörjningsstöd läst svenska för invandrare (SFI). Trettionio av dessa har haft en kombinerad undervisning med arbetsmarknadsanknytning, fem personer har kombinerat sina studier med arbete och nio har varit sjukskrivna och därmed enbart kunnat fokusera på språkundervisningen.

Dessutom har övriga studenter som läser SFI inte valt att kombinera sin språkutbildning med praktik under året. Efter uppföljning med berörda skolor framkommer att mer information om praktikchecken och vägledning till eleverna behövs. En annan orsak till det låga intresset säger sig skolorna vara att många elever redan har ett arbete vid sidan av språkutbildningen.

Under våren kommer ett flertal aktiviteter genomföras för att stimulera utbudet och stärka kvaliteten i insatsen. Det handlar både om att säkra informationen och vägledningen kring skolornas olika erbjudanden samt att få fler att vilja få in praktikanordning i sin undervisning.

Förbättrat resultat inom SFI men fortsatt utveckling behövs

Den positiva trenden för Nackas resultat inom SFI fortsätter. Perioden visar att 44 procent senast terminen efter kursstart fullföljt kurs med minst betyget godkänt, vilket är en förbättring gentemot samma period föregående år där utfallet var 33 procent. Det förbättrade resultatet står framförallt för att vi byggt in incitament i ersättningen som idag är mer baktung, samt att skolorna blivit bättre på att testa elevernas förkunskaper som grund för vilken kursnivå eleverna lämpligen startar på.

Antalet elever som startar ny kurs under året har minskat men totalt har antalet kursaktiviteter och andelen elever som är folkbokförda i Nacka ökat. Andelen som läser mer avancerade kurser (C och D) har ökat något jämfört med föregående år. Könsfördelningen är relativt stabil med ett visst övertag av kvinnor.

Figur 2) Volymer och resultat SFI

Verksamhet/År	SFI	
	2012	2013
Antal elever start kurs under året	916	877
Andel elever från Nacka	77	87
Andel kvinnor	54	55
Andel ålder 16-19	1	2
Andel ålder 20-29	30	35
Andel ålder 30-39	41	36
Andel ålder 40-49	21	20
Andel ålder 50-70	7	8
Antalet aktiva kurser, perioden	1 578	1 824
Antalet kursaktiviteter, start period, varav andel kurs:	1 257	1 157
A	1	1
B	30	23
C	45	50
D	24	27
Andel status senast terminen efter kursstart:		
Godkänt betyg	33	44
Ej godkänt betyg	0	0
Avbrott	35	34
Forsätter kurs	32	22

Eleverna inom vuxenutbildningen är mer nöjda jämfört med snittet i regionen

Även nöjdheten hos eleverna är god. En nyligen genomförd enkätundersökning i länet visar att Nackas elever är mer nöjda än snittet i regionen. En trolig orsak till skillnaden är effekten av Nackas flexibla kursstarter i kundvalet. Se vidare bilaga.

Trots förbättrade resultat behöver insatsmarknaden utvecklas. Under 2014, avslutas och utvärderas, samordningsförbundets projekt *Hälsa Etablering Arbete* och arbetet med att tillvarata och implementera lärdomar från projektet är redan initierade. En viktig iakttagelse som framkommit är att utbudet av jobb- och utbildningsexperter, som erbjuder svenska för invandrare, behöver blir mer varierat. Det behövs en ökad mångfald av inriktningar så att även personer med komplexa problem och situationer kan få det stöd som krävs för att få en bra etablering i samhället.

Samspel mellan myndigheter – med individen i fokus

Samspel mellan myndigheter är nyckeln till framgång för att kunna ge bästa möjliga stöd och service och för att snabbt kunna agera och stödja. Viktigt är därför att ha god förståelse

för varandras arbetsmetoder för att ge rätt råd och vägledning. Ett omfattande arbete för att förbättra samarbetet med arbetsförmedlingen har riggats under året med syfte att förenkla vägen till egen försörjning via arbete, studier eller företagande för arbetssökande. Ett avtal, mellan Nacka kommun och arbetsförmedlingen, blev resultatet. Målet är att insatserna ska utgå från arbetsmarknadens behov av arbetskraft och kompetens på kort och lång sikt. Samarbetet ska leda till att dubbelarbete undviks bland annat genom att respektive parter handlingsplaner samordnas.

Skola – arbetsliv

Enligt rapporten *Unga utanför arbetsmarknaden* har andelen unga som lämnar gymnasieskolan utan slutbetyg legat på en oförändrat hög nivå, 20-25 procent, de senaste åren. Det innebär att det varje år är ett stort antal unga som lämnar utbildningssystemet utan att ha uppfyllt minimikraven vad gäller utbildningsnivå på svensk arbetsmarknad. Studier visar att det är ungdomar utan fullständig gymnasieutbildning som löper störst risk att bli långvarigt arbetslösa. Av de ungdomar (18-24 år) som var inskrivna som arbetslösa på arbetsförmedlingen under 2012 var det närmare en fjärdedel som enbart hade förgymnasial utbildning. En orsak till den relativt höga ungdomsarbetslösheten kan härledas till bristen på relationen mellan ungdomar och arbetsmarknad. Behovet av ungdomars perspektiv i samhället, att bli tagen i anspråk, att vara behövd och få sin röst hörd är en viktig faktor för ungdomars etablering i samhället.

Andelen unga i Nacka som lämnar gymnasieskolan utan slutbetyg var 17 procent läsåret 2012/2013. En grupp elever som behöver uppmärksammas är elever på yrkesprogram där avhoppsfrekvensen är högre än på teoretiska program. Hög avhoppandel kan medföra ökad belastning på vuxenutbildningens yrkeskurser när dessa ungdomar senare önskar komplettera eller slutföra en yrkesutbildning.

Under året har kommunen arbetat med 89 ungdomar som hoppat av gymnasiet och inte har någon annan sysselsättning. Andel elever som efter insats från kommunen, återgått till studier eller börjat arbeta, uppgick till 49 procent. Av dessa har 25 personer återgått till gymnasiestudier, 17 till övriga studier och två till arbete.

Samordningsförbundet välfärd i Nacka har under året bedrivit projektet Ung och aktiv som riktat sig till unga mellan 16-29. Målgruppen har haft två inriktningar, 16-19 år som riskerar att hoppa av gymnasiet eller hoppat av gymnasiet samt unga vuxna mellan 19-29 år med någon funktionsnedsättning. Målet för den yngsta gruppen, 16-19 år, har främst varit att kunna slutföra sina studier. Målgruppen 19-29 med funktionsnedsättningar har erbjudits motivationshöjande aktiviteter i samarbete med Tollare folkhögskola. Efter aktiviteterna har ungdomarna fortsatt i studier, arbete eller till vård. Totalt rekryterades 21 personer från arbetsförmedlingen, försäkringskassan och Nacka kommun.

Av dessa har 50 procent idag arbete eller studerar, 38 procent har ingått i en ny aktivitet och övriga till vård inom psykiatri.

Projektet *Ung och aktiv* har under året undersökt om metoden "One-eighty" skulle kunna vara en metod att arbeta med för Nackas unga som står utanför studier. One-eighty arbetar efter en metod med speciell webbaserad skolgång för elever som av olika skäl inte kan komma till skolan.

Vuxenutbildning som ett viktigt verktyg för arbetsmarknaden

Under hösten genomfördes en enkätundersökning för vuxenutbildningens för länet. Resultatet visar att Nackas jobb- och utbildningsexperten har förbättrats i den upplevda kopplingen till arbetslivet. På frågan "Jag har bra kontakter med arbetslivet genom mina studier" ökade från 3,6 till 3,9 jämfört med föregående år och på frågan "Min utbildning ger mig ökade möjligheter till arbete eller fortsatta studier" har ökat från 4,5 till 4,6 (på en femgradig skala). Generellt får Nacka bättre resultat jämfört med snittet i länet. Se vidare bilaga.

400-poängskurserna har varit kostnadsdrivande

Antalet elever som startade en grundläggande vuxenutbildning minskade med 12 procent år 2013 jämfört med föregående år. Även antalet kursaktiviteter minskade under året. Samtidigt ökade andelen kursstarter som fortsätter över årsskiftet. Den främsta orsaken till minskade kursstarter är en genomförd förändring som innebar att kortare kurser om 100 poäng paketerades i 400-poängskurser. Skälet till denna förändring var främst att öka tydligheten för eleven när en kurs var slutförd för betygsättning. En utredning om vilka kvalitativa och kostnadsmissiga effekter förändringen fått har genomförts. Klart är att kostnaderna initialt har ökat, vilket var känt vid genomförandet. Antagandet var att kostnaderna därefter skulle minska och balansera över tid. Beslut har fattats om att återgå till delkurser.

Sämre betygsresultat inom gymnasiala men bättre inom grundläggande kurser

Två av tre elever som läser vuxenutbildning är en kvinna och de som läser gymnasiala kurser är mer än hälften under 30 år.

Kursen svenska som andraspråk är den mest frekventa och utgör 64 procent av den totala mängden kurser. Den näst mest frekventa kursen är engelska som utgör 20 procent av kurserna.

Antalet elever och kurser inom gymnasial vuxenutbildning har ökat under året samtidigt som andelen elever som är boende i Nacka ökar.

Betygsresultaten för gymnasiala kurser har försämrats. Av de som fick betyg fick 84 procent ett godkänt betyg, två procentenheter sämre resultat jämfört med föregående år. Däremot har betygsresultaten förbättrats inom grundläggande kurser. Andelen med godkänt betyg har ökat med åtta procentenheter till 85 procent.

En fördjupad analys av resultaten för 2013 kommer upp på nämndens aprilmöte.

Figur 3) Volymer och resultat grundläggande och gymnasial vuxenutbildning

Verksamhet/År	Grundläggande		Gymnasial	
	2012	2013	2012	2013
Antal elever start kurs under året	475	419	2 102	2 379
Andel elever från Nacka	72	75	77	84
Andel kvinnor	64	66	67	67
Andel ålder 16-19	0	1	0	3
Andel ålder 20-29	29	37	49	51
Andel ålder 30-39	41	37	24	23
Andel ålder 40-49	23	18	16	14
Andel ålder 50-70	7	6	11	9
Antalet aktiva kurser, perioden	669	636	9 483	11 118
Antalet kursaktiviteter, start period, varav andel kurs:	680	525	8 686	9 965
Svenska som andraspråk	65	64		
Engelska	21	20		
Matematik	7	7		
Övrigt	7	9		
Andel status senast terminen efter kursstart:				
Godkänt betyg	53	41	56	53
Ej godkänt betyg	16	7	9	10
Avbrott	28	32	26	29
Forsätter kurs	3	20	9	7
Andel godkänt betyg av de som fått betyg	77	85	86	84

Stadsutveckling som del av arbetsmarknaden

Nacka kommun arbetar för att det byggs en blandad stad där det både finns en variation av upplåtelseformer och prisnivåer och där det finns utrymme för olika sorters företag att etablera sig. Under året har de första upphandlingarna med krav på social hållbarhet genomförts. Först ut var tekniska nämnden inom park och fritidsområdet. Entreprenörer träffade tillsammans jobb- och utbildningsexperten för att lägga upp planer på samarbeten

för att möjliggöra praktikanställningar. Idag har två entreprenörer fem praktikanter anställda under 6 månader för att lära sig uppdraget parallellt som de lärs upp och får erfarenheter och referenser. Aktiviteter för att än mer stärka arbetsmarknadsperspektivet när Nacka fortsätter bygga tät och blandad stad planeras under våren.

Samspel med näringslivet

I samarbete mellan Nacka kommun, försäkringskassan, arbetsförmedlingen och rehabpartner (som främst arbetar med att utbilda företagshälsovården) har ett upplägg för förebyggande insatser, via frukostmöten för företagare, initierats under hösten. Syftet med träffarna är att stödja arbetsgivarna i Nacka kommun i deras arbete med sjukfrånvaro och rehabilitering. Målsättningen är även att kunna erbjuda en ingång för företag som är i behov av kontakt med någon av myndigheterna.

Nacka och Värmdö kommun har under året fortsatt att utveckla samarbetet hur vi kan möjliggöra fler arbetstillfällen och säkra kommande kompetensförsörjning i nära samarbete med näringslivets parter. Värmdö och Nacka kommun vill via rådet för arbetsmarknadsfrågor, hitta en modell för hur samhället bättre kan förbereda individer så att de passar företagets behov av arbetskraft så att individen får sysselsättning och företagets förutsättningar att lyckas stärks.

Kommunerna ser att rådet kan bidra till att lyfta och prioritera frågor samt att gemensamt diskutera hur de kan hanteras. Rådet representeras utöver kommunerna av Företagarna, Handelskommaren och samordningsförbundet Valfärd i Nacka. I rådet kan medlemmar gemensamt prova sätt att lösa utmaningar och ta fram förslag på andra forum att lyfta olika frågor i. Rådet kan även fungera som plattform för olika gemensamma aktiviteter och projekt, exempelvis rådslag och liknande.

Nacka business trainee har under året gått över till samordningsförbundet med syfte att hitta en läroprocess och stärka samarbetet med lokalt näringsliv, där fokus är att stödja yngre utlandsfödda akademiker samt unga som saknar erfarenhet att etablera sig på arbetsmarknaden. Projektet löper under hela 2014. För mer information om hur projektet fortlöper och förbundets övriga projekt se gärna www.nackavarmdo.se.

Nya möjligheter med lärlingsutbildning

Under 2014 erbjuds för första gången lärlingsutbildning i nära samarbete med företag. Fyrtiofem platser är avsatta för året och är en unik möjlighet för elever att lära sig ett yrke i praktiken och för arbetsgivare att säkra företagets kompetensförsörjning. Lärlingsutbildningen kommer i första skedet att omfatta fyra yrkesområden; hotell- och konferens, bygg- och måleri, fastighetsteknik samt bygg- och verkstad vilket ligger i linje med att Nackas stadsutveckling.

Jobbdagar i våra lokala centrum

Under september så fylldes Fisksätra centrum av ett 25-tal utställare och hundratals intresserade under evenemanget Jobbdag i Fisksätra. Företag, myndigheter och jobb- och utbildningsexperter tog chansen att träffa arbetssökande Fisksätrabor. Integrationsminister Erik Ullenhag som var på besök i Fisksätra pratade med både utställare, arrangörer och medborgare. Även ett möte mellan ministern och unga från området arrangerades för att samtala om vikten av jobb, utbildning och ungas röst i samhällsutvecklingen.

Jobbdagen är ett återkommande arrangemang som kommer att hållas i våra lokala centrum med syfte att stärka samspelet mellan näringsliv, lokala aktörer och offentlig sektor. Nästa jobbdag, som är ett samarrangemang mellan kommun, arbetsförmedlingen, Atrium Ljungberg, Swedbank och lokala aktörer, hålls i Orminge centrum den 3 april.

61 procent fick egen försörjning efter avslutad insats

Under årets sista fyra månader fanns totalt 685 kunder inskrivna. Av dessa befann sig 503 i en arbetsmarknadsinsats och 182 var föremål för utredning eller i en rehabiliterande insats för kommande arbetsmarknadsinsatser. Under perioden avslutades 109 insatser, varav 66 ledde till egen försörjning genom arbete eller studier. Detta motsvarar 61 procent och är 2 procentenheter sämre än målsättningen om att minst 63 procent.

Figur 4) Resultat arbetsmarknadsinsatser

Insats/Utredning, Period: tertial 3 2013	Antal kunder	På- gående	Avslutade insatser/utredningar					
			Ny insats	Ej försörjningsstöd			Övrigt	Totalt
				Arbete	Studier	Summa		
Insatser								
AF med insats	222	173	5	21	4	25	19	49
Check nivå 2	27	23			2	2	2	4
Check nivå 3	48	45		1		1	2	3
Check nivå 4	60	48		6	2	8	4	12
Check nivå 5	59	45		11	1	12	2	14
SFI/Praktik	42	34		5	1	6	2	8
ViN	23	16			2	2	5	7
Insats AC	22	10		9	1	10	2	12
Summa	503	394	5	53	13	66	38	109
Andel av avslutade kunder, %			5	49	12	61	35	100
Utredning/Rehabiliterande insatser								
Utredning	83	48	35					35
Arbetsprövning	28	23		2	1	3	2	5
Medicinsk utredning	21	18					3	3
OSA	50	44		2			2	2
Summa	182	133	35	4	1	3	7	45
Totalt	685	527	40	57	14	69	45	154

Figur 5) Måluppfyllelse – Verksamhetsresultat

Övergripande mål	Strategiskt mål	Läge	Nyckeltal	Målvärde	Utfall
God kommunal service	Vi är den ledande arbetsmarknadsaktören i Sverige genom en högkvalitativ vuxenutbildning som möter individens och företagets kompetensbehov.		Andel procentenheter fler kursdeltagare i grvux som fullföljt kurs med lägst betyg godkänt, jmf med riket.	≥10,0	i.u ²
			Andel procentenheter fler kursdeltagare i gyvux som fullföljt kurs med lägst betyg godkänt, jmf med riket.	≥5,0	i.u ³
			Andel individer som har en egen försörjning sex månader efter genomförd yrkesinriktad vuxenutbildning, %.	≥90	i.u
God livsmiljö och långsiktigt hållbar utveckling	Vi är den ledande arbetsmarknadsaktören i Sverige som leder till ett ökat innanförskap och en väsentligt lägre arbetslöshet.		Andel av ungdomar som hoppar av gymnasiet som efter aktivitet från kommunen återgår till arbete eller studier, %	≥85	49
			Antal procentenheter lägre andel arbetslösa med invandrarbakgrund i Nacka, ålder 18-64, jmf med snittet för Stockholms län.	≥5,0	4,1
			Antal procentenheter lägre andel arbetslösa ungdomar i Nacka, ålder 18-24, jmf med snittet för Stockholms län	≥5,0	2,2
God livsmiljö och långsiktigt hållbar utveckling	Vi är den ledande arbetsmarknadsaktören i Sverige som leder till tillväxt, integration och fler arbetstillfällen.		Andel procentenheter högre andel som får egen försörjning under etableringstiden (2,0 år), jmf med snittet i länet.	≥5,0	8 (23 % Nacka, Länet 15 %)
			Andel kursdeltagare i SFI som senast terminen efter kursstart fullföljt kurs med minst betyget Godkänt.	≥30	44
			Andel valda kurser inom yrkesvux som matchar efterfrågad arbetskraft i regionen, %	100	100
Stor valfrihet	Vi är den ledande arbetsmarknadsaktören i Sverige med en mångfald av flexibla lösningar.		Andel individer som har en egen försörjning efter genomförd arbetsmarknadsinsats.	>63	61
			Andel nöjda kunder (vux/SFI/arb.m).	90/90/90	88/96/83

² Utfall Nacka 84,4 procent, en ökning med 8 procentenheter jämfört med föregående år.

³ Utfall Nacka 83,6 procent, en försämring med 2 procentenheter jämfört med föregående år.

Bra

Insatta resurser

Negativ avvikelse på 2,2 mnkr jämfört med budget

Nämndens redovisar 94,7 miljoner kronor i nettokostnader för året. Det innebär en negativ avvikelse jämfört med budget om 2,2 miljoner kronor, ett försämrat utfall jämfört med prognosen i samband med tertialbokslut 2 där utfallet prognostiserades till ett utfall i balans med budget.

Den största procentuella och absoluta avvikelsen återfinns i verksamheten grundläggande vuxenutbildning. Orsaken är de kurser som eleverna läser är längre och innehåller fler verksamhetspoäng. Antalet verksamhetspoäng har ökat med omkring 50 procent. En beslutad förändring från kurspaket till delkurser kommer troligtvis bromsa kostnadsutvecklingen.

Verksamheten gymnasial vuxenutbildning uppvisar ett negativt underskott på 1,2 miljoner kronor och förklaras av ökade volymer. Svenskundervisning för invandrare har en positiv avvikelse på 1,0 miljoner kronor som orsakas av lägre volymer jämfört med antagandet i budget. Arbetsmarknadsinsatser inom kundval redovisar en positiv avvikelse med 0,4 miljoner kronor. Ett utfall på 6,1 miljoner kronor, en ökning med drygt 60 procent jämfört med föregående år.

Figur 6) Resultatrapport

Verksamhet, tkr	Utfall			Budget	Avvikelse
	Intäkter	Kostnader	Netto		
Grundläggande vuxenutbildning	1 354	-7 940	-6 586	-3 997	-2 589
Gymnasial vuxenutbildning	16 616	-43 814	-27 198	-26 007	-1 192
Svenska för invandrare	932	-11 940	-11 008	-12 019	1 011
Arbetsmarknadsinsatser		-6 090	-6 090	-6 537	447
Avtal	430	-25 141	-24 711	-25 005	294
Arbetsmarknadsinsatser, avtal		-17 012	-17 012	-17 182	170
Sommarverksamhet projekt	430	-3 245	-2 815	-2 741	-75
Särvux		-426	-426	-700	274
Tolkservice flykting		-193	-193	-70	-123
Välfärd i Nacka		-1 701	-1 701	-1 700	-1
Konsumentrådgivning & KC-service		-2 285	-2 285	-2 286	1
Samhällsorientering		-279	-279	-326	47
Myndighets- och huvudmannauppgifter		-18 054	-18 054	-17 988	-66
Nämnd		-1 068	-1 068	-950	-118
Summa	19 332	-114 047	-94 715	-92 502	-2 213

Måluppfyllelse

Den övergripande målsättningen med kommunens verksamhet är god ekonomisk hushållning – att ha bra kvalitet i tjänsterna utan att förbruka resurser för framtida generationer. Nämndens ansvar handlar främst om att verka för en bra arbetsmarknad, där en av de främsta uppgifterna är att hjälpa prioriterade grupper arbetssökande till egen försörjning. Resultatet av de insatta medel för denna uppgift mäter nämnden genom hur effektiva insatserna är.

Ett mått på effektivitet är hur snabbt en arbetssökande kommer ut till egen försörjning genom de insatser nämnden genomför. I Nacka tar det genomsnittligt ca 1,1 år från det att den arbetssökande kommer ut i egen försörjning efter insats. Det är ett halvår kortare jämfört med referenskommunerna⁴. Ett annat mått på effektivitet, som korrelerar med det förstnämnda, är hur stor andel som har långa försörjningsperioder i förhållande till referenskommuner och total. I detta fall har Nacka 2 procentenheter större andel som har försörjningsstöd 10 månader eller längre och indikerar att vi bör öka insatserna för den målgruppen.

Figur 7) Måluppfyllelse – Insatta resurser

Övergripande mål	Strategiskt mål	Läge	Nyckeltal	Målvärde	Utfall
Effektivt resursutnyttjande	Vi är den ledande arbetsmarknadsaktören i Sverige med insatser som är kostnadseffektiva och långsiktigt hållbara		Antal procentenheter lägre genomsnittlig insatskostnad fram till egen försörjning, jmf med referenskommuner	≥ 10	i.u.
			Antal procentenheter lägre genomsnittlig insatstid fram till egen försörjning, jmf med referenskommuner	≥ 10	32
			Antal procentenheter lägre andel med försörjningsstöd 10 månader eller längre, %, jmf med snittet för referenskommuner.	≥ 5	-2
			Antal procentenheter lägre genomsnittlig tid med försörjningsstöd, jmf med referenskommuner	5	7

Bilagor

1. Kommunala informationsansvaret ungdomar.
2. Kundundersökning vuxenutbildning
3. Kundundersökning SFISX

Malin Westerback
Arbetsmarknadsdirektör
Stadsledningskontoret

⁴ Referenskommunerna är Trelleborg, Sigtuna, Varberg, Uppsala och Sollentuna.

Ungdomsuppföljning
Årsrapport 2013
Arbets- och företagsenheten

Rapport ungdomsuppföljning 2013

Uppdraget

Riksdagen har gett kommunerna i uppdrag att se till att ungdomar i åldern 16-20 år antingen studerar eller har sysselsättning. I Nacka har vi tagit uppdraget på allvar och söker kontakt med alla nackaungdomar som avbryter sina studier eller som går ut skolan utan fullständiga betyg och erbjuder stöd.

Vi vet av erfarenhet att det är viktigt att snabbt komma i kontakt med dessa ungdomar. Därför har vi utvecklat ett arbetssätt som hjälper oss att hitta dessa ungdomar så fort som möjligt. Elever som lämnar gymnasieskolan (skrivs ut eller slutar på eget initiativ) registreras i första hand i UEDB (ungdoms- och elevdatabasen i Stockholms län) enligt gällande rutiner

Under året 2013 har kommunen kommit i kontakt med många ungdomar och deras föräldrar. Anledningar till avhopp eller misslyckanden i studier är många men relativt många av ungdomarna har neuropsykiatriska funktionsnedsättningar eller annan typ av svårigheter som gör att de har svårt att fullfölja sina studier. Arbets- och företagsenheten har också identifierat en grupp unga som varit sjuka under en period och därför hamnat efter i studierna utan att lyckats komma igen. Dessa ungdomar kan välja att hoppa av om det blir för svårt att ta igen tappad tid.

Könsfördelningen bland de som ingår i ungdomsuppföljningen är relativt jämn, 48 procent flickor och 52 procent pojkar.

Arbetsätt

1. Ett brev skickas till ungdomar som aktualiserats i UEDB-systemet. I brevet uppmanas ungdomen att ta kontakt med arbets- och företagsenheten och berätta vad hen gör.
2. Ett påminnelsebrev skickas till dem som inte hört av sig.
3. Ett vykort skickas till de som trots breven inte hört av sig. I vykortet står det att medarbetare från arbets- och företagsenheten kommer på hembesök för att klargöra om ungdomen studerar eller arbetar.
4. Hembesök görs hos de ungdomar som inte hört av sig efter vykortet.
5. Varje ungdom som står utan studier eller arbete får erbjudande om vägledningssamtal och insatser.

Under året har 50-tal vägledningssamtal genomförts med elever som tänkt hoppa av men efter vägledning från arbets- och företagsenheten återgått till sina studier eller fått hjälp att välja en annan skola. Dessa ungdomar syns aldrig i statistiken över dem som hoppar av (de aktualiseras inte i UEDB-systemet) – däremot utgör de en viktig del av det förebyggande arbetet på enheten.

Insatser och aktiviteter som kommunen kan erbjuda:

- Studieförberedande praktik (16-18 år)
- Karriärgallerians verksamhet
- Vuxenutbildning eller arbetsmarknadscheck
- Feriejobb
- Samordningsförbundets projekt
 - Ung och aktiv
 - Trainee
- Coachning
- Vägledning

Samspel mellan myndigheter och andra aktörer

Arbets- och företagsenheten har under året haft ett samarbete bland annat med utbildningsenheten, socialtjänsten och gymnasieskolorna. Även andra aktörer som barn- och ungdomspsykiatriska mottagningen (BUP), andra vårdgivare eller behandlare samt föräldrar kontaktar arbets- och företagsenheten för att få information om ungdomsuppföljningen. Samarbetet sker i till exempel i form av rådgivande telefonsamtal och inbokade möten.

Samordningsförbundets två olika projekt, Ung och aktiv och Trainee (som riktar sig bland annat till den målgrupp som ingår i ungdomsuppföljningen) erbjuder sina aktiviteter för ungdomar som behöver stöd för att fullfölja sina studier eller komma till arbete. Arbets- och företagsenheten har ett nära samarbete med båda dessa projekt. Trainee-projektet erbjuder trainee-platser hos olika företag och projektet Ung och aktiv erbjuder bland annat aktiviteter på Tollare folkhögskola. Inom projektet Ung och aktiv undersöker man även

metoden ”One-eighty” som handlar om speciell webbaserad skolgång för elever som inte av olika skäl kan komma till skolan.

Mål och resultat

Mål för ungdomsuppföljningen är att 50 procent av ungdomar som fått insats genom arbets- och företagsenheten återgår till studier eller börjar arbeta.

Utifrån den tidigare beskrivna processen har ungdomar som aktualiserats i UEBD-systemet blivit kontaktade genom brev för att klargöra vilken sysselsättning de har för närvarande. Under året har 742 ungdomar identifierats som okänd sysselsättning. Efter det första brevet har 325 ungdomar fallit bort för att det visat sig att de har en sysselsättning: arbetar, har en placering på en skola eller studerar utomlands. Efter det andra brevet har ytterligare 260 ungdomars situation klarlagts genom att de redovisat att de går på folkhögskola eller har börjat vuxenstudier eller annan sysselsättning. Som komplement till breven, när dessa inte svarar, har hembesök gjort hos 30 ungdomar.

Kvar har funnits 157 som har okänd sysselsättning. Av dessa har 61 ungdomar inte gått att nås p.g.a. olika skäl. De kvarvarande 96 ungdomarna har erbjudits hjälp genom olika insatser, varav sju har tackat nej till stöd. Antal elever som återgått till studier eller arbete är 44. Av dessa har 25 återgått till gymnasiestudier, 17 till övriga studier och två till arbete.

Ungdomsuppföljning år 2013	Antal/ Andel	Not
Antalet med otydlig sysselsättning	742	A
Brev 1	625	B
Antalet sysselsatta efter information från kontakt via första brev	325	C
Antalet kvarvarande med otydlig sysselsättning	417	D (A-C)
Brev 2	300	E
Antalet sysselsatta efter information från kontakt via andra brev	260	F
Antalet kvarvarande med otydlig sysselsättning	157	G (D-F)
varav okänd id	41	
varav känd id men ej gått att nå	20	
varav erbjudits hjälp genom insats	96	
Antal tackat nej till insats	7	
Antalet som tackat ja till insats	89	H
varav antal återgått till studier efter insats	42	I
varav antal som återgått till arbete efter insats	2	J
Andel som återgått till studier eller arbete efter insats, %	49	(I+J)/H

45 av de 89 ungdomarna som ännu inte gått tillbaks till studier eller fått arbete har olika insatser enligt nedan. Flera av dessa ungdomar har aktualiserats under hösten och har påbörjat olika insatser.

- Samtliga har fått vägledning
- 30 är i praktik eller har en insats genom arbetsförmedlingen
- fyra är i behandling
- 11 deltar i Karriärgallerians aktiviteter

Aktiviteter för ökad måluppfyllelse/utvecklingsmöjligheter

Kommunen kan idag erbjuda olika insatser till ungdomar för att stötta dem till studier eller arbete. Det finns dock ungdomar som är i behov av ytterligare stärkande insatser för att närma sig arbete eller studier. Det kan handla om någon typ av gruppaktiviteter i syfte att motivera ungdomarna att komma igång eller andra innovativa arbetssätt. Under det kommande året planeras att utveckla dessa tankar, i samarbete med jobb- och utbildningsexperter, för att skapa ytterligare insatser för unga.

Behovet av studie- och yrkesvägledning är stort. När eleven väl hoppat av kan hen oftast inte vända sig till sin gamla skola för vägledning. Många av dessa elever vänder sig till arbets- och företagsenheten för samtal med karriärvägledare. Arbets- och företagsenheten behöver utveckla vägledningen för de yngsta, till exempel i samarbete med kommunens gymnasieskolor.

Samarbetet med olika myndigheter och andra aktörer är en viktig del av ungdomsuppföljningen. Det är många olika personer som kommer i kontakt med ungdomar som hoppat av skolan och som behöver stöd. Arbets- och företagsenheten behöver utveckla kommunikationen och samspelet med alla tänkbara samarbetspartners – det handlar om att informera om de olika insatserna, ge råd och vägledning och även hitta de ungdomarna som idag inte blivit nådda.

Det finns ungdomar som är svåra att komma i kontakt med p.g.a. att de inte bor på den adressen som de angivit eller inte har fullständigt personnummer, då adressuppgifter saknas. För att nå dessa ungdomar behöver vi utveckla nya metoder. Samarbetet med andra aktörer i Nacka kommun har satts igång i syfte att samordna uppsökande verksamhet.

Det finns all anledning att hämta goda erfarenheter från andra kommuner i syfte att utveckla våra metoder och insatser. Under året 2013 har kommunen hämtat inspiration från bland annat Stockholms stad och Kommunförbundet Stockholms Län (KSL). Under det kommande året bör detta arbete intensifieras ytterligare för att nå ännu bättre resultat med ungdomsuppföljningen.

Vuxenutbildning 2013

Nacka

106

	Andel av kommunens svar	Antal svar i kommunen
Utbildningsanordnare		
AB Institute af Lärande	7%	31
ABF Stockholm Vux	1%	6
Centrum för arbete och studier Värmdö	2%	7
Didaktus Utbildningar AB	1%	6
Folkuniversitetet	1%	4
Hermods AB	3%	13
InfoKomp AB	0%	1
JB KompetensUltra	2%	10
JENSEN Education AB	6%	27
Järfälla Lärcentrum	0%	1
KompetensUtvecklingsInstitutet	14%	61
Kungsholmens Utbildningscentrum - Lidingö Folkhögskola City	1%	3
Kunskapsbolaget Integra AB	4%	17
Lernia Utbildning AB	4%	19
Lärgården Utbildning AB	2%	7
MedLearn	0%	2
Niketo AB	5%	24
NTI-skolan AB	6%	28
OmsorgsLyftet Utbildningar	11%	50
St Eriks gymnasium vuxenutbildning	1%	4
Stockholms Transport o Fordonstekniska Vuxutb.	0%	1
Style Education Leyla Nuay	1%	4
SweJa Kunskapscenter AB	2%	11
Sverigehälsan AB	2%	7
Vuxenutbildning i Upplands Bro	0%	1
Åsö vuxengymnasium	2%	9
Stockholm sifa	1%	3
VUX Tyresö	1%	3
Eductus AB	18%	80
<i>Kommunen totalt</i>	<i>100%</i>	<i>440</i>

Jag behandlas bra av mina lärare ¹⁰⁷

			Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
AB Institute af Lärande	13%	87%	4.9		31
Centrum för arbete och studier Värmdö	14%	86%	4.9		7
Didaktus Utbildningar AB	50%	50%	4.5	5.0	6
JB KompetensUltra	100%		5.0	4.3	10
SweJa Kunskapscenter AB	55%	45%	4.5	4.7	11
Sverigehälsan AB	29%	71%	4.7		7
Åsö vuxengymnasium	44%	56%	4.6	5.0	9
NTI-skolan AB	43%	54%	4.5	3.5	28
Eductus AB	23%	74%	4.7	4.4	80
Niketo AB	13%	83%	4.8	4.1	24
Kunskapsbolaget Integra AB	6% 6%	88%	4.7	4.6	17
Nacka	5% 22%	71%	4.6	4.4	440
OmsorgsLyftet Utbildningar	18%	72%	4.7	4.5	50
Lernia Utbildning AB	5% 5% 21%	68%	4.5	3.8	19
KompetensUtvecklingsInstitutet	13% 11%	75%	4.6	4.6	61
Regionen	9% 23%	62%	4.5	4.3	9819

Jag behandlas bra av mina lärare ¹⁰⁸

Medelvärde
2013 Medelvärde
2012

Antal

				Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
ABF Stockholm Vux	33%	50%	17%	4.6	4.0	6
JENSEN Education AB	15%	33%	48%	4.2	4.3	27
Hermods AB	23%	54%	23%	4.7	4.5	13
Lärgården Utbildning AB	14%	14%	57%	4.5	4.7	7

1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte

Jag behandlas bra av andra studerande ¹⁰⁹

		Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
ABF Stockholm Vux	33% 67%	4.7	4.0	6
Centrum för arbete och studier Värmdö	14% 86%	4.9		7
AB Institute af Lärande	6% 90%	4.9		31
Eductus AB	8% 24% 66%	4.6	4.5	80
JB KompetensUltra	10% 20% 70%	4.6	4.4	10
Lernia Utbildning AB	11% 21% 68%	4.6	4.2	19
Kunskapsbolaget Integra AB	6% 6% 24% 65%	4.5	4.5	17
Sverigehälsan AB	14% 29% 57%	4.4		7
KompetensUtvecklingsInstitutet	11% 18% 62% 8%	4.6	4.5	61
Åsö vuxengymnasium	11% 11% 67% 11%	4.6	5.0	9
Nacka	8% 19% 56% 16%	4.5	4.4	440
Regionen	9% 22% 51% 15%	4.4	4.4	9819
Lärgården Utbildning AB	14% 14% 57% 14%	4.5	4.6	7
Niketo AB	13% 13% 58% 17%	4.6	4.9	24
Didaktus Utbildningar AB	17% 50% 33%	4.8	4.0	6
OmsorgsLyftet Utbildningar	6% 8% 16% 46% 22%	4.3	4.4	50

1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte

Jag behandlas bra av andra studerande ¹¹⁰

Medelvärde
2013 Medelvärde
2012

Antal

SweJa Kunskapscenter AB

4.4

3.0

11

JENSEN Education AB

4.5

4.6

27

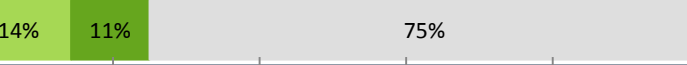
Hermods AB

4.3

13

NTI-skolan AB

4.4

1.0

28

1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte

Det är arbetsro på mina lektioner ¹¹¹

		Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
AB Institute af Lärande	100%	5.0		20
Centrum för arbete och studier Värmdö	17% 83%	4.8		6
Kunskapsbolaget Integra AB	6% 6% 19% 69%	4.5	4.2	16
JENSEN Education AB	14% 43% 43%	4.0	4.5	7
KompetensUtvecklingsInstitutet	16% 25% 59%	4.4	4.5	32
SweJa Kunskapscenter AB	17% 33% 50%	4.3	4.0	6
Nacka	14% 23% 57%	4.3	4.1	282
Niketo AB	5% 5% 35% 45% 10%	4.3	4.2	20
Lernia Utbildning AB	11% 11% 28% 50%	4.2	3.1	18
Eductus AB	20% 25% 52%	4.2	4.0	79
Regionen	16% 30% 44%	4.1	4.0	6846
JB KompetensUltra	33% 11% 56%	4.2	4.2	9
OmsorgsLyftet Utbildningar	10% 14% 10% 57% 10%	4.3	4.3	21
Åsö vuxengymnasium	13% 38% 13% 38%	3.6	5.0	8

1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte

Mina lärare förklarar så att jag förstår ¹¹²

		Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
AB Institute af Lärande	6% 94%	4.9		31
Centrum för arbete och studier Värmdö	29% 71%	4.7		7
Didaktus Utbildningar AB	50% 50%	4.5	4.3	6
Sverigehälsan AB	43% 57%	4.6		7
Niketo AB	13% 83%	4.8	4.3	24
Kunskapsbolaget Integra AB	6% 6% 88%	4.7	4.3	17
SweJa Kunskapscenter AB	9% 55% 36%	4.3	4.7	11
JB KompetensUltra	10% 40% 50%	4.4	3.8	10
Eductus AB	8% 25% 63%	4.5	4.4	80
OmsorgsLyftet Utbildningar	6% 26% 60%	4.5	4.2	50
Nacka	9% 26% 58%	4.4	4.2	440
ABF Stockholm Vux	17% 33% 50%	4.3	3.8	6
Lernia Utbildning AB	21% 53% 26%	4.1	3.7	19
KompetensUtvecklingsInstitutet	15% 20% 59%	4.4	4.6	61
NTI-skolan AB	7% 43% 36% 11%	4.2	3.4	28
Regionen	12% 27% 51%	4.2	4.1	9819

1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte

Mina lärare förklarar så att jag förstår ¹¹³

Medelvärde
2013 Medelvärde
2012

Antal

Åsö vuxengymnasium

4.3

4.0

9

Lärgården Utbildning AB

4.3

4.0

7

JENSEN Education AB

3.6

4.1

27

Hermods AB

4.0

4.5

13

1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte

Mina lärare är bra på att väcka intresse och får mig att vilja lära mig mer

114

		Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
Niketo AB	21% 79%	4.8	4.3	24
AB Institute af Lärande	94%	4.9		31
Kunskapsbolaget Integra AB	6% 6% 88%	4.7	4.3	17
Eductus AB	9% 25% 61%	4.4	4.3	80
Centrum för arbete och studier Värmdö	14% 71% 14%	4.8		7
KompetensUtvecklingsInstitutet	15% 25% 56%	4.4	4.4	61
OmsorgsLyftet Utbildningar	10% 22% 58% 6%	4.4	4.2	50
Nacka	13% 24% 53% 5%	4.3	4.2	440
Lernia Utbildning AB	26% 58% 16%	3.9	3.5	19
SweJa Kunskapscenter AB	27% 36% 36%	4.1	4.7	11
Regionen	5% 15% 26% 46%	4.1	4.0	9819
Lärgården Utbildning AB	14% 43% 29% 14%	4.2	4.1	7
Sverigehälsan AB	29% 29% 43%	4.1		7
JB KompetensUltra	10% 20% 20% 50%	4.1	3.7	10
ABF Stockholm Vux	33% 33% 33%	4.0	4.2	6
Åsö vuxengymnasium	33% 22% 44%	4.1	4.0	9

Mina lärare är bra på att väcka intresse och får mig att vilja lära mig mer

115

						Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
Hermods AB	8%	8%	23%	31%	31%	4.0	5.0	13
NTI-skolan AB		14%	36%	18%	25%	3.8	3.2	28
Didaktus Utbildningar AB	17%	17%	50%		17%	4.0	4.0	6
JENSEN Education AB	11%	15%	22%	22%	22%	3.3	4.2	27

1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte

Mina lärare berättar vad som krävs för att uppnå olika betyg

116

		Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
AB Institute af Lärande	16% 84%	4.8		31
Didaktus Utbildningar AB	50% 50%	4.5	4.3	6
SweJa Kunskapscenter AB	45% 55%	4.5	5.0	11
Kunskapsbolaget Integra AB	6% 6% 24% 65%	4.4	3.9	17
Centrum för arbete och studier Värmdö	14% 14% 71%	4.6		7
KompetensUtvecklingsInstitutet	11% 30% 56%	4.4	4.6	61
ABF Stockholm Vux	17% 50% 33%	3.8	4.5	6
Niketo AB	13% 75% 8%	4.7	4.4	24
Lernia Utbildning AB	5% 16% 32% 47%	4.2	3.8	19
Nacka	12% 24% 55%	4.3	4.2	440
NTI-skolan AB	14% 36% 43% 7%	4.3	3.3	28
Åsö vuxengymnasium	11% 44% 33% 11%	4.2	4.0	9
Regionen	5% 13% 25% 52%	4.2	4.2	9819
OmsorgsLyftet Utbildningar	10% 8% 18% 58% 6%	4.3	4.2	50
Eductus AB	5% 18% 16% 58%	4.2	4.2	80
Lärgården Utbildning AB	14% 29% 43% 14%	4.3	4.4	7

1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte

Mina lärare berättar vad som krävs för att uppnå olika betyg

117

		Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
JB KompetensUltra	10% 20% 30% 40%	4.0	3.7	10
JENSEN Education AB	7% 7% 19% 26% 41%	3.9	4.3	27
Hermods AB	15% 38% 23% 23%	3.9	5.0	13
Sverigehälsan AB	14% 29% 29% 14% 14%	2.9		7

1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte

Mina lärare ger mig snabbt besked efter inlämningsuppgifter och pro

		Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
AB Institute af Lärande	97%	4.9		31
Åsö vuxengymnasium	56% 33% 11%	4.4	4.0	9
Niketo AB	13% 75% 13%	4.9	4.8	24
Hermods AB	8% 46% 38% 8%	4.3	4.5	13
Didaktus Utbildningar AB	17% 17% 67%	4.3	4.0	6
ABF Stockholm Vux	17% 50% 33%	4.2	4.8	6
Kunskapsbolaget Integra AB	6% 6% 6% 12% 71%	4.4	4.2	17
SweJa Kunskapscenter AB	18% 45% 36%	4.2	4.3	11
JB KompetensUltra	10% 10% 40% 40%	4.1	4.0	10
NTI-skolan AB	11% 7% 32% 46%	4.1	3.0	28
Eductus AB	19% 23% 50% 5%	4.2	4.3	80
Lärgården Utbildning AB	14% 57% 14% 14%	4.0	3.9	7
Regionen	6% 16% 26% 44%	4.1	4.0	9819
Nacka	18% 24% 45% 5%	4.1	4.0	440
JENSEN Education AB	7% 26% 22% 41%	3.9	3.9	27
KompetensUtvecklingsInstitutet	7% 5% 23% 30% 31% 5%	3.8	4.3	61

118

Mina lärare ger mig snabbt besked efter inlämningsuppgifter och pro

119

		Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
Centrum för arbete och studier Värmdö		4.0		7
OmsorgsLyftet Utbildningar		3.8	3.9	50
Sverigehälsan AB		3.9		7
Lernia Utbildning AB		3.3	3.2	19

1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte

Jag har bra kontakt med arbetslivet genom mina studier. ¹²⁰

		Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
AB Institute af Lärande	20% 77%	4.7		30
KompetensUtvecklingsInstitutet	7% 12% 26% 44% 7%	4.1	4.0	57
Centrum för arbete och studier Värmdö	17% 50% 17% 17%	4.0		6
OmsorgsLyftet Utbildningar	8% 19% 46% 19%	4.2	3.7	26
Nacka	8% 6% 14% 20% 38% 14%	3.9	3.6	204
Regionen	7% 6% 15% 23% 35% 14%	3.8	3.5	3831
Lärgården Utbildning AB	14% 43% 14% 29%	4.0	3.5	7
JENSEN Education AB	11% 33% 22% 11% 22%	3.3	3.3	9
SweJa Kunskapscenter AB	11% 22% 11% 22% 11% 22%	3.0	4.3	9
NTI-skolan AB	63% 13% 13% 13%	2.0	2.7	8
JB KompetensUltra	17% 33% 17% 33%	3.0	2.8	6
Sverigehälsan AB	17% 67% 17%	3.0		6
Lernia Utbildning AB	14% 29% 29% 7% 21%	2.4	2.6	14

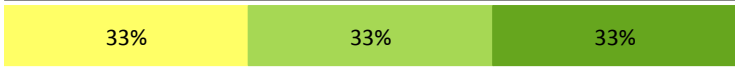

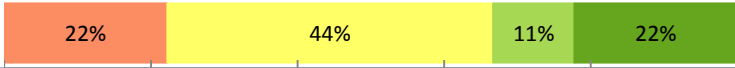
1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte

Jag får det stöd jag behöver

121

		Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
Centrum för arbete och studier Värmdö	14% 86%	4.9		7
Niketo AB	25% 75%	4.8	4.4	24
Sverigehälsan AB	43% 57%	4.6		7
AB Institute af Lärande	6% 90%	4.9		31
Kunskapsbolaget Integra AB	6% 6% 18% 71%	4.5	4.4	17
ABF Stockholm Vux	17% 50% 33%	3.8	4.0	6
JB KompetensUltra	20% 20% 60%	4.4	3.7	10
Eductus AB	8% 14% 24% 54%	4.3	4.3	80
Nacka	15% 25% 52%	4.3	4.1	440
KompetensUtvecklingsInstitutet	20% 26% 49%	4.2	4.3	61
Lernia Utbildning AB	11% 11% 53% 21% 5%	3.9	3.4	19
Regionen	5% 15% 27% 46%	4.1	4.0	9819
SweJa Kunskapscenter AB	27% 55% 18%	3.9	4.3	11
OmsorgsLyftet Utbildningar	22% 14% 58%	4.3	4.0	50
Lärgården Utbildning AB	14% 29% 43% 14%	4.3	4.2	7
Hermods AB	38% 31% 31%	4.4	4.0	13

Jag får det stöd jag behöver ¹²²

		Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
NTI-skolan AB		4.1	3.0	28
Didaktus Utbildningar AB		4.0	4.3	6
JENSEN Education AB		3.7	4.0	27
Åsö vuxengymnasium		3.3	4.0	9

■ 1 Stämmer inte alls
 ■ 2
 ■ 3
 ■ 4
 ■ 5 Stämmer helt
 ■ Vet inte

Jag är nöjd med mitt inflytande över undervisningen

123

		Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
Kunskapsbolaget Integra AB	6% 12% 82%	4.6	4.2	17
AB Institute af Lärande	6% 6% 87%	4.8		31
Sverigehälsan AB	14% 57% 29%	4.1		7
Centrum för arbete och studier Värmdö	43% 43% 14%	4.5		7
Didaktus Utbildningar AB	17% 50% 33%	4.2	4.0	6
KompetensUtvecklingsInstitutet	13% 31% 49% 5%	4.3	4.2	61
Niketo AB	13% 17% 63% 8%	4.5	4.7	24
Eductus AB	16% 30% 49%	4.2	4.0	80
OmsorgsLyftet Utbildningar	6% 26% 52% 16%	4.5	4.0	50
Nacka	14% 28% 47% 8%	4.3	4.0	440
Lärgården Utbildning AB	14% 29% 43% 14%	4.3	4.0	7
Regionen	5% 17% 32% 37% 7%	4.0	3.9	9819
ABF Stockholm Vux	17% 17% 50% 17%	3.7	4.0	6
NTI-skolan AB	7% 29% 36% 21%	4.1	4.0	28
Hermods AB	8% 23% 38% 31%	4.4	4.5	13
JB KompetensUltra	30% 10% 10% 50%	3.8	3.6	10

Jag är nöjd med mitt inflytande över undervisningen ¹²⁴

Medelvärde
2013 Medelvärde
2012

Antal

					Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal	
JENSEN Education AB	11%	22%	37%	19%	7%	3.6	4.3	27
Åsö vuxengymnasium		44%	44%	11%		3.7	9	
Lernia Utbildning AB	16%	26%	26%	21%	11%	3.6	3.7	19
SweJa Kunskapscenter AB		55%	18%	27%		3.7	4.5	11

1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte

Jag får välja hur jag redovisar mina kunskaper

125

		Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
AB Institute af Lärande	19% 77%	4.7		31
Kunskapsbolaget Integra AB	6% 12% 82%	4.6	4.3	17
Didaktus Utbildningar AB	17% 67% 17%	4.0	2.7	6
Niketo AB	13% 25% 58%	4.5	4.3	24
KompetensUtvecklingsInstitutet	5% 10% 28% 44% 10%	4.2	4.2	61
Centrum för arbete och studier Värmdö	29% 43% 29%	4.6		7
Eductus AB	8% 15% 29% 40% 6%	4.0	4.2	80
OmsorgsLyftet Utbildningar	10% 32% 34% 22%	4.3	4.3	50
Nacka	5% 6% 17% 25% 37% 10%	3.9	3.9	440
JB KompetensUltra	10% 10% 30% 30% 20%	4.0	3.3	10
Lärgården Utbildning AB	29% 57% 14%	3.7	3.2	7
Regionen	8% 7% 20% 27% 30% 8%	3.7	3.4	9819
Hermods AB	8% 23% 31% 38%	4.4	4.0	13
ABF Stockholm Vux	33% 33% 17% 17%	3.8	4.0	6
Åsö vuxengymnasium	11% 33% 11% 22% 22%	3.1		9
Sverigehälsan AB	14% 14% 29% 29% 14%	3.1		7

Jag får välja hur jag redovisar mina kunskaper

126

Medelvärde
2013

Medelvärde
2012

Antal

	1	2	3	4	5	Vet inte	Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
NTI-skolan AB	14%	11%	32%	18%	11%	14%	3.0	2.6	28
SweJa Kunskapscenter AB	18%		55%	27%			3.2	3.3	11
JENSEN Education AB	19%	19%	33%	19%	7%		2.8	3.4	27
Lernia Utbildning AB	16%	11%	47%	11%	11%	5%	2.9	2.5	19

1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte

Jag vet vem jag kan kontakta om jag har synpunkter eller klagomål ¹²⁷

		Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
Sverigehälsan AB	14% 86%	4.9		7
AB Institute af Lärande	94%	4.9		31
NTI-skolan AB	7% 36% 54%	4.4	4.0	28
Kunskapsbolaget Integra AB	6% 6% 18% 71%	4.5	4.4	17
KompetensUtvecklingsInstitutet	5% 5% 26% 61%	4.4	4.3	61
Centrum för arbete och studier Värmdö	14% 71% 14%	4.8		7
Niketo AB	8% 13% 71% 8%	4.7	5.0	24
Lernia Utbildning AB	5% 16% 37% 42%	4.2	4.2	19
Åsö vuxengymnasium	11% 11% 22% 56%	4.2		9
Hermods AB	8% 46% 31% 15%	4.3	4.0	13
Nacka	5% 12% 20% 54% 5%	4.2	4.2	440
OmsorgsLyftet Utbildningar	6% 14% 14% 58% 6%	4.2	4.2	50
Eductus AB	8% 16% 18% 51% 5%	4.1	4.1	80
Regionen	6% 6% 14% 21% 48% 5%	4.0	3.9	9819
JB KompetensUltra	20% 10% 10% 10% 50%	3.6	4.2	10
Lärgården Utbildning AB	29% 29% 29% 14%	4.0	3.8	7

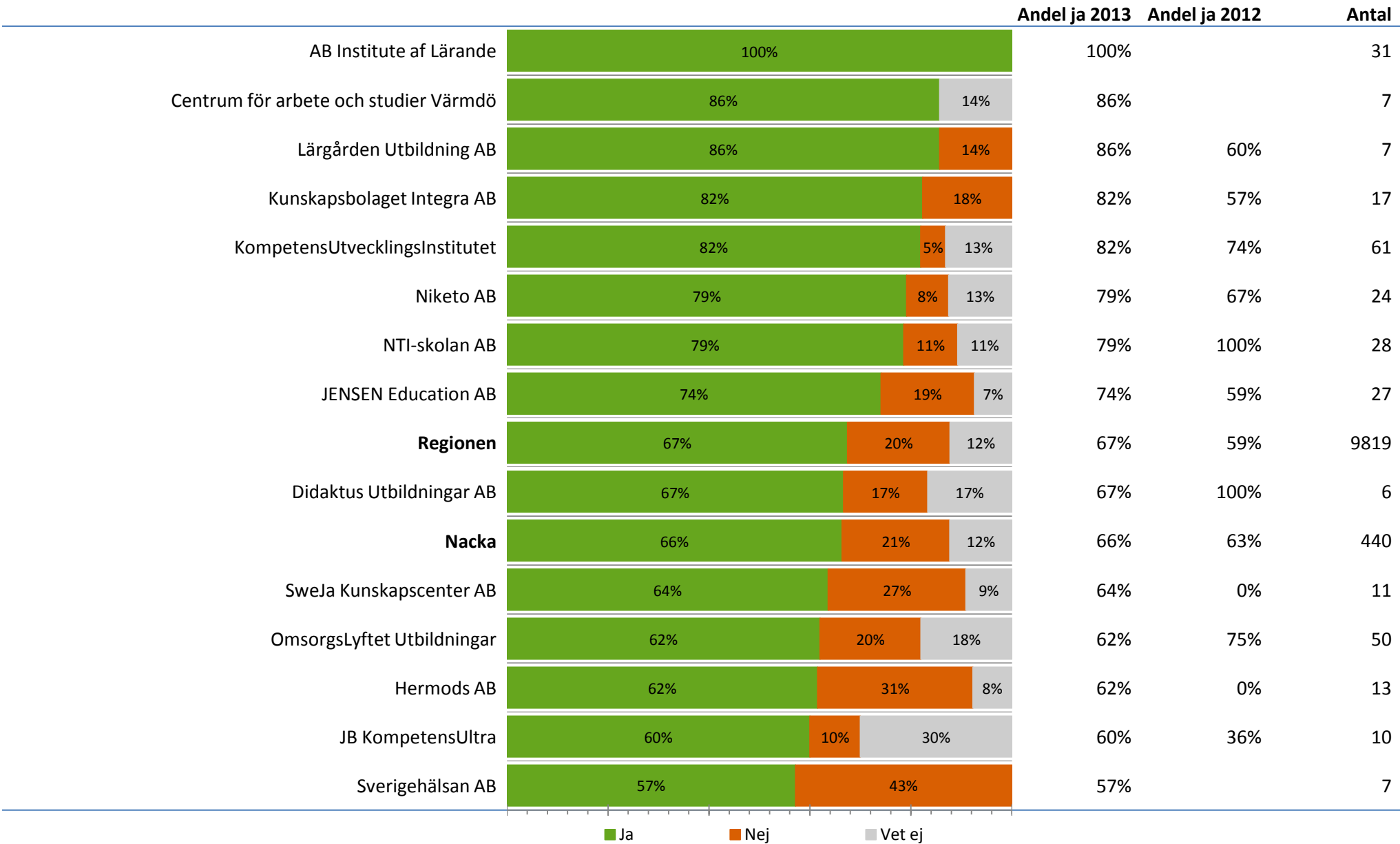
Jag vet vem jag kan kontakta om jag har synpunkter eller klagomål

128

	Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
Didaktus Utbildningar AB	3.5	5.0	6
JENSEN Education AB	3.4	3.9	27
SweJa Kunskapscenter AB	3.5	4.7	11
ABF Stockholm Vux	3.0	4.5	6

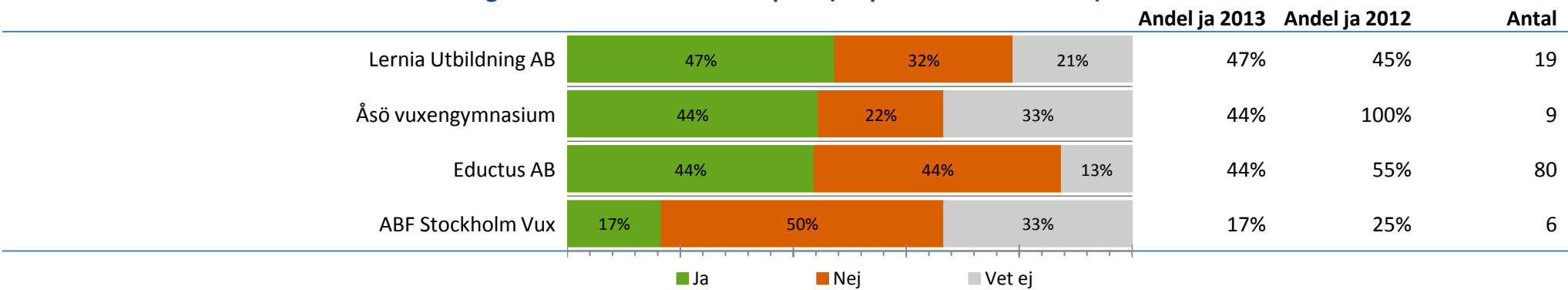
1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte

Jag har en individuell studieplan (en plan för dina studier) ¹²⁹

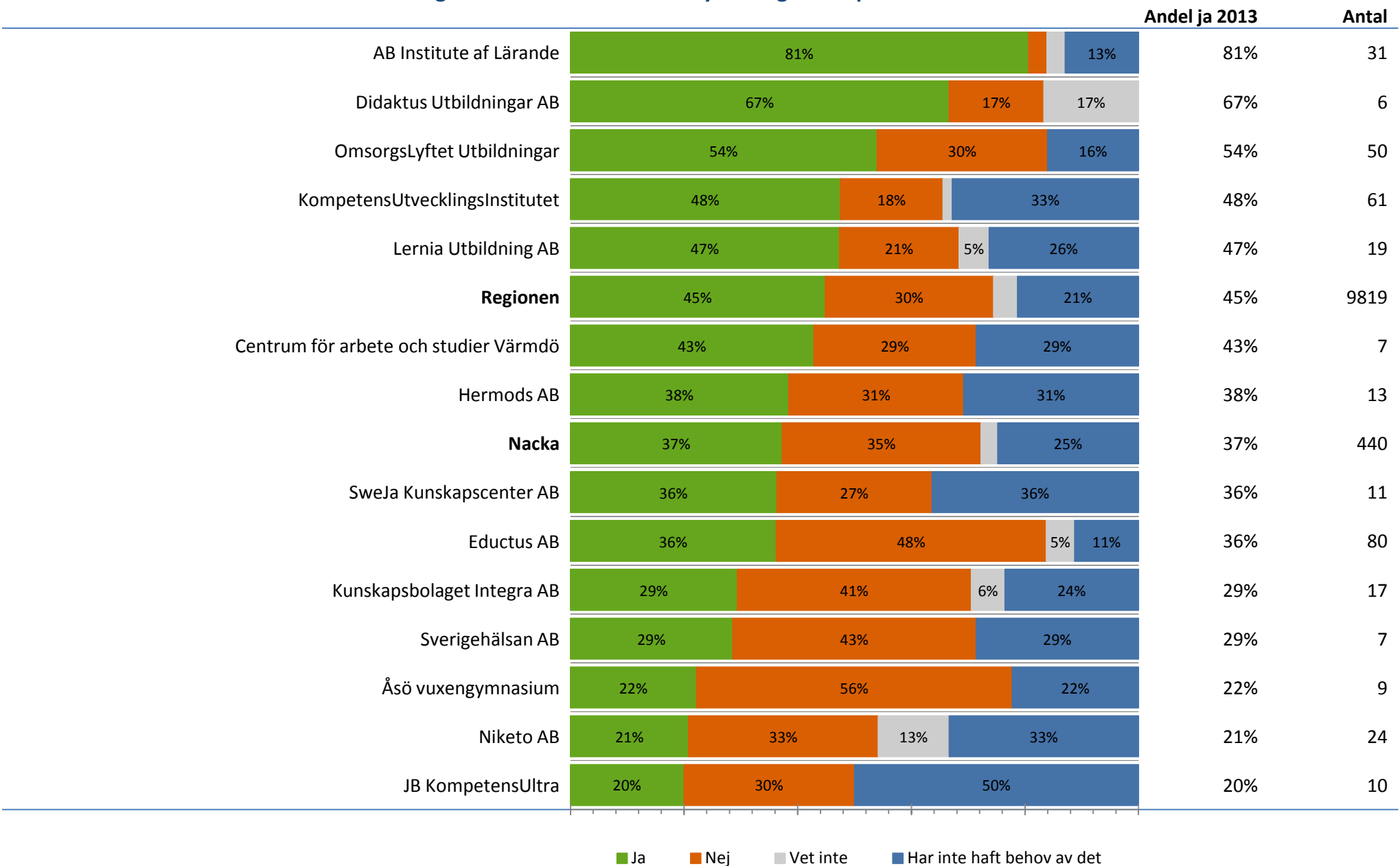

■ Ja ■ Nej ■ Vet ej

Jag har en individuell studieplan (en plan för dina studier) ¹³⁰

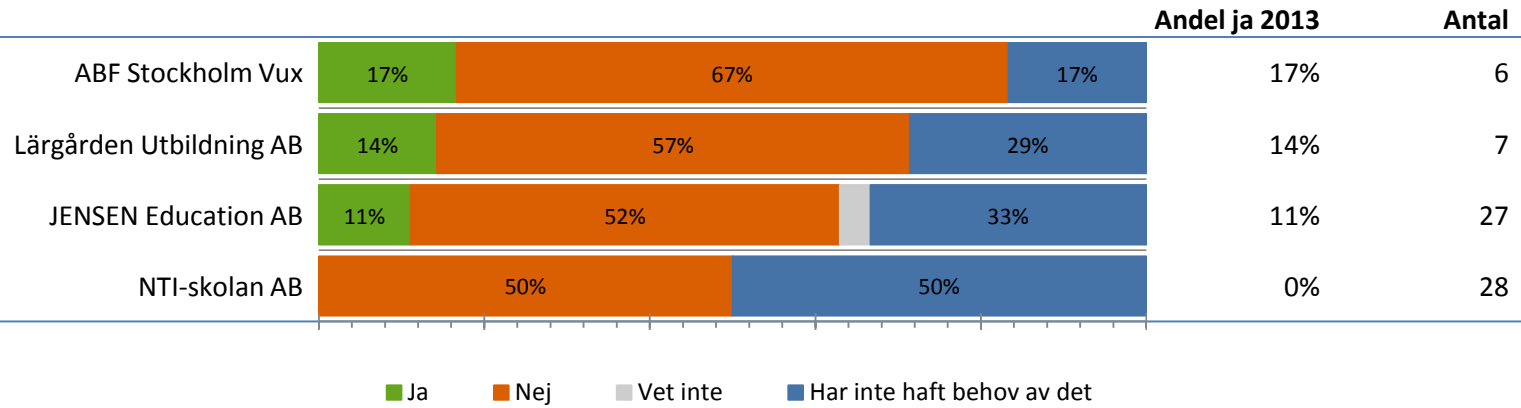

Jag har träffat en studie- och yrkesvägledare på min skola ¹³¹

■ Ja ■ Nej ■ Vet inte ■ Har inte haft behov av det

Jag har träffat en studie- och yrkesvägledare på min skola ¹³²

Jag har tydliga mål för mina studier ¹³³

			Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
ABF Stockholm Vux	33%	67%	4.7	3.5	6
Centrum för arbete och studier Värmdö	29%	71%	4.7		7
Lernia Utbildning AB	26%	74%	4.7	4.2	19
NTI-skolan AB	21%	79%	4.8	3.4	28
Niketo AB	25%	71%	4.6	5.0	24
KompetensUtvecklingsInstitutet	5%	25%	4.7	4.5	61
AB Institute af Lärande	6%	10%	4.8		31
SweJa Kunskapscenter AB	9%	55%	4.3	5.0	11
Nacka	9%	21%	4.6	4.3	440
Lärgården Utbildning AB	14%	86%	4.7	4.1	7
Sverigehälsan AB	14%	86%	4.7		7
JENSEN Education AB	15%	26%	4.4	4.4	27
Regionen	10%	23%	4.4	4.2	9819
Hermods AB	8%	23%	4.6	4.0	13
OmsorgsLyftet Utbildningar	10%	14%	4.6	4.4	50
Didaktus Utbildningar AB	17%	17%	4.5	4.0	6

Jag har tydliga mål för mina studier

134

				Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal	
Kunskapsbolaget Integra AB	6%	12%	18%	65%	4.4	4.1	17
Eductus AB	14%	20%	60%	4.4	4.2	80	
Åsö vuxengymnasium	22%	78%	4.6	9			
JB KompetensUltra	30%	10%	60%	4.3	3.7	10	

1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte

Min utbildning ger mig ökade möjligheter till arbete eller fortsatta studier

135

		Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
ABF Stockholm Vux	50% 50%	4.5	3.8	6
Lernia Utbildning AB	42% 58%	4.6	4.2	19
KompetensUtvecklingsInstitutet	25% 74%	4.7	4.6	61
AB Institute af Lärande	6% 90%	4.9		31
NTI-skolan AB	14% 79%	4.8	4.1	28
OmsorgsLyftet Utbildningar	12% 80% 6%	4.8	4.6	50
JB KompetensUltra	10% 20% 70%	4.6	4.1	10
Nacka	7% 21% 67%	4.6	4.5	440
Niketo AB	8% 21% 67%	4.6	4.8	24
Centrum för arbete och studier Värmdö	14% 71% 14%	4.8		7
Lärgården Utbildning AB	14% 86%	4.7	4.7	7
Sverigehälsan AB	14% 14% 71%	4.4		7
Regionen	8% 21% 64%	4.5	4.4	9819
Hermods AB	15% 69% 15%	4.8	4.3	13
Didaktus Utbildningar AB	17% 33% 50%	4.3	5.0	6
Kunskapsbolaget Integra AB	6% 12% 12% 71%	4.4	4.2	17

Min utbildning ger mig ökade möjligheter till arbete eller fortsatta studier

136

		Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
SweJa Kunskapscenter AB		4.4	4.7	11
JENSEN Education AB		4.5	4.7	27
Eductus AB		4.3	4.2	80
Åsö vuxengymnasium		4.0	2.0	9

1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte

Jag kan rekommendera min skola till andra

137

Medelvärde
2013Medelvärde
2012

Antal

	Jag kan rekommendera min skola till andra					Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal	
Centrum för arbete och studier Värmdö	29% 71%					4.7		7	
AB Institute af Lärande	94%					4.9		31	
NTI-skolan AB	50% 46%					4.4	4.1	28	
Kunskapsbolaget Integra AB	6%	18%	76%			4.6	4.3	17	
KompetensUtvecklingsInstitutet	5%	16%	77%			4.7	4.5	61	
Niketo AB		21%	67%			4.6	5.0	24	
Sverigehälsan AB	14%	29%	57%			4.4		7	
Nacka	9%	23%	62%			4.4	4.2	440	
Lernia Utbildning AB	16%	47%	37%			4.2	3.5	19	
ABF Stockholm Vux	17%	33%	50%			4.3	5.0	6	
OmsorgsLyftet Utbildningar	12%	8%	74%			4.5	4.1	50	
Eductus AB	6%	10%	29%	53%			4.3	4.2	80
Regionen	12%	23%	56%			4.3	4.1	9819	
Åsö vuxengymnasium	22%	22%	56%			4.3	4.0	9	
Hermods AB	8%	8%	31%	46%			4.2	4.7	13
Lärgården Utbildning AB	14%	14%	57%			4.5	4.2	7	

Jag kan rekommendera min skola till andra ¹³⁸

Medelvärde
2013

Medelvärde
2012

Antal

	1	2	3	4	5	Medelvärde 2013	Medelvärde 2012	Antal
JB KompetensUltra	0%	10%	20%	10%	60%	4.2	3.8	10
Didaktus Utbildningar AB	0%	0%	33%	33%	33%	4.0	5.0	6
JENSEN Education AB	0%	19%	11%	19%	48%	3.9	4.2	27
SweJa Kunskapscenter AB	0%	9%	27%	36%	27%	3.8	4.0	11

1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte

SFI SFX 2013

I Stockholms län

Nacka

140

Antal svar per utbildningsanordnare i kommunen

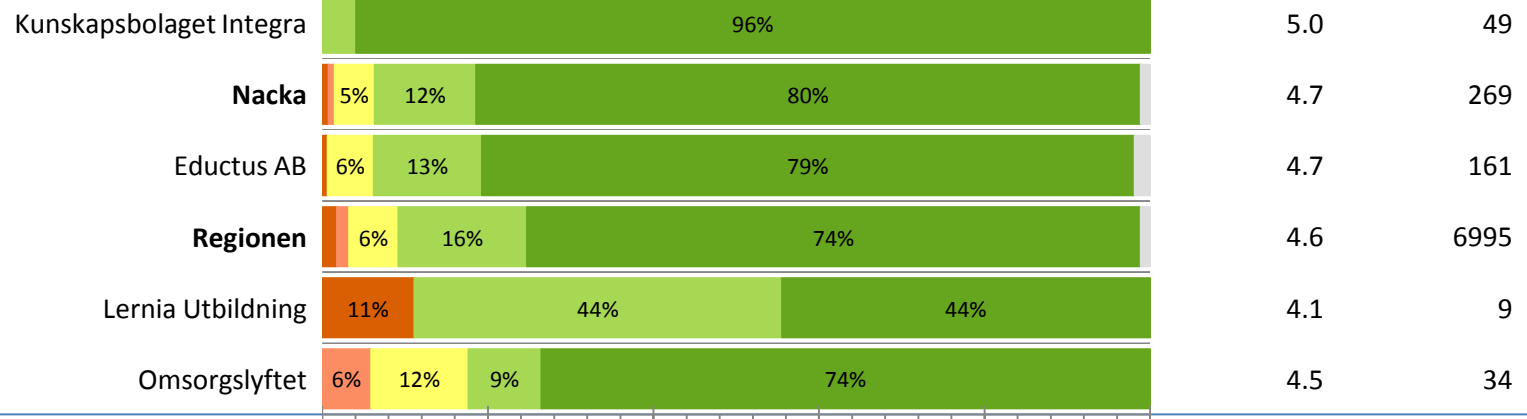
	Andel av kommunens svar	Antal svar i kommunen
Utbildningsanordnare		
Hermods SFI	1%	2
ABF Stockholm sfi (city)	0%	1
Folkuniversitetet Kursverksamheten	2%	5
Järfälla Lärcentrum	1%	3
Kunskapsbolaget Integra	18%	49
Lernia Utbildning	3%	9
Omsorgslyftet	13%	34
SFI Söderort	0%	1
Centrum för vuxenutveckling Sigtuna	0%	1
Lidingö Vuxenutbildning	0%	1
SFI Tyresö	1%	2
Eductus AB	60%	161
<i>Kommunen totalt</i>	<i>100%</i>	<i>269</i>

141

Min lärare är bra mot mig

Medelvärde

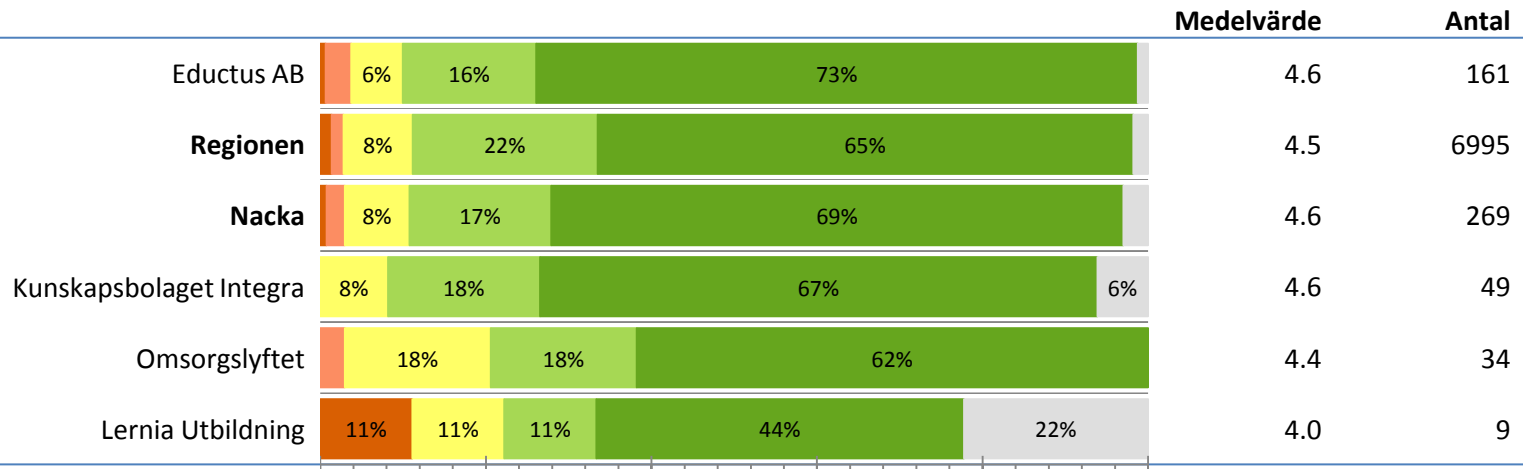
Antal

1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte Ej svar

142

Mina klasskamrater är bra mot mig

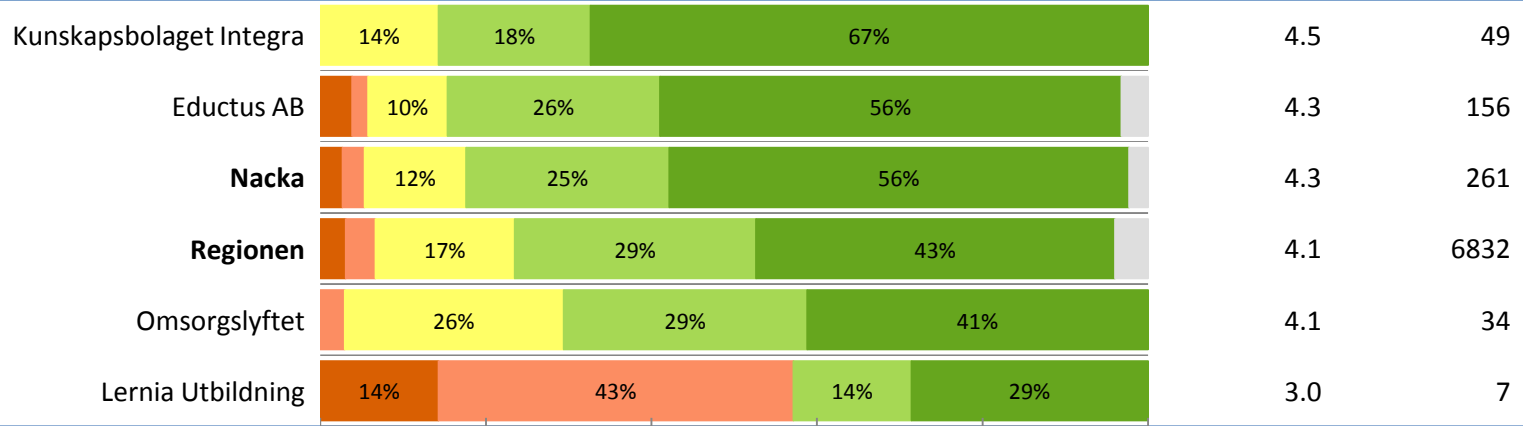
1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte Ej svar

143

Det är arbetsro i klassrummet.

Medelvärde

Antal

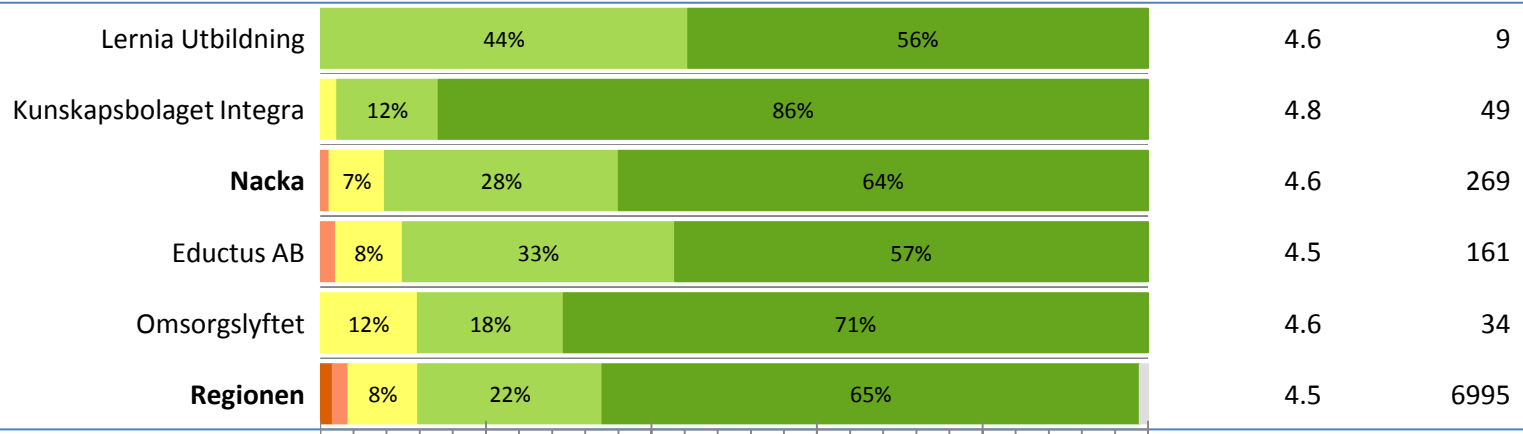
1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte Ej svar

144

Mina lärare förklarar så att jag förstår

Medelvärde

Antal

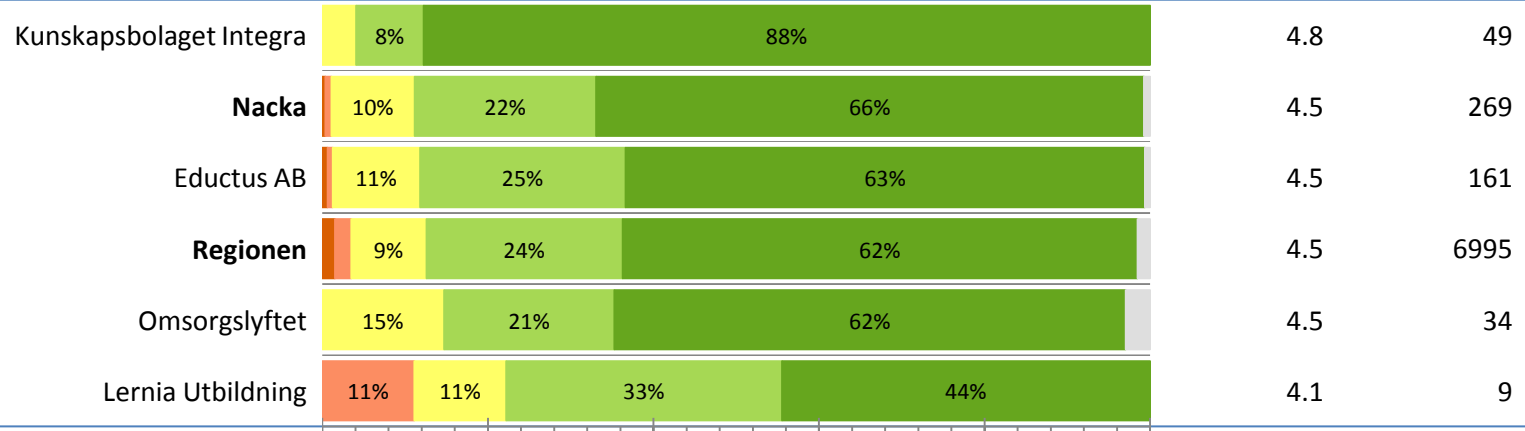
1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte Ej svar

145

Mina lärare gör så att jag vill lära mig mer

Medelvärde

Antal

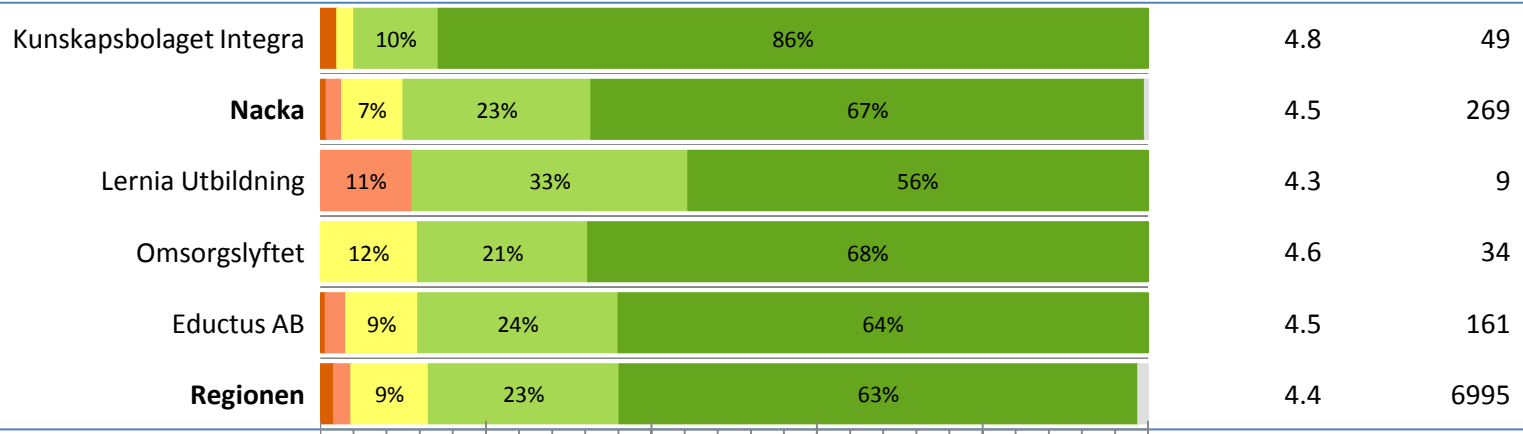
1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte Ej svar

146

Jag får den hjälp som jag behöver

Medelvärde

Antal

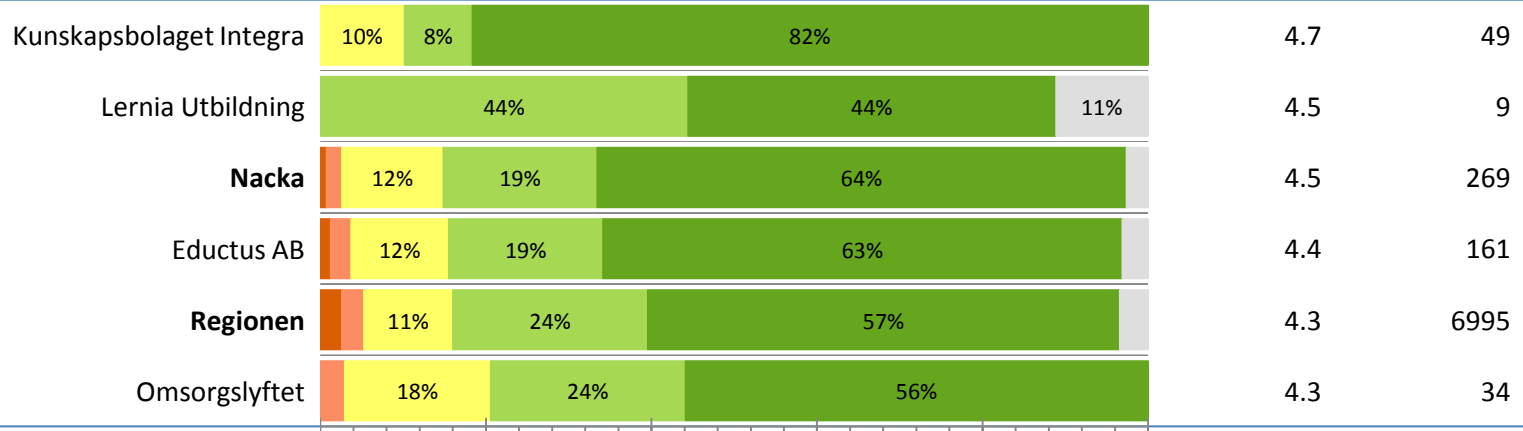
1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte Ej svar

147

Mina lärare berättar vad jag måste kunna för att få betyg

Medelvärde

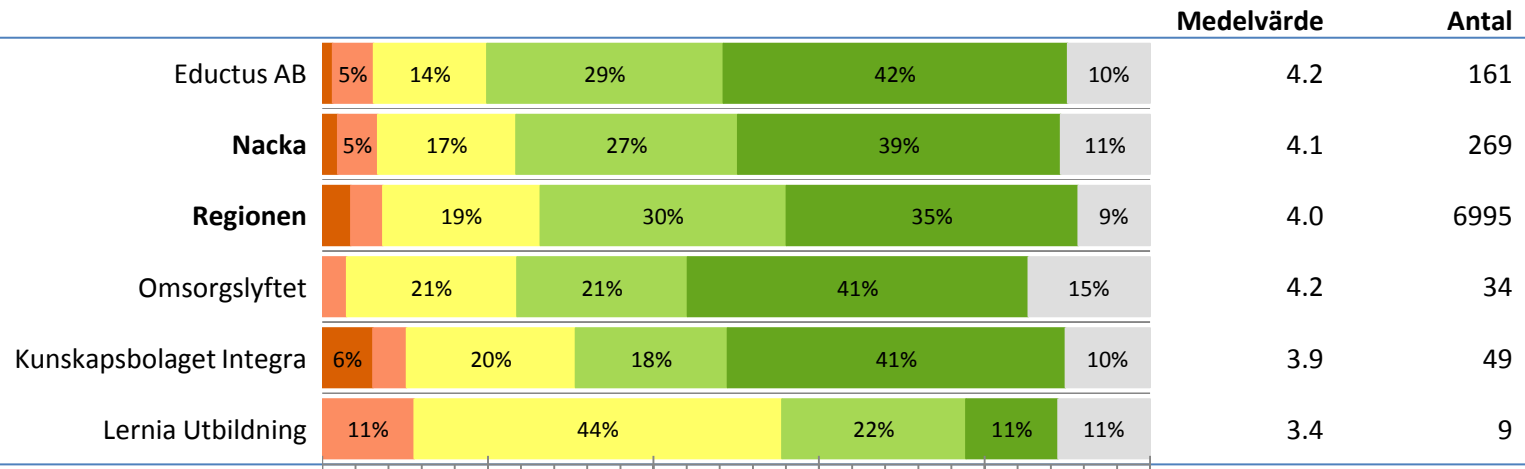
Antal

1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte Ej svar

148

Mina erfarenheter används i undervisningen

1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte Ej svar

149

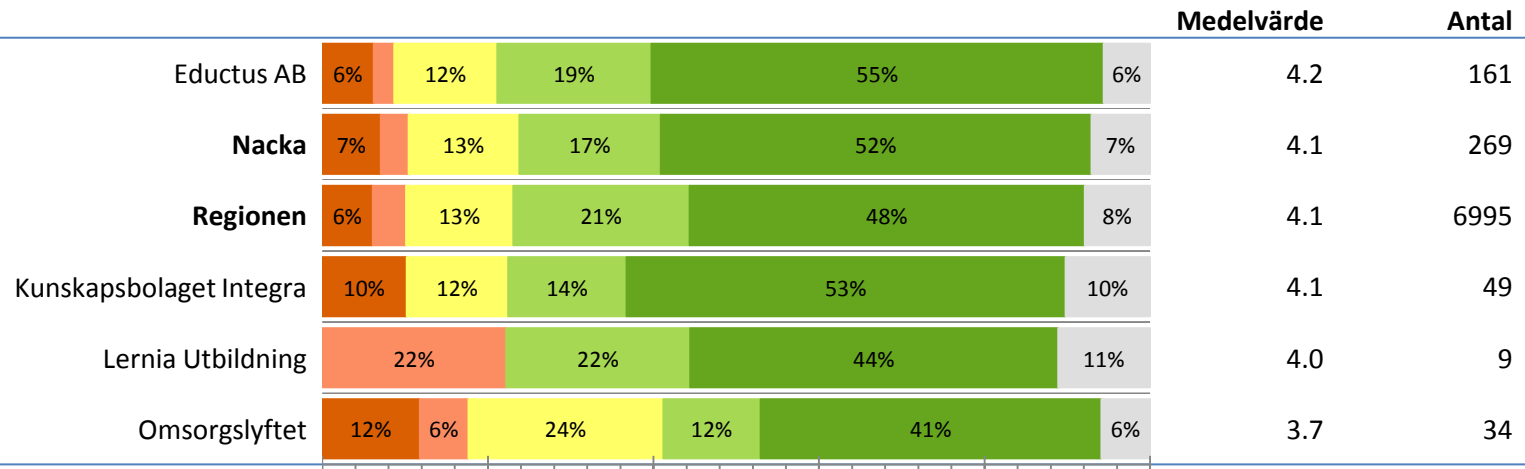
Vi elever kan vara med och bestämma vad vi ska göra på lektionerna

						Medelvärde	Antal
Kunskapsbolaget Integra	16%	18%	47%	12%		4.2	49
Eductus AB	5%	9%	14%	24%	42%	7%	161
Nacka	5%	7%	17%	22%	41%	9%	269
Regionen	8%	6%	20%	27%	34%	5%	6995
Omsorgslyftet	6%	35%	12%	41%	6%	3.9	34
Lernia Utbildning	22%	11%	22%	11%	22%	11%	9

1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte Ej svar

150

Jag vet vem jag ska prata med om jag vill klaga på något i skolan

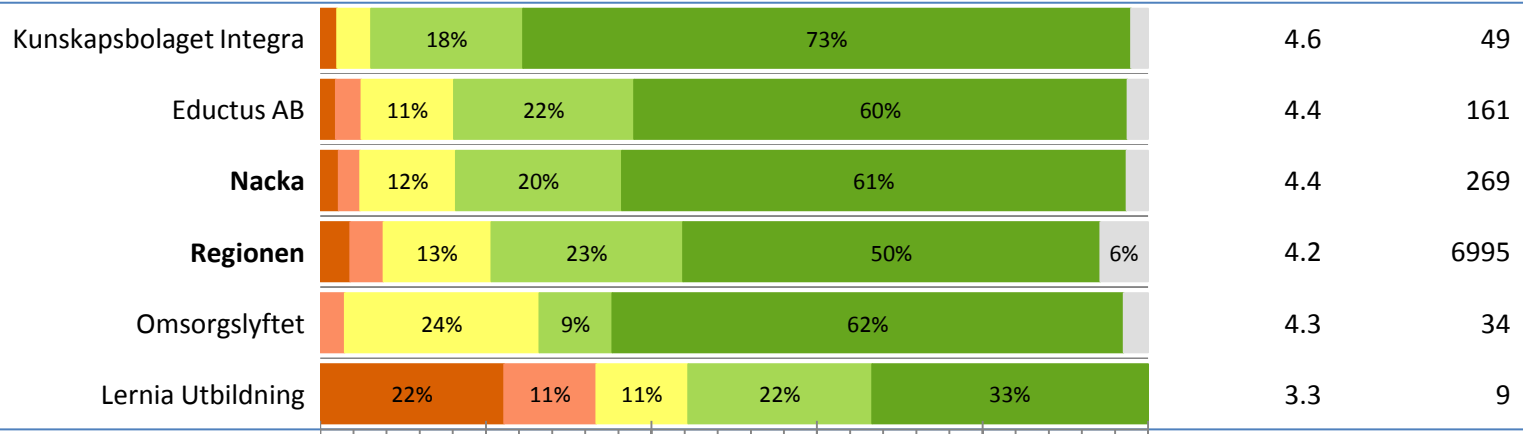
1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte Ej svar

151

SFI/SFX-studier gör det lättare att få arbete

Medelvärde

Antal

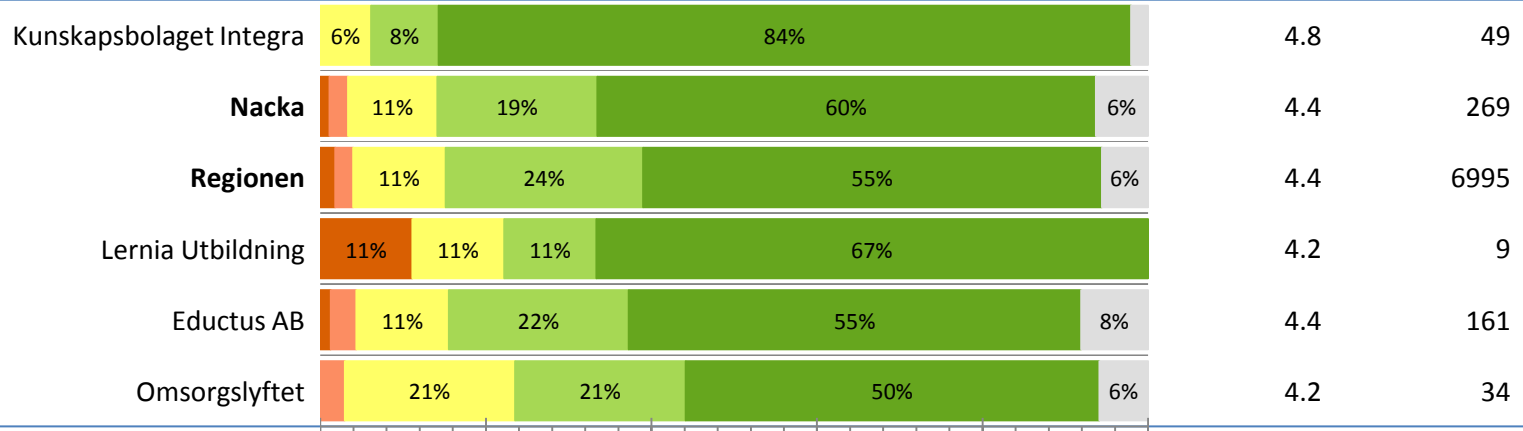
1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte Ej svar

152

SFI/SFX-studier gör det lättare att studera vidare

Medelvärde

Antal

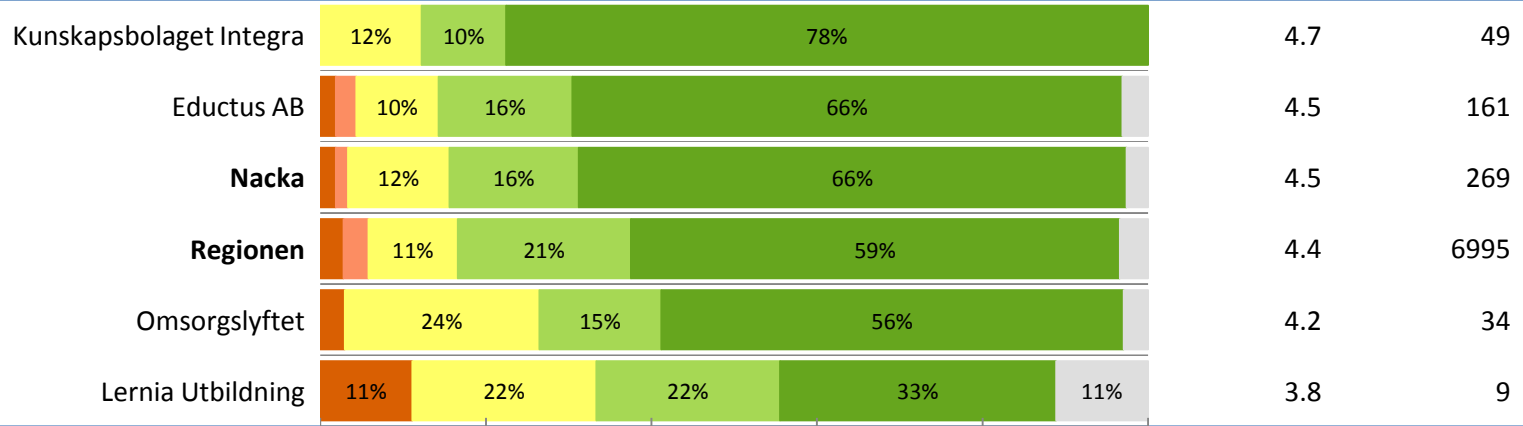
1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte Ej svar

153

Jag är nöjd och jag kan rekommendera min skola till andra

Medelvärde

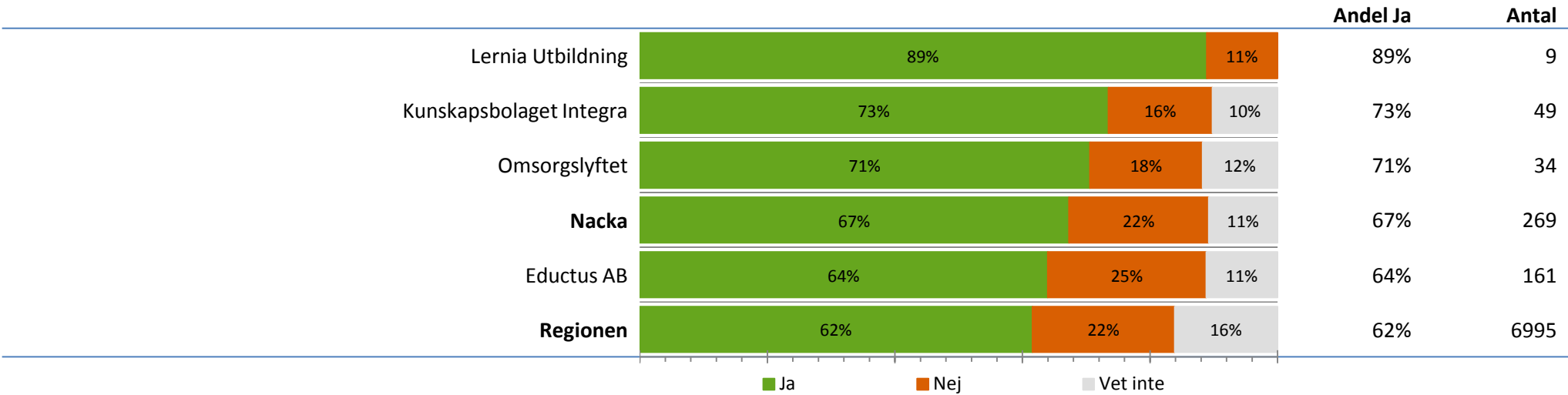
Antal

1 Stämmer inte alls 2 3 4 5 Stämmer helt Vet inte Ej svar

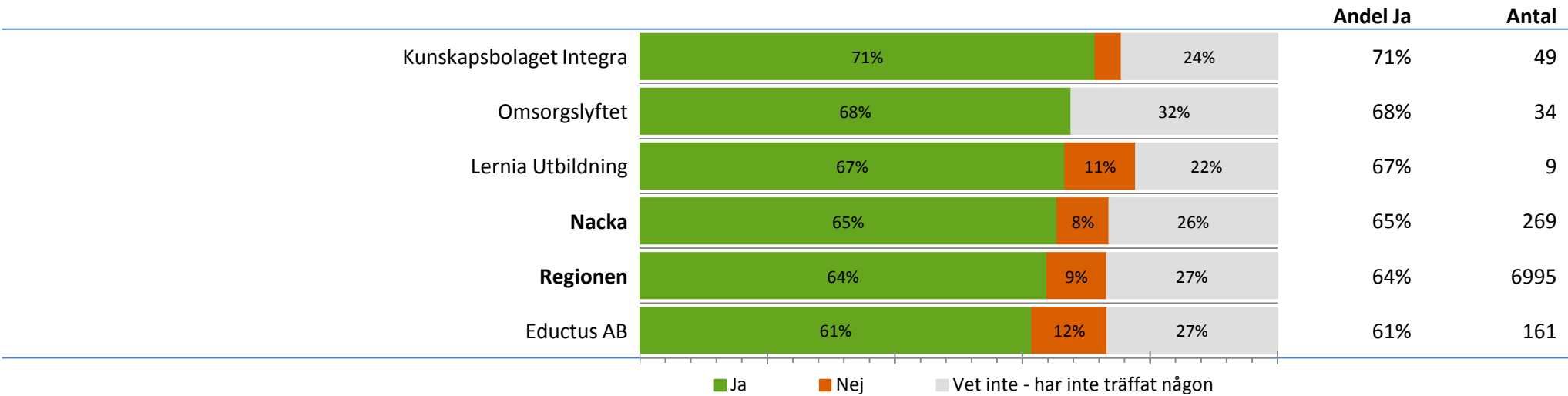
154

Jag har en individuell studieplan (en plan för dina studier)

155

Jag är nöjd med studie- och yrkesvägledningen på min skola

Arbets- och företagsnämnden

Utvärdering av vuxenutbildningen

Förslag till beslut

Arbets- och företagsnämnden noterar informationen om utvärderingen av vuxenutbildningen.

Arbets- och företagsnämnden ger i uppdrag till arbetsmarknadsdirektören att återkomma med förslag till aktiviteter och åtgärder kopplat till innehållet i utvärderingen till sammanträdet den 9 april 2014.

Ärendet

I interkontrollplanen för år 2013 beslutade nämnden att en utvärdering av kommunens vuxenutbildning skulle genomföras och rapporteras efter tertial tre. Utvärderingen har genomförts av företaget Public Partner och de har bland annat kommit fram till följande rekommendationer till utvecklingsområden:

- Renodla rollerna och minska sårbarheten
- Stärk rättsäkerheten
- Säkerställ systematiskt kvalitetsarbete med fokus också på undervisningen
- Förbättra informationen om leverantörerna
- Förbättra kopplingen mellan studier och arbete
- Säkerställ kravet på likabehandling

Arbetsmarknadsdirektören föreslår att arbets- och företagsnämnden ger i uppdrag till arbetsmarknadsdirektören att återkomma med förslag till åtgärder och aktiviteter till nämndsammanträdet den 9 april 2014. Förslag till åtgärder och aktiviteter genomförs genom att en arbetsgrupp, under ledning av rektor för vuxenutbildningen, utifrån rekommenderade områden tar fram förslag på prioriterade aktiviteter. Arbetsgruppen kommer även anordna workshop för jobb- och utbildningsexperterna för att inhämta synpunkter.

Bilagor

Utvärdering av vuxenutbildningen i Nacka kommun, Public Partner

Malin Westerback
Arbetsmarknadsdirektör
Stadsledningskontoret

Staffan Ström
Rektor Vuxenutbildningen
Arbets- och företagsenheten

Utvärdering av vuxenutbildningen i Nacka kommun

2013-12-05

Rapport

Malin Danielsson Mattias Norling

malin@publicpartner.se

Uppdraget

”Så långt möjligt beskriva och bedöma hur systemet fungerar idag och hur skolorna arbetar relativt uppsatta mål”

”vid behov föreslå förändringar och/eller utvecklingsinsatser”

Avgränsningar och inriktning

Vi kommer beskriva och bedöma hur kundvalssystemet fungerar idag samt hur skolorna arbetar relativt målen.

- Fokus på Nacka kommuns mål för vuxenutbildningen. (jfr Nationella mål)
- Vi intervjuar och besöker ett *urval* av aktörer efter samråd med Nacka kommun.

Insamlingsmetod

- Intervjuer – leverantörer
- Intervjuer – nyckelpersoner
- Fokusgrupper elever
- Kvalitetsredovisningar (ett urval)
- Kundenkäter (Jämföraren)
- Verksamhetsresultat

Utvalda intervjuade leverantörer - antal elever våren 2013 (ca 63% *)

■ AB Sveriges Institute af Lärande	189
■ Eductus (elever)	100
■ Jensen Education	339
■ KompetensUtvecklingsinstitutet	604
■ Kunskapsbolaget Integra AB (elever)	26
■ Medlearn AB	49
■ Omsorgslyftet Utbildningar AB (elever)	1795
■ Sverigehälsan	118

* 7 % av Nackas elever går i Sthlm

Vuxenutbildning i Nacka – Målområden

Information och vägledning:

- Nöjdhet avseende information och studievägledning
- Valfrihet ur ett elevperspektiv

Elevresultat, påverkan och lärande

- Andel elever som fullföljer kurs (gy gr vux, sfi)
- Information till eleven avseende utveckling och lärande
- Möjligheten att påverka
- Upplevd trygghet
- Arbetsökandes nöjdhet avseende utbudet av arbetsmarknadsinsatser – kommunala.

Relation till yrkeslivet

- Andel elever som slutför yrkesinriktad vuxenutbildning och som får försörjning efter avslutad utbildning
- Andel som blir självförsörjande under introduktionstiden
- Andel företag som varit nöjda med kompetensen hos anställd personal från yrkesinriktad utbildning

Information och vägledning

iakttagelser, bl a

Höga ambitioner men inte tillräckligt.

- Det finns för Nacka kommuns elever ett stort utbud av kurser och utbildningar att välja mellan såväl inom Nacka kommun som i hela länet. *Nacka kommuns elever har med all sannolikhet landets största utbud av vuxenutbildning att välja på.* Rektor uppmanar leverantörerna att vidga sitt utbud och ger också råd och tips om nya målgrupper att rikta sig mot t ex utrikes födda män. Vad gäller yrkesutbildningar så förefaller utbudet inom vårdsektorn vara stort och ökande. Det finns inget konkret att erbjuda elever med särskilda behov. Det gäller allt ifrån elever med dyslexi till olika typer av diagnoser och de som misslyckats med studier tidigare. Karriärvägledarna får ringa runt och yädja till leverantörer om att ta emot elever. En utväg för dessa elever är distansstudier. Åsö gymnasium i Stockholm har hittills varit ett alternativ men man måste nu prioritera egna elever.
- Såväl Nacka kommun via kommunens hemsida som leverantörerna har höga ambitioner avseende information och tillgänglighet. Det är viktigt för att eleverna skall kunna göra val och för att förväntningar skall kunna infrias. Den information som finns tillgänglig används i begränsad omfattning av de vi intervjuat. De flesta leverantörer beskriver att de arbetar aktivt med information och introduktion till elever i samband med kursstart. Det händer att leverantörer får besök av elever som vill ”prova på” verksamhet/kurs. Kommunens enkäter upplevs av vissa leverantörer som svårtolkade för eleverna vilket kan ge en missvisande bild av verksamheterna.

Information och vägledning

iakttagelser, bl a

Stor flexibilitet vad gäller intagning och individanpassning

- Leverantörerna tar i princip emot elever kontinuerligt även om några har fasta starttider. Leverantörerna har ett mycket starkt fokus på att möta elevernas individuella behov och förutsättningar. *”Man kan komma när man vill, vi anpassar efter förkunskaper, man kan delta i olika kurser vid olika behov, man får tillgång till lärare individuellt, en anpassning till barnens sjukdomar, utlandsresor mm är också möjlig”*. Emellanåt måste elever ändå hänvisas till distansstudier som enligt vägledarna *”inte passar för alla”*. Det är möjligt i Nackas system att kombinera arbete med studier som också kan bedrivas där det lämpar sig bäst (även utanför hemkommunen). Elever från hela landet kan söka till Nacka komvux men alla hemkommuner godkänner inte studier i annan kommun vilket emellanåt leder till missförstånd. Inflödet av elever från andra kommuner ökar mot bakgrund av det flexibla intaget.

Information och vägledning (forts)

Iakttagelser bl a

Karriärvägledarna möter ett fåtal elever och de allra flesta är utrikes födda.

- Endast ett fåtal av våra intervjuade deltagare har kommit i kontakt med studievägledare i kommunen. Några blir ivägskickade av anordnare när de felaktigt vänt sig direkt till leverantören utan att först ha anmält sig. Andra kommer via kommunens hemsida. De elever som haft kontakt med vägledningen är nöjda. Den största gruppen som vänder sig till Karriärvägledarna är utrikes födda. En växande grupp är de som kommer för att de har ofullständiga betyg från gymnasiet. Den tredje gruppen utgörs av de som jobbat ett tag och vill karriärväxla eller behöver kompetensutveckling.

Bristande information och dialog mellan vägledare och leverantörer

- Vägledarna saknar uppdaterad och bra information om anordnarna. Flera leverantörer efterlyser ökat utbyte med vägledarna ”vi skall ta hit vägledarna och berätta om vår verksamhet”. Hittills har dialogen primärt skett mellan rektor och ledning hos leverantörerna. En del av avhoppsfrekvensen kan enligt några leverantörer bero på att eleverna fått fel information. När eleverna väl är på plats hos leverantören kan man på ett bättre sätt berätta om vad som egentligen förväntas och hur studierna går till. Karriärvägledarna kan initiera önskan om nya efterfrågade utbildningar. Detta sker genom information till rektor.

Elevresultat, påverkan och lärande

Iakttagelser bl a

Avbrottsfrekvensen varierar mellan leverantörer och orsakerna är många men aldrig undervisningen....

- Avbrottsfrekvensen i Nacka kommun är lägre än i riket men varierar stort mellan leverantörerna, från 1% till 50% . Ett par leverantörer - med relativt många elever – har signifikant lägre avbrottsfrekvens. Det finns ingen samlad statistik för skälen till avbrott. Leverantörerna informerar dock kommunen om skälen till avbrott. Frågan om avbrottsfrekvens är omdiskuterad och en källa till irritation. En vanlig uppfattning är att eleverna inte hoppar av annat än av positiva eller externa skäl – *inte pga undervisningen hos oss !* Leverantörerna tycks arbeta intensivt med att med olika metoder minska avbrottsfrekvensen. Det kan handla om att skapa trygghet runt eleverna genom mentorskap, introduktionsprogram, gruppprocesser men också om ökande individanpassning och kontroll. De leverantörer som har praktik i utbildningen och /eller distans/deldistans i studierna har verktyg för uppföljning av elever genom exempelvis regelbundna hemuppgifter. Elever som inte hör av sig får en snabb återkoppling.

Elevresultat, påverkan och lärande (forts)

Iakttagelser bl a

De mätbara elevresultaten varierar mellan olika leverantörer och den likvärdiga bedömningen är inte säkerställd.

- Andel elever med olika betyg varierar starkt mellan olika leverantörer. Hos en leverantör får 3% av alla elever som *får* betyg ett MVG och hos en annan 30%. I större utbildningsorganisationer förekommer bedömningskonferenser med ämneskolleger. För mindre organisationer diskuteras betygssättning och Vux 12 har inneburit en intensifiering av kompetensutveckling avseende betygssättning. SFI resultaten varierar starkt mellan leverantörerna. Det förekommer att godkända elever på högsta nivå hellre pratar engelska i mötet med karriärvägledarna.

Eleverna känner sig trygga och möjligheter att påverka erbjuds

- Samtliga leverantörer redovisar olika former för elevernas möjlighet att påverka undervisningen i allmänhet och den egna studiesituationen i synnerhet. Någon leverantör uttrycker, apropå elevinflytande, dilemmat med elever som har annan skolbakgrund. Elevernas reaktion kan bli att ”här finns ingen skola...” Elevråd förekommer frekvent men det är otydligt vilka frågor som där hanteras.

Elevresultat, påverkan och lärande (forts)

Iakttagelser bl a

SFI undervisningen har stora utmaningar och förutsättningarna är oklara

- Många elever anser att undervisningen och lärarna är bra inom SFI. Bland SFI elever hos olika leverantörer uttrycks dock hinder i lärprocessen med mycket heterogena grupper (som en konsekvens av det kontinuerliga intaget) Den nya möjligheten att placera elever inom grundvux i stället för SFI är inte förankrad hos alla leverantörer. Osäkerhet råder om syfte och ersättning liksom vad gäller elevernas finansiering - ”de kan ju ändå inte få CSN”.

Relation till yrkeslivet

Iakttagelser bl a

Det finns en hög ambition att få medborgarna ut i arbete men goda uppföljningssystem saknas liksom former för samverkan mellan aktörerna (kommunen, leverantörerna, näringslivet och berörda myndigheter).

- Målet med studie- och yrkesvägledningen är att få medborgarna i studier och arbete. Det är positivt med närheten mellan karriär- och yrkesvägledning. Det råder osäkerhet om man lyckas eller inte då uppföljning saknas. Det är inte möjligt att på individ eller gruppnivå se effekter av de insatser som görs. Hur många går till jobb ett tag efter avslutat utbildning? Ytterst handlar det om kostnadseffektivitet och hur man kan uppnå detta inom vuxenutbildningen. Samverkan mellan olika myndigheter upplevs som komplicerad och nyckfull. Det händer att elever mitt i utbildningar måste sluta pga Arbetsförmedlingens regler.

Relation till yrkeslivet

Iakttagelser bl a

Elever kombinerar ofta studier med arbete.

- Det förekommer att elever har praktik och saknar handledare. Ersättningsfrågan avseende praktik är hos någon leverantör oklar. Det förekommer att elever hoppar av sin utbildning på grund av misslyckande under praktiken .

Yrkesutbildningarna har en god branschförankring.

- Rektor stimulerar och uppmuntrar i sina uppföljningssamtal leverantörerna att hitta nya koncept och möta nya grupper i sin verksamhet. Detta upplevs som mycket positivt av leverantörerna. Det är inte ovanligt att lärarna i yrkesutbildningar är verksamma inom branschen vid sidan av sin undervisning. Härigenom blir anknytningen till yrkeslivets behov förstärkt. Det förekommer att leverantörer deltar i branschråd i syfte att säkerställa utbildningarnas branschpassning. Branschen upplevs dock i dessa sammanhang glest representerad. Ambitionen hos flera leverantörer att få ut elever på praktik är hög.

Systematiskt kvalitetsarbete – Kontroll och utveckling

Iakttagelser bl a

Höga ambitioner och goda föresatser

Det systematiska kvalitetsarbetet bedrivs hos varje utbildningsanordnare och redovisas i de kvalitetsredovisningar som lämnas till Nacka kommuns rektor. Elevenkäter genomförs regelbundet av Nacka kommun men också av leverantörerna själva.

Rektor följer upp kvalitetsredovisningar, betygsresultat och resultat av elevenkäter vid verksamhetsbesök hos leverantörerna. Kvalitetsredovisningarna analyseras och värderas slutligen av rektor och ligger till grund för Nacka kommuns kvalitetsredovisning. Rektor anordnar vid särskilda tillfällen konferenser och seminarier om aktuella utvecklingsfrågor för anordnarna.

Rektor för vuxenutbildning har enligt skollagen ett pedagogiskt ledningsansvar för hela vuxenutbildningen. Rektor har även ansvar inför kommunledning och utbildningsnämnd för kvalitet och resultat i vuxenutbildningen. Varje anordnare skall ha en utbildningsansvarig (ibland kallad rektor) som har huvudansvaret för verksamheten gentemot kommunen. Ett tiotal leverantörer har fått betygsrätt av Skolinspektionen men Nacka kommun behåller myndighetsansvaret. Ett förslag finns i SFI utredningen där myndighetsansvaret föreslås övergå till Skolinspektionen. Rektor ser svårigheter att jämföra kommunens resultat på nationell nivå på grund av brist på nationella system för uppföljning (tex betygsregister).

Systematiskt kvalitetsarbete – Kontroll och utveckling

Iakttagelser bl a

Bristande tillförlitlighet och förutsägbarhet i kvalitetsarbetet

- Kvalitetsredovisningarna varierar i kvalitet och fokuserar på aktiviteter och beskrivningar. Undantagsvis förekommer att leverantörer utvärderar sina insatser, analyserar och drar slutsatser. Ytterst sällan förekommer beskrivningar av evidensbaserad utveckling avseende undervisningen. Karriärvägledarna hinner (i dagsläget) inte besöka leverantörerna. Det råder en osäkerhet bland vägledarna om kvalitetsgranskningen av leverantörerna. Kvalitetsredovisningarna upplevs som alltför allmänt hållna och det är utifrån dessa dokument svårt att bedöma hur verksamheten fungerar. Det förekommer att leverantörer inte lämnar en kvalitetsredovisning.
- Resultat på nationella prov förmedlas av rektor till leverantörerna och skall användas som referensram vid betygssättning. Rektor gör ingen analys per anordnare vad gäller resultaten på nationella proven och betygsstatistiken
- Eleverna vittnar om enkättrötthet. Utvärderingar görs av såväl anordnare som av kommunen själva. De finns också återkommande kommentarer från såväl personal som elever om att enkäterna är svåra att förstå ”då måste man hjälpa till och tolka innehållet ” kommenterar en lärare. Det statistiska underlaget i redovisningarna på Jämföraren varierar stort vilket inte framgår av grafiken.

Systematiskt kvalitetsarbete – Kontroll och utveckling

Iakttagelser bl a

Goda relationer mellan rektor och leverantörer men avsaknad av dokumentation gör systemet sårbart.

- De av kommunen anordnade informationsträffarna är uppskattade. Bilden varierar avseende hur öppen man är på dessa möten, huruvida man bevakar sina intressen.. Rektor ser sin roll i dessa möten snarast som coachande och fokus på dessa möten ligger, enligt rektor, på kvalitet och resultat och inte på regelefterlevnad. Avvikelser från vad som framgår i avtalet med leverantören skall omedelbart redovisas och om ”vi har signaler om att något inte stämmer så påminner jag”. Verksamhetsbesöken innehåller också uppmuntran till utveckling av systemet i form av utökad verksamhet vid sidan av kontroll. Leverantörerna ser mycket positivt på dessa möten med rektor. Det finns ingen dokumentation från rektors verksamhetsbesök.

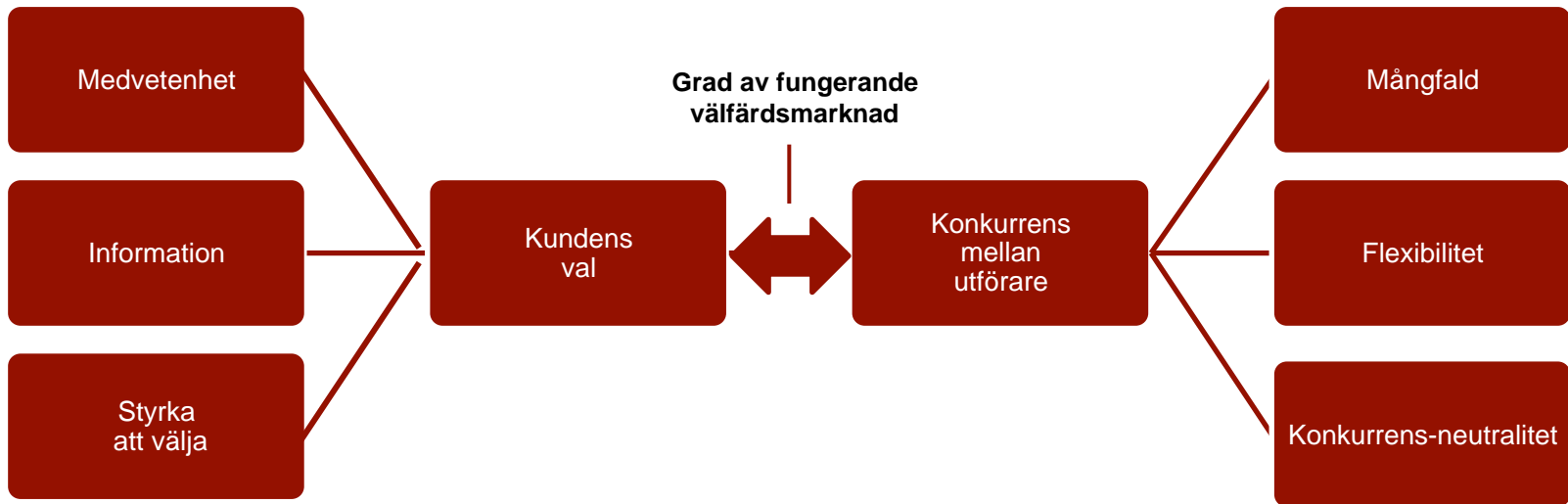
Våra definitioner

Valfrihet i offentligt finansierad verksamhet – utgångspunkter i en analysmodell

- **Efterfrågesidan** i ett valfrihetssystem utgörs av brukarens val av utförare. Den bestäms
 - av medvetenhet om valmöjligheten
 - om tillgången och förståelsen av information
 - av styrkan, eller förmågan, att aktivt välja utförare.
- **Utbudssidan** representeras av olika utförare som i konkurrens med varandra erbjuder brukarna sina tjänster. För att denna konkurrens ska fungera och ge brukarna bättre kvalitet krävs
 - en mångfald – det ska finnas alternativ på marknaden, alternativ som också skiljer sig åt i hur tjänsterna utformas.
 - en flexibilitet: framgångsrika företag som brukarna föredrar måste tillåtas växa och stagnerade företag måste kunna lämna marknaden på sikt.
 - konkurrensneutralitet råda mellan egenregin hos beställaren, dvs. kommunen eller landstinget, och de alternativa utförarna på marknaden.

Ur ”Kvalitetshöjande konkurrens i valfrihetssystem – vad krävs?” Uppdragsforskningsrapport 2012:3 En rapport skriven av Karl Lundvall på uppdrag av Konkurrensverket

Förutsättningar för fungerande välfärdsmarknad

* Konkurrensverkets uppdragsforskningsrapport 2012:3

Kundvalsmodellen

Utbudssidan

Iakttagelser bl a

Mångfald Utbudet är stort inom vissa utbildningar. Särarten mer begränsad.

- Flertalet leverantörer upplever själva att de särskiljer sig genom att vara flexibla och individorienterade. Andra särskiljande drag är arbetsmarknadsinriktade, kvalitet och lärarlegitimation. Någon anser att varumärket särskiljer; ”liten privat aktör”. Inom vissa yrkesutbildningar råder ingen konkurrens inom kommunen men väl i andra kommuner. Differentiering i systemet består huvudsakligen av tidsaspekter (hel, deltid, distans osv). Differentiering avseende pedagogiska metoder saknas eller är inte framträdande. Några leverantörer (SFI) upplever mot bakgrund av det stora antalet leverantörer att det är svårt att få tillräckligt stora homogena grupper för att inläringssituationen skall vara optimal.

Flexibilitet – Nackas modell ger goda förutsättningar för etablering och tillväxt av utbildningsleverantörer.

- Leverantörer i systemet upplever att systemet med auktorisation är smidigt och ger ”ett lugn”. Det går att bygga upp verksamhet långsiktigt utan begränsningar i tid. Flera leverantörer ser expansionsmöjligheter i Nacka kommun. Ingen av leverantörerna framför något om risker att behöva lämna systemet.

Konkurrensneutralitet- Leverantörerna är osäkra på om kommunens vägledning gör dem rättvisa.

- Det råder en osäkerhet bland vissa leverantörer om vilken information som eleverna får när de besöker kommunens vägledning. En misstänksamhet om svårigheten att förhålla sig konkurrensneutralt kan skönjas. ”För svaga grupper måste man hjälpa till i valet” – är en kommentar.

Kundvalsmodellen

Efterfrågesidan

Iakttagelser bl a (merparten av intervjuade elever inom SFI)

Medvetenhet – Eleverna känner till att de kan välja.

- De elever vi intervjuat känner till att man kan göra val i systemet (ort och utbildning). En elev uttrycker att ”jag vill gå nära där jag bor, det är bra här men om jag inte tycker det är bra kan jag välja att gå någon annan stans”.

Information- Sällan underlag för elevens val och svårtillgänglig.

- De flesta elever väljer på basis av två faktorer, vad som ligger närmast geografiskt och vad bekanta eller anhöriga har rekommenderat. Vägledarna uppfattar att det är svårt för eleverna att hitta på hemsidan. En katalog efterfrågas ofta av eleverna. Det skiftande resultaten hos olika leverantörer är inte heller tydliga enligt karrärvägledarna. Vad gäller Jämföraren så upplevs det statistiska underlaget för litet och resultatet blir därmed missvisande.

Styrka att välja- Många elever saknar förutsättningar att göra aktiva val.

- Karriärvägledarna vittnar om att många elever ”ber oss välja”. Man önskar kunna åskådliggöra kvaliteten bättre i form av ”enkla saker” såsom geografiskt läge, hur ser det ut? Fikarum, klasstorlek osv .

Utvärdering av vuxenutbildningen i Nacka kommun

2013-12-04

Våra rekommendationer

Malin Danielsson Mattias Norling

malin@publicpartner.se

Våra rekommendationer

Renodla rollerna och minska sårbarheten

- Det är tveksamt om rektorsrollen och systemledarrollen är *två förenliga uppdrag*. Dagens situation är mycket sårbar med en tjänsteman som ansvarar för såväl kontroll som utveckling av systemet gentemot medborgarna, leverantörerna och systemet i sig dvs Nacka kommun.
- Myndighetsansvaret för vuxenutbildningen i Nacka ligger i dagsläget helt på rektor i Nacka kommun . Ett tiotal leverantörer har betygsrätt mot Skolinspektionen. *Kommunen bör låta betygsrätt och myndighetsansvar flyttas till dessa leverantörer*. Från SFI utredningen framgår också att mycket tyder på en utveckling inom vuxenutbildningen där staten tar över myndighetsansvaret (i likhet med friskolorna) Utbildningsanordnaren ska lämna betygshandlingar och intyg när det gäller utbildningen till den kommun där utbildningen bedrivs även med betygsrätten.
- Ge rektor större förutsättningar att *utveckla systemet* och möjligheterna att i högre utsträckning göra *vuxenutbildningen till en del av arbetsmarknadsinsatserna*.
- Inrätta en funktion för *granskning/revision*– systematiskt eller genom stickprov - *avseende innehållet i auktorisationsavtalet*. I dagsläget ankommer det på leverantören att självmant meddela eventuella avvikelser i förhållande till auktorisationsavtalet vilket säkert också sker men med vilken systematik ?

Våra rekommendationer

Stärk rättsäkerheten

Betyg och bedömningskonferenser bör organiseras av Nacka kommun.

Följ upp korrelationen mellan utfall i nationella prov och faktiskt betygssättning.

Rättsäkerheten i betygssättningen är svag. Några större leverantörer redovisar hög medvetenhet om betydelsen av att tillhandahålla forum för lärare för att göra betygsbedömningar med ämneskolleger. För mindre leverantörer är detta en omöjlighet även om det finns en stor medvetenhet om betydelsen av att detta görs. Betygsstatistiken ger anledning till oro.

Dokumentera verksamhetsbesöken.

Verksamhetsbesöken bör dokumenteras. Vilka brister finns? Vad bör åtgärdas? Vilka avvikelser från auktorisationsavtalet rapporteras? Vilka åtgärder skall vidtas? Klargör vem/vilka som skall få del av dessa rapporter.

Våra rekommendationer

Säkerställ systematiskt kvalitetsarbete med fokus också på undervisningen

Höj kvaliteten i kvalitetsredovisningarna genom att ställa krav på systematiskt utvecklingsarbete

- Ställ krav på systematik i kvalitetsarbetet. Vilka insatser görs? Vad leder det till och vilken analys görs? Säkerställ att undervisningen utvecklas enligt senaste forskningsrön. Ställ krav på systematiskt utvecklingsarbete på evidensbaserad grund avseende didaktiskt utvecklingsarbete.
- Ställ högre krav på kvaliteten i SFI undervisningen. All praktik lämpar sig t ex inte för SFI elever, i synnerhet inte om det saknas muntlig och/eller skriftlig kommunikation.

Utveckla bättre uppföljningssystem i syfte att öka effektiviteten.

- Det behövs ett mer sammanhållet uppföljningssystem som gör det möjligt att följa elevernas utveckling även efter avslutad utbildning. Det bör också finnas möjlighet att göra jämförelser mellan vuxenutbildningsinsatser och andra insatser (exempelvis coachning, AF-insatser) för att kunna utvärdera vilka insatser som har störst effekt. En av leverantörerna följer upp hur det går för eleverna efter sex månader. Karriär- och arbetsvägledare behöver en tydlig målbild i sitt arbete. Vad vill man uppnå?

Våra rekommendationer

Förbättra informationen om leverantörerna

Tydliggör informationen på webben

- Begränsa antalet parametrar i jämföraren ! Tag reda på vad eleverna verkligen vill veta för att kunna göra sina val. Det behöver inte vara samma sak som kommunen/systemägaren vill veta för att säkra god kvalitet. Tag bort leverantörer som saknar statistik i jämföraren eller förklarar varför det ser ut som det gör ! Försök åskådliggöra det statistiska underlaget i syfte att få en mer rättvis belysning. Kanske behöver någon form av ”anpassad” information finnas för (språk) svaga grupper .

Ge karrivägledarna bättre förutsättningar i sin vägledarroll

- Kontakter mellan karriärvägledare och leverantörer behöver upprättas i strukturerad form. Karriärvägledarna ÄR delaktiga i elevernas val och behöver ha större kännedom om leverantörerna för att kunna bistå svagare elevgrupper i valet av leverantör.

Våra rekommendationer

Förbättra kopplingen mellan studier och arbete

Fundera över hur styrningen skall se ut avseende praktikinslag i utbildningen

- Ambitionen är hög avseende arbetsmarknadsanknytningen för alla studerande. Det är centralt på individnivå att praktikinslag fungerar och det finns en identifierad handledare. Misslyckanden kan få förödande konsekvenser för personer som aldrig tidigare varit i kontakt med en arbetsplats. Kommunen bör hitta former för att säkerställa att detta fungerar (ersättning?)

Stärk branschförankringen i yrkesutbildningarna.

- Kräv att yrkesutbildningar har styrgrupper med representation från branschen. Praktikerfarenheter för deltagarna är inte ensam garant för att utbildningen är anpassad för aktuell bransch.

Utveckla relationerna mellan aktörer som påverkar övergången från studier till arbete

- Vuxenutbildningen kanske snarast skall ses som en del av arbetsmarknadsinsatserna inte primärt som utbildning. Om så är fallet måste samverkan mellan olika berörda parter utvecklas. T ex kan man genomföra *ett seminarium* med representanter för lokala företag, myndigheter och karriär/arbetsvägledare samt rektor för Nacka Vuxenutbildning. Seminariet bör utmynna i en programförklaring med nulägesanalys och målbilder för hur man vill samverka framledes.

Våra rekommendationer

Säkerställ kravet på likabehandling

Ge även elever med särskilda behov en möjlighet att göra val.

Det finns inget konkret att erbjuda elever med särskilda behov. Det gäller allt ifrån elever med dyslexi till olika typer av diagnoser och de som misslyckats med studier tidigare. Ett utökat utbud bör helst ske inom ramen för auktorisation dvs kommunen ställer krav på att leverantörer måste anpassa sitt utbud/sin undervisning även till denna målgrupp (ev med extra resurser från kommunen).

Våra rekommendationer

Era synpunkter Grupp 1

Känner ni igen beskrivningen ?

Ja men karriärvägledarna håller inte med om att de väljer åt eleverna.

Synpunkter på våra rekommendationer.

Rektorsrollen – bra förslag. Finns risk för ”vänskapskorruption”. Rektor borde träffa även lärare och elever. Kvalitetsgranskning!. Ev modell vad man skall titta på/struktur. Checklista underlättar dokumentation. Kvalitetssäkring behövs varje år. Likvärdig bedömning etc rektors viktigaste roll.? Verksamhetsberättelser ska inte vara floskler. Helt rätt ! SFI – höj kraven på kvalitet är bra . Praktik behöver höjas upp. Kraven finns. Övr BRA!

Åtgärder för elever med särskilda behov ? Saknas åtgärdsförslag !

Våra rekommendationer

Era synpunkter Grupp 2

Känner ni igen beskrivningen ?

Jag och nej. Beskrivning även av det som är bra saknas. Hitta goda exempel. Avbrottsfrekvensen lägre än andra. ”Släng inte ut det som fungerar när man utvecklar systemet”. Trygg – en hög lägsta nivå.

Synpunkter på våra rekommendationer.

Praktik- kursmål och anställningsbarhet

Betyg – samlade bilder, analysen nedslag och uppföljning.

Märklig analys – vad är mångfald? Hur utveckla systemet?

Elev inflytande !? Kurs, valet, ordning, omfattning,

Skolinspektionen

Våra rekommendationer

Era synpunkter Grupp 3

Känner ni igen beskrivningen ?

Bra beskrivning.

Rektors roll i Nacka kommun: Stödjande, lägger sig inte i, inget problem med auktorisation,

Synpunkter på våra rekommendationer.

- Betygssättning, vi håller med om oro ang betygssättning. Konferenser med betygsbedömning bra idé.
- Färre aktörer, kan ha positiva effekter när det gäller nivåer men är inte bra när det gäller mångfald.

Våra rekommendationer

Era synpunkter Grupp 4

Känner ni igen beskrivningen ?

Vi känner igen oss i beskrivningen

Synpunkter på våra rekommendationer.

- Systemledare/samordnar mot anordnare, rektor, auktorisation – rollfördelningen. En viktig fråga som Nacka kommer att gå vidare med.
- Betyg och bedömning, rättssäkerheten - en viktig uppgift i de nationella styrdokumenterna. Nacka och Stockholm har gemensamt bjudit in anordnare till seminarier inom olika ämnesområden. En efterfrågad och uppskattad verksamhet.
- Nationella prov, Nacka behöver ta fram nya rutiner.
- Dokumentera verksamhetsbesöken, gemensam mall mm. Nacka ska utveckla nya rutiner och pröva att låta fler medarbetare delta i besöken.
- Det systematiska kvalitetsarbetet behöver utvecklas. En växande del av detta arbete sker idag tillsammans med övriga länskommuner, under ledning av KSL.
- Städa bort anordnare som inte är aktiva – förtydliga utbudet för eleverna mm. Viktigt arbete.
- Info på webben – Nacka har inlett ett systematiskt översynsarbete.

Kvalitetsanalys för förskola och skola i Nacka kommun år 2013

Förslag till beslut

Arbets- och företagsnämnden noterar informationen till protokollet samt ger arbetsmarknadsdirektören i uppdrag att genomföra de åtgärder som framkommer i kvalitetsanalysen.

Ärendet

Denna rapport ger en samlad bild av kvaliteten i Nackas kommun utbildningssystem, från förskola till och med vuxenutbildning. Måluppfyllelsen redovisas utifrån de nyckeltal som antagits av de två nämnderna som har ansvar för utbildningsfrågor i kommunen, utbildningsnämnden och arbets- och företagsnämnden. Rapporten ger också en lägesbild baserad på de kvalitetsanalyser och kvalitetsredovisningar som förskolor och skolor verksamma i Nacka lämnat in. Resultaten analyseras och förslag ges till hur verksamheten kan utvecklas för ökad måluppfyllelse.

Kommunens kvalitetsanalys kommer att skickas ut digitalt till förskolor och skolor. Resultaten kommer också att presenteras på kommunens webbplats. Syftet är att stimulera till diskussioner och arbete med de frågor som lyfts fram i kommunens kvalitetsanalys, samt att ge näring till förskolors och skolors eget kvalitetsarbete. På sidorna för Förskola & Skola på www.nacka.se, under rubriken Vuxenutbildning, Mål och kvalitet finns också förskolornas och skolornas kvalitetsanalyser, som utgjort ett viktigt underlag för kommunens kvalitetsanalys tillsammans med resultat från annan utvärdering.

Sammanställningen visar att de förbättringsområden inom vuxenutbildningen som identifierades i Kvalitetsanalys 2012 till stor del har åtgärdats under 2013. Under 2014 kommer åtgärder som syftar till att förstärka samarbetet mellan insatser inom vuxenutbildning och arbetsmarknad prioriteras. Lärlingsvux är ett led i detta arbete.

Bilaga

Kvalitetsanalys för förskola och skola i Nacka kommun år 2013

Malin Westerback
Arbetsmarknadsdirektör
Stadsledningskontoret

Staffan Ström
Rektor vuxenutbildningen
Arbets- och företagsenheten

KVALITETSANALYS 2013

Kvalitet från förskola till vuxenutbildning

Kvalitet från förskola till vuxenutbildning

Goda elevresultat, medvetna, engagerade och kompetenta pedagoger, barn och elever som är trygga, som stimuleras och får det stöd de behöver, förskolor och skolor som hela tiden vill utvecklas för att möta barns och elevers behov... Det finns mycket positivt i Nackas utbildningssystem, ett system som sedan länge kännetecknas av fritt skolval från förskola till vuxenutbildning och fokus på kvalitet. Självklart har vi också i Nacka sådant som vi behöver bli bättre på och utveckla, men det är viktigt att goda bilder om svensk skola kommer fram i dessa tider när debatten handlar mycket om problemen i skolan.

Rapporten ger en samlad bild av kvaliteten i Nackas utbildningssystem, från förskola till och med vuxenutbildning. Måluppfyllelsen redovisas utifrån de nyckeltal som antagits av de två nämnderna som har ansvar för utbildningsfrågor i kommunen, Utbildningsnämnden och Arbets- och företagsnämnden. Bilden fördjupas med hjälp av kvalitetsanalyser och kvalitetsredovisningar, som förskolor och skolor verksamma i Nacka lämnat in, och annan utvärdering. Den samlade bilden analyseras och förslag ges till hur verksamheten kan utvecklas för ökad måluppfyllelse. Texten är skriven av tjänstemän på kultur- och utbildningsenheten när det gäller förskola till och med gymnasieskola och arbets- och företagsenheten när det gäller vuxenutbildning.

Vi vill i detta sammanhang tacka föräldrar, elever, förskolor och skolor som på olika sätt bidragit i vårt kvalitetsarbete. De allra flesta förskolor och skolor har lämnat in redovisningar av sitt systematiska kvalitetsarbete, men vi ser allvarligt på att vi inte fått ta del av kvalitetsredovisning/analys för drygt 20 anordnare, dvs. ungefär en tiondel. Att vi får del av anordnarnas egna analyser är viktigt för att vi ska kunna ha insyn i verksamheten som våra barn och elever deltar i, och för att vi ska kunna följa upp anordnare vi auktoriserat/godkänt.

Susanne Nord
Kultur- och utbildningsdirektör

Malin Westerback
Arbetsmarknadsdirektör

Innehållsförteckning

Resultat i korthet	4
Förskola och annan pedagogisk verksamhet	6
Förskoleklass och grundskola	11
Gymnasieskola.....	17
Grundsärskola och gymnasiesärskola	22
Oavsett kön	23
Vuxenutbildning	25
Uppföljning av förbättringsområden i 2012 års	
kvalitetsredovisning	32
Förskola och skola i siffror	34

Resultat i korthet

Nackas förskolor och skolor har liksom tidigare goda resultat i flera avseenden. Betyg- och provresultat är som regel goda, och står sig väl jämfört med andra kommuner. Föräldrar och elever är i hög grad nöjda med verksamheten, ofta mer nöjda än genomsnittligt för kommuner vi jämför oss med. Genomgående är också att det finns stor vilja och engagemang på förskolor och skolor för att utveckla verksamheten ytterligare.

Förskolor bedöms ha ett gott arbete med barns språkutveckling. Förskolorna är i hög grad medvetna om betydelsen av pedagogers förhållningssätt och att pedagoger reflekterar tillsammans med barn och kollegor. Andelen personal med pedagogisk högskoleutbildning har ökat något, men andelen behöver fortsätta att öka.

I grundskolan fortsätter resultaten att vara goda, men resultaten i nationella prov i åk tre har försämrats över tid. När det gäller elevers tillgång till IT finns det skillnader mellan skolor, och andelen elever som använder dator dagligen i skolan behöver öka. Fler elever behöver också uppleva ett reellt inflytande i sitt skolarbete. Skolorna har arbetat mycket med bedömningsfrågor, och det arbetet behöver fortsätta och i högre grad handla om bedömning för lärande och utveckling.

Elevresultaten i gymnasieskolan har förbättrats över tid för gymnasieskolor i Nacka. Eleverna är trygga och trivs. Matematikresultaten fortsätter att vara ett utvecklingsområde, även om resultaten förbättrats något i det senaste kursprovet. tillfredsställande. Den formativa bedömningen behöver utvecklas. Alltför få elever svarar att de får information om hur de ligger till under kursens gång. Alltför många elever folkbokförda i Nacka fullföljer inte gymnasieskolan, särskilt på yrkesförberedande program.

I vuxenutbildningen erbjuds elever unika möjligheter att hitta en utbildning som passar dem genom det stora utbudet av kurser och anordnare som hela tiden utvecklas. Elevresultaten är goda för de flesta anordnare. Anordnarnas samarbete med arbetslivet har utökats, men behöver utvecklas och förstärkas ytterligare t ex genom möjligheter till praktik för elever.

På flertalet av de områden som behöver förbättras pågår aktivt arbete på förskolor och skolor. Områdena kommer också att uppmärksammas i rektorsmöten och i tjänstemännens verksamhetsbesök eller, där det förekommer, tillsyn/insyn och andra kontakter. Kvalitetssystemet med olika undersökningar ger underlag för att stödja och följa upp effekter av åtgärder på kommun- och enhetsnivå.

Det är önskvärt att förskolor och skolor tydliggör i sitt systematiska kvalitetsarbete hur man drar slutsatser och beslutar om åtgärder utifrån de resultat som har redovisats, bland annat mot bakgrund av kraven på ”skola på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet”. Systematiken som kvalitetsarbetet ska bygga på, stärks av att använda vetenskaplig metodik vid insamling av data, analys och diskussioner om vad som ger resultat utifrån bästa tillgängliga kunskap.

Följande anordnare har inte lämnat kvalitetsanalys/kvalitetsredovisning 2013

- Sju förskolor: Daggkåpans förskola, Futuraskolans förskola, Lilla Nacka, Neglinge gårds förskola, Rensättra förskola, Skuru förskola, Sunnebo förskola
- Tre grundskolor: Da Vinciskolan, Futuraskolan AB Lännbo, Skuru skola
- Tre gymnasieskolor: Designgymnasiet, Nacka Praktiska gymnasium, Nacka gymnasiesärskola Tio anordnare av vuxenutbildning: ABF, Centrum för Arbete och studier i Värmdö, Competens, Didaktus, Infokomp, Integra, Kista byggymnasium, Kungsholmens utbildningscentrum, Miroi, SFI Söderort, St Erik, Stockholms transport och fordonstekniska gymnasium

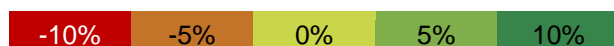
Förskola och annan pedagogisk verksamhet

		Utfall 2013 jämfört med			
		mål- värde	ett år tillbaka	tre år tillbaka	andra
FÖRSKOLA OCH PEDAGOGISK OMSORG					
<i>Bra</i>	Utveckling och lärande/Maximal utveckling och stimulerande lärande				
	Andel personal i förskolan som har pedagogisk högskoleutbildning (%)				
	Andel föräldrar som anser att verksamheten är stimulerande för deras barn				
	Andel föräldrar som anser att förskolan arbetar med att utveckla barnets språk.				
	Andel föräldrar som anser att förskolan arbetar med att få barnet att förstå matematik.				
<i>Bra</i>	Barns inflytande/Reellt inflytande				
	Andel föräldrar som anser att deras barns tankar och intressen tas tillvara (%)				
	Andel föräldrar som får tydlig information om sitt barns utveckling och lärande (%)				
	Andel föräldrar som är nöjda med förskoleverksamhetens öppentider				
<i>Ut- märkt</i>	Valmöjligheter				
	I alla kommundelar ska utbudet av platser i förskoleverksamheten motsvara efterfrågan (st)				
<i>Bra</i>	Normer och värden/Trygghet, ordning och arbetsro				
	Andel föräldrar som anser att barnet är tryggt i förskoleverksamheten (%)				
	Andel föräldrar som anser att barnen är ute varje dag med förskolan eller i den ped oms.				

Bilden ovan visar¹ de nationella målområdena och hur dessa kan kopplas samman med Utbildningsnämndens mål och nyckeltal. Färgerna till höger visar hur utfallet förhåller sig till målvärdet och hur utfallet utvecklats över tid. I den sista kolumnen visas en jämförelse med andra kommuner².

Den samlade bilden av måluppfyllelsen baserat på de fastställda nyckeltalen är relativt positiv. Utfallen för flertalet nyckeltal är över eller nära målvärdet. Flera nyckeltal ligger över genomsnittet för andra kommuner och flera har förbättrats över tid. Det nyckeltal som sticker ut negativt är andelen pedagogiskt högskoleutbildad personal, där andelen ligger långt från målvärdet, men där andelen ökat något sedan föregående år.

1

Jämförelsen använder en kontinuerlig färgskala som har följande färger vid angivet procentuell avvikelse för utfallet 2013 i förhållande till jämfört värde.

² För kundundersökningen: VÅGA VISA kommunernas genomsnitt (dvs. Danderyd, Ekerö, Nacka, Sollentuna och Upplands Väsby). För andra mått: Stockholms län.

Samlad analys och bedömning

Utveckling och lärande/ Maximal utveckling och stimulerande lärande

I årets kvalitetsanalyser skriver många förskolor om betydelsen av pedagogens förhållningssätt och vikten av att pedagogerna reflekterar tillsammans med barn och kollegor för att verksamheten ska utvecklas.

Kultur- och utbildningsenheten ser det som positivt att förskolorna mer än tidigare lyfter fram pedagogens roll och förhållningssätt och betydelsen av att lyssna in barnens tankar och idéer för att utveckla verksamheten.

En del förskolor har arbetat med pedagogisk dokumentation, och flera skriver i sina kvalitetsanalyser att de vill utveckla sitt arbete med detta för att beskriva barnens utveckling och lärande. Skolverket anger att pedagogisk dokumentation är ett arbetsverktyg som kan användas för att följa upp, utvärdera och utveckla verksamheten, genom att dokumentera det som händer mellan barn, vuxna och miljön i verksamheten, till exempel med hjälp av kamera och film eller penna och papper. I analysen av dokumentationen får man syn på hur man kan utveckla verksamheten vidare. Flera förskolor i Nacka skriver att de vill använda dokumentationen i reflektion med barn och föräldrar i syfte att visa på barnens utveckling och lärande.

Många förskolor tar upp lärmiljöns betydelse. Barnens lek- och lärmiljö beskrivs av flera förskolor i kvalitetsanalyserna som ett utvecklingsområde. De vill utveckla lek- och lärmiljön mer utifrån barnens behov. De förskolor som arbetat med lek- och lärmiljön beskriver tydligt att en utmanande och stimulerande lek- och lärmiljö främjar barnens lek och lärande. Kvalitetsanalyserna tyder på att förskolorna är mer medvetna om att lek- och lärmiljön och pedagogens förhållningssätt har stor betydelse för barnens utveckling och lärande. I tillsyn och insyn ser kultur- och utbildningsenheten att lek- och lärmiljön i flera förskolor särskilt för de yngre barnen behöver kompletteras mer med utmanade, stimulerande material som främjar lusten att utforska, leka och lära.

Flera förskolor beskriver hur de arbetat för att stimulera barnens språkutveckling, och intresse och förståelse för matematik och naturvetenskap. Detta fortsätter att vara områden som flera förskolor vill utveckla genom att kompetensutveckla pedagogerna. Ett annat område som många skriver att de vill utveckla är IT som stöd i lärandet. Flera observationer visar också förskolor kan utöka och utveckla sitt användande av modern teknik, och att pedagogerna behöver mer kunskap på detta område. Ibland behöver en samsyn skapas.

Förskolornas arbete med barns språkutveckling är en styrka, bedömer kultur- och utbildningsenheten. Även kultur- och utbildningsenhetens tillsyns- och insynsbesök visar detta. Liksom i föregående års kvalitetsanalyser visar förskolorna en medvetenhet om att verksamheten ska utmana barn i matematik och naturvetenskap och ser det som ett utvecklingsområde. Behovet av att kompetensutveckla personalen i dessa ämnen kvarstår från

förra årets analyser. Tillsyns- och insynsbesöken visar att medvetenheten om att arbeta med matematik och naturvetenskap oftare än tidigare avspeglas i lek- och lärmiljön för barnen.

Det är positivt att den senaste mätningen av personalens utbildning visar att andelen personal i förskolan som är pedagogiskt högskoleutbildad har ökat något. Andelen är dock fortfarande långt ifrån målet och detta fortsätter därför att vara ett prioriterat utvecklingsområde för kommunen. Förskolornas kvalitetsanalyser visar att flera förskolor arbetar med att få in fler förskollärare i verksamheten. En del förskolor hänför låga resultat i kundundersökningen till att de saknar förskollärare.

Barns inflytande/ Reellt inflytande

Förskolorna tycker att de arbetar för att barnen ska ha inflytande, men många skriver i sina kvalitetsanalyser att de är dåliga på att förmedla detta till föräldrar. Det är en vanlig förklaring till att resultaten i kundundersökningen på detta område inte är så bra som förskolorna önskar. Andra sätt att följa upp målen inom detta område nämns inte av förskolorna.

Många förskolor tar upp att de arbetar med organisatoriska lösningar och skapar samarbete mellan avdelningar och grupper. Flera skriver att de delar upp barnen i mindre grupper för att möta barnens olika behov. Det ger barnen en större möjlighet till inflytande över verksamheten.

De förskolor som utvecklat sin lek- och lärmiljö beskriver att de har en miljö som barnen har inflytande över genom att förskolans pedagogiska material är tillgängligt för barnen att välja.

Det skiljer mellan förskolorna hur de beskriver vad barns inflytande är. En del uttrycker att barnen har inflytande över sin vardag genom att de får göra olika val under dagen, till exempel välja aktiviteter, välja mat, eller göra olika val på samlingen. Andra tar upp att barnen har inflytande i olika processer t.ex. i projektarbeten som sker över tid i verksamheten och att man arbetar med demokratiska processer där barnen får rösta. Andra nämner att barnen är med på utvecklingssamtal eller att de är med i skapandet av dokumentation som till exempel portfolio, som kan ses som sätt att ge barnen inflytande över det egna lärandet. I en del observationer uppmärksammas att barnen inte ges tillräckliga möjligheter till inflytande och ansvar i vardagssituationer, som under måltider.

Förskolorna är engagerade i arbetet med ansvar och inflytande för barnen i verksamheten. Både i kvalitetsanalyserna och vid tillsyns- och insynsbesök framkommer skillnader i hur förskolorna definierar dessa begrepp och hur barns inflytande ser ut. Denna bild av variationer i barns inflytande ges också i observationerna på förskolor. Kultur- och utbildningsenheten ser en koppling mellan områdena ansvar och inflytande och utveckling och lärande. Pedagoger som i sitt förhållningssätt hela tiden arbetar med barnens inflytande i verksamheten kan tydliggöra för sig själva, barn och föräldrar vad ansvar och inflytande är i praktiken.

Normer och värden/Trygghet, ordning och arbetsro

Flera förskolor beskriver i sina kvalitetsanalyser att det råder trygghet och arbetsro på förskolan, och att trivselregler och struktur och ordning är viktigt för att skapa detta. Förskolorna väljer ofta att dela upp barnen i mindre grupper vid olika tillfällen och personalen

försöker vara flexibel och fördela sig utifrån barnen och deras behov för att på sätt skapa en trygg arbetsmiljö.

Föräldrar bedömer enligt kundundersökning också i hög grad att det råder trygghet och arbetsro på förskolan. Observationerna visar också i de flesta fall på ett gott arbetsklimat och gott förhållningssätt mellan barnen och mellan barn och pedagoger.

De flesta förskolor kopplar arbetet med normer och värden till sin likabehandlingsplan. De menar att planerna behöver utvecklas och att det behövs en fördjupad förståelse hos personalen om vad ett likabehandlingsarbete innebär. Arbetet med likabehandling behöver i högre grad bli en del i det vardagliga arbetet, menar flera förskolor. Flera förskolor skriver också att de vill bli bättre på att kommunicera om dessa frågor med föräldrar. En hel del föräldrar svarar i kundundersökningen att de inte vet hur förskolans strukturerade arbete med likabehandling ser ut, trots att förskolan har ett aktivt arbete.

Att likabehandlingsarbetet behöver förankras mer i dagliga arbetet och att arbetet behöver kommuniceras mer med föräldrar på många förskolor bekräftas också i kultur- och utbildningsenhetens tillsyn och insyn. Tillsyn och insyn visar att alla förskolor har en likabehandlingsplan, men det varierar hur aktivt och strukturerat arbetet är och hur arbetet syns i den dagliga verksamheten, varför detta är ett utvecklingsområde, bedömer kultur- och utbildningsenheten.

Pedagogisk omsorg

Kundundersökningen visar att föräldrar som har barn i pedagogisk omsorg (tidigare kallad familjedaghem) är mycket nöjda med verksamheten. När det gäller dokumentation av barns lärande och informationen till föräldrar om barnets utveckling har resultatet tidigare varit något lägre, men resultaten har förbättrats de senaste åren och är nu bra. Kultur- och utbildningsenheten bedömer att de allmänna råd som tagits fram av Skolverket för pedagogisk omsorg tillsammans med kultur- och utbildningsenhetens tillsynsbesök bidragit till en högre pedagogisk medvetenhet i verksamheterna.

Alla anordnare av pedagogisk omsorg får tillsynsbesök vartannat år. Flertalet anordnare fick enligt planen tillsyn 2012, och tillsyn kommer alltså genomföras på nytt hos dem under 2014.

Öppna förskolor

Fyra öppna förskolor finansieras av Nacka kommun. Verksamheterna riktar sig till barn 0-6 år som inte är inskrivna i förskola och deras föräldrar. De öppna förskolornas verksamhet kommer att upphandlas under 2014. Former för att följa upp och utöva tillsyn av verksamheten kommer att utvecklas när avtal slutits.

Starka sidor

- Hög medvetenhet på förskolor om betydelsen av pedagogers förhållningssätt och av att pedagoger reflekterar tillsammans med barn och kollegor.
- Förskolornas arbete med barns språkutveckling
- Tydliga rutiner och organisering av verksamheten bidrar till att skapa arbetsro.

Utvecklingsområden

- Andelen förskollärare i personalen på förskolorna behöver fortsätta att öka.
- Förskolorna behöver i högre grad använda flera metoder än kundundersökningen för att följa upp verksamheten och synliggöra detta i kvalitetsanalyserna.
- Förskolornas arbete med likabehandling behöver bli mer strukturerat och vara en del i det vardagliga arbetet.

Hur verksamheten ska utvecklas

Fler förskollärare i förskolan är en prioriterad fråga sedan flera år. Glädjande nog har antalet som söker till förskollärarytbildning ökat de senaste terminerna. Det finns idag relativt goda utbildningsmöjligheter för den som vill utbilda sig till förskollärare. Mälardalens högskolas utbildning i Sickla kommer att försvinna på sikt, men de fyra lärosätena i regionen med förskollärarytbildning har fått i uppdrag att utöka sina platser. Det finns även en erfarenhetsbaserad utbildning på Södertörns högskola som riktar sig till dem som har arbetat flera år i förskola.

Den verksamhetsförlagda utbildningen kommer att organiseras om och förläggas till ett antal särskilda övningsskolor, vilket kommer att påverka den framtida tillgången till nyutexaminerade förskollärare, bedömer kultur- och utbildningsenheten. Det är ännu inte bestämt var övningsskolorna kommer att ligga, men det vore önskvärt med en övningsskola i Nacka.

Det är också viktigt att förskolorna betraktas som attraktiva arbetsplatser. Kultur- och utbildningsenheten undersöker nu vilka framgångsfaktorer som finns bland de förskolor som har hög andel förskollärare, och resultatet redovisas för Utbildningsnämnden i februari. Kultur- och utbildningsenheten bedömer att förskolorna behöver använda flera underlag för att följa upp sin verksamhet och hur den främjar barnens lärande. Självvärderingen som genomförs i början av året är ett bra komplement för att synliggöra pedagogernas arbete utifrån läroplanen. En del förskolor nämner självvärderingens resultat i sin kvalitetsanalys, men vi bedömer att fler kan dra nytta av den i sitt kvalitetsarbete. Utöver detta kan förskolorna till exempel använda sin pedagogiska dokumentation, sammanställningar av barnintervjuer, eller observationer. Kultur- och utbildningsenheten kommer också att under 2014 ordna seminarier för att ge förskolor tips och stöd i sitt kvalitetsarbete.

När det gäller frågor om barns inflytande pågår ett aktivt arbete på förskolorna som behöver fortsätta. Kommunens kvalitetssystem ger här stöd i arbetet, och kultur- och utbildningsenheten kommer att fortsätta att belysa dessa frågor på olika sätt. Frågorna kommer också att uppmärksammas i kultur- och utbildningsenhetens tillsyns- och insynsbesök på förskolorna. Även hur likabehandlingsarbetet blir en del i vardagen kommer att uppmärksammas mer i tillsyn och insyn.

Förskoleklass och grundskola

		Utfall 2013 jämfört med			
		mål- värde	ett år tillbaka	tre år tillbaka	andra
FÖRSKOLEKLASS OCH GRUNDSKOLA					
<i>Bra</i>	Kunskaper/Maximal utveckling och stimulerande lärande				
	Meritvärdet				
	Meritvärde för pojkar				
	Andel skolor som har positiv avvikelse i SALSA-modellen jämfört med meritvärdet (%)				
	Andel elever som når kravnivån i nationella proven år 3 i svenska(%)				
	Andel elever som når kravnivån i nationella proven år 3 i matematik(%)				
	Andel elever som når målen i nationella proven år 6, medelvärde (%)				
	Andel elever som når målen i nationella proven år 9 (%)				
	Andel elever i årskurs nio som blir behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram				
	Andel föräldrar som anser att verksamheten är stimulerande för deras barn				
	Andel elever som anser att skolarbetet väcker nyfikenhet för lust att lära sig mer.				
	Andel elever i år 8 som är nöjda med den information och vägledning de fått inför framtida utbildningsval (%)				
	Andel elever som använder dator dagligen.				
<i>Har brister</i>	Elevernas ansvar och inflytande/Reellt inflytande				
	Andel elever som anser att de är med och planerar arbetet i skolan (%)				
	Andel föräldrar som de får tydlig information om hur deras barn ligger till i förhållande till kunskapskraven.				
	Andel elever som får veta hur det går för dem i skolarbetet (%)				
	Andel föräldrar som anser som anser att deras barn är med och påverkar de gemensamma aktiviteterna på fritids.				
<i>Har brister</i>	Valmöjligheter				
	Andel föräldrar som har fått sitt förstahandsval tillgodosett vid val av skola (%)				
<i>Har brister</i>	Normer och värden/Trygghet, ordning och arbetsro				
	Andel elever som är trygga i skolan (%)				
	Andel elever som som kan arbeta utan att bli störda under lektioner och arbetspass.				
	Andel elever som varje skoldag deltar i någon form av fysisk aktivitet i skolan.				

Bilden ovan visar³ de nationella målområdena och hur dessa kan kopplas samman med Utbildningsnämndens mål och nyckeltal. Färger visar hur utfallet förhåller sig till målvärdet och hur utfallet utvecklats över tid. I den sista kolumnen visas en jämförelse med andra kommuner⁴.

Den samlade bilden av måluppfyllelsen i grundskolan baserad på nämndens nyckeltal är blandad. Utfall för nationella prov i åk tre och elevers reella inflytande ligger långt från målvärdet, liksom andelen elever som använder dator dagligen i skolan. Som framgår ovan är dock resultaten med några få undantag tydligt över genomsnittet för andra kommuner. Fler nyckeltal har förbättrats över tid, men provresultaten i åk tre har försämrats, liksom andelen elever som anser att de är med och planerar.

Samlad analys och bedömning

Kunskaper/Maximal utveckling och stimulerande lärande

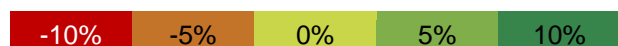
Nackas elever har även i år goda resultat i nationella prov och betyg. Elever och föräldrar är i hög grad nöjda med verksamheten. Resultaten i såväl prov, betyg och kundundersökningar ligger oftast över kommungenomsnittet. Flera observationer visar på mycket väl fungerande pedagogisk verksamhet. Skolorna bedömer i sina kvalitetsanalyser att lärarna är engagerade och kompetenta. Skolorna uttrycker också att de vill utveckla sig och komma längre – de vill trots de goda resultaten utveckla sin verksamhet ytterligare.

Så gott som alla skolor tar upp hur stor andel elever som nått godkändnivåer i prov eller betyg. Till skillnad mot föregående år har flera skolor i sina kvalitetsanalyser även tagit upp hur stor andel elever som når högre betygssteg i nationella prov och betyg. Ofta har resultatredovisningen som togs fram till Utbildningsnämnden använts. Kultur- och utbildningsenheten noterar att begreppet individualisering, som användes av många skolor för några år sedan, inte nämns längre.

Matematikresultaten i åk 3 förefaller vara ett utvecklingsområde, då andelen elever som nått kravnivån minskat i det nationella provet. Många skolor skriver i sina kvalitetsanalyser att de gör särskilda satsningar på matematik. Provresultaten i svenska i åk 6 och 9 har försämrats jämfört med tidigare. Få skolor har dock analyserat detta i sina kvalitetsanalyser. Flera skriver dock att de har och kommer att prioritera läsning särskilt, och till exempel ha intensivläsning under vissa veckor. En del skolor skriver att de ska bli bättre på att följa upp och stötta elever individuellt inför nationellt prov.

Det finns goda exempel i skolornas kvalitetsanalyser där provresultat analyseras och kopplas samman med undervisningen, och synliggör områden som undervisningen behöver

3

Jämförelsen använder en kontinuerlig färgskala som har följande färger vid angivet procentuell avvikelse för utfallet 2013 i förhållande till jämfört värde.

⁴ För kundundersökningen: VÅGA VISA kommunernas genomsnitt (dvs Danderyd, Ekerö, Nacka, Sollentuna och Upplands Väsby). För andra mått: Stockholms län.

uppmärksamma mer eller där undervisningen behöver förändras. Några skolor menar att låga resultat beror på elevers problem, och gör i analysen inte någon koppling till skolans arbete. Kultur- och utbildningsenheten menar att skolan har i uppdrag att utforma undervisningen så att alla elever ges förutsättningar att utvecklas, och att det vid bristande resultat är särskilt viktigt att analysera hur undervisning och stöd kan utvecklas.

När det gäller elevers tillgång och användning av IT finns skillnader mellan olika skolor, visar kundundersökning och den särskilda kartläggning som genomförts. Kvalitetsanalyser och observationer visar också att skolorna har kommit olika långt här.

Några skolor tar i sina kvalitetsanalyser upp behovet av att utveckla metoder för stödet till nyanlända och elever med annat modersmål.

Många skolor har organiserat sig så att de har ämneslärarsystem i åk 4-6. Flera tar upp detta som något som är positivt. Andra har skapat ämnesgrupper där lärare med samma ämnen samarbetar. Några skolor tar upp att de ska kollegialt utbyta till exempel genom att kollegor besöker varandras lektioner.

Sammanfattningsvis bedömer kultur- och utbildningsenheten att skolorna håller en hög kvalitet men att det finns utvecklingsbehov när det gäller matematikresultaten i åk 3 och elevers tillgång till IT i skolan.

Bedömning och betygssättning

Kvalitetsanalyserna visar att grundskolorna har fortsatt arbeta aktivt med bedömningsfrågor, men området lyfts fortfarande fram som ett viktigt utvecklingsområde av många skolor med förskoleklass-åk 6, dvs skolor där betygssättning är nytt. Bedömningsarbetet när det gäller nationella prov och betyg sker ofta tillsammans med andra lärare på skolan eller tillsammans med andra skolor, visar skolornas redovisningar. Skolorna tar ofta upp behovet av samplanering.

Många skolor skriver i kvalitetsanalyserna att de vill utveckla den formativa bedömningen. Skolorna menar då ofta att man ska arbeta så att eleverna bättre förstår kunskapskraven, och även att utveckla den konstruktiva feedbacken till eleverna. Flera skolor skriver att det är en bit kvar till att eleverna förstår kunskapskraven. Att bedömningen också kan ge feedback till läraren nämns däremot inte. Kultur- och utbildningsenheten bedömer att beskrivningen av bedömningsarbetet i alltför liten grad tar upp hur undervisningen ska utvecklas för att eleverna ska kunna nå bättre resultat.

Skollagen anger att enligt 10 kap. 19 och 20 §§ får en lärare bortse från enstaka delar av de kunskapskrav som eleven ska ha uppnått i slutet av årskurs 6 eller 9. Paragrafen kan även användas vid terminsbetyg. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna nå ett visst kunskapskrav, vilket innebär en snävare tillämpning än i den gamla skollagen. Några skolor skriver i sina kvalitetsanalyser att de ska se över sin användning av dessa bestämmelser när elever har funktionshinder. Kultur- och utbildningsenheten anser

att det är viktigt att skolorna följer den gällande lagstiftningens avsikter och inte tillämpar den gamla skollagens mer generösa bedömningsmöjligheter.

Elevernas ansvar och inflytande/Reellt inflytande

Andelen elever som är med och planerar skolarbetet har minskat under flera år, enligt kundundersökningen. Resultatet är fortfarande högre än genomsnittet för kommunerna som genomfört undersökningen, men under nämndens målvärde. I observationerna under året ges blandade bilder av området och de flesta skolor har både styrkor och utvecklingsområden här, och arbetet kan också variera mellan lärare. I de flesta fall är dock bilden att elevernas delaktighet i planeringen är relativt begränsad, men att elever till en del kan påverka arbetssätt och redovisningssätt. Elevernas ansvarstagande är dock gott. På fritidshemmet är eleverna ofta mer involverade och kan välja aktiviteter.

En delförklaring till att färre elever är med och planerar kan vara att styrdokumentet är nya, och att lärarna behöver känna sig trygga med de nya målen och kraven innan eleverna kan göras delaktiga i högre grad.

Skolornas kvalitetsanalyser visar att detta är ett område som skolorna arbetar mycket med. Skolorna skriver att de måste bli tydligare i hur de kommunicerar med elever och även föräldrar om elevernas inflytande och ansvar. Flera skolor uttrycker att de har arbetssätt som de tycker fungerar bra, som elevledda utvecklingssamtal och olika råd. Kvalitetsanalyserna visar att skolorna är engagerade och vill utveckla detta, men flera tycker att de saknar redskap när det gäller pedagogiska verktyg och modeller för hur man organiserar för inflytande. Det verkar också finnas behov av att resonera kring innebörden av delaktighet och inflytande.

Kultur- och utbildningsenheten bedömer att elevers delaktighet och inflytande i utformningen av undervisningen är ett fortsatt utvecklingsområde.

Fritidshem

Fritidshemmet är betydelsefullt som komplement till den utbildning som eleverna får i skolan och erbjuda plats under den tid då eleverna inte har undervisning i skolan. Det var inget uttalat krav i kvalitetsanalyserna att särskilt redovisa fritidshemmet och få skolor har gjort så. Två skolor som nämnt fritidshemmet är Sågtorpsskolan och Nacka strands skola, som skriver om fritidshemmets aktiviteter och hur man arbetat för att följa hur verksamheten utvecklas och de aktiviteter som genomförs.

Resultaten i kundenkäten 2013 gav en hög nöjdhet bland föräldrar till elever i årskurs 2 med fritidshemmen – 89 procent. Nöjdheten har varierat något över åren men har legat tydligt över 80 procent sedan 2005, utom året 2007 då nöjdheten sjönk till 79 procent.

Medarbetarna på fritids har överlag en positiv bild av fritidshemmen. Genomsnittet hamnar lägre när det gäller möjligheten att dokumentera elevernas lärande och arbetet med övergångar och samverkan. Genomsnittet för stimulerande lärande ligger på 83 procent för medarbetarna och 90 procent för föräldrarna. Personalen på fritidshemmen har dock en högre uppfattning om ansvar och inflytande för eleverna (79 procent) än föräldrarna (70 procent). Föräldrarna har en mycket positiv bild (90 procent) av skollagstiftningens ansvar för fritidshemmen medan

däremot personalen är mer tveksam i genomsnitt till skolledningens förmåga att hålla sig informerad om verksamheten (63 procent).

Under hösten 2013 observerades Sågtorpsskolan och observatörerna tog särskilt upp fritidsverksamheten. Observatörerna ansåg att fritidshemmet är väl integrerat i skolans verksamhet och utformad i enlighet med gällande styrdokument.

Starka sidor

- Goda elevresultat i betyg och prov när Nacka jämförs med andra.
- Gott pedagogiskt arbete och stor vilja och engagemang för att utveckla verksamheten ytterligare.
- Elever och föräldrar är i hög grad nöjda med verksamheten.

Utvecklingsområden

- Resultatet i nationella prov i åk tre har försämrats i matematik. Fler elever behöver nå kravnivån.
- Andelen elever som använder dator dagligen i skolan behöver öka. Elevers tillgång till IT varierar mellan skolor.
- Elevernas reella inflytande behöver öka. Fler elever ska uppleva att de är med och planerar sitt skolarbete.
- Skolors arbete med bedömningsfrågor behöver fortsätta och i högre grad handla om bedömning för lärande och utveckling.

Hur verksamheten ska utvecklas

Nedgången i matematik är i åk 3 behöver analyseras på berörda skolor och insatser sätts in för att utveckla undervisningen så att alla elever når målen. Det pågår satsningar nationellt genom Matematiklyftet, vars ambition är att alla lärare ska få fortbildningen. Satsningen omfattar också former kollegialt lärande.

Elevers datoranvändning och datortillgång varierar mellan skolor. En del skolor har kommit långt, men elever på alla skolor behöver få goda förutsättningar. De digitala verktygen behöver också integreras i undervisningen på ett bra sätt. Många skolor arbetar med detta, men det behöver spridas till alla skolor och också omfatta alla lärare. Utbildningsnämnden har givit kultur- och utbildningsenheten i uppdrag att överväga om elevers datoranvändning per skola ska visas i Jämföraren, och därmed ge föräldrar information inför skolvalet. Frågor om utmaningar och potential med IT kommer också att uppmärksammas när slutrapporten från forskningsprojektet Unos uno, som Nacka deltagit, kommer och seminarium planeras för rektorer.

Skolorna arbetar aktivt med frågor om elevers inflytande i undervisningen, och det är viktigt att det arbetet fortsätter och prioriteras. Området kommer även nästa år att finnas med bland de prioriterade områden som Utbildningsnämnden vill redovisas i kvalitetsanalysen. Även skolor som använder annan modell än kommunens bör behandla detta område.

Kultur- och utbildningsenheten bedömer att arbetet med bedömningsfrågor i högre grad behöver inriktas på hur undervisningen ska utvecklas för att eleverna ska kunna nå bättre

resultat, dvs bli ett bedömningsarbete för lärande och utveckling. Forskning har visat att formativ bedömning ökar elevernas lärande.

Utvecklingsområdena ovan kommer också att uppmärksammas i verksamhetsbesök från kultur- och utbildningsdirektör. Liksom tidigare belyses områdena i kundundersökning, självvärdering och observationer, vilket ger skolorna möjligheter att följa upp sina insatser.

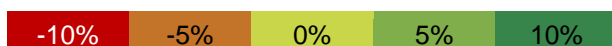
Gymnasieskola

		Utfall 2013 jämfört med			
		mål- värde	ett år tillbaka	tre år tillbaka	andra
GYMNASIESKOLA					
<i>Har brister</i>	Kunskaper/Maximal utveckling och stimulerande lärande				
	Andel elever som fullföljer ett nationellt eller specialutformat program inom fyra år (%)				
	Betygspoäng i skolor i Nacka				
	Andel elever med minst god-känt (E) i nationella kursprov i matematik, kurs 1A-1C.				
	Andel elever som anser att undervisningen motiverar dem till att vilja lära sig mera				
	Andel elever i år 2 som är nöjda med den information och vägledning de fått inför framtida utbildningsval (%)				
	Andel elever som fortsätter påbörjat program år två (gäller ej IV) (Elever folkbokförda i Nacka)				
	Andel elever som använder dator dagligen.				
<i>Har brister</i>	Elevernas ansvar och inflytande/Reellt inflytande				
	Andel elever som anser att de kan påverka arbetsättet under lektionerna.				
	Andel elever som får information om hur de ligger till under kursens gång.				
<i>Har brister</i>	Normer och värden/Trygghet, ordning och arbetsro				
	Andel elever som känner sig trygga i skolan				
	Andel elever som anser att det är arbetsro på lektionerna.				

Bilden ovan visar⁵ de nationella målområdena och hur dessa kan kopplas samman med Utbildningsnämndens mål och nyckeltal. Färger visar hur utfallet förhåller sig till målvärdet och hur utfallet utvecklats över tid. I den sista kolumnen visas en jämförelse med andra kommuner⁶.

Prov- och betygsresultaten för gymnasieskolor i Nacka har förbättrats över tid, och resultaten ligger nu sammantaget över målvärdena. För övriga nyckeltal ligger utfallet emellertid under Utbildningsnämndens målvärde. Utfallet är dock oftast över länsgenomsnittet. Resultaten baserade på kundundersökningen kan inte jämföras med tidigare år då en annan skala används i den nya länsgemensamma undersökningen.

⁵

Jämförelsen använder en kontinuerlig färgskala som har följande färger vid angivet procentuell avvikelse för utfallet 2013 i förhållande till jämfört värde.

⁶ Stockholms län

Samlad analys och bedömning

Kunskaper/Maximal utveckling och stimulerande lärande

Flera skolor redovisar i sina kvalitetsanalyser goda resultat både när det gäller betyg och nationella prov. Sedan varierar resultaten mellan de olika programmen. Gemensamt för nästan alla skolor är att man inte är nöjd med resultaten i matematik och flera skolor anger också att de kommer att vidta åtgärder för att förbättra dem. Resultaten varierar mellan programmen och en tydlig skillnad finns mellan studieförberedande och yrkesprogram, där resultaten är lägre på yrkesprogrammen.

Matematik är det ämne där flest elever inte når godkänt i de nationella kursproven och flera skolor nämner matematik som ett utvecklingsområde. Några skolor nämner specifika insatser, t.ex. har Rytmus skapat en ”mattestuga” för att stödja eleverna ge eleverna mer undervisningstid eller erbjuda mer stöd. Mediagymnasiet skriver att de ser ett trendbrott när det gäller Matematik 1 och att det är resultatet av mer undervisningstid och resurstid.

Andelen elever som fullföljer gymnasieskolan inom fyra år på gymnasieskolor i Nacka har förbättrats ytterligare sedan föregående år. Siffran är nu uppe på 83 procent. Nationella undersökningar pekar på att elever som inte fullföljer sin utbildning ofta bytt program och skola p.g.a. att de har inlärningssvårigheter. Studierna pekar därför på vikten av att kontinuerligt följa upp elever som byter program för att de inte ska hamna i riskzonen för att misslyckas med sin utbildning. En annan grupp elever som behöver uppmärksammas här är elever på yrkesprogram där avhoppsfrekvensen är högre än på teoretiska program. Skolornas kvalitetsanalyser uttrycker att de arbetar för att ”alla elever ska med” och beskriver hur de förstärker den specialpedagogiska kompetensen, och flera ser behov av att förstärka den ytterligare för att bättre stödja elever i behov av stöd.

Den genomsnittliga andelen för elever vid gymnasieskolor i Nacka som fullföljer dvs. som får slutbetyg inom tre år är läsåret 2012/13 76,5 procent och som fullföljer inom fyra år är 82,6 procent. Det är små skillnader mellan genomsnittet beroende på om skolorna har kommunal eller fristående huvudman men däremot stora skillnader mellan programmen. 94 procent av eleverna på teknikprogrammet fick slutbetyg inom fyra år mot endast 77 procent av eleverna på industriprogrammet. Motsvarande statistik avseende elever folkbokförda i Nacka⁷ visar att andelen som fullföljer gymnasiet inom tre år har minskat något, och att andelen är jämförelsevis låg för Nacka bland elever på yrkesförberedande program.

Skillnaden mellan pojkars och flickors resultat är också tydlig i gymnasieskolan. Nacka gymnasium skriver att man kommer att arbeta vidare med att analysera pojkars resultat och metoder för att utveckla resultaten. Nacka gymnasium skriver också om att man vill säkerställa en god genomströmning.

I stort sett alla skolor visar hur de aktivt arbetar för att följa upp och analysera sina elevers resultat. Däremot nämns inte vilken grad skolorna lyckas ”förädla” elevernas kunskaper mot

⁷ Sveriges kommuners och landstings Öppna jämförelser

bakgrund av de kunskaper de hade när de började gymnasieskolan. Detta är ett komplext område, men det är ändå viktigt att ha med i analysen av skolans resultat.

Nacka gymnasium skriver att de vill arbeta för att skapa kollegialt lärande genom learning lessons⁸. De ska också förbättra läsintresset ur ett genusperspektiv. Sjölin's gymnasium, Nacka⁹ skriver att de vill stödja elever som vill nå högre betygssteg.

Sjölin's nämner att de arbetar för en skola som vilar på vetenskaplig grund och är en av få skolor som har lämnat in kvalitetsanalys som använder detta begrepp. Sjölin's nämner framförallt kontakter med högskolan för att utveckla skolan som det som avses med vetenskaplig grund. Sjölin's nämner även sin satsning på ämnesstrategier, dvs. lärare med ett särskilt ansvar för vissa ämnen, som lyckad och som något man kommer att arbeta vidare med.

Bedömning och betygsättning

Det finns en samsyn bland skolorna om att fortsätta att utveckla arbetet med bedömning och betygssättning. Många skolor skriver i sina kvalitetsanalyser om vikten av formativ bedömning. Skolorna menar då ofta att man ska arbeta så att eleverna bättre förstår kunskapskraven, och även att utveckla den konstruktiva feedbacken till eleverna. Men man kan fråga sig om arbetet går tillräckligt långt? I kundundersökningen anser 57 procent av eleverna att de får information under kursens gång om hur de ligger till. Resultatet är ett genomsnitt för gymnasieskolorna i Nacka, men innebär också att fortfarande är det något mer än 40 procent av eleverna som inte uppfattar bedömningen som formativ.

Nacka gymnasium skriver att de kommer att ha ett genusperspektiv i bedömningsarbetet.

Elevernas ansvar och inflytande/Reellt inflytande

Några skolor tar däremot inte alls upp området inflytande i sina redovisningar. Kundundersökningens resultat visar dock att inflytande har förbättringspotential, även om resultaten ligger något över genomsnittet för kommunerna. Det finns könsrelaterade skillnader här också. Generellt sett är flickorna mindre nöjda med sitt flytande än pojkarna är.

Elevinflytandet på en skola, YBC, bedöms både av skolan själv och i den nyligen genomförda observationen i VÅGA VISA fungera mycket väl. Observationsrapporten från i november 2013 visar på flera goda exempel där elever tar ansvar för sina studier och att undervisningsformerna gynnar elevers ansvarstagande. Observatörerna tar upp att skolan har en medveten strävan i verksamheten att ge eleverna inflytande över planering, arbetssätt och innehåll, främst i de olika projekten. Lärare är lyhörda och öppna för elevers olika behov i sitt lärande. Formella forum för demokrati fungerar också utmärkt. Elevkåren är känd av alla på skolan och driver elevfrågor tillsammans med skolledningen.

⁸ Learning Lesson är en modell för utveckling av undervisning och klassrumsforskning som bygger på ett reflekterande och analyserande samtal och systematiska prövningar. Lärarna tar reda på vad det är i undervisningen, som ökar respektive minskar förutsättningarna för elevernas lärande.

⁹ Bytte under hösten namn från Vittra gymnasium.

Det är uppseendeväckande att elevrådet på Nacka gymnasium har lagt ner sin verksamhet. Av kvalitetsanalysen framgår att man arbetar vidare med att finna nya former för inflytande.

Det är inte helt enkelt att tolka skolornas redovisning av inflytande i kvalitetsanalyserna. Å ena sidan kan man tolka det som att luften har gått ur flera skolors arbete med ansvar och inflytande, i alla fall om man med inflytande avser att vara delaktig i övergripande beslut om utbildningen på skolan. Å andra sidan kan man se fokuseringen på den formativa bedömningen som att elever involveras mer, i vart fall i sitt eget individuella lärande. Några skolor skriver att de vill pröva nya samrådsformer. Flera skolor arbetar med att förbättra kontakterna mellan elev och lärare, och skriver att de har löpande kontakter med lärare och ledning för alla slags frågor.

Kultur- och utbildningsenheten menar att det skulle kunna vara så att inflytande för en del skolor blivit självklart, men elevernas utsagor i kundundersökningen talar emot det på de flesta skolor.

Starka sidor

- Goda elevresultat för flera skolor.
- Eleverna är trygga och trivs
- Skolorna arbetar med att utveckla formativ bedömning

Utvecklingsområden

- Matematikresultaten är inte tillfredsställande.
- Den formativa bedömningen behöver utvecklas. Alltför få elever svarar att de får information om hur de ligger till under kursens gång.
- Formerna för elevinflytandet behöver utvecklas. Många elever upplever inte att de kan påverka arbetssätten i klassrummet.
- Alltför många elever folkbokförda i Nacka fullföljer inte gymnasieskolan, särskilt på yrkesförberedande program.

Hur verksamheten ska utvecklas

När vårterminen slutar går de första eleverna som började i den nya gymnasieskolan hösten 2011 ut sina utbildningar. Den nya gymnasieskolan tillämpar delvis nya kurser och program. I gymnasiearbetet som krävs för att få examen, ska utbildningen sammanfattas på ett tydligare sätt än som var fallet tidigare. Vi kommer då att få en mer komplett bild av resultaten i den nya gymnasieskolan när vi också har uppgifter om gymnasieexamen.

En del av eleverna folkbokförda i Nacka har gått på utbildning i skolor i Nacka och en del har gått i gymnasieskolor i länet samt några få utanför länet. För att kunna påverka och förstå resultaten behöver kultur- och utbildningsenheten ha en aktiv dialog med gymnasieskolorna där vi har elever och även aktivt delta i arbetet med gymnasierregionen och delta i KSL:s (Kommunförbundet Stockholms Län) nätverk om genomströmning.

Skolorna arbetar för att följa upp elever som börjar gymnasieskolan med svaga resultat från grundskolan. Samtidigt visar kvalitetsanalyserna att ytterligare uppmärksamhet behöver riktas mot elevresultat på yrkesprogrammen.

Skolverket har i uppdrag att i samråd med det nationella programrådet ta fram förslag till yrkesutgångar och programfördjupningspaket för yrkesprogrammen. Programfördjupningspaketen ger exempel på kunskaper som enligt branschen behövs för att eleverna ska bli anställningsbara. Yrkesutgångarna och programfördjupningspaketen kan anpassas till lokala förhållanden i samråd med det lokala programrådet. En ökad tydlighet med yrkesutgångar kan förhoppningsvis göra yrkesprogrammen mer attraktiva men också öka genomströmningen i gymnasieskolan genom att ge en tydligare målbild.

Det är viktigt att skolorna fortsätter att utveckla formerna för elevernas inflytande över sitt eget lärande. I kvalitetsanalyserna kan man ibland läsa mellan raderna att skolorna har svårt att hitta vägar som leder till förbättringar. Elevernas ansvar och inflytande är utan tvekan ett svårt område, men samtidigt finns det exempel som pekar på möjligheter att nå längre och de vinster som går att göra. Skolorna redovisar att det pågår arbete med att förbättra resultaten när det gäller inflytande, men ändå finns det mycket att förbättra. Resultaten är också motsägelsefulla på flera sätt, för samtidigt som eleverna upplever att deras inflytande är lägre än målnivån, redovisar skolorna att arbetet med s.k. formativ bedömning pågår intensivt. Formativ bedömning innebär att läraren kontinuerligt arbetar med elevens förståelse om vad som ska läras och vad som krävs för olika kunskapskrav. Undervisningen anpassas kontinuerligt genom att löpande följa och stämna av om eleven lär sig. Eleven blir mer delaktig i bedömningen eftersom hon eller han måste förstå vad det är läraren bedömer. Centralt är att eleverna får god kännedom om kunskapskraven. Elevernas delaktighet och inflytande blir därmed centralt för deras kunskapsutveckling. En annan faktor är att det är vanligt att lärarna ”tar tillbaka” en del av elevernas inflytande i samband med läroplansreformer eller att kursplanerna görs om, för att lärarna måste förstå de nya kraven först.

Gymnasieskolornas kvalitetsanalyser visar att gymnasieskolorna i Nacka bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, men det är svårt att se hur skolorna drar slutsatser utifrån sina resultat och beslutar om åtgärder. Några skolor behandlar detta i sina redovisningar men långtifrån alla. Begreppet skola på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 § skollagen) används av väldigt få skolor i kvalitetsanalyserna. Det är inte något som efterfrågas i kvalitetsanalyserna men å andra sidan något som vore naturligt att använda i samband med en beskrivning av det systematiska kvalitetsarbetet, förbättringsåtgärder och kompetensutveckling.

Grundsärskola och gymnasiesärskola

Samlad analys och bedömning

Kunskaper/Maximal utveckling och stimulerande lärande/ Bedömning och betyg

Den nya läroplanen innebär att verksamheten utgår från kunskapskraven i läroplanen, till skillnad från tidigare då målen utgick från eleven egen förmåga. Metoderna anpassas dock efter individens förmåga och intresse. Björknäs träningsskola skriver att de vill bli bättre på att sätta mätbara mål för elevernas utveckling. Myrans heldagsskola (grundsärskola) skriver att de vill ge eleverna större utmaningar i sitt lärande. Ett exempel på detta är att skolan samarbetar med Orminge skola så att eleverna kan integreras i högre grad. Björknäs träningsskola tar i likhet med tidigare upp att de behöver utveckla en stimulerande utemiljö. Sicklas och Eklidens särskolor bedömer att de har hög måluppfyllelse när det gäller bedömning och betyg.

Skolorna skriver att de har kompetent personal. På flera skolor deltar pedagoger i vidareutbildning för att möta de nya kraven på lärarlegitimation.

Kultur- och utbildningsenheten menar att det är positivt att skolorna ingår i nätverk där de tillsammans utvecklar sitt arbete med metoder, kunskapsbedömning och utvecklar formerna för samarbete.

Nacka gymnasiesärskola har inte lämnat in någon analys av sin kvalitet vilket innebär att kultur- och utbildningsenheten inte har fått någon aktuell bild av skolans kvalitetsarbete och verksamhet.

Elevernas ansvar och inflytande/Reellt inflytande

Föräldrarna ser enligt kundundersökning i relativt liten grad att eleverna är med och påverkar verksamheten i skola och fritidshem, vilket kultur- och utbildningsenheten ser som ett utvecklingsområde. Flera skolor tar upp att de behöver utveckla detta och även förbättra informationen till föräldrar.

Hur verksamheten ska utvecklas

Kultur- och utbildningsenheten menar att det är viktigt att samarbetet mellan skolorna fortsätter för att utveckla verksamheten när det gäller kunskapsbedömning, och elevernas inflytande. En observation i VÅGA VISA av Nacka gymnasiesärskola planeras till hösten för att ge ökad information om verksamheten.

Oavsett kön

I detta avsnitt redovisas vad som framkommer i förskolors och skolors kvalitetsanalyser om förskolors och skolors arbete med att motverka traditionella könsmonster och minska könsskillnader. Bilden kompletteras med resultat i observationer och annat underlag.

I kommunens modell för kvalitetsanalys för förskolor och skolor angavs tydligare i år än tidigare att jämförelser borde göra mellan pojkars och flickors resultat och upplevelser. En särskild analyspunkt var: *Reflektera över om ni lyckas ge alla barn/ elever samma förutsättningar i skolan – oavsett kön*. Några förskolor och skolor har berört detta, men de flesta har inte gjort det. Bland de som inte använt kommunens modell för redovisning är det än mer sällsynt.

De förskolor som tar upp frågan skriver att de arbetar utifrån varje barns behov och intressen och beskriver hur de organiserar och planerar miljö, material och projekt utifrån detta. Några av förskolorna ger exempel på olika former för att arbeta med genusfrågor, till exempel barnråd, där genusfrågor diskuteras, eller en genusplan. Några förskolor planerar för pedagogers fortbildning i genusfrågor. Några förskolor skriver att de vill arbeta mer normkritiskt, det vill säga att kritiskt reflektera kring de normer och föreställningar som finns i verksamheterna och satsar på fortbildning inom området. Flera av de förskolor som i sina kvalitetsanalyser beskrivit hur de arbetar med pojkar och flickor beskriver att de aktivt arbetar med sin likabehandlingsplan och årliga plan mot diskriminering och kränkande behandling och att det är ett levande dokument i verksamheten.

Enstaka förskolor beskriver att de jämför vad pojkars respektive flickors föräldrar svarar i kundundersökningen. Förskolor och skolor har genom ett särskilt webbverktyg fått möjlighet att enkelt dela upp svaren efter kön.

Även bland grundskolor och gymnasieskolor är det få som beskrivit sitt arbete med att motverka könsskillnader eller traditionella könsmonster. De som tar upp området beskriver som regel skillnader i resultat och hur de i arbetslagen arbetar aktivt för att medvetandegöra sin egen profession för att kunna stödja pojkar respektive flickor i deras lärande. Några av dessa lyfter fram att pojkar fått lägre resultat än flickor och vill utveckla metoder för att pojkar ska nå ett bättre resultat. Några skolor beskriver att de inte ser några skillnader i resultat och att alla elever har samma förutsättningar.

Observationerna under året visar att på så gott som samtliga observerade förskolor och skolor finns en medvetenhet om vikten av att arbeta med att motverka traditionella könsmonster bland pedagogerna, men det konkreta arbetet varierar. På förskolor ser observatörerna hur pedagoger i samtal försöker motverka traditionella könsmonster som barn uttrycker och hur miljön utformas så att den lockar till blandade grupper och inte förstärker det könsstereotypa. I en del fall leker barnen uppdelade efter kön, men i andra är de mer blandade. På de grundskolor som observerats försöker pedagoger ge eleverna möjligheter till genusöverskridande aktiviteter och material. Pedagogerna förefaller ha hög medvetenhet, även om några också uttrycker att de saknar en mer medveten tanke och planering kring genusarbetet.

I självvärderingen till pedagoger instämmer de flesta i påståendet *Jag motverkar traditionella könroller och könsmönster*, men det finns en viss variation mellan enheter. Andelen som instämmer är något högre i förskolan (93 procent) än i grundskolan (85 procent) och fritidshemmet (84 procent). Ungefär lika många instämmer i att de *bidrar till att flickor och pojkar får lika stort inflytande i verksamheten*, men även där är andelen högre i förskolan. De som inte instämmer svarar oftast vet ej.

Sammanfattningsvis förefaller det finnas en medvetenhet om dessa frågor bland flertalet pedagoger, men det faktum att så få förskolor och skolor tagit upp frågorna i sina kvalitetsanalyser kan tolkas som att det inte är en prioriterad fråga i kvalitetsarbetet och att det ofta saknas gemensamma strategier för arbetet.

Vuxenutbildning

Övergripande mål	Strategiskt mål	Läge	Nyckeltal	Målvärde	Utfall
God kommunal service	Vi är den ledande arbetsmarknadsaktören i Sverige genom en högkvalitativ vuxenutbildning som möter individens och företagets kompetensbehov.		Andel procentenheter fler kursdeltagare i grvux som fullföljt kurs med lägst betyg godkänt, jmf med riket.	≥10,0	i.u. ¹⁰
			Andel procentenheter fler kursdeltagare i gyvux som fullföljt kurs med lägst betyg godkänt, jmf med riket.	≥5,0	i.u. ¹¹
			Andel individer som har en egen försörjning sex månader efter genomförd yrkesinriktad vuxenutbildning, %.	≥90	i.u.
God livsmiljö och långsiktigt hållbar utveckling	Vi är den ledande arbetsmarknadsaktören i Sverige som leder till ett ökat innanförskap och en väsentligt lägre arbetslöshet.		Andel av ungdomar som hoppar av gymnasiet som efter aktivitet från kommunen återgår till arbete eller studier, %	≥85	49
			Antal procentenheter lägre andel arbetslösa med invandrarbakgrund i Nacka, ålder 18-64, jmf med snittet för Stockholms län.	≥5,0	4,1
			Antal procentenheter lägre andel arbetslösa ungdomar i Nacka, ålder 18-24, jmf med snittet för Stockholms län	≥5,0	2,2
God livsmiljö och långsiktigt hållbar utveckling	Vi är den ledande arbetsmarknadsaktören i Sverige som leder till tillväxt, integration och fler arbetstillfällen.		Andel procentenheter högre andel som får egen försörjning under etableringstiden (2,0 år), jmf med snittet i länet.	≥5,0	8 (23 % Nacka, 15 % Länet)
			Andel kursdeltagare i SFI som senast terminen efter kursstart fullföljt kurs med minst betyget Godkänt.	≥30	44
			Andel valda kurser inom yrkesvux som matchar efterfrågad arbetskraft i regionen, %	100	100
Stor valfrihet	Vi är den ledande arbetsmarknadsaktören i Sverige med en mångfald av flexibla lösningar.		Andel individer som har en egen försörjning efter genomförd arbetsmarknadsinsats.	>63	61
			Andel nöjda kunder (vux/SFI/arb.m).	90/90/90	88/96/83

Inledning

Regeringskansliet har nyligen publicerat rapporten ”Den internationella undersökningen av vuxnas färdigheter” (Tema utbildning rapport 2013:2). Rapporten redovisar resultat från ett samarbete mellan 23 länder där man har mätt färdigheterna bland befolkningen i åldern 16 – 65 år när det gäller att läsa, räkna och lösa problem.

Följande är värt att notera

- Sverige står sig väl i en internationell jämförelse och är ett av fyra länder (Finland, Nederländerna och Norge) som ligger över OECD – genomsnittet i alla tre kunskapsområdena.
- Trots att Sverige hamnar högt i den internationella jämförelsen är det en ganska stor andel av befolkningen som har låga färdigheter inom alla tre kunskapsområdena.

¹⁰ Utfall Nacka 84,4 procent, en ökning med 8 procentenheter jämfört med föregående år.

¹¹ Utfall Nacka 83,6 procent, en försämring med 2 procentenheter jämfört med föregående år.

- Sverige visar stora skillnader i läskunnighet efter utbildningsnivå. Det finns ett tydligt samband mellan formell utbildning och läskunnighet i undersökningen.
- Sverige är det land som har störst skillnader i läskunnighet. Det finns stora skillnader i färdigheter mellan inrikes och utrikes födda.
- Sverige är ett av de länder som investerar mest i utbildning och lärande. 23 % av befolkningen i Sverige i åldern 25-74 år deltar i formell utbildning. Motsvarande uppgift för hela EU är 8 % (enligt Labour Force Survey 2010).
- Sverige uppvisar en hög nivå av matchning av de anställdas färdigheter och den efterfrågan på kunskaper som finns i arbetslivet

Sammanfattningsvis ger rapporten en tydlig bild där kunskaperna är mycket goda hos vuxna i Sverige som är inrikes födda, i jämförelse med de övriga länderna. Däremot är kunskaperna mycket dåliga hos vuxna som är utrikes födda, i jämförelse med de övriga länderna.

Andra undersökningar har också visat att de elever som påbörjar SFI-undervisning i Sverige har allt sämre utbildningsbakgrund från hemlandet. Utbildningsbakgrunden hos eleverna har halverats sedan mitten av 00-talet. Det är stora skillnader på profilen hos de utrikes födda i olika länder, och mycket talar för att Sverige tar ett stort ansvar för att ta emot utrikes födda med dålig utbildningsbakgrund.

Detta återspeglas i efterfrågan på Nackas vuxenutbildning (exklusive SFI), där över 60 procent av eleverna inte har svenska som modersmål och kursen Svenska som andraspråk är den mest efterfrågade.

Anordnarnas kvalitetsredovisningar visar

I arbetet med kvalitetsredovisningen 2012/13 har arbets- och företagsenheten valt att lägga tonvikten vid uppföljningen av vuxenutbildningsanordnarnas arbete med läroplansmålen maximal utveckling och stimulerande lärande samt kopplingar till arbetslivet.

Tio av Nackas anordnare har inte, trots upprepade påminnelser, lämnat någon kvalitetsredovisning. Det gemensamma för dessa anordnare är att de i allmänhet har få Nackaelever. Redovisningarna, som denna sammanställning omfattar, bygger därmed på anordnare som tillsammans har merparten av Nackas vuxenelever.

Elevresultat

Merparten av anordnarnas kvalitetsanalys utgår ifrån de resultat som eleverna har. Anordnarna redovisar de senaste resultat från avbrott och betyg och analyserar orsakerna till resultaten. Nacka har även uppmanat anordnarna att redovisa förslag till handlingsplaner för att förbättra resultaten. Här redovisas några exempel på analyser och förslag till förbättringar

- C3L noterar att antalet elever med annat modersmål än svenska ökar och att det behövs förstärkning av lärarnas kompetens för att kunna möta denna målgrupp
- Eductus redovisar en trend att elever som läser kurser på grundläggande- eller gymnasial nivå klarar allt fler kurser per termin. Skolan erbjuder flexibla undervisningsformer så att även den som inte kan komma till skolan varje dag ska få stöd så att de kan klara sina studier inom överskådlig tid

- I Folkuniversitetets mätningar framgå att eleverna är mycket nöjda med undervisningen. Under läsåret har stödundervisningen i uttal, konversation, grammatik och skrivning utvecklats.
- Institut af lärande redovisar att 16 procent av eleverna gör avbrott. Deras analys visar att avbrotten hos dem som läser på distans beror på en övertro på den egna förmågan. Avbrotten hos dem som deltar i klassundervisning beror huvudsakligen på att de inte klarar av att genomför sin första APL-period. Sedan finns det i båda grupperna personliga familjeproblem som gör att de avbryter studierna. Skolan ska införa stödjande basgrupper.
- Åsö vuxengymnasium har tidigare drivit flera projekt kring studieavbrott. De har bl.a. kartlagt orsaker till avbrott men också gett förslag till åtgärder. Undersökningar liksom den forskning som finns visar att många av de orsaker till avbrott som studerande anger ligger utanför utbildningsanordnarens påverkansmöjligheter. Ett mindre antal orsaker har, direkt eller indirekt, med systemet, bemötandet eller undervisningen att göra.
- Sverigehälsan utvecklar ett systematiskt stöd till studerande i behov av särskilt pedagogiskt stöd och planerar att tillsätta ytterligare resurser för att kunna tillgodose behovet av individuellt stöd i de fall detta behövs.
- Niketo noterar att det ofta tar lång tid för eleverna att nå kunskapsmålen. Skolan kommer att arbeta med intensifierad uppföljning och analysera elevens situation och erbjuda stödåtgärder, som t ex hjälp med läxläsning, flexibel undervisningstid

Matematikresultat

Det är i regel sjunkande resultat i matematikkurser . Flera anordnare har redovisat olika insatser för att förbättra resultaten

- Jensen har låg måluppfyllelse i matematik och prövar bl a följande metoder för att förbättra resultaten: Vidareutveckla ”Smart Study” och där samlas extra insatser i form av räknestuga, maraton matte, orienteringskurser och extra stöd för elever med särskilda behov., ”flipped classroom” i klassrumskurser för att maximera tiden som eleverna kan få hjälp individuellt och i grupp, koncept ”Gamification” i kurserna (dra nytta av forskningen inom datorspel för att skapa motivation för matematik)
- NTI skolan redovisar att andelen elever med underkänt betyg i matematik är högre än i andra kurser. Skolan arbetar med att utveckla det pedagogiska stödet till de studerande inom ramen för projektet med formativ bedömning och bedömningsmatriser och kommer också att förstärka studievägledningen och utveckla arbetet med den individuella studieplanen.

Individuell studieplan

De nationella styrdokumentet föreskriver att alla elever ska erbjudas en individuell studieplan. Planen är ett viktigt dokument främst för elever som ska läsa flera kurser eller hela yrkesutbildningar. De uppgifter som eleven redovisar i sin ansökan, samt elevens studiehistorik, utgör grunden för planen. Därtill kompletterar utbildningsanordnarna planen med ytterligare uppgifter som stöd till elevens studieplanering. Här redovisas några exempel på hur anordnarna arbetar med studieplanen

- Kompetensutvecklingsinstitutet redovisar att 97 procent av eleverna fullföljer sin kurs med ett godkänt betyg. Skolan arbetar med mentorssamtal där den individuella studieplanen utgör ett viktigt stöd till elevens lärande
- JB Kompetens redovisar att andelen elever som får underkänt betyg har halverats. Eleverna som är i behov av extra stöd får en adekvat undervisning som anpassas till

individens förutsättningar och behov. Vidare arbetar skolan med att utöka elevernas kännedom om sin egen studieplan, som revideras kontinuerligt tillsammans med lärarna

- Hermods kommer att utveckla en individuell studieplanering på elevernas lärplattform
- Lernia redovisar att varje elev får en individuell studieplan vid kursstarten

Samverkan skola – arbetsliv

I vuxenutbildningens enkät 2013 tillfrågades alla elever i länet om skolans kontakter med arbetslivet. Resultatet för Nackas elever var 3,9 på en 5-gradig skala (länsgenomsnittet var 3,8), en ökning från 3,6 i enkäten 2012. Vid efterföljande verksamhetsbesök har rektor tagit upp denna fråga och bett anordnarna förstärka samarbetet med arbetslivet. I kvalitetsredovisningarna redovisar anordnarna exempelvis följande insatser:

- Style Education redovisar att eleverna uppnår goda resultat i de obligatoriska momenten, som ingår i delprov 1 och delprov 2 på hantverksprogrammet Frisör. Detta utmärker senare i ett gesällprov. Gesällprovet genomförs efter den obligatoriska traineetiden.
- Medlearn utvecklar samarbetet med arbetslivet och bjuder in arbetslivet, fack mm för att tillsammans med eleverna diskutera vad arbetsplats förlagt lärande (APL) innebär mm.
- Omsorgslyftet Utbildningar redovisar att de har en stor del kurser inom yrkesprogrammen. Många studerande arbetar eller har arbetat inom sitt yrkesområde och presterar med bra resultat.
- Sweja redovisar att lärlingsutbildningen som arbetsform är intressant och har gett fördjupade kunskaper om branschens behov och elevernas olika förutsättningar att nå kunskapskraven. Man ser dock ett behov av att utveckla ytterligare arbetsformer för kontakten mellan skola och arbetsliv via den etablerade handledargruppen.

Samland analys och bedömning

Inledning

Nackas systematiska kvalitetsarbete har förstärkts och utvecklats under 2012/13. Inom ramen för vuxregionsamarbetet, under ledning av Kommunförbundet Stockholms Län (KSL), medverkar nu samtliga länskommuner i arbetet med två viktiga verktyg – elevenkäter och utvärdering av utbildningsanordnare. Därmed ges möjligheter till jämförelser av kvalitet och resultat mellan såväl kommuner som anordnare.

Vuxregionsarbete leder även till förenklingar för utbildningsanordnarna, som får mindre administrativa arbetsuppgifter och kan lägga mer kraft i kärnuppdraget – undervisningen. Anordnarna blir utvärderade en gång och denna rapport kan sedan redovisas för samtliga länskommuner. Eleverna hos anordnaren får besvara en enkät, vars resultat redovisas för samtliga länskommuner. Tidigare kunde en anordnare få besök av 26 vuxrektorer som ville göra utvärderingar och på samma sätt kunde eleverna få besvara 26 enkäter, en till varje kommun.

Det finns dock en stor risk för att det gemensamma arbetet med kvalitetsfrågor kommer att tappa tempo betydligt, kanske till och med tappa styrfart. Anledningen är en kommande gemensam upphandling av vuxenutbildningen som cirka 20 kommuner nu har påbörjat med driftstart 1 juli 2015. KSL har presenterat ett förslag till gemensam handlingsplan för arbetet

och där framgår att det kommer att krävas mycket resurser, i form av arbetstid, för det administrativa arbetet med upphandlingen. Det är stor risk att det inte kommer att finnas någon större kraft för gemensamt kvalitetsarbete.

Nacka berörs inte av upphandlingen tack vare Nackas auktorisationssystem.

En lösning finns i sikte. Den nyligen presenterade SFI-peng utredningen föreslår att vuxenutbildningen ska arbeta med ett liknande regelverk för entreprenörer som grundskolor och gymnasieskolor. Detta innebär att samarbetet med fristående skolor kommer att regleras utan LOU, och att Skolinspektionen godkänner nya friskolor och har även tillsynsansvar för dessa.

Om Riksdagen godkänner den proposition som SFI-peng utredningen kommer att leda till skapas därmed bättre möjligheter till att utveckla det gemensamma kvalitetsarbetet i det gemensamma vuxregionsamarbetet.

För närvarande pågår en diskussion på KSL och länskommunerna om nästa steg i arbetet med den gemensamma vuxregionen. Kvalitetsfrågorna har hög prioritet i detta arbete. I Nackas svar till KSL (Arbets- och företagsnämnden behandlade ärendet vid mötet 2013-09-25) lyftes följande frågor:

Breddad målbild

Det finns mycket som talar för att målbilden för den kommunala vuxenutbildningen behöver breddas. Vuxenutbildningen är inte längre bara ett utbildningspolitiskt verktyg utan bör i ökad omfattning styras av frågor som rör arbetsmarknad, ekonomisk tillväxt och integration. Exempelvis speglas detta hos KSL genom att vuxenutbildning rapporterar till arbetsmarknadsberedningen. I Nacka, och även bl a i Stockholm, rapporterar vuxenutbildningen numera till nämnder med ett breddat politiskt ansvar.

Den breddade målbilden måste även i ökad omfattning påverka arbetet med den gemensamma vuxenutbildningsregionen. Lämpliga förändringar kan vara

- Inbjud kommunala tjänstemän med kunskaper från övriga målområden att medverka i arbetet
- Ett närmare samarbete bör inledas med landstinget och regionala statliga myndigheter med ansvar för frågor som rör arbetsmarknad, ekonomisk tillväxt och integration
- Revidera nuvarande måldokument utifrån den breddade målbilden tillsammans med berörda aktörer

Resultatredovisning

En följd av den breddade målbilden är att det behövs utvecklas bättre system för att följa upp kvalitet och resultat. En gemensam vuxenutbildningsregion förutsätter att systemen byggs på regional nivå.

Systemen måste utformas så att resultaten kan redovisas på anordnarnivå. Att följa upp kvalitet och resultat är en viktig del i rektors pedagogiska ledningsarbete – rektor ges möjlighet

att identifiera anordnare med dåliga resultat och se till att anordnarens verksamhet utvecklas och förbättras. Därmed tryggas elevernas rätt till en utbildning med bra kvalitet

Förstärkt samarbete med anordnarna av vuxenutbildning

En ökande andel av den kommunalt finansierade vuxenutbildningen sker hos externa anordnare. Den kommunala styrningen måste vara effektiv såväl hos kommunala som fristående anordnare. De kvalitetssystem som har utvecklats inom ramen för arbetet med vuxenutbildningsregionen omfattar alla anordnare. Det är önskvärt att samarbetet mellan finansierande enheter och utförande enheter förstärks. Med medborgarens bästa för ögonen kan ett lämpligt nästa steg vara att bygga upp ett gemensamt IT-system för att informera om kursutbud samt ansökningar till vuxenutbildningen – en parallell till den gemensamma gymnasieintagningen.

Att bygga upp ett gemensamt IT-system är ett krävande och långsiktigt utvecklingsarbete. Förslagsvis tar KSL initiativ till att samla länets kommuner till ett gemensamt beslut om när det gemensamma systemet ska vara i drift (2017?), så att förberedelsearbetet snarast kan inledas.

Regionens vuxenelever rör sig i ökad omfattning mellan kommunerna – man byter bostad och flyttar mellan kommuner och man ansöker till andra kommuners vuxenutbildning mm. Denna rörlighet är av godo för eleverna, men skapar administrativt merarbete för kommunerna. Ett gemensamt IT-system skulle vara till stor nytta för kommunerna och leda till betydande besparingar i det administrativa arbetet.

Starka sidor

- Anordnarnas resultat är goda och genomsnittet i Nacka ligger högre än riksgenomsnittet. Vissa anordnare har mycket goda resultat.
- Nacka har ett unikt stort utbud av kurser och anordnare – sannolikt det största utbudet i landet. Detta ger goda möjligheter för eleverna att finna en utbildning som passar.
- Anordnarna utvecklar kontinuerligt kursutbudet i syfte att matcha utbudet med elevernas efterfrågan.
- Anordnarna har generellt god flexibilitet och individanpassar undervisningen.
- Anordnarna förstärker och utvecklar flexibiliteten med bl a olika digitala hjälpmedel.
- Anordnarna samarbetar i ökad utsträckning med arbetslivet
- Nacka förstärker och utvecklar kvalitetsarbetet
- SFI-resultaten fortsätter att förbättras.

Utvecklingsområden

- Vissa anordnare behöver förbättra resultaten. En dialog pågår med dessa anordnare.
- Nacka diskuterar möjligheter att förstärka styrning och ledning av undervisningen i svenska för vuxna med annat modersmål
- Samarbetet med arbetslivet behöver utvecklas och förstärkas. Praktik för elever är ett bra verktyg och nya system, bl a SFI-praktik, byggs ut för att kunna erbjuda eleverna denna möjlighet.
- Det är angeläget att arbetet med gemensamma system för kvalitet och resultat utvecklas i Stockholmsregionen. Då ges möjligheter att jämföra resultat och analysera vad som leder till framgång.

- Flera av Nackas anordnare av vuxenutbildning erbjuder även insatser inom arbetsmarknad och samhällsorientering. För en medborgare som har flera olika insatser är det önskvärt att dessa anordnare samordnar sina insatser för att på ett bättre sätt kunna individualisera stödet till medborgaren.
- Samarbete skola – arbetsliv inom vuxenutbildningen behöver utvecklas vidare så att övergången till jobb och egenförsörjning blir lättare för elever som lämnar vuxenutbildningen.

Sammanfattningsvis

Anordnarnas kvalitetsrapporter ger en god bild av hur man arbetar för att leva upp till de nationella och lokala mål som finns för Nackas vuxenutbildning. Arbetet med yrkesvux och det inledande arbete med lärlingsvux 2014 stärker behovet av nära samverkan med arbetslivet. Kvalitet och resultat är i fokus för arbetet med uppföljningen av vuxenutbildningen.

Arbets- och företagenheten ser över nyckeltal där målnivåerna i stor utsträckning bygger på att utfallen i Nackas ska ligga ett antal procentenheter över jämförande kommuner. För flera nyckeltal finns redan denna möjlighet till jämförelse. Arbets- och företagsenheten arbetar med att utveckla modellen.

Uppföljning av förbättringsområden i 2012 års kvalitetsredovisning

Förbättringsområden i 2012 års redovisning	Har det förbättrats 2013?
Andelen personal med pedagogisk högskoleutbildning i förskolan är fortfarande alltför låg och har dessutom minskat ytterligare	Andelen har ökat något.
I förskolan behöver pedagogernas kunskap om arbete med matematik och teknik öka. Föräldrar behöver i högre grad se att förskolan arbetar med matematik.	Förskolorna fortsätter att arbeta aktivt med detta och många pedagoger har deltagit i kompetensutveckling. Andelen föräldrar som svarar att förskolan arbetar med matematik har ökat.
Lek- och lärmiljön för framför allt de yngre barnen kan utvecklas i förskolan.	Många förskolor har arbetat med detta, men det fortsätter att vara ett utvecklingsområde främst för de yngre barnen.
Kunskaper och kompetens om pedagogisk dokumentation hos förskolans pedagoger bör öka.	Många förskolor har arbetat med detta. Det är ett område som många vill fördjupa.
Några förskolor har brister i sitt arbete med viktiga läroplansfrågor.	De riktade tillsynerna som genomförts på dessa förskolor visar att verksamheterna har utvecklats.
Av eleverna som gick ut årskurs 9 vårterminen 2012, blev 60 elever inte behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram.	Antalet obehöriga har minskat svagt.
Få grundskolor skriver om hur elever stöds att utvecklas maximalt i sina kvalitetsanalyser.	Fler skolor redovisar hur stor andel elever som nått högre betygssteg i nationella prov, men det är fortfarande få som resonerar kring hur eleverna stöds att utvecklas maximalt.
Fortsatt arbete med bedömningsfrågor krävs i grundskolan.	Mycket arbete pågår.
Allt för få elever i grundskolan anser att de är med och planerar sitt skolarbete. Andelen har minskat över tid, men är fortfarande högre än genomsnittet för andra kommuner.	Andelen är oförändrad.
Det är fortfarande stora skillnader mellan skolor i elevernas tillgång till IT. Användningen av IT i det pedagogiska arbetet varierar också inom skolorna.	Det finns fortfarande betydande skillnader mellan skolor i tillgång och användning.
Alltför många föräldrar och elever i grundskolan är inte nöjda med informationen om hur de ligger till i förhållande till kunskapskraven.	Andelen föräldrar som tycker att de får tydlig information har minskat något, medan den är oförändrad bland eleverna.
Alltför många elever i grundskolan tycker att de inte kan arbeta utan att bli störda.	Andelen som kan arbeta utan att bli störd har ökat något.
Alltför många elever fullföljer inte utbildning inom fyra år, särskilt på de yrkesförberedande programmen.	Andelen elever i gymnasieskolor i Nacka som slutfört inom fyra år har ökat. Problemet kvarstår när det gäller elever folkbokförda i Nacka som går yrkesförberedande program.

Förbättringsområden i 2012 års redovisning	Har det förbättrats 2013?
Alltför många elever får inte godkända betyg i nationella kursproven i den nya gymnasieskolan.	Det genomsnittliga resultatet i matematik har förbättrats läsåret 12/13. Skolverkets redovisning möjliggör dock inte redovisning av andelen som fått godkänt betyg.
Vissa vuxenutbildningsanordnare behöver förbättra resultaten. En dialog pågår med dessa anordnare.	Inom den grundläggande vuxenutbildningen har resultaten förbättrats med flera procentenheter båda vad gäller andelen elever som fullföljer kursen och andelen elever med godkänt kursbetyg. Omläggning av statistiken har medfört problem med att mäta resultaten i den gymnasiala vuxenutbildningen. Därmed går det inte att uttala sig om resultaten har förbättrats.
Flera vuxenutbildningsanordnare har fortfarande ett för smalt utbildningspolitiskt perspektiv. Nämnden har givit i uppdrag att bredda målbilden, och det ges även stöd i skollagen för starkare kopplingar till bl. a. arbetsmarknaden. Det är angeläget att kontakterna med arbetslivet utvecklas och förstärks på olika sätt.	I anordnarnas kvalitetsredovisningar framgår att man i ökad omfattning samarbetar med arbetslivet i utbildningen. Det kan röra sig om praktikplatser, arbetsplats förlagt lärande mm. Under 2014 kommer lärlingsplatser också att ingå i Nackas kursutbud.
SFI-resultaten behöver förbättras. Nacka diskuterar möjligheter att förstärka styrning och ledning av undervisningen i svenska för vuxna med annat modersmål.	SFI-resultaten har förbättrats. Andelen sfi-elever som har fått ett godkänt betyg i en sfi-kurs senast terminen efter kursstart har ökat från 37 % till 41 %.

Förskola och skola i siffror

Nedanstående tabeller och diagram visar hur många Nackabarn och Nackaelever som Utbildningsnämnden finansierar, d.v.s. de som är folkbokförda i Nacka, men också hur många barn och elever som går i Nackas förskolor och skolor.

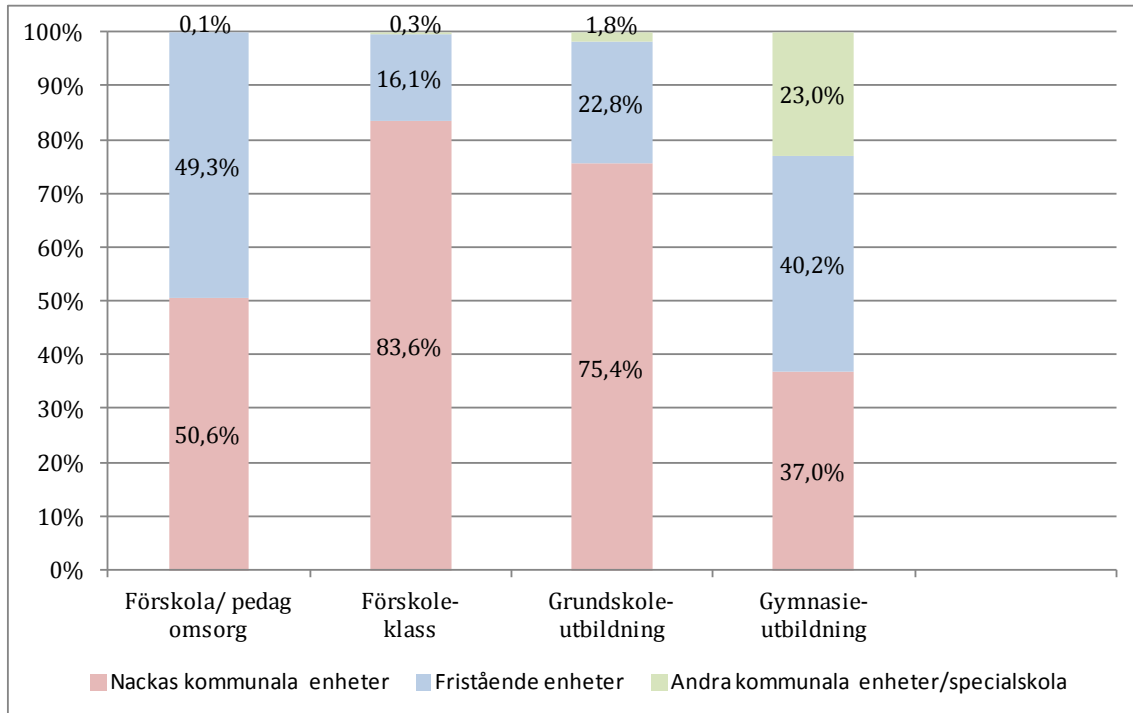
Figur 2 visar hur många av Nackas folkbokförda barn som går i kommunal respektive fristående verksamhet. Tabellerna visar också hur många barn och elever som går i Nackas förskolor och skolor och hur många av dessa som kommer från andra kommuner. När det gäller fristående förskolor och skolor har nämnden ingen uppgift om hur många som kommer från andra kommuner.

Tabell 3 visar vilka gymnasieprogram elever folkbokförda i Nacka har valt att läsa. Tabellen är uppdelad efter kommunal respektive fristående verksamhet.

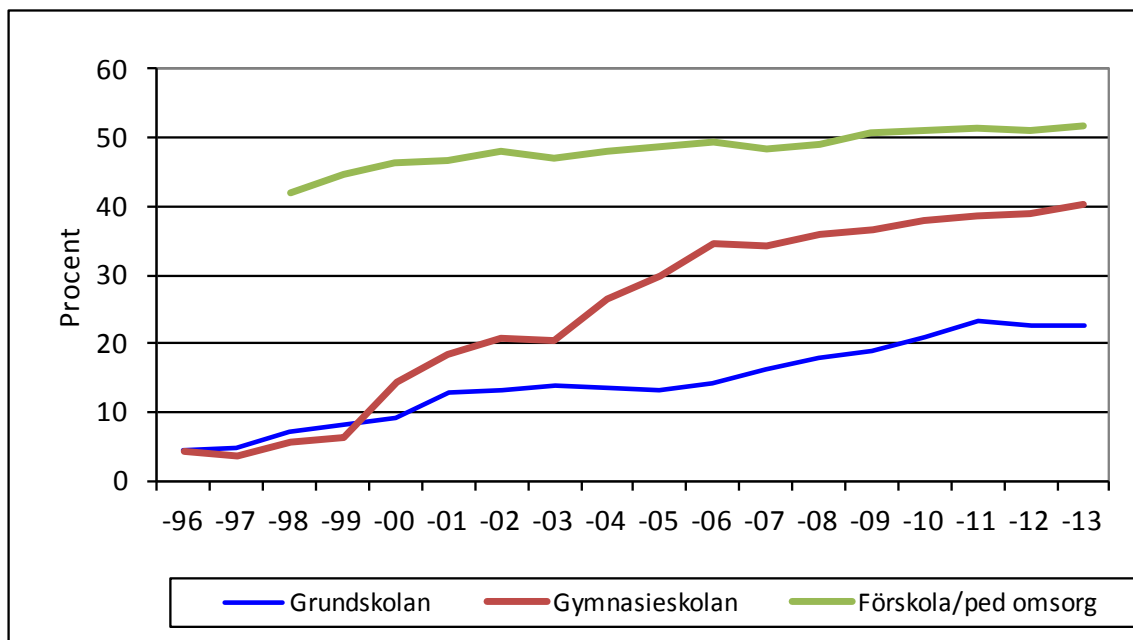
Tabell 1: Antal barn och elever folkbokförda i Nacka hösten 2013

Verksamhet	Antal barn/elever
Förskola	5 837
Pedagogisk omsorg, 1-5 år	332
Pedagogisk omsorg, 6-12 år	58
Fritidshem	5 298
Förskoleklass	1 442
Grundskola	11 410
Grundsärskola	87
Gymnasieutbildning	3 367
Gymnasiesärskola	38
Vuxenutbildning	1 208

Figur 1: Barn och elever folkbokförda i Nacka kommun per huvudman, hösten 2013.

Figur 2: Andel barn och elever i fristående verksamhet 1996-2013 (folkbokförda i Nacka)

Tabell 2: Verksamhet bedriven i Nacka kommun hösten 2013

Kommula förskolor och skolor samt annan pedagogisk verksamhet	Antal enheter	Antal barn/elever	Därav från andra kommuner
Förskolor	43	2 972	20
Pedagogisk omsorg, 1-5 år	0	0	0
Pedagogisk omsorg, 6-12 år	0	0	0
Fritidshem 6-9 år	20	4 594	75
Grundskolor	23	10 075	272
- därav i förskoleklassen		1 216	11
- därav i grundskolan		8 859	261
Grundsärskolor	4	83	13
Särskoleelever inkl i grundskolan		6	0
Gymnasieskolor	3	2 425	1 177
Gymnasiesärskolor	3	27	13

Fristående förskolor och skolor samt annan pedagogisk verksamhet	Antal enheter	Antal Nackabarn/-elever
Förskolor	63	2 834
Pedagogisk omsorg, 1-5 år	69	332
Pedagogisk omsorg, 6-12 år	4	58
Fritidshem 6-9 år	10	854
Grundskolor	14	2 428
- därav i förskoleklassen		198
- därav i grundskolan		2 230
Grundsärskolor	0	0
Särskoleelever inkl i grundskolan		0
Gymnasieskolor	5	376
Gymnasiesärskolor	0	0

Tabell 3: Gymnasieelever folkbokförda i Nacka, fördelade efter huvudman ht 2013

Program	I Nackas kommunala skolor	I fristående skolor	I andra kommunala skolor i Stockholms län	I kommunala skolor i andra län	Lands-tinget	Total
Barn- och fritidsprogrammet		4	11	2		17
Bygg- och anläggningsprogrammet	20	22	5	1		48
Ekonomiprogrammet	248	178	79	9		514
El- och energiprogrammet	60	46	15			121
Estetiska programmet	32	237	66	1		336
Fordonsprogrammet		21	15			36
Handels- och administrationsprogr	14	24	20			58
Hantverksprogrammet	5	34	13			52
Hotell- och turismprogrammet	22	6	7	1		36
Humanistiska programmet	8	4	29			41
Individuellt alternativ	68	70	39	3	3	183
Industri tekniska programmet		5	1			6
International Baccalaureate	23	10	12			45
Naturbruksprogrammet		43	5	3	8	59
Naturvetenskapsprogrammet	250	178	137	9		574
Pre Diploma Programme	5					5
Restaurang- och livsmedelsprogr		12	20			32
Samhällsvetenskapsprogrammet	391	322	198	3		914
Teknikprogrammet	102	98	24	2		226
VVS- och fastighetsprogrammet		23	1			24
Vård- och omsorgsprogrammet		12	12			24
Sjöfartsprogrammet/Marinteknik		9	1			10
Total	1 248	1 358	710	34	11	3 361

Öppenhet och mångfald

*Vi har förtroende och respekt för människors kunskap
och egna förmåga - samt för deras vilja att ta ansvar*

